Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2016 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan, hallintovaliokuntaan, liikenne- ja viestintävaliokuntaan, maa- ja metsätalousvaliokuntaan, sosiaali- ja terveysvaliokuntaan ja ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:
- liikenne- ja viestintävaliokunta LiVL 25/2016 vp
- hallintovaliokunta HaVL 44/2016 vp
- perustuslakivaliokunta PeVL 49/2016 vp
- sosiaali- ja terveysvaliokunta StVL 8/2016 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 18/2016 vp
- ympäristövaliokunta YmVL 20/2016 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- hallitusneuvos Elise Pekkala, työ- ja elinkeinoministeriö
- ylitarkastaja Tarja Sinivuori-Boldt, työ- ja elinkeinoministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Markus Ukkola, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Hannu Koivurinta, valtiovarainministeriö
- ympäristöneuvos Riitta Levinen, ympäristöministeriö
- ympäristöneuvos Anna-Maija Pajukallio, ympäristöministeriö
- Euroopan parlamentin jäsen Sirpa Pietikäinen, Euroopan parlamentti
- markkinaoikeustuomari Ville Parkkari, markkinaoikeus
- apulaisjohtaja Arttu Juuti, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- toimitusjohtaja Riku Eksymä, Jätelaitosyhdistys ry
- toimitusjohtaja Kimmo Koski, CSC — Tieteen tietotekniikan keskus Oy
- hallintoylilääkäri Lasse Lehtonen, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri
- johtava lakimies Katariina Huikko, Suomen Kuntaliitto
- hallituksen jäsen Mikko Kantero, Eera Waste Refining Oy

- lakiasiainjohtaja Eija Kontuniemi, Hansel Oy
- johtaja Juhani Anhava, Outotec Oyj
- toimitusjohtaja Harri Kallio, Pirkanmaan Jätehuolto Oy
- asianajaja Marita Iskala, Suomen Hankintajuristit Asianajotoimisto Oy
- Senior Scientist Ville Valovirta, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- asiantuntija Jukka Lehtonen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtaja Marko Silén, Keskuskauppakamari
- elinkeinopoliittinen asiantuntija Pia Björkbacka, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- asianajaja Tuomas Aho, Suomen Asianajajaliitto
- hallituksen puheenjohtaja Jukka Rantanen, Suomen Elinkeino- ja kehitysyhtiöt SEKES ry
- johtaja Mari Pantsar, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra
- ympäristölakimies Pasi Kallio, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- kilpailuasioiden päällikkö Satu Grekin, Suomen Yrittäjät ry
- hallituksen jäsen Tiina Lappalainen, Vammaisfoorumi ry
- toimitusjohtaja Tatu Rauhamäki, Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry
- selvitysmies, asianajaja Mikko Alkio
- asiantuntija Petri Härkönen

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Kainuun jätehuollon kuntayhtymä
- Kuntien Tiera Oy
- Lassila & Tikanoja Oyj
- Motiva Oy
- Perämeren Jätehuolto Oy
- Puhdaspalvelu Fi Oy
- Valmet Oyj
- Energiateollisuus ry
- Finnwatch ry
- Rakennusteollisuus RT ry
- Reilu kauppa ry
- Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
- Suomen Perimistoimistojen Liitto ry
- Suomen Vesilaitosyhdistys ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista, joka korvaisi vuodelta 2007 olevan julkisista hankinnoista annetun lain ja vuodelta 2011 olevan sähköisestä huutokaupasta ja dynaamisesta hankintajärjestelmästä annetun lain. Laissa säädettäisiin edelleen julkisten viranomaisten ja muiden lain soveltamisalaan kuuluvien yksiköiden hankintojen kilpailuttamismenettelyistä ja niihin liittyvistä oikeusturvakeinoista. Samassa yhteydessä ehdotetaan säädettäväksi vastaavat kilpailuttamismenettelyt kattava laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeusso-

pimuksista, joka korvaisi vuodelta 2007 olevan vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetun lain.

Esitykseen sisältyvien ehdotusten tarkoituksena on tehostaa julkisten varojen käyttöä, yksinkertaistaa hankintamenettelyjä, selkeyttää lain keskeisiä käsitteitä, parantaa pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksia tarjouskilpailuissa, parantaa mahdollisuuksia huomioida ympäristö- ja sosiaalisia näkökohtia sekä turvata tarjoajille tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu julkisissa hankinnoissa. Ehdotusten tarkoituksena on lisäksi luoda erillisiä kilpailuttamissääntöjä julkisia käyttöoikeussopimuksia koskeviin järjestelyihin. Esityksellä pantaisiin täytäntöön Euroopan unionin uudet julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevat direktiivit. Esityksessä huomioitaisiin myös Euroopan unionin tuomioistuimen julkisia hankintoja koskeva oikeuskäytäntö.

Ehdotettujen lakien sisältö vastaa hankintamenettelyjen, soveltamisalan ja oikeussuojakeinojen osalta pääosin voimassa olevaa hankintalainsäädäntöä. Direktiiveistä johtuvat keskeisimmät muutokset koskevat uusia kilpailuttamismenettelyjä, hankintojen jakamista osiin, hankintojen laadullisten näkökohtien huomioimista, ympäristö- ja sosiaalisten näkökohtien huomioimismahdollisuuksia, hankintamenettelyihin liittyviä sähköisiä viestintävälineitä, kansainvälisiä yhteishankintoja sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä muiden erityisten palveluiden hankintamenettelyjä. Julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevalla lailla kevennettäisiin merkittävästi kansallisissa hankinnoissa noudatettavaa menettelyä. Menettelysääntöjen keventämisen johdosta ja avoimen kilpailun turvaamiseksi kansallisiin kynnysarvoihin ehdotetaan tehtäviksi vain maltilliset korotukset. Lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle annettaisiin tehtäväksi valvoa erityisesti laittomia suorahankintoja.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikosrekisterilakia siten, että ehdokkaan tai tarjoajan johto- tai vastuuhenkilöä koskeva ote rikosrekisteristä voitaisiin luovuttaa hankintayksikölle käytettäväksi sen arvioimiseksi, koskeeko ehdokasta tai tarjoajaa laissa tarkoitettu pakollinen poissulkemisperuste. Esityksessä muutettaisiin myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia siten, että asianosaisella ei olisi enää salassapitosäännösten estämättä oikeutta saada tietoa sellaisesta tekijästä, jota on käytetty tarjousten vertailussa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan hankintalainsäädännön uudistuksesta johtuvia vähäisiä tarkistuksia 13 muuhun lakiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Esityksen keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan säädettäviksi uusi laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista sekä laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista. Lisäksi eräitä keskeisimpiä hankintamenettelyihin liittyviä lakeja ehdotetaan muutettaviksi. Esityksen tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä ja

läpinäkyvyyttä painottaen samalla hankintojen laatua ja ympäristö- ja sosiaalisten näkökohtien huomioimista aikaisempaa selkeämmällä ja täsmällisemmällä sääntelyllä. Hankintamenettelyjen tehokkuutta lisätään uusin sähköisin tietojenvaihtomuodoin.

Näillä muutoksilla pyritään vastaamaan tarpeeseen saada selkeytettyä hankintatoiminnan oikeudellista viitekehystä sekä nopeuttaa hankinta-asioiden käsittelyä hankintamenettelyjen eri osapuolten paremman oikeussuojan turvaamiseksi. Nykytilan ongelmana on nähty paitsi sääntelyn monikerroksisuus ja tulkinnanvaraisuus myös muutoksenhakumenettelyihin ja niiden johdosta tehtäviin väliaikaisiin sopimuksiin liittyvät epävarmuudet.

Yleisiä näkökohtia ehdotetusta sääntelystä

Hallituksen esitys perustuu valtaosin EU:n julkisia hankintoja koskevaan sääntelyyn (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/23/EU käyttöoikeussopimusten tekemisestä, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/25/EU vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta). Vaikka jäsenvaltiot voivat saattaa yhteisösääntelyn voimaan haluamallaan tavalla, tosiasiallinen kansallinen liikkumavara on tässä vähäinen. Talousvaliokunta toteaa sääntelyn olevan selkeyttämispyrkimyksistä huolimatta kaiken kaikkiaan varsin vaikeaselkoinen kokonaisuus.

Talousvaliokunta pitää ehdotettua sääntelyä kuitenkin tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena, eikä sillä ole huomauttamista valittuun säädöstekniseen ratkaisuun, jonka mukaan hankintamenettelyjä koskevat, EU-sääntelystä johtuvat määritelmät on otettu yleislakiin (1. lakiehdotus), kun taas toimialakohtaisista poikkeuksista säädetään sektorikohtaisessa lainsäädännössä. Sektorikohtaisten poikkeusten tai sisältövaatimusten asettaminen hankintalainsäädäntöön riittävän yksiselitteisellä tavalla olisi haastavaa, kun otetaan huomioon hankintalainsäädännön soveltamistilanteiden monimuotoisuus; kilpailuttamisvelvoitteiden kohteina voi olla 10 000 erilaista tavaraa, palvelua ja urakkaa. Myöskään hankintalainsäädännön oikeussuojakeinoja ei ole rakennettu hankinnan sisällöllisten kysymysten ratkaisemiseen. Talousvaliokunta muistuttaa myös, että julkisten hankintojen sisältöä ohjataan jo nyt useilla muilla laeilla. Hankintalainsäädännön ja erityislakien valmistelun ja voimaantulon eritahtisuuden vuoksi erityislakien sisältämien hankintaliitynnäisten säännösten yhteensovittamiseen nyt käsillä olevaan lainsäädäntöön tulee kuitenkin kiinnittää erityistä huomiota.

Perustuslakivaliokunta (PeVL 49/2016 vp — HE 108/2016 vp) on katsonut, että ehdotettu sääntely on merkityksellistä kunnallisen itsehallinnon kannalta, mutta ei merkitse kuitenkaan niin olennaista puuttumista itsehallinnon ominaispiirteisin, että se olisi ristiriidassa perustuslain kanssa. Hankintayksiköillä pysyy oikeus itse päättää, organisoidaanko tietyn palvelun tuottaminen omana työnä tehtäväksi, sidosyksikön tuottamaksi, ostopalvelusopimuksin tehtäväksi tai täysin markkinaehtoisen yhtiön toteuttamaksi. Esityksen säätämisjärjestysperusteluissa lakiehdotusta tarkastellaan lähinnä perustuslain 21 §:ssä säädettyjen oikeusturvan takeiden kannalta ja viitataan oikeusturvakeinojen käytön sääntelyn vaikutukseen edistää elinkeinon ja ammatin harjoittamisen oikeutta sekä julkisen vallan velvoitteita turvata työllisyyttä ja jokaisen oikeutta sosiaali- ja

terveyspalveluihin sekä asuntoon. Ehdotettu sääntely vastaa osin perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella hankintalainsäädäntöön aikaisemmin säädettyjä muutoksenhakurajoituksia.

Talousvaliokunta pitää hallituksen esityksen mukaista sääntelyä oikeansuuntaisena uudistuksena ja on tässä mietinnössään keskittynyt sellaisiin teemoihin, jotka ovat sen asiantuntijakuulemisessa nousseet esille huolta herättävinä tai joihin on kohdistunut ristiriitaisia muutospaineita.

Soveltamisalan rajaukset

Talousvaliokunta huomauttaa, että hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on kaksi virheellistä toteamaa kehitysyhteistyöhankinnoissa. Perusteluissa todetaan: "Vaikka tällaiset kehitysyhteistyösopimuksiin perustuvat hankinnat voitaisiin tällöin jättää hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle, kuten voimassa olevassa hankintalaissa on tehty, ehdotetaan 8 §:n 2 momentissa, että myös näihin ulkoasiainhallinnon hankintoihin sovellettavan ehdotettua lakia". Talousvaliokunta toteaa, että voimassa olevassa laissa kehitysyhteistyösopimuksiin perustuvat hankinnat ovat hankintalain soveltamisalassa eivätkä sen ulkopuolella.

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 8 §:ää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan lisäksi, että "ulkoasiainhallinnon kehitysyhteistyösopimuksiin perustuviin hankintoihin ei kuitenkaan sovellettaisi 8 pykälän 2 momentin mukaan ehdotettua lakia kokonaisuudessaan, vaan hankinnan arvosta riippumatta lakia sovellettaisiin 105 §:ssä tarkoitetulla tavalla." Kyseinen viittaus 105 §:ään on virheellinen. Oikea viittaus olisi 1. lakiehdotuksen 99 §:ään.

Vaikka edellä mainitut, soveltamisalan rajauksia koskevat virheet eivät edellytä muutosta lakiehdotuksen pykäliin, talousvaliokunta kiinnittää asiaan huomiota.

Hankintaosaaminen

Talousvaliokunta toteaa, että edellä kuvatuista julkisten hankintojen sääntelyn tavoitteista huolimatta hankinnat ovat edelleen haastavia kokonaisuuksia, joissa onnistuminen edellyttää sekä oikeudellista että kunkin hankinnan kohteena olevan sektorin substanssiosaamista. Suurissa hankintayksiköissä tarvittava osaaminen on usein löydettävissä organisaation sisältä tai asiantuntemusta on mahdollisuus hankkia sopimusjärjestelyin ulkopuolelta. Sen sijaan pienissä toimintayksiköissä hankintoja tehdään harvemmin, eikä ajantasaista osaamista ole aina vaikeuksitta löydettävissä. Kaikkein pienimmissä yksiköissä hankintoja saatetaan tehdä virkamiestasolla kertaluontoisesti, jolloin ei myöskään pääse karttumaan kokemusta parhaista käytännöistä. Talousvaliokunta katsoo, että sääntelyn selkeyttämisen ohella konkreettinen ja käytännönläheinen ohjeistus edesauttaisi hankintojen lainmukaista läpivientiä, mikä puolestaan jouduttaisi kokonaisprosesseja: kun päätösten perusteet ovat avoimesti nähtävillä, vältytään sellaisilta muutoksenhakuprosesseilta, joiden syynä on ollut virheellinen käsitys päätöksen perusteista tai hankintamenettelyn kulusta. Myös maa- ja metsätalousvaliokunta on kiinnittänyt tähän huomiota (MmVL 18/2016 vp — HE 108/2016 vp). Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan valtioneuvosto on sitoutunut laatimaan ohjeistuksen hankintalainsäädännön noudattamisesta sekä kestävien ja vastuullisten hankintojen tekemisestä.

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp

Ympäristö ja innovaatiot

Sekä EU- että kansallisen hankintasääntelyn yhtenä lähtökohtana on energiatehokkuuden, ympäristöystävällisyyden ja innovatiivisuuden tukeminen. Ympäristönäkökohdat saattavat kuitenkin jäädä käytännössä taka-alalle muun muassa hankintayksiköiden osaamiseen puutteeseen ja prosessuaalisten riskien välttämiseen liittyvien syiden vuoksi. Jos hankintayksikössä ei ole riittävästi teknistä tai arviointien tekemiseen liittyvää osaamista, päädytään usein valitsemaan jo käytössä olevia ratkaisuja, mikä vaikeuttaa innovatiivisten ratkaisujen alalle tuloa. Ympäristövaliokunta on katsonut (YmVL 20/2016 vp — HE 108/2016 vp), että käsillä oleva hankintasääntelyn uudistus kokonaisuudessaan kuitenkin edistää mahdollisuuksia ottaa ympäristönäkökohdat huomioon nykyistä paremmin; ehdotettujen uudistusten nähdään vähentävän normien tulkintaan liittyvää epäselvyyttä ja rajoittavia tekijöitä. Hallitusohjelman tavoitteet päästövähennyksistä, hiilettömän, puhtaan ja uusiutuvan energian lisäämisestä sekä bio- ja kiertotalouden edistämisestä edellyttävät julkisen sektorin selvää signaalia energiatehokkaiden, ympäristöystävällisten ja innovatiivisten hankintojen suosimisesta. Talousvaliokunta yhtyy tähän näkemykseen.

Talousvaliokunta ei kuitenkaan pidä perusteltuna ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen säätämistä velvoittaviksi ympäristövaliokunnan lausunnossa ehdotetulla tavalla. Hankintalainsäädäntö on menettelytapasääntelyä, jonka tarkoitus ei ole määritellä hankinnan sisältöä vaan menettelyn syrjimättömyyttä ja avoimuutta.

Sidosyksikkösääntely

Hallituksen esityksessä esitetään julkisyhteisöjen omistuksessa tai määräysvallassa olevien yhtiöiden (sidosyksiköt) toimintaan kohdistuvia rajoituksia. Rajoitusten taustalla on huoli sidosyksiköiden mahdollisista haitallisista vaikutuksista markkinoihin. Markkinahäiriö voi syntyä, jos joku toimijoista nauttii erityisasemaa, mikä sallii sen tarjota tuotteita tai palveluita liiketaloudellisin perustein toimiviin tahoihin nähden huomattavan edullisista lähtökohdista. Sidosyksiköt voisivat ulosmyynnin kautta vääristää kilpailua hyödyntämällä määräysvaltaa käyttäviltä hankintayksiköltä kilpailuttamatta saatuja ja sidosyksikölle edullisia hankintasopimuksia. Suurikokoisen sidosyksikön liiketoiminnasta muutamankin prosentin osuus voi tarkoittaa käytännössä miljoonien eurojen liiketoimintaa muiden kuin siihen määräysvaltaa käyttävien hankintayksiköiden kanssa.

Myös hallintovaliokunta on lausunnossaan (HaVL 44/2016 vp — HE 108/2016 vp) kiinnittänyt huomiota sidosyksikkösääntelyyn. Sidosyksikön määritelmä on rakennettu kolmiportaiseksi. Sidosyksikkönä pidetään hankintayksiköstä muodollisesti erillistä ja päätöksenteon kannalta itsenäistä yksikköä, joka harjoittaa enintään viiden prosentin ja enintään 500 000 euron osuutta liiketoiminnastaan muiden tahojen kuin niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on. Prosenttiosuus on 10, kun hankintayksikön määräysvallassa olevan sidosyksikön liiketoimintaa vastaavaa markkinaehtoista toimintaa ei ole. Markkinaehtoisen toiminnan selvittäminen todennetaan avoimuusilmoitusmenettelyn avulla. Ulosmyynnin prosentuaalista rajaa ei sovelleta lainkaan, jos ulosmyynnin osuus on alle 100 000 euroa vuodessa.

Talousvaliokunnan, kuten myös useiden lausuntovaliokuntien, asiantuntijakuulemisessa on esitetty ristiriitaisiakin näkemyksiä perustellusta ulosmyynnin prosenttiosuudesta, erityisesti sen valossa, että direktiivi sallii jäsenvaltioiden säätää enintään 20 %:n ulosmyyntirajasta.

Voimassa olevan kansallisen lainsäädäntömme eikä EU-tuomioistuimen oikeuskäytännönkään perusteella ole täysin selvää, kuinka suuri osa liikevaihdosta saa muodostua muusta kuin omistajatahojen toimeksiantoon perustuvasta toiminnasta ilman uhkaa sidosyksikköaseman menetyksestä. Tuomioistuinten ratkaisukäytännössä on kuitenkin usein katsottu, että sidosyksikköasemaa ei ole vaarantanut 10—13 %:n ulosmyynti.

Talousvaliokunta pitää selvitettynä, että prosentti- ja euromääräinen ehdotettu ulosmyyntiraja merkitsisi useille sidosyksikköyhtiöille tarvetta sopeuttamistoimiin ja mahdollisesti myös paineita asiakasmaksujen korotuksiin. Koska useimmat tämän säännöksen soveltamisalaan kuuluvat yhtiöt ovat tahoillaan järjestäneet toimintansa monivuotisin sopimuksin, ehdotetun sääntelyn edellyttämä jousto ei liene toteutettavissa täysin ongelmitta.

Hallituksen esityksen mukainen ulosmyyntiprosentin määrittämisen perusteeksi ehdotettu edeltävien kolmen vuoden keskimääräinen kokonaisliikevaihto johtaisi ulosmyyntirajan tosiasialliseen soveltamiseen jo ennen lain voimaantuloa toteutuneeseen myyntiin, mikä merkitsisi lainsäädännön taannehtivuutta. Lakiehdotuksen säännös perustuu hankintadirektiiviin, jonka mukaan toimintojen prosenttiosuutta määriteltäessä on otettava huomioon sopimuksen tekemistä edeltävien kolmen vuoden keskimääräinen kokonaisliikevaihto tai jokin asianmukainen vaihtoehtoinen toimintaan perustuva määrä, kuten asianomaiselle oikeushenkilölle tai hankintaviranomaiselle aiheutuneet kustannukset palvelujen, tavaroiden ja rakennusurakoiden osalta. Talousvaliokunta korostaa ehdotetun säännöksen mahdollistavan laskennan perusteena käytettävän vaihtoehtoista sidosyksikön toimintaan perustuvaa ulosmyynnin määrää, jolloin taannehtivuutta ei synny.

Talousvaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan myynnin rajoittaminen sidosyksikköstatuksen menettämisen uhalla voi joissakin tapauksissa estää sidosyksikön osallistumisen hankkeisiin, jotka palvelisivat esimerkiksi EU-sääntelyn kansallista täytäntöönpanoa. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, ettei direktiivien mahdollistamaa kansallista harkintavaraa käytetä tavalla, joka voisi vaarantaa EU:n hankerahoitusmahdollisuuksien hyödyntämisen, ja muistuttaa, että sidosyksiköiden on aina mahdollista eriyttää markkinoilla oleva toimintansa eri oikeushenkilöön (esimerkiksi toinen yhtiö), jolloin varsinainen sidosyksikkö pysyy ainoastaan hankintayksiköitä palvelevana yksikkönä. Sidosyksiköstä eriytetty oikeushenkilö voi harjoittaa kansainvälistäkin yhteistyötä varsinaisen sidosyksikön aseman vaarantumatta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan edellä kuvatun 5 %:n ja 500 000 euron ylärajan ohella poikkeussäännöstä. Sen mukaisesti ulosmyyntiä voidaan sallia sidosyksikköstatuksen vaarantumatta 10 %:iin saakka, jos hankintayksikkö on tehnyt sähköisessä HILMA-portaalissa ns. avoimuusilmoituksen selvittääkseen, onko relevantilla markkinalla sellaisia yksityisiä toimijoita, jotka voisivat täyttää hankintayksikön tarpeen. Talousvaliokunta pitää ehdotuksen mukaista sääntelyä tarpeellisena joustomekanismina ottaen huomioon edellä kuvatut sidosyksiköiden voimassa olevat sopimus- ja muut sitoumukset. Ehdotettu joustomekanismi on kuitenkin myös joiltakin osin ongelmallinen. Säännös jättää avoimeksi esimerkiksi sen, minkälainen sitovuus on lainkohdan tar-

koittamalla ilmoitukseen vastanneen toimijan vastauksella. Talousvaliokunta katsoo, että säännöstä on tulkittava siten, että ulosmyyntirajan jouston esteeksi katsotaan vain sellainen vastaus, joka on alustavissa sopimusneuvotteluissa todettu sisällöllisesti ja muilta ehdoiltaan sidosyksikön kanssa tehtäväksi aiottua sopimusta vastaavaksi ja jonka toteuttamiseen vastaaja on sitoutunut.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnon (StVL 8/2016 vp — HE 108/2016 vp) ja muun talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan lakiehdotuksen mukainen ulosmyynnin sallitun osuuden pienentäminen nykyisestä, oikeuskäytännön mahdollistamasta noin 10 %:n osuudesta voi vaikeuttaa muun muassa kuntien omaa työterveyshuoltopalvelujen tuottamista. Ulosmyyntirajan on arvioitu voivan vaikuttaa etenkin pienten ja keskisuurten yritysten sekä maatalousyrittäjien työterveyshuollon palvelujen saatavuuteen, koska kunnallisten työterveyshuoltopalvelujen sopimusasiakkaista suuri osa kuuluu näihin ryhmiin.

Talousvaliokunta muistuttaa, että keskeisenä perusteluna valitulle sidosyksikkösääntelylle ovat hallitusohjelman tavoitteet yrittäjyyden ja kilpailullisuuden edistämisestä sekä kilpailuneutraliteetista. Sidosyksiköillä on parempi kilpailuasema kuin täysin liiketaloudellisin perustein toimivilla yrityksillä, koska sidosyksiköt saavat valtaosan liikevaihdostaan ilman kilpailutusta omistajiensa tilauksista ja toimeksiannoista. Ulosmyyntirajan mataluus parantaa kilpailuneutraliteettia ja edistää siten yritysten toimintaedellytyksiä. Sidosyksikköjen omistajat voivat myös halutessaan mahdollistaa näiden yksiköiden rajoittamattoman markkinoillaolon kilpailuttamalla omistajan tilaukset ja toimeksiannot.

Valmisteilla olevassa sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksessa lähtökohtana on maakuntien vastuu sosiaali- ja terveyspalveluista. Maakunnat pystyvät hankintayhteistyötä käyttämällä hyödyntämään hankintalainsäädännön tarjoamia mahdollisuuksia (esimerkiksi yhteiset palveluyhtiöt). On huomattava, että valinnanvapauspalveluja tuottavat maakuntien yhtiöt, jotka kilpailevat markkinoilla, eivät todennäköisesti täytä hankintayksikön tunnusmerkistöä, ja ne saavat myydä palvelujaan vapaasti myös yrityksille.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on kiinnittänyt huomiota myös ehdotetun sidosyksikkösääntelyn siirtymäsäännöksiin, joiden mukaan sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin sidosyksiköihin ja hankintayksiköihin sovellettava ulosmyynnin prosenttiosuus on 10 % vuoden 2021 loppuun saakka, eikä euromääräistä rajaa sovelleta tätä ennen. Siirtymäkauden asettamisella pyritään varmistamaan, että rajoitus liiketoiminnan harjoittamisesta muiden kuin sidosyksikköön määräysvaltaa käyttävien hankintayksiköiden tai muiden kuin hankintayksiköiden yhteistyöhön osallistuvien tahojen kanssa ei muodostuisi esteeksi sosiaali- ja terveydenhuollon organisoimiselle voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti tai valmisteilla olevan sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenneuudistuksen yhteydessä tehtäville julkisyhteisöjen uudelleenorganisoimistoimenpiteille.

Sidosyksikkösääntelyn vaikutukset jätehuollon järjestämiseen

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa erityistä huolta on herättänyt ehdotetun sääntelyn vaikutus jätehuollon järjestämiseen. Voimassa olevassa hankintalaissa kunnan jätelaitoksen sidosyksikköaseman yhtenä edellytyksenä on, että pääosa laitoksen toiminnasta muodostuu omis-

tajakunnille tuotetuista palveluista. Voimassa olevan jätelain (646/2011 myöhempine muutoksineen) 33 § velvoittaa kunnan järjestämään myös muun kuin asumisessa syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuollon, jos jätteen haltija sitä palvelutarjonnan puutteen vuoksi pyytää ja jäte on laadultaan ja määrältään soveliasta kuljetettavaksi ja käsiteltäväksi kunnan jätehuoltojärjestelmässä (TSV-palvelu). Jätelain soveltamisen lähtökohtana on ollut, että edellä mainitut velvoitteet ovat lakisääteisiä ja siten toiminta ei vaaranna kunnallisen jäteyhtiön sidosyksikköasemaa.

Useat jätealan markkinatoimijat ovat puoltaneet käsillä olevaan hankintalainsäädäntöön sidosyksikön ulosmyynnin täyskieltoa, kun taas useiden kunnallisten toimijoiden edustajat ovat pitäneet välttämättömänä käyttää direktiivin sallima kansallinen harkintavara täysimääräisesti asettamalla ylärajaksi 20 %.

Hallituksen esityksen mukaisten ehdotusten arviointia vaikeuttaa, että jätelainsäädäntöä tullaan lähiaikoina muuttamaan siten, että kuntien jätemonopoli rajataan asumisessa syntyvään jätteeseen. Kunnat voisivat muutoksen jälkeen tarjota jätehuoltopalveluja muille kuin kotitalouksille ainoastaan markkinaehtoisesti tai TSV-palveluna. Ympäristöministeriön jätehuollon vastuunjaon uudistusta ja jätelain ja hankintalain yhteensovittamista valmistelevan työryhmän työ on kesken eikä valmistune ennen hankintalainsäädännön eduskuntakäsittelyn päättymistä. Alustavan arvion mukaan ehdotettu hankintalain sidosyksikkösääntely ei estäisi kuntia järjestämästä lakisääteisiin velvollisuuksiinsa kuuluvia jätehuollon palveluja ja TSV-palvelua määräysvallassaan olevien kunnallisten jätelaitosten toimesta. Ympäristövaliokunta on lausunnossaan pitänyt tärkeänä, että sääntelyä tai lain perusteluja on kuitenkin täsmennettävä sen selventämiseksi, mitä TSV-palvelun määritelmään katsotaan kuuluvan.

Ympäristövaliokunta on kiinnittänyt huomiota TSV-palvelun määrittelyä koskevaan selvitystyöhön ja tarpeeseen selventää lakisääteisen TSV-palvelun ja markkinaehtoisen palvelun välistä rajaa siten, että varmistetaan kunnallisten jätehuoltoyhtiöiden tosiasiallinen mahdollisuus tarjota lakisääteiset palvelut. Myös maa- ja metsätalousvaliokunta on tuonut lausunnossaan tämän esille korostaen sääntelyn selkeyttämisen tarvetta.

Talousvaliokunta tähdentää ehdotetun hankintasääntelyn pohjautumista direktiiviin, jonka määräykset vaikuttavat kansallisen lainsäädännön tulkintaan myös sidosyksikön toiminnan arvioinnissa. Säädöksen sanamuodon onkin yhtäältä annettava riittävä kuva EU:n lainsäätäjän tahdosta ja toisaalta tehtävä säännöksen soveltaminen mahdollisimman ymmärrettäväksi Suomen kontekstissa kaikilla sidosyksikkösäännön soveltamissektoreilla. Talousvaliokunta viittaa jo aiemmin korostamaansa mahdollisuuteen säätää poikkeuksia sektorikohtaisissa laeissa pitäen kuitenkin reunaehtona, että näillä ei luoda ristiriitaa hankintadirektiivin määräysten kanssa. *(Valiokunnan lausumaehdotus)*

Edellä kuvatuin perustein talousvaliokunta toteaa, ettei ehdotettua sidosyksikkösääntelyä ole syytä muuttaa lukuun ottamatta 15 pykälän 3 momentin teknistä lisäystä, joka on kuvattu jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa, sekä jätetoimialan siirtymäsäännökseen tehtävää ulosmyynnin prosenttiosuuden porrastusta. Valiokunta viittaa tässä mietinnössään aiemmin lausumaansa ja edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy tarvittaessa toimialakohtaisiin lainsäädäntöä täsmentäviin toimiin pitäen erityisesti silmällä jätetoimialan ja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden toimintaedellytyksiä. *(Valiokunnan lausumaehdotus)*

Hankinnan jakaminen

Hankinta voidaan ehdotetun sääntelyn mukaan toteuttaa osina siten, että hankintayksikkö määrittelee itse kokonaisuuteen kuuluvien osien koon ja kohteen. 1. lakiehdotuksen 75 §:n mukainen jakaminen tarkoittaa luontevan kokonaisuuden jakamista osiin siten, että sen osista voi tehdä erillisen kilpailutuksen, tai siten, että samassa tarjouskilpailussa hankintayksikkö voisi määritellä, millaisista osista tarjoaja voi antaa oman osatarjouksensa. Jaettaessa hankinta osiin täysin erillisiksi kilpailutuksiksi olisi otettava huomioon, ettei jakamisesta muodostu lainvastaista hankinnan pilkkomista hankintalainsäädännön soveltamisen välttämiseksi. Valiokunta pitää erityisesti pienten yritysten kannalta myönteisenä, että hankinnat voidaan ehdotetun uuden sääntelyn perusteella nykyistä selkeämmin jakaa osiin tai kokonaan erillisiksi kilpailutuksiksi. Valiokunta toteaa, että myös tältä osin lainsäädännön sujuva toimeenpano edellyttää selkeitä ohjeita ja riittävää koulutusta. Talousvaliokunta kiinnittää huomiota, että tarjouspyynnössä edellytettävät ehdot, esimerkiksi liikevaihtominimi, eivät saa muodostua pieniä yrityksiä syrjiviksi. *(Valiokunnan lausumaehdotus)*

81 §. Harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet

Lainkohdan mukaan hankintayksikkö voi sulkea tarjouskilpailusta ehdokkaan tai tarjoajan, joka on laiminlyönyt lakisääteisiä velvoitteitaan. Esimerkiksi verojen, työehtojen tai sosiaaliturvamaksujen laiminlyöminen on poissulkemisperuste. Liikenne- ja viestintävaliokunta (LiVL 25/2016 vp — HE 108/2016 vp) on ehdottanut talousvaliokunnalle, että se arvioisi, kuinka hankintayksikölle voitaisiin säätää oikeus sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle sellainen tarjoaja, joka on todistettavasti laiminlyönyt verojen tai sosiaaliturvamaksujen maksamisen myös 1 momentin 4 kohdan mukaisessa tilanteessa. Hankintayksiköllä ei kuitenkaan esityksen 81 §:n 3 momentin mukaan ole oikeutta käyttää tätä harkinnanvaraista poissulkemisperustetta, jos tarjoaja on sopinut sitovasta järjestelystä niiden maksamista varten. Saamansa selvityksen perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta on pitänyt kohtuullisena, että mahdollisuus sulkea tarjoaja kilpailun ulkopuolelle olisi olemassa myös niissä tapauksissa, joissa on sovittu sitovasta maksujärjestelystä. Erityisesti huomattavan suurissa ja pitkäkestoisissa liikennehankinnoissa olisi perusteltua ja tärkeää, että hankintayksiköllä on harkinnanvaraa tilanteissa, joissa tarjouksen tekijä on aiemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa taloudeltaan epävakaa taikka epäluotettava velvoitteidensa täyttämisessä. Liikenne- ja viestintävaliokunta on esittänyt talousvaliokunnalle, että se arvioisi, miten kyseinen muutos voitaisiin toteuttaa ottaen huomioon myös hankintadirektiivin 2014/24/EY 57 artiklan 2 kohdassa säädetyt vaatimukset.

Talousvaliokunnan näkemyksen mukaan EU:n hankintadirektiivin (2014/24/EU) 57 artiklan 2 kohdan säännöksen sanamuoto ei mahdollista lakiehdotuksen muuttamista siten, että hankintayksikkö voisi sulkea tarjoajan tai ehdokkaan tarjouskilpailusta ehdotetun 81 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan siitä huolimatta, että tarjoaja on sopinut sitovasta järjestelystä verojen tai sosiaaliturvamaksujen maksamisesta. Direktiivin 57 artiklan 2 kohdan kolmannen alakohdan mukaan verojen tai sosiaaliturvamaksujen laiminlyönnistä johtuvaa poissulkemisvelvoitetta tai -mahdollisuutta koskevaa "kohtaa ei enää sovelleta, kun talouden toimija on täyttänyt velvollisuutensa maksamalla asiaankuuluvat verot tai sosiaaliturvamaksut taikka sopinut sitovasta järjestelystä niiden maksamista varten, tapauksen mukaan kaikki kertyneet korot ja sakot mukaan lukien".

88 §. Poissulkemisen edellytysten ja soveltuvuusvaatimusten täyttymisen selvittäminen

Talousvaliokunta pitää selvitettynä, että rikosrekisteriotteiden lähettäminen takaisin henkilölle, jota ote koskee, lisäisi tarpeetonta hallinnollista taakkaa toimivaltaisessa viranomaisessa. Talousvaliokunta yhtyy liikenne- ja viestintävaliokunnan käsitykseen, jonka mukaan lainkohdan sanamuoto mahdollistaa, että tarjoaja toimittaa hankintayksikölle vain kopion rikosrekisteriotteesta ja että hankintayksikkö voisi otteen palauttamisen sijaan hävittää sen.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty tarjoajien hallinnollisen taakan vähentämiseksi, että voittaneelta tarjoajalta saatujen selvitysten osalta riittäväksi katsottaisiin esimerkiksi yrityksen toimitusjohtajan tai hallituksen puheenjohtajan vakuutus siitä, että yrityksen vastuuhenkilöt eivät ole syyllistyneet rikoksiin, koska rikosrekisteriotteiden pyytämiseen velvoittava lakiehdotus lisää yritysten ja hankintayksiköiden hallinnollista taakkaa ilman perusteltua hyötyä ja että rikosrekisteriotteiden pyytäminen olisi syytä jättää hankintayksikön tapauskohtaisen harkinnan varaan. Talousvaliokunta katsoo, että rikosrekisteriotteiden pyytämisvelvoitteen poistaminen ei ole mahdollista, sillä lakiehdotuksen taustalla olevassa EU:n hankintadirektiivissä 2014/24/EU hyväksytään ainoastaan viranomaistodistukset tältä osin. Direktiivin 59 artiklan 4 kohdan mukaan "ennen hankintasopimuksen tekemistä hankintaviranomaisen on vaadittava tarjoajaa, jonka kanssa se on päättänyt tehdä hankintasopimuksen… toimittamaan 60 artiklan ja tapauksen mukaan 62 artiklan mukaiset ajan tasalla olevat täydentävät asiakirjat." Direktiivin 60 artiklan 2 kohdan mukaan hankintaviranomaisten on hyväksyttävä riittävänä näyttönä pakollisten poissulkemisperusteiden olemassaolosta joko ote tarkoituksenmukaisesta rekisteristä, kuten rikosrekisteristä, tai jollei sellaista ole, talouden toimijan alkuperäjäsenvaltion tai -maan taikka sen sijoittautumisjäsenvaltion tai -maan toimivaltaisen oikeus- tai hallintoviranomaisen antama vastaava asiakirja, josta käy ilmi, että talouden toimija täyttää kyseiset vaatimukset. Yrityksen itsensä antama lausunto ei siis direktiivin mukaan ole riittävä.

Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä muut erityiset palveluhankinnat

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on lausunnossaan muistuttanut, ettei hankintamenettely saa vaarantaa asiakkaiden oikeutta palveluihin esimerkiksi sopimuskausien pituuteen tai palveluntuottajan vaihtumiseen liittyvien syiden takia: palvelutarve ja sen perusteella muodostetut hankinnan perusteet on asetettava etusijalle. Tällaisia tilanteita on erityisesti iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden asumis- ja kuntoutuspalveluissa. Kilpailuttaminen ei sellaisenaan muodosta erityistä syytä, jonka perusteella hoidon pysyvyydestä voidaan poiketa, vaan asiaa tulee aina tarkastella asiakkaan kokonaistilanteen kannalta. Sosiaali- ja terveystoimen palvelut on kyettävä järjestämään myös tilanteissa, joissa palvelua tarvitaan vain hyvin harvoille tai käyttäjän tarpeita varten räätälöitynä kokonaisuutena.

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 12 luvussa säädetään sosiaali- ja terveyspalveluhankinnoista sekä muista erityisistä palveluhankinnoista. Lakiehdotuksen 108 §:ssä säädetään palvelujen käyttäjien tarpeiden huomioon ottamisesta hankinnoissa. Pykäläehdotuksen 1 momentissa edellytetään, että luvun mukaisissa palveluhankinnoissa hankintayksikön on otettava huomioon kyseistä palvelua koskeva lainsäädäntö. Sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnassa palvelun käyttäjien yksilöllisten ja pitkäaikaisten sekä toistuvien hoito- tai sosiaalipalvelujen turvaamiseksi hankintayksikön on otettava huomioon käyttäjien erityistarpeet ja kuuleminen siten kuin

muualla laissa säädetään. Hankintayksikön on tämän lisäksi pykäläehdotuksen 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnassa pyrittävä ottamaan huomioon palvelujen laatuun, jatkuvuuteen, esteettömyyteen, kohtuuhintaisuuteen, saatavuuteen ja kattavuuteen, eri käyttäjäryhmien erityistarpeisiin, käyttäjien osallistumiseen ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen sekä innovointiin liittyvät tekijät. Pykäläehdotuksen 3 momentissa säädetään siitä, että pitkäkestoisia hoito- ja asiakassuhteita koskevan sosiaali- ja terveyspalvelun hankinnassa hankintayksikön on pyrittävä määrittämään sopimusten kesto ja muut ehdot siten, että sopimuksista ei muodostu kohtuuttomia tai epätarkoituksenmukaisia seurauksia palvelun käyttäjille. *(Valiokunnan lausumaehdotus)*

Hankintayksikkö voi asettaa haluamansa laatuvaatimukset tarjousvertailuun pääsyn ehdottomiksi edellytyksiksi ja vertailla kriteeristön täyttäneitä tarjouksia yksinomaan hinnan mukaan. Yksilöllisiä ratkaisuja voidaan järjestää myös esimerkiksi palvelusetelin tai henkilökohtaisen budjetoinnin avulla, jolloin asiakas voi valita palveluntuottajan. Asiakkaan valinnanvapauteen perustuvia järjestelmiä ja palvelusetelijärjestelmiä ei pidetä hankintalain soveltamisalaan kuuluvina. Sosiaali- ja terveyspalveluissa voidaan myös käyttää puitejärjestelyä, jossa asiakas tekee lopullisen valinnan palveluntuottajien välillä. Tämän tarkoituksena on mahdollistaa joustavuus sellaisissa hankinnoissa, jotka ovat merkityksellisiä asiakkaan oikeuksien toteutumisen ja palvelun laadun varmistamisen kannalta.

Hankintalainsäädännön voimaantulon ajoittuminen osittain ennen valmisteilla olevan sote- ja aluehallintouudistuksen voimaantuloa ja osittain uudistuksen jälkeiseen aikaan vaikeuttaa ehdotetun lainsäädännön vaikutusten arviointia ja mahdollisesti myös täytäntöönpanoa.

Talousvaliokunta yhtyy näihin sosiaali- ja terveysvaliokunnan huomioihin ja esittää perustuslakivaliokunnan lausunnossa edellytetyn muutoksen tekemistä 108 §:ään jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin selvitetyllä tavalla.

Valvonta

Talousvaliokunta pitää selvitettynä, että julkisten hankintojen lainsäädännön valvonnalle on perusteltu tarve. Lisäksi hankintadirektiivit edellyttävät valvontaa koskevan rakenteen luomista. Suomessa ei ole tällä hetkellä tahoa, joka yleisen edun nimissä kiinnittäisi laajamittaisesti huomiota hankintalainsäädännön noudattamiseen ja etenkin lainvastaisiin kilpailuttamatta jättämisiin. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että valvontaviranomaisen resurssit ohjataan lainsäädännön tavoitteiden kannalta olennaisimpiin rikkomuksiin.

Muutoksenhaku

Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Lisäksi käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. Perustuslakivaliokunta on muistuttanut sääntelyn edellyttävän muutoksenhaun turvaamista sellaisessa asiassa, jossa viranomaisen päätös tai

muu kannanotto koskee lainsäädännössä jollain tavoin täsmällisesti määriteltyä jonkin oikeutta tai velvollisuutta.

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 164 §:n mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston 140 §:n nojalla antamaan "toimenpidepyynnön johdosta tehtyyn ratkaisuun" ei saa hakea muutosta valittamalla. Toimenpidepyynnöllä tarkoitetaan 1. lakiehdotuksen 139 §:n 2 momentin mukaan hallintokantelua, josta säädetään hallintolain 8 a luvussa. Toimenpidepyynnön käsittelyyn sovellettaisiin, mitä hallintolain 8 a luvussa säädetään. Hallintolain 8 a luvun 53 d §:n mukaan hallintokanteluasiassa annettuun ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla. Ehdotettu valituskieltoa koskeva säännös ei laajenna tämän valituskiellon soveltamista. Valituskiellon soveltamisala olisi kuitenkin perustuslakivaliokunnan tulkinnan mukaan ilmeisesti tarkoitettu säännöksen sanamuotoa olennaisesti laajemmaksi. Se kohdistuisi yleisesti Kilpailu- ja kuluttajaviraston "julkisten hankintojen valvonnassa tekemiin toimenpiteisiin" lukuun ottamatta hankintapäätöksen täytäntöönpanon kieltämistä 140 §:n nojalla. Perusteluiden mukaan valituskiellon perustana on myös se, että tällaiset toimenpiteet eivät muodostaisi valituskelpoista ratkaisua. Perustuslakivaliokunta on korostanut, että perusoikeutena turvatusta yleisestä valitusoikeudesta tehtävää poikkeusta ei voida soveltaa tällä tavoin laajentavasti, sillä valituskielto voi perustua vain lakiin.

Talousvaliokunta kiinnittää tältä osin huomiota siihen, että valituskielto koskien "toimenpidepyynnön johdosta annettua ratkaisua" on sisällöltään laajempi kuin hallintolain 8 a luvun 53 d §:ssä tarkoitettu valituskielto koskien "hallintokanteluasiassa annettua ratkaisua". Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei voi hallintolain 8 a luvun mukaisessa hallintokantelumenettelyssä esimerkiksi kieltää hankintapäätöksen täytäntöönpanoa tai esittää markkinaoikeudelle eräiden seuraamusten määräämistä. Mikäli Kilpailu- ja kuluttajavirasto päätyy hankinnan kilpailuttamatta jättämisen johdosta muuhun kuin huomautuksen antamiseen tai huomion kiinnittämiseen (hallintokantelun seuraamukset), lakiehdotuksen mukaan hallintokantelumenettely raukeaa, minkä jälkeen toimenpidepyynnön käsittely jatkuu hallintolain mukaisessa menettelyssä. Tässä hallintomenettelyssä Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi lakiehdotuksen mukaan tietyin edellytyksin joko kieltää hankintapäätöksen täytäntöönpanon tai esittää markkinaoikeudelle tehottomuusseuraamuksen, seuraamusmaksun tai sopimuskauden lyhentämistä sekä hankintapäätöksen kumoamista. On lisäksi mahdollista, että sekä hallintokantelumenettelyssä että hallintomenettelyssä Kilpailu- ja kuluttajavirasto päätyy siihen, että se ei ryhdy mihinkään lakiehdotuksen 140 (kielto) ja 141 §:ssä (esitys markkinaoikeudelle) tai hallintolain 53 c §:ssä (hallintokantelun johdosta annettava hallinnollinen ohjaus) tarkoitettuun toimenpiteeseen, vaan katsoo, ettei toimenpidepyyntö anna aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Talousvaliokunta täsmentää, että lakiehdotuksen 164 §:n säännöksen valituskiellon sanamuoto, joka kohdistuu "toimenpidepyynnön johdosta tehtyyn ratkaisuun" kattaa kaikki edellä esitetyt ja ratkaisuksi määriteltävät Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimenpiteet, jolloin valituskielto perustuu yksiselitteisesti lakiin. Sellaisia Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimenpiteitä, jotka eivät muodosta hallintolain ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaista valituskelpoista asiaratkaisua, ei tarvitse erikseen asettaa laissa valituskiellon kohteiksi, sillä valituskiellon kohteena voi olla vain sellainen päätökseksi määriteltävä ratkaisu tai toimenpide, johon perustuslaki muutoin takaisi valitusoikeuden.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista

15 §. Hankinnat hankintayksikön sidosyksiköltä. Pykälän 3 momentista puuttuu täsmentävä säännös siitä, että 3 momentin säännöt ohittavat sekä 1 momentissa tarkoitetun 5 %:n rajan että saman momentin 500 000 euromääräisen rajan. Täsmennettynä 15 §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen tulee kuulua seuraavasti: "Edellä 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10 ja 500 000 euron rajoitusta ei sovelleta, kun hankintayksikön määräysvallassa olevan yksikön liiketoimintaa vastaavaa markkinaehtoista toimintaa ei ole."

16 §. Hankinnat toiselta hankintayksiköltä. Yhdenmukaisesti edellä kuvatun 15 §:n muutoksen kanssa talousvaliokunta esittää pykälän 2 momenttiin lisättäväksi sanat "ja 500 000 euron rajoitusta ei sovelleta", koska 2 momentin säännöt ohittavat sekä 1 momentissa tarkoitetun 5 %:n rajan että saman momentin 500 000 euromääräisen rajan. Täsmennettynä 16 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen tulee kuulua seuraavasti: "Edellä 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10 ja 500 000 euron rajoitusta ei sovelleta, kun hankintayksikön yhteistyön piiriin kuuluvissa palveluissa ei ole markkinaehtoista toimintaa."

25 §. Kansalliset kynnysarvot. Kynnysarvoihin liittyen on noussut esiin kysymys siitä, miten yhteishankinnassa työnantajan kanssa tehtävät työvoima- ja yrityspalveluista annetun lain (916/2012) 5 luvun 7 §:n koulutuspalvelut sijoittuvat suhteessa kansallisiin kynnysarvoihin. Pykälän 3 kohdassa on säädetty näille palveluille 100 000 euron kynnysarvo, kun 4 kohdassa on säädetty 400 000 euron kynnysarvo lakiehdotuksen liitteen E 1—4 kohdassa tarkoitettujen palvelujen hankinnoille. Lakiehdotuksen liitteen E 2 kohdassa on mainittu "yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen palvelut — 80660000-8". Tämän CPV-koodin sisälle kuuluvat muun muassa aikuiskoulutuspalvelut ja muut koulutuspalvelut (80400000-8) sekä ammattikoulutuspalvelut (80500000-9). Koska 4 kohdassa on näin ollen jo säädetty 400 000 euron kansallinen kynnysarvo näille palveluille, voidaan 3 kohta poistaa kokonaan. Tällöin työvoima- ja yrityspalveluista annetun lain 5 luvun 7 §:ssä tarkoitetuille koulutuspalveluille sovelletaan yksiselitteisesti 400 000 euron kansallista kynnysarvoa.

Muutettuina 25 §:n 1 momentin säännökset kuuluvat seuraavasti:

"Kansalliset kynnysarvot ilman arvonlisäveroa laskettuna ovat:
1) 60 000 euroa tavarahankinnoissa, palveluhankinnoissa ja suunnittelukilpailuissa, jollei 3 ja 4 kohdassa toisin säädetä;
2) 150 000 euroa rakennusurakoissa;
3) 400 000 euroa liitteen E 1—4 kohdassa tarkoitettuja sosiaali- ja terveyspalveluja koskevissa hankinnoissa;
4) 300 000 euroa liitteen E 5—15 kohdassa tarkoitettuja muita erityisiä palveluja koskevissa hankinnoissa;
5) 500 000 euroa käyttöoikeussopimuksissa."

50 §. Dynaamisen hankintajärjestelmän perustaminen ja hankinta-asiakirjat. Dynaamisen hankintajärjestelmän julkaisemisen yksityiskohtia on syytä täsmentää korostamalla, että dy-

naamisen hankintajärjestelmän perustaminen tapahtuu julkaisemalla siitä rajoitettua menettelyä koskeva hankintailmoitus. Talousvaliokunta esittää 50 §:n 1 momentin ensimmäistä virkettä muutettavaksi kuulumaan seuraavasti: "Hankintayksikön tulee perustaa dynaaminen hankintajärjestelmä julkaisemalla siitä rajoitettua menettelyä koskeva hankintailmoitus, jossa on ilmoitettava järjestelmän jakamisesta luokkiin 49 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla sekä hankintajärjestelmän kesto."

56 §. Määräajat. Hankintayksiköiden olisi syytä ottaa huomioon tarjousten ja osallistumishakemusten määräaikoja asettaessaan se, että hankintojen ilmoittamiskäytännöstä saatujen tietojen nojalla EU:n julkaisutoimiston TED-järjestelmässä tapahtuvassa hankintailmoituksen julkaisemisessa voi kestää pitkäänkin. Tämä huomioon ottamalla voidaan varmistaa, että myös muista jäsenvaltioista tulevilla tarjoajilla on riittävä aika päästä osallistumaan suomalaisten hankintayksiköiden tarjouskilpailuihin.

Talousvaliokunta esittää, että pykälään tehdään tekninen muutos, koska 5 momentin viittaus on ilmeisen virheellinen. Säännöksen taustalla oleva hankintadirektiivin 47 artiklan 3 kohta velvoittaa hankintayksiköitä pidentämään hankintayksikön tosiasiallisesti asettamia määräaikoja, ei sen sijaan direktiivissä ja lakiehdotuksessa tarkoitettuja vähimmäismääräaikoja. 5 momentista poistetaan viittaukset 2—4 momentissa säädettyihin tarjousten jättämisen vähimmäismääräaikoihin. Muutettuna 5 momentin ensimmäinen virke on seuraava: "Hankintayksikön on pidennettävä tarjousten jättämisen määräaikoja sellaisiksi, että kaikki toimittajat saavat kaikki tarjouksen laatimiseksi tarvittavat tiedot, jos:...".

60 §. Hankintailmoitusten julkaiseminen. Kielilain 35 §:n mukaan julkisen vallan on perustuslain mukaisesti huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. Viranomaisten tulee toiminnassaan myös edistää molempien kansalliskielten käyttämistä. Lisäksi hankintalakiehdotusten mukaan hankintayksikön tulee kohdella hankintamenettelyyn osallistujia tasapuolisesti ja syrjimättä. Kielilaissa säädetyt kielelliset oikeudet ymmärretään lähinnä yksityishenkilöiden oikeuksiksi. Lain 11 §:n mukaan oikeushenkilöillä, kuten tässä tapauksessa tarjouskilpailuun osallistuvilla yrityksillä, on kuitenkin soveltuvin osin sama oikeus kuin yksityishenkilöillä käyttää omaa kieltään.

Toisaalta kielilain 22 §:n mukaan Suomen viranomaisen ulkomaille tai ulkomaalaiselle annettava taikka maan ulkopuolella käytettäväksi aiottu toimituskirja tai muu asiakirja voidaan antaa muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä, jollei erikseen toisin säädetä. Lainkohdan 2 momentin mukaan, jos muulla kielellä annettu toimituskirja tai muu asiakirja koskee toisen oikeutta, etua tai velvollisuutta ja tällä tämän lain mukaan olisi oikeus saada se suomen tai ruotsin kielellä, on hänelle pyynnöstä annettava siitä maksuton virallinen käännös.

Ottaen huomioon edellä mainitun kielilain 22 §:n julkisia hankintoja koskevan sääntelyn taustat EU:n sisämarkkinoiden tehostamistavoitteissa ja etenkin sen, että jäsenvaltioissa sovellettavilla hankintadirektiiveillä pyritään edistämään EU:n laajuisia hankintamarkkinoita ja toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden tarjoajien tasapuolisia osallistumismahdollisuuksia, voidaan talousvaliokunnan näkemyksen mukaan tästä lainkohdasta poistaa vaatimukset hankintailmoituksen julkaisemisesta vain suomen tai ruotsin kielellä. Muutettuna 1. lakiehdotuksen 60 §:n 1 momentti on seuraava: "Seuraavat 58 §:ssä tarkoitetut ilmoitukset on toimitettava julkaistaviksi sähköisesti in-

ternet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi käyttäen niille 59 §:n 1 momentissa tarkoitettuja vakiolomakkeita:"

68 §. Tarjouspyynnön sisältö. Talousvaliokunta esittää lainkohtaa muutettavaksi alkamaan seuraavasti: "Tarjouspyynnössä, hankintailmoituksessa, ehdokkaille osoitetussa kutsussa tai niiden liitteissä on oltava:..."

69 §. Tarjouspyynnön ja muiden hankinta-asiakirjojen asettaminen ehdokkaiden ja tarjoajien saataville. 69 §:n 3 momentin viittaus 62 §:n 2 momentin 6 kohtaan ei vastaa taustalla olevan EU:n hankintadirektiivin vastaavan määräyksen viittausta. Direktiivin 53 artiklassa viitataan 21 artiklan 2 kohtaan eikä 22 artiklan 1 kohtaan, johon lakiehdotuksen sanamuoto perustuu. Talousvaliokunta esittää, että pykälän 3 momentin viittaussäännös muutetaan seuraavaan muotoon:

"Jos joitakin 1 momentissa tarkoitettuja asiakirjoja ei voida asettaa ilmaiseksi, rajoituksetta, suoraan ja kokonaan sähköisessä muodossa saataville tietojen luottamuksellisuuden suojaamiseksi, hankintayksikön on asetettava hankintailmoituksessa tietojen luottamuksellisuuden suojaamista koskevat vaatimukset ja ilmoitettava, miten asiakirjoihin voi tutustua. Tällaisessa tapauksessa tarjousten jättämisen määräaikaa on pidennettävä viidellä päivällä lukuun ottamatta 57 §:ssä tarkoitettuja asianmukaisesti perusteltuja kiireellisiä tapauksia."

80 §. Pakolliset poissulkemisperusteet. Liikenne- ja viestintävaliokunta on lausunnossaan pitänyt tärkeänä, että kansallisesta sääntelystä ei aiheudu suomalaisille yrityksille niiden asemaa tarjouskilpailuissa heikentäviä vaikutuksia. 80 §:n muotoilu asettaa kuitenkin kyseisen 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen suomalaisten rikostunnusmerkistöjen ja niitä vastaavien muissa maissa säädettyjen rikosten osalta kotimaiset ja ulkomaalaiset tarjouksentekijät yhtäläiseen asemaan.

Koska kyseisen pykälän 3 momentissa kuitenkin on lueteltu näitä rikoksia koskevat EU-säännökset ja tämä luettelo ei ole kaikilta osin kattava esimerkiksi työaikaan ja työsuojeluun liittyvien rikkomusten osalta, liikenne- ja viestintävaliokunta on esittänyt, että 3 momentin EU-säännöksiä koskevan luettelon johdantokappaleeseen lisätään sanat "muun muassa". Tämän muutoksen myötä olisi selvää, ettei kyseisen luettelon ole tarkoitus olla tyhjentävä.

Talousvaliokunta muistuttaa, että rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen ydinsisällön mukaan rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava riittävällä täsmällisyydellä siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa. Vaikka perustuslakivaliokunta on pitänyt mahdollisena sitä, että rangaistavaksi säädetyn menettelyn tunnusmerkistö sisältyy osittain EU:n asetukseen, laillisuusperiaatteesta johtuvista syistä on kuitenkin katsottu, että laissa tulisi mainita ne EU-asetusten artiklat, joiden rikkomisesta voi seurata rangaistus. Vaikka edellä mainitussa säännöksessä on viitattu avoimella tavalla Euroopan unionin lainsäädännössä tarkoitettuihin rikoksiin, käy rikosten varsinainen sisältö kuitenkin ilmi 1. lakiehdotuksen 80 §:n 1 ja 2 momentista sekä 2. lakiehdotuksen 84 §:n 1 ja 2 momentista. Näin ollen ehdotetun 80 §:n 3 momentin säännös on luonteeltaan informatiivinen.

Koska hallituksen esityksessä ehdotettua muotoilua voidaan silti pitää ongelmallisena rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen näkökulmasta, talousvaliokunta ehdottaa, että 3 momentin lista poistetaan lainkohdasta, jolloin 3 momentin sisältönä olisi ainoastaan: "Hankintayksikön on

suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja myös muussa valtiossa 1 tai 2 momentissa mainittua rikosta vastaavasta rikoksesta annetun lainvoimaisen tuomion perusteella."

90 §. Ympäristöasioiden hallinta- ja laadunvarmistustoimenpiteet. Ympäristöhallintatoimenpiteitä koskevan 90 §:n 1 momentin viimeinen virke on ristiriidassa saman pykälän 3 momentissa säädetyn kanssa. Hankintayksikkö ei voi hyväksyä muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimielinten vastaavia todistuksia sekä ehdokkaiden ja tarjoajien omia todistuksia vastaavista ympäristönhallintatoimenpiteistä, sillä 3 momentissa säädetään niistä poikkeustilanteista, joissa ehdokas tai tarjoaja voi ylipäänsä osoittaa vaatimusten täyttymisen omilla vastaavilla todistuksillaan. Säännös ei myöskään perustu EU:n hankintadirektiiveissä säädettyyn. Talousvaliokunta esittää näin ollen, että tämän pykälän 1 momentista poistetaan momentin viimeinen eli seuraava virke: "Hankintayksikön on hyväksyttävä myös muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimielinten vastaavat todistukset sekä ehdokkaiden ja tarjoajien todistukset vastaavista ympäristönhallintatoimenpiteistä."

108 §. Palvelun käyttäjien tarpeiden huomioon ottaminen hankinnoissa. Hallituksen esityksen mukaisten ehdotusten vaikutuksena voidaan kokonaisuutena arvioiden olettaa olevan julkisten hankintojen loppukäyttäjien kannalta nykytilaa laadukkaammat palvelut ja parempi asiakasnäkökulman ja jatkuvuuden huomioiminen. Lakiehdotuksessa on perustellusti kiinnitetty huomiota vammaisten henkilöiden oikeuksien turvaamiseen. Perustuslakivaliokunta on silti katsonut, että sääntelyä on syytä täsmentää siten, että 108 §:n toisessa ja kolmannessa momentissa säädetään pyrkimisen asemesta velvollisuudesta. Perustuslakivaliokunta on muistuttanut, että EU:n perusoikeuskirjan 26 artiklan mukaan myös unioni tunnustaa vammaisten oikeuden päästä osallisiksi toimenpiteistä, joilla edistetään heidän itsenäistä elämäänsä, yhteiskunnallista ja ammatillista sopeutumistaan sekä osallistumistaan yhteiskuntaelämään, ja kunnioittaa tätä oikeutta. Talousvaliokunta esittää pykälän muuttamista perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaisesti siten, että toisen momentin sanat "pyrittävä ottamaan" korvataan sanalla "otettava". Pykälän kolmannen momentin vastaava muutos merkitsee kyseisessä momentissa olevien sanojen "pyrittävä määrittämään" korvaamista sanalla "määritettävä".

110 §. Suorahankinta erityistilanteissa. Ehdotetun pykälän mukainen suorahankintaperuste on tarkoitettu sosiaali- ja terveyspalveluhankintoihin. Lakiehdotuksen 110 §:n säännös soveltuisi ehdotetussa muodossaan myös muun muassa hotelli- ja ravintolapalveluihin. Säännöksen soveltamisalan täsmentämiseksi talousvaliokunta esittää seuraavaa täsmennystä 110 §:ään: "Sen lisäksi, mitä 109 §:n 2 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan yksittäisissä tapauksissa tämän luvun mukaisissa sosiaali- ja terveyspalveluhankinnoissa, jos tarjouskilpailun järjestäminen tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi."

113 §. Tarjouspyyntö ja tarjous. Talousvaliokunta on kiinnittänyt huomiota, että 12 luvun mukaisia palveluhankintoja koskevan 113 §:n 1 ja 2 momentista puuttuu 11 luvun ns. kansallisiin hankintoihin ulotettuja 104 §:n säännöksiä. Nämä lain soveltamista selkeyttävät säännökset on perusteltua johdonmukaisuuden vuoksi ulottaa myös sosiaali- ja terveyspalveluhankintoihin. Muutettuna 113 §:n 1 ja 2 momentti olisivat seuraavat:

"Hankintayksikön on pyydettävä hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä toimittajia määräaikaan mennessä esittämään tarjouksensa. Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja laadittava siten, että sen perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia." (1 mom.)

"Tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa palvelun olevan tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen. Tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset on suljettava pois tarjouskilpailusta. Hankintayksiö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta määräajassa toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja." (2 mom.)

124 §. Hankintamenettelyä koskeva kertomus. Hankintamenettelyä koskevan kertomuksen 124 §:n 1 momentista puuttuu hankintadirektiivin 84 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan määräys siitä, että kertomus on tehtävä myös puitejärjestelyihin perustuvista hankinnoista, jotka toteutetaan kevennetyllä kilpailutusmenettelyllä. Talousvaliokunta esittää, että 124 §:n 1 momentin ensimmäinen virke muutetaan seuraavaan muotoon: "EU-kynnysarvot ylittävästä hankintasopimuksesta sekä kansallisen kynnysarvon ylittävästä liitteen E palveluhankinnan hankintasopimuksesta, puitejärjestelystä, puitejärjestelyyn perustuvasta 43 §:n 3 momentissa tarkoitetusta hankinnasta tai dynaamisen hankintajärjestelmän perustamisesta on laadittava kertomus."

141 §. Kilpailu- ja kuluttajaviraston esitys markkinaoikeudelle. Markkinaoikeus voi määrätä ehdotetun 141 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua hankintapäätöksen kumoamista vain tilanteessa, jossa markkinaoikeus ensin määrää hankintapäätöksen täytäntöönpanneen sopimuksen tehottomaksi. Asian täsmentämiseksi talousvaliokunta esittää seuraavaa muutosta pykälän 1 momenttiin: "Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi esittää markkinaoikeudelle: 1) tehottomuusseuraamuksen määräämistä; 2) seuraamusmaksun määräämistä; 3) sopimuskauden lyhentämistä; 4) hankintapäätöksen kumoamista edellyttäen, että virasto on esittänyt 1 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen määräämistä."

143 §. Tietojen luovuttaminen toiselle viranomaiselle. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle luovutettavia tietoja ja asiakirjoja ei ole säännösehdotuksessa rajattu mitenkään. Ottaen huomioon 1. lakiehdotuksen 142 §:n säännöksen hankintayksikön, sopimuskumppanin ja tarjoajan tietojenantovelvollisuudesta ja 143 §:n ehdotetun sanamuodon vaikuttaa siltä, että mahdollisuus luovuttaa tietoja voi koskea myös henkilötietoja, jopa arkaluontoisia henkilötietoja. Ehdotus on siten merkityksellinen yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta.

Ehdotuksen mukainen tiedonsaantioikeus on perustuslakivaliokunnan mukaan muotoiltu erittäin laajaksi. Perustuslakivaliokunta on pitänyt tällaisessa hyvin väljässä ja ulottuvuudeltaan laajassa sääntely-yhteydessä erityisen tärkeänä, että tietojensaantioikeutta ei erikseen sanonnallisesti venytetä ja että tietojensaantioikeus rajataan koskemaan ainoastaan välttämättömiä tietoja. Säännösehdotukseen sisältyy sinänsä vaatimus tietojen saannin välttämättömyydestä jonkin tarkoituksen kannalta. Säännösehdotuksessa ei kuitenkaan mitenkään määritellä tai rajata mahdollisten luovutuksensaajien tai tarkoitusten piiriä. Säännösehdotuksen olennainen täsmentäminen on perustuslakivaliokunnan mukaan edellytys lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Talousvaliokunta esittää, että 143 §:n säännöstä muutetaan perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla seuraavaan muotoon:

"Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi omasta aloitteestaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä valvonnassa saamansa tiedon tai asiakirjan, jos se on tarpeen:

1) Verohallinnolle Verohallinnosta annetun lain 2 §:n mukaisen tehtävän suorittamista varten
2) esitutkintaviranomaisille rikosten ennalta estämistä, paljastamista, selvittämistä ja syyteharkintaan saattamista varten sekä esitutkintaviranomaisten tietojen keräämis- ja tallettamistarkoituksen mukaisia muita tehtäviä varten;
3) syyttäjille syyttäjälaitoksesta annetun lain (439/2011) 25 §:ssä säädetyssä laajuudessa virkatehtävien suorittamista varten;
4) työviranomaisille työntekijän oleskeluluvan tai elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan taikka työnteon valvontaa koskevan asian käsittelyä varten;
5) rahanpesun selvittelykeskukselle laissa sille erikseen määriteltyjen tehtävien suorittamista varten;
6) ulosottolaitokselle ulosottokaaren (705/2007) mukaisen tehtävän suorittamista varten;
7) Eläketurvakeskukselle Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä työeläkelakien mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden noudattamisen valvontaa varten;
8) tapaturmavakuutuskeskukselle tapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 177 §:n 1 momentissa ja 179 §:ssä tarkoitettua vakuuttamisvelvoitteiden valvontaa varten;
9) valtionapuviranomaiselle valtionavustuslain (688/2001) perusteella organisaation toimintaa varten annettavan rahoituksen myöntämistä ja valvontaa varten;
10) Patentti- ja rekisterihallitukselle säätiölain (487/2015) 14 luvun 1 §:ssä säädettyä valvontatehtävän suorittamista varten;
11) työttömyysvakuutusrahastolle työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyn toimeenpanon valvontaa varten;
12) rakennerahasto-ohjelman hallintoviranomaiselle alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 8 §:ssä tarkoitetun tehtävän hoitamista varten;
13) konkurssiasiamiehelle konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetussa laissa (109/1995) tarkoitettua konkurssipesien hallinnon valvontaa varten; sekä
14) toimivaltaiselle lupa- ja valvontaviranomaiselle kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006) ja joukkoliikennelain (503/2008) mukaista liikenneluvan myöntämistä ja peruuttamista varten."

165 §. Muutoksenhaku markkinaoikeuden päätökseen. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että valitusluvan säätäminen hankinta-asioiden muutoksenhakuun ei vaaranna oikeusturvan saatavuutta ja riittävyyttä. Sääntelyn perusratkaisu ei siten muodostu perustuslain 21 §:n kannalta ongelmalliseksi. Markkinaoikeus kuitenkin päättää lakiehdotuksen 154 §:ssä tarkoitetusta seuraamusmaksusta ensimmäisenä päätöksentekoasteena. Lakiehdotuksen mukainen seuraamusmaksu ei ole seuraamuksena määrältään vähäinen, eikä sitä myöskään voida pitää oikeudellisesti erityisen yksinkertaisena. Nämä seikat eivät puolla seuraamusmaksua koskevaan markkinaoikeuden päätökseen kohdistuvan valituksen luvanvaraisuutta. Talousvaliokunta esittää sääntelyä

muutettavaksi siten, että valituslupasääntely ei koske seuraamusmaksun määräämistä koskevaa valitusta. Talousvaliokunta esittää, että markkinaoikeuden seuraamusmaksun määräämistä koskeva ratkaisu jätetään ehdotetun valituslupasääntelyn ulkopuolelle.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota 165 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan markkinaoikeuden 151 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Kyseisen 151 §:n 1 momentin nojalla annetussa päätöksessä on kyse markkinaoikeuden välipäätöksestä hankintapäätöksen täytäntöönpanoa koskevassa asiassa. Perustuslakivaliokunnan mukaan valituskielto sisältää rajoituksen perustuslain 21 §:ssä turvattuun oikeuteen saada oikeuttaan ja velvollisuuttaan koskevan päätöksen lainmukaisuus tuomioistuimen arvioitavaksi. Se, että täytäntöönpanokieltoa koskevat valitukset menestyvät harvoin, ei ole tässä punninnassa merkityksellinen. Toisaalta valituslupajärjestelmän laajentamista puoltavat argumentit perustelevat asiallisesti ja johdonmukaisuuden vuoksi myös sitä, että valittaminen täytäntöönpanoa koskevasta markkinaoikeuden päätöksestä kuuluisi valituslupajärjestelmän piiriin. Myös markkinaoikeuden täytäntöönpanopäätökseen kohdistuvan valituksen luvanvaraisuus edistäisi osaltaan oikeuskäytännön yhtenäisyyttä ja mahdollistaisi puuttumisen kohdentamisen ilmeisiin virheisiin.

Talousvaliokunta pitää selvitettynä, että sääntelyä on muutettava edellä todetun mukaiseksi. Täten markkinaoikeuden 151 §:n 1 momentissa tarkoitettu päätös siirretään valituskiellon piiristä valituslupajärjestelmän piiriin. Muutettuna 165 § saisi seuraavan sanamuodon: "Markkinaoikeuden 151 §:n 1 momentissa, 154 §:n 1—5 kohdassa ja 7 kohdassa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Muutoksenhakuun sovelletaan muutoin hallintolainkäyttölakia. Markkinaoikeuden 154 §:n 6 kohdassa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään."

Edellä kuvatun 1 momentin muutosten lisäksi pykälän 2 momentti poistetaan.

169 §. Vahingonkorvaus. Pykälän 2 momentissa ehdotetut muutokset hankintamenettelyihin liittyvien vahingonkorvausasioiden näyttötaakkaan voivat aiheuttaa Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontatehtävään yhdistettyinä ennalta arvaamattomia vaikutuksia hankintayksiköille ja näiden sopimuskumppaneille. Ehdotettu säännös myös poikkeaisi vahingonkorvauslain sekä vahingonkorvausoikeuden vakiintuneista vastuuperusteista. Säännös aiheuttaisi myös haasteita niin kutsutun positiivisen sopimusedun määrän käytännön arvioimisessa sekä kysymyksiä rikastumiskiellon ehkäisemisen käytännön keinoista.

Edellä esitetyistä syistä talousvaliokunta esittää, että pykälän 2 momentin sanamuoto muutetaan voimassa olevan hankintalain mukaiseksi siten, että madaltunut näyttötaakka koskee ainoastaan tarjousmenettelystä aiheutuneita kuluja. Pykälän 2 momentin sanamuoto kuuluisi muutettuna seuraavasti: "Kun vahingonkorvausvaatimus koskee tarjousmenettelystä aiheutuneita kuluja, korvauksen tuomitsemiseksi riittää, että ehdokas, tarjoaja tai toimittaja näyttää toteen 1 momentissa tarkoitetun virheellisen menettelyn ja sen, että virheettömässä menettelyssä hänellä olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu."

174 §. Siirtymäsäännökset. Talousvaliokunta toteaa, viitaten tässä mietinnössä kuvattuun sidosyksikkösääntelyyn liittyvän ulosmyyntirajan luomiin mahdollisiin ongelmatilanteisiin, käsillä olevan ilmeinen tarve porrastaa sidosyksikköihin sovellettavaa ulosmyynnin enimmäismäärää erityisesti jätetoimialan suhteen. Hallituksen esityksen mukaiset prosenttiosuudet eivät yksin aiheuttane kohtuuttomuutta, mutta yhdessä ehdotettujen siirtymäaikojen kanssa ne voivat johtaa varsin hankaliin toimintojen sopeuttamistilanteisiin. Talousvaliokunta pitää selvitettynä, että prosenttilukua väliaikaisesti nostamalla nämä sopeuttamistoimet olisivat merkittävästi helpommin toteutettavissa, ja ehdottaa pykälän 5 momenttia muutettavaksi siten, että jätehuollon toimialan suhteen ulosmyynnin enimmäismäärä on vuoden 2017 ajan 15 % ja vuoden 2018 ajan 10 %.

2. Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista

4 §. Määritelmät. Lainkohdan sanamuotoa muutetaan voimassa olevan erityisalojen hankintalain mukaiseksi siten, että erityisaloilla edellytyksenä ei ole omistus. Uudet hankintadirektiivit sen enempää kuin muutkaan seikat eivät edellytä sanamuodon muuttamista nykylakiin nähden. Muutetun lainkohdan sanamuoto on seuraava: "12) yhteishankintayksiköllä 5 §:ssä tarkoitettua hankintayksikköä, joka tarjoaa yhteishankintatoimintoja ja mahdollisesti hankintojen tukitoimintoja hankintayksiköille; edellytyksenä on, että yhteishankintayksikkö toimii edellä mainittujen tehtävien hoitamiseksi ja että se on nimenomaisesti perustettu hoitamaan näitä tehtäviä taikka näiden tehtävien hoitaminen on säädetty tai määrätty yhteishankintayksikön toimialaksi;".

13 §. Kynnysarvot. Pykälästä puuttuu suunnittelukilpailuihin sovellettava kynnysarvo. Talousvaliokunta esittää lainkohtaa täydennettäväksi siten, että pykälän 1 momentin säännökset olisivat seuraavat:

"Kynnysarvot, jotka perustuvat erityisalojen hankintadirektiiviin ja käyttöoikeussopimusdirektiiviin ilman arvonlisäveroa laskettuina ovat:
1) 414 000 euroa tavaroita ja palveluja koskevissa hankinnoissa sekä suunnittelukilpailuissa;
2) 1 000 000 euroa liitteessä C tarkoitetuissa sosiaali- ja terveyspalveluhankinnoissa ja muissa erityisissä palveluhankinnoissa;
3) 5 186 000 euroa rakennusurakoita koskevissa hankinnoissa; ja
4) 5 186 000 euroa käyttöoikeussopimuksissa."

53 §. Dynaamisen hankintajärjestelmän perustaminen ja hankinta-asiakirjat. Yhdenmukaisesti 1. lakiehdotuksen 50 §:ään esitetyn muutoksen kanssa talousvaliokunta ehdottaa 53 §:n 1 momentin ensimmäistä virkettä muutettavaksi kuulumaan seuraavasti: "Hankintayksikön tulee perustaa dynaaminen hankintajärjestelmä julkaisemalla siitä rajoitettua menettelyä koskeva hankintailmoitus, jossa on ilmoitettava järjestelmän jakamisesta luokkiin 52 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla sekä hankintajärjestelmän kesto."

60 §. Vähimmäismääräajat ja määräaikojen laskeminen. Yhdenmukaisesti 1. lakiehdotuksen 56 §:ään esitetyn muutoksen kanssa pykälän 5 momentin sisältämä virheellinen viittaus poistetaan. Muutettuna 5 momentin ensimmäinen virke kuuluu seuraavasti: "Hankintayksikön on pidennettävä tarjousten jättämisen määräaikoja sellaisiksi, että kaikki toimittajat saavat kaikki tarjouksen laatimiseksi tarvittavat tiedot, jos:".

64 §. Hankintailmoitusten julkaiseminen. Pykälän 1 momenttiin tehdään vastaava muutos kuin 1. lakiehdotuksen 60 §:ään samoin perustein. Muutettuna pykälän 1 momentti on seuraava: "Seuraavat 62 §:ssä tarkoitetuista ilmoituksista on toimitettava julkaistaviksi sähköisesti yleisessä tietoverkossa osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi käyttäen 63 §:ssä tarkoitettua vakiolomaketta:"

72 §. Tarjouspyynnön sisältö. Erityisalojen hankintalakiehdotuksen 73 § perustuu erityisalojen hankintadirektiivin 2014/25/EU 73 artiklaan, jonka mukaan "Hankintayksiköiden on asetettava sähköisessä muodossa hankinta-asiakirjat ilmaiseksi, rajoituksetta, suoraan ja kokonaan kaikkien saataville siitä päivästä, jona ilmoitus on julkaistu 71 artiklan mukaisesti...". Direktiivin 2 artiklan 9 kohdan mukaan hankinta-asiakirjalla tarkoitetaan "tahansa asiakirjaa, jonka hankintayksikkö on tuottanut tai johon se viittaa kuvatakseen tai määrittääkseen hankinnan". Erityisalojen hankintadirektiivi ei näin ollen näyttäisi antavan mahdollisuutta rajata saataville asettamisvelvollisuuden ulkopuolelle tiettyjä hankintaa kuvaavia asiakirjoja.

Samanaikaisesti on otettava huomioon, että erityisalojen hankintalakiehdotuksessa ja erityisalojen hankintadirektiivissä annetaan hyvin väljät menettelysäännöt neuvottelumenettelyn etenemiselle. Näiden joustavien neuvottelujen lisäarvo voidaan menettää, jos laissa edellytetään hankintayksikköä asettamaan jo menettelyn alussa saataville hankinnan tiedot ja ehdot hyvin yksityiskohtaisella tavalla. Näin perustellen talousvaliokunta esittää, että erityisalojen hankintalakiehdotuksen 72 §:ää ja 73 §:n 1 momenttia muutetaan seuraavaan muotoon, jossa samalla huomioidaan EU:n erityisalojen hankintadirektiivin määräykset:

"Tarjouspyynnössä, hankintailmoituksessa, ehdokkaille osoitetussa kutsussa tai niiden liitteissä on oltava:".

73 §. Tarjouspyynnön ja muiden hankinta-asiakirjojen asettaminen ehdokkaiden ja tarjoajien saataville. Yhdenmukaisesti edellä 1. lakiehdotuksen 69 §:ään ehdotettujen muutosten kanssa talousvaliokunta esittää pykälän 1 momenttia muutettavaksi vastaavasti:

"Hankintayksikön on asetettava tarjouspyyntö ja sen liitteet sekä muut hankinta-asiakirjat ilmaiseksi, rajoituksetta, suoraan ja kokonaan kaikkien saataville sähköisessä muodossa."

Lakiehdotuksen 37 §:n mukaisessa rajoitetussa menettelyssä tai 38 §:n mukaisessa neuvottelumenettelyssä ei tarvitse erityisalojen hankintadirektiivin liitteen XIII mukaan esittää 72 §:ssä tarkoitettuja tietoja jo hankintamenettelyn alussa, vaan vasta 74 §:ssä tarkoitetussa ehdokkaille osoitetussa kutsussa. Koska erityisalojen hankintadirektiivissä sekä lakiehdotuksessa annetaan lisäksi väljät menettelysäännöt neuvottelujen etenemisestä eikä alustavia tarjouksia tarvitse pyytää, voivat neuvottelujen alussa annettavat 72 §:n mukaiset tiedot olla tarjouspyyntöä yleisemmällä tasolla, sillä hankinnan ehdot tarkentuvat neuvottelujen kuluessa.

Lisäksi talousvaliokunta ehdottaa pykälää muutettavaksi yhdenmukaisesti 1. lakiehdotuksen 69 §:n 3 momentin kanssa kuulumaan seuraavasti:

"Jos joitakin 1 momentissa tarkoitettuja asiakirjoja ei voida asettaa ilmaiseksi, rajoituksetta, suoraan ja kokonaan sähköisessä muodossa saataville tietojen luottamuksellisuuden suojaamiseksi,

hankintayksikön on asetettava hankintailmoituksessa tietojen luottamuksellisuuden suojaamista koskevat vaatimukset ja ilmoitettava, miten asiakirjoihin voi tutustua. Tällaisessa tapauksessa tarjousten jättämisen määräaikaa on pidennettävä viidellä päivällä lukuun ottamatta 61 §:ssä tarkoitettuja asianmukaisesti perusteltuja kiireellisiä tapauksia."

84 §. Pakolliset poissulkemisperusteet. Koska hallituksen esityksessä ehdotettua muotoilua voidaan pitää ongelmallisena rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen näkökulmasta, talousvaliokunta ehdottaa, että yhdenmukaisesti 1. lakiehdotuksen 80 §:ään ehdotettujen muutosten kanssa 3 momentin lista poistetaan lainkohdasta, jolloin 3 momentin sisältönä olisi ainoastaan: "Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja myös muussa valtiossa 1 tai 2 momentissa mainittua rikosta vastaavasta rikoksesta annetun lainvoimaisen tuomion perusteella."

88 §. Ympäristöasioiden hallinta- ja laadunvarmistustoimenpiteet. Yhdenmukaisesti 1. lakiehdotuksen 90 §:ään tehdyn muutoksen kanssa talousvaliokunta esittää tästä pykälästä poistettavaksi 1 momentin viimeisen virkkeen. Hankintayksikkö ei voi hyväksyä muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimielinten vastaavia todistuksia sekä ehdokkaiden ja tarjoajien omia todistuksia vastaavista ympäristönhallintatoimenpiteistä, sillä 3 momentissa säädetään niistä poikkeustilanteista, joissa ehdokas tai tarjoaja voi ylipäänsä osoittaa vaatimusten täyttymisen omilla vastaavilla todistuksillaan. Säännös ei myöskään perustu EU:n hankintadirektiiveissä säädettyyn.

101 §. Suorahankinta erityistilanteissa. Pykälän tarkoittama suorahankintaperuste on tarkoitettu sosiaali- ja terveyspalveluhankintoihin. Lakiehdotuksen 110 §:n säännös soveltuisi ehdotetussa muodossaan myös muun muassa hotelli- ja ravintolapalveluihin. Yhdenmukaisesti 1. lakiehdotuksen 110 §:ään tehdyn muutoksen kanssa säännöksen soveltamisalan täsmentämiseksi talousvaliokunta esittää seuraavaa täsmennystä pykälään: "Sen lisäksi, mitä 109 §:n 2 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan yksittäisissä tapauksissa tämän luvun mukaisissa sosiaali- ja terveyspalveluhankinnoissa, jos tarjouskilpailun järjestäminen tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi."

107 §. Käyttöoikeussopimuksiin sovellettavat säännökset. Pykälään on jäänyt teknisiä viittausvirheitä, joissa luvun 14 sijasta tulisi viitata lukuun 13 ja viitata 114 §:n sijasta 115 §:ään. Korjausten jälkeen säännös on seuraavanlainen:

"Sen lisäksi, mitä 1—3, 7, 12 ja 13 luvussa säädetään, lukuun ottamatta 22 §:n 1 momenttia sekä 115 ja 129 §:ää, käyttöoikeussopimuksiin, jotka ovat ennakoidulta arvoltaan vähintään 13 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetyn kynnysarvon suuruisia, sovelletaan tämän luvun säännöksiä. Käyttöoikeussopimuksiin sovelletaan lisäksi, mitä 71—73, 77, 79, 81—84, 89 ja 90 §:ssä säädetään."

4. Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Talousvaliokunta huomauttaa, että hallituksen esityksen mukainen muutos hankinta-asiakirjojen julkisuuteen voi osaltaan edesauttaa uudenlaisten teknisten ratkaisujen ja palvelukonseptien kehitykseen. Liikesalaisuuden suojan laajentaminen julkisuuslain 11 §:ään kohdistuneen muutoksen tarkoittamalla tavalla tarjonnee suojaa uusien ratkaisujen tarjoajalle voimassa olevaa sääntö-

lyä paremmin. Talousvaliokunta katsoo, että tällä muutoksella voidaan merkittävästi lisätä erilaisten innovaatiokumppanuusmallien käyttöä julkisissa hankinnoissa.

Hallituksen esityksen 4. lakiehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:n 2 momentin 6 kohtaa siten, että tarjouskilpailuun osallistuneella toimittajalla tai muulla asianosaisella ei olisi julkisuuslain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettua oikeutta toisen ehdokkaan tai tarjoajan liike- tai ammattisalaisuutta koskeviin tietoihin. Voimassa olevassa julkisuuslain 11 §:n 2 momentin 6 kohdassa on vastaavan sääntelyn lisäksi säädetty, että tieto tarjousten vertailussa käytetystä hinnasta ja muusta tekijästä on kuitenkin aina annettava. Perustuslakivaliokunnan mukaan ehdotettu rajoitus kohdistuisi asianosaisen tiedonsaantioikeuteen tavalla, joka heikentää julkisiin hankintoihin lakiehdotuksen perusteluidenkin mukaan kuuluvaa asianosaisjulkisuutta ja päätöksenteon lainmukaisuuden arvioinnin edellytyksiä sekä näin ollen myös oikeusturvan saatavuutta ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin edellytyksiä. Perustuslakivaliokunta on katsonut, ettei näin pitkälle meneville rajoituksille ole esitetty asianmukaisia ja hyväksyttäviä perusteita, minkä vuoksi säännösehdotus on joko poistettava tai sitä on muutettava siten, että siinä turvataan riittävä asianosaisen tiedonsaantioikeus oikeusturvan, oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hankintamenettelyn lainmukaisuuden takeena. Tällainen muutos on asetettu edellytykseksi sille, että 4. lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Talousvaliokunta huomauttaa, että voimassa olevan julkisuuslain 11 §:n 2 momentin 6 kohdan jälkimmäisen lauseen soveltamisesta on syntynyt laajasti käytännön ongelmia siten kuin hallituksen esityksen perusteluissa on tuotu esiin. Riittävä asianosaisen tiedonsaantioikeus sekä voimassa olevasta säännösmuotoilusta syntyvien ongelmien poistaminen voidaan molemmat varmistaa sääntelemällä asiasta samansuuntaisesti kuin julkisuuslain 11 §:n 2 momentin 6 kohdan aiemmassa sanamuodossa (621/1999) on todettu. Säännös olisi seuraava:

"Asianosaisella, hänen edustajallaan ja avustajallaan ei ole edellä 1 momentissa tarkoitettua oikeutta:

6) julkisessa hankinnassa toisen ehdokkaan tai tarjoajan liike- tai ammattisalaisuutta koskeviin tietoihin; tieto tarjousten vertailussa käytetystä tarjouksen kokonaishinnasta on kuitenkin aina annettava."

Aiempaa vuoden 1999 muotoilua on tässä muutettu siten, että säännöksestä ei voitaisi päätellä hinnan olevan aina liike- ja ammattisalaisuus. Lisäksi tässä säädettäisiin kokonaishinnasta, kun vuoden 1999 julkisuuslaissa säännellään pelkästä hinnasta. Yksikköhinnat ovat usein liike- ja ammattisalaisuuksia, eikä näitä ole yleensä vaadittukaan nähtäviksi. Tarjoajat yleensä haluavat toistensa tarjouksien kokonaishinnat ja joskus myös välisummat, mutta eivät juuri koskaan yksikköhintoja. Laatuvertailussa käytettyjä liike- ja ammattisalaisuuksia ei tulisi velvoittaa antamaan, sillä se johtanee käytännössä joko siihen, että laatua ei käytetä vertailussa lainkaan, laatutiedot ja -vertailu tehdään hyvin yleisellä tasolla taikka hankintayksiköt joutuvat antamaan liike- ja ammattisalaisuuksia, mikä on ongelma tarjoajien kannalta ja myös hankintayksiköiden kannalta, jos kiinnostus julkisiin hankintoihin osallistumiseen tämän johdosta vähenee.

14. Laki Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

2 §. Yhtiön tehtävät. Hansel Oy on ja sen on ollut tarkoitus olla myös julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain mukainen yhteishankintayksikkö. Talousvaliokunta esittää, että 2 §:ää muutetaan kuulumaan seuraavasti:

"Yhtiö on julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) 4 §:n 12 kohdassa, julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain (1531/2011) 10 §:n 2 momentissa sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) 4 §:n 12 kohdassa tarkoitettu yhteishankintayksikkö."

17. Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n 1 momentin muuttamisesta annettu laki

6 pykälän 1 momenttia on muutettu lailla 858/2016, jolloin siihen on lisätty uusi 17 kohta. Lainkohtaan on edelleen lisätty uusi 18 kohta hallituksen esityksellä HE 196/2016 vp ja edelleen uusi 19 kohta esityksellä HE 114/2016 vp. Näiden muutosten johdosta nyt lakiin ehdotettu uusi kohta saa numeron 20. Ehdotettu lainkohta kuuluisi siten seuraavasti:

"Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

20) julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) mukaisissa hankintamenettelyissä hankintayksiköiden mahdollisuutta tarkistaa tarjoajien julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 81 §:n 1 momentissa tarkoitettujen harkinnanvaraisten poissulkemisperusteiden olemassaolo."

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 108/2016 vp sisältyvät 3., 5.—13., 15. ja 16. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 108/2016 vp sisältyvät 1., 2., 4., 14. ja 17. lakiehdotuksen. ***(Valiokunnan muutosehdotukset)***

Eduskunta hyväksyy 4 lausumaa. ***(Valiokunnan lausumaehdotukset)***

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

Yleiset säännökset

1 luku

Tarkoitus, periaatteet ja määritelmät

1 §

Lain tarkoitus

Valtion ja kuntien viranomaisten sekä muiden 5 §:ssä tarkoitettujen hankintayksiköiden on kilpailutettava hankintansa ja käyttöoikeussopimuksensa siten kuin tässä laissa säädetään.

Tällä lailla pannaan täytäntöön:

1) julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU, jäljempänä *hankintadirektiivi;*

2) julkisia tavarahankintoja ja rakennusurakoita koskeviin sopimuksiin liittyvien muutoksenhakumenettelyjen soveltamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annettu neuvoston direktiivi 89/665/ETY;

3) neuvoston direktiivien 89/665/ETY ja 92/13/ETY muuttamisesta julkisia hankintoja koskeviin sopimuksiin liittyvien muutoksenhakumenettelyjen tehokkuuden parantamiseksi annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/66/EY; sekä

4) julkisista käyttöoikeussopimuksista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/23/EU, jäljempänä *käyttöoikeussopimusdirektiivi.*

2 §

Lain tavoitteet

Lain tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen. Hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi hankintayksiköt voivat käyttää puitejärjestelyjä sekä tehdä yhteishankintoja tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Hankinnat on pyrittävä järjestämään siten, että pienet ja keskisuuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin. Tässä laissa tarkoitetut kansalliset kynnysarvot alittavissa hankinnoissa on pyrittävä huomioimaan hankinnan kokoon ja laajuuteen nähden riittävä avoimuus ja syrjimättömyys.

3 §

Julkisissa hankinnoissa noudatettavat periaatteet

Hankintayksikön on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen.

Jos tarjouskilpailussa ehdokkaana tai tarjoajana on hankintayksikön organisaatioon kuuluva yksikkö, hankintayksikön omistama yhteisö tai laitos taikka toinen hankintayksikkö, sitä on kohdeltava samalla tavoin kuin muita ehdokkaita ja tarjoajia.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitetaan:

1) *hankintasopimuksella* kirjallista sopimusta, joka on tehty yhden tai usean hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välillä ja jonka tarkoituksena on rakennusurakan toteuttaminen, tavaran hankinta tai palvelun suorittaminen taloudellista vastiketta vastaan;

2) *rakennusurakkasopimuksella* hankintasopimusta, jonka tarkoituksena on liitteessä B tarkoitettuun toimintaan liittyvän rakennustyön tai rakennusurakan toteuttaminen taikka suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä; rakennusurakkasopimuksella tarkoitetaan myös rakennusurakan tyyppiin tai suunnitteluun ratkaisevaa vaikutusvaltaa käyttävän hankintayksikön asettamia vaatimuksia vastaavan rakennusurakan toteuttamista millä tahansa tavalla; rakennusurakka voi olla talon-, maan- tai vesirakennustöiden muodostama taloudellinen tai tekninen kokonaisuus;

3) *tavarahankintasopimuksella* hankintasopimusta, jonka tarkoituksena on tavaroiden osto, leasing, vuokraus tai osamaksulla hankkiminen osto-optioin tai ilman niitä; tavarahankintasopi-

mukseksi katsotaan myös sellainen hankintasopimus, jonka kohteena on tavarahankinnan lisäksi kokoamis- tai asennustöitä;

4) *palveluhankintasopimuksella* muuta kuin julkista rakennusurakkaa koskevaa hankintasopimusta, jonka kohteena on palvelujen suorittaminen;

5) *käyttöoikeussopimuksella* 6 ja 7 kohdassa tarkoitettua sopimusta;

6) *käyttöoikeusurakalla* taloudellista vastiketta vastaan tehtyä kirjallista sopimusta, jolla yksi tai usea hankintayksikkö siirtää rakennusurakan toteuttamisen ja siihen liittyvän toiminnallisen riskin yhdelle tai usealle toimittajalle ja jossa siirtämisen vastikkeena on joko yksinomaan rakennettavan kohteen käyttöoikeus tai tällainen oikeus ja maksu yhdessä;

7) *palveluja koskevalla käyttöoikeussopimuksella* taloudellista vastiketta vastaan tehtyä kirjallista sopimusta, jolla yksi tai usea hankintayksikkö siirtää muiden kuin käyttöoikeusurakkaa koskevien palvelujen tarjoamisen ja hallinnoimisen sekä siihen liittyvän toiminnallisen riskin yhdelle tai usealle toimittajalle ja jossa siirtämisen vastikkeena on joko yksinomaan palvelujen käyttöoikeus tai tällainen oikeus ja maksu yhdessä;

8) *toimittajalla* luonnollista henkilöä, oikeushenkilöä tai julkista tahoa taikka edellä tarkoitettujen tahojen ryhmittymää, joka tarjoaa markkinoilla tavaroita tai palveluja taikka rakennustyötä tai rakennusurakoita;

9) *ehdokkaalla* toimittajaa, joka on ilmoittanut halukkuutensa osallistua 33 §:ssä tarkoitettuun rajoitettuun menettelyyn, 34 §:ssä tarkoitettuun neuvottelumenettelyyn, 36 §:ssä tarkoitettuun kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn, 38 §:ssä tarkoitettuun innovaatiokumppanuusmenettelyyn tai 40 §:ssä tarkoitettuun suorahankintaan;

10) *tarjoajalla* toimittajaa, joka on jättänyt tarjouksen;

11) *hankinta-asiakirjalla* mitä tahansa asiakirjaa, jonka hankintayksikkö on laatinut tai johon se viittaa kuvatakseen tai määrittääkseen hankinnan tai menettelyn eri osia;

12) *yhteishankintayksiköllä* 5 §:ssä tarkoitettua hankintayksikköä, joka tarjoaa yhteishankintatoimintoja ja mahdollisesti hankintojen tukitoimintoja sen suoraan tai välillisesti omistaville hankintayksiköille tai sellaisille hankintayksiköille, joiden oikeudesta käyttää yhteishankintayksikön toimintoja on erikseen säädetty; edellytyksenä on, että yhteishankintayksikkö toimii edellä mainittujen tehtävien hoitamiseksi ja että se on nimenomaisesti perustettu hoitamaan näitä tehtäviä taikka näiden tehtävien hoitaminen on säädetty tai määrätty yhteishankintayksikön toimialaksi;

13) *yhteishankintatoiminnolla* seuraavia pysyväisluonteisia toimintoja:

a) hankintayksiköille tarkoitettujen tavaroiden tai palvelujen hankkiminen;

b) hankintayksiköille tarkoitettuja rakennusurakoita, tavaroita tai palveluja koskevien hankintasopimusten tai 42 §:ssä tarkoitettujen puitejärjestelyjen tekeminen taikka 49 §:ssä tarkoitettujen dynaamisten hankintajärjestelmien perustaminen;

14) *hankintojen tukitoiminnolla* seuraavia hankintatointa tukevia toimintoja:

a) hankintasopimusten ja 42 §:ssä tarkoitettujen puitejärjestelyjen tekemiseen tarkoitetun teknisen infrastruktuurin tarjoaminen hankintayksiköille;

b) hankintojen tekemiseen ja suunnitteluun liittyvä neuvonta;

c) hankintamenettelyjen toteuttaminen jonkin hankintayksikön puolesta ja nimissä;

15) *yhteisellä hankintanimikkeistöllä(CPV)* yhteisestä hankintasanastosta (CPV) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2195/2002 sekä yhteisestä hankintasanastosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2195/2002 sekä julkisista hankintamenettelyistä annettujen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2004/17/

EY ja 2004/18/EY muuttamisesta ja yhteisen hankintasanaston tarkistuksesta annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 213/2008 tarkoitettua viitenimikkeistöä;

16) ilmaisulla *kirjallinen* sanojen tai numeroiden yhdistelmää, joka voidaan lukea, tuottaa uudelleen ja sen jälkeen antaa tiedoksi; ilmaisu voi sisältää sähköisessä muodossa lähetettyjä ja tallennettuja tietoja;

17) ilmaisulla *sähköinen muoto* viestintämuotoa, jossa käytetään sähköteknisiä tietojen käsittely- ja tallennusvälineitä, mukaan lukien digitaalinen kompressio, ja jossa tietoja levitetään, välitetään tai vastaanotetaan johtoja pitkin, radioteitse, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla;

18) *elinkaarella* tuotteen olemassaolon tai rakennusurakan tai palvelun suorittamisen kaikkia peräkkäisiä tai toisiinsa liittyviä vaiheita; elinkaari kattaa vaiheet raaka-aineiden ostosta tai resurssien kokoamisesta niiden uudelleen käyttöön, kierrättämiseen, hyödyntämiseen tai loppukäsittelyyn;

19) *suunnittelukilpailulla* menettelyä, jolla hankintayksikkö voi hankkia suunnitelman tai hankkeen, jonka tuomaristo valitsee kilpailulla; kilpailussa voidaan antaa palkintoja;

20) *innovaatiolla* sellaisen uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen, palvelun tai menetelmän, uuden markkinointimenetelmän tai uuden organisatorisen menetelmän toteuttamista liiketoimintatavoissa, työpaikkaorganisaatiossa tai ulkoisissa suhteissa;

21) *merkillä* mitä tahansa asiakirjaa, sertifikaattia tai todistusta, jolla vahvistetaan, että kyseessä olevat urakat, tuotteet, palvelut, prosessit tai menettelyt täyttävät hankintayksikön asettamat vaatimukset;

22) *merkkivaatimuksilla* vaatimuksia, jotka kyseessä olevien urakoiden, tuotteiden, palvelujen, prosessien tai menettelyjen on täytettävä asianomaisen merkin saamiseksi;

23) *teknisellä eritelmällä* hankinnan kohteena olevan tuotteen, palvelun tai materiaalien ominaisuuksien teknistä määrittelyä, joka muodostuu vaatimukseksi sen käytölle;

24) *standardilla* tunnustetun standardisointielimen toistuvaan tai jatkuvaan käyttöön hyväksymää teknistä määrittelyä, joka on julkaistu standardina ja jonka noudattaminen ei ole pakollista; standardi on:

a) *kansainvälinen,* jolloin se on kansainvälisen standardisointijärjestön hyväksymä ja yleisesti saatavilla;

b) *eurooppalainen,* jolloin se on eurooppalaisen standardisointijärjestön hyväksymä ja yleisesti saatavilla; tai

c) *kansallinen,* jolloin se on kansallisen standardisointijärjestön hyväksymä ja yleisesti saatavilla;

25) *eurooppalaisella teknisellä arvioinnilla* eurooppalaisen arviointiasiakirjan mukaisesti tehtyä rakennustuotteen perusominaisuuksien suoritustasojen dokumentoitua arviointia sellaisena kuin se on määritelty rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta ja neuvoston direktiivin 89/106/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 305/2011 2 artiklan 12 alakohdassa;

26) *yhteisellä teknisellä eritelmällä* tieto- ja viestintätekniikan teknistä eritelmää, joka on vahvistettu eurooppalaisesta standardoinnista, neuvoston direktiivien 89/686/ETY ja 93/15/ETY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/9/EY, 94/25/EY, 95/16/EY, 97/23/EY, 98/34/EY, 2004/22/EY, 2007/23/EY, 2009/23/EY ja 2009/105/EY muuttamisesta ja neuvoston päätöksen 87/95/ETY ja Euroopan parlamentin päätöksen N:o 1673/2006/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1025/2012 13 ja 14 artiklan mukaisesti;

27) *teknisellä viitteellä* mitä tahansa muuta eurooppalaisen standardointielimen markkinoiden tarpeet huomioon ottavien menettelyjen mukaisesti laatimaa teknistä määrittelyä kuin eurooppalaista standardia;

28) *vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksella* elintä, joka suorittaa kalibrointia, testausta, sertifiointia ja tarkastuksia sekä muita vaatimustenmukaisuuden arviointitoimia ja joka on akkreditoitu tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008 mukaisesti;

29) *yleisellä viestintäverkolla* tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 3 §:n 43 kohdassa tarkoitettua viestintäverkkoa, jota käytetään viestintäpalvelujen tarjontaan ennalta rajaamattomalle käyttäjäpiirille;

30) *sähköisellä viestintäpalvelulla* tietoyhteiskuntakaaren 3 §:n 37 kohdassa tarkoitettua palvelua, joka muodostuu kokonaan tai pääosin viestien siirtämisestä viestintäverkoissa sekä siirto- ja lähetyspalvelua joukkoviestintäverkoissa;

31) *audiovisuaalisella mediapalvelulla* tietoyhteiskuntakaaren 3 §:n 2 kohdassa tarkoitettua audiovisuaalista sisältöpalvelua;

32) *ohjelmalla ja ohjelmamateriaalilla* tietoyhteiskuntakaaren 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettua audiovisuaalista ohjelmaa ja radio-ohjelmaa.

5 §

Hankintayksiköt

Tässä laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä ovat:

1) valtion, kuntien ja kuntayhtymien viranomaiset;

2) evankelis-luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä niiden seurakunnat ja muut viranomaiset;

3) valtion liikelaitokset;

4) julkisoikeudelliset laitokset;

5) mikä tahansa hankinnan tekijä silloin, kun se on saanut hankinnan tekemistä varten tukea yli puolet hankinnan arvosta 1—4 kohdassa tarkoitetulta hankintayksiköltä.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa julkisoikeudellisella laitoksella tarkoitetaan oikeushenkilöä, joka on nimenomaisesti perustettu tyydyttämään sellaisia yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta ja:

1) jota rahoittaa pääasiallisesti 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettu hankintayksikkö;

2) jonka johto on 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitetun hankintayksikön valvonnan alainen; taikka

3) jonka hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettu hankintayksikkö nimeää yli puolet.

2 luku

Soveltamisala ja sen rajaukset

6 §

Lain yleinen soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan 5 §:ssä tarkoitetun hankintayksikön suorittamiin hankintoihin ja käyttöoikeussopimuksiin siten kuin jäljempänä säädetään.

Tämän lain soveltamisesta evankelisluterilaisen kirkon toimintaan säädetään kirkkolaissa (1054/1993) ja maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) mukaista tukea saaneisiin investointeihin ja muihin toimenpiteisiin viimeksi mainitussa laissa.

7 §

Sekamuotoisiin sopimuksiin sovellettava laki

Hankintaan, joka koskee kahta tai useampaa 4 §:n 2—4 kohdassa ja liitteessä E tarkoitettua hankintalajia, sovelletaan hankintasopimuksen pääasiallisen kohteen mukaan määräytyviä säännöksiä. Hankinnan, joka koskee osaksi liitteessä E tarkoitettuja palveluja ja osaksi muita palveluja tai joka koskee osaksi palveluja ja osaksi tavaroita, pääasiallinen kohde on määritettävä palvelujen tai tavaroiden korkeimman ennakoidun arvon mukaan.

Tämä lain soveltamisalaan kuuluvia hankintoja ja lain soveltamisalan ulkopuolelle jääviä hankintoja koskevaan sopimukseen sovelletaan tätä lakia, jos sopimuksen pääasiallisena kohteena ovat tämän lain soveltamisalaan kuuluvat hankinnat ja jos sopimuksen osia ei voida objektiivisesti erottaa toisistaan. Jos sopimuksen tässä momentissa tarkoitetut osat erotetaan lain soveltamisalaan kuuluviin ja sen ulkopuolelle jääviin osiin erillisiksi sopimuksiksi, tätä lakia sovelletaan tämän lain soveltamisalaan kuuluvaan hankintasopimukseen. Jos sopimuksen osat voidaan objektiivisesti erottaa toisistaan mutta sopimusta ei jaeta erillisiksi osiksi, sovelletaan sopimukseen tätä lakia riippumatta sopimuksen pääasiallisesta kohteesta.

Sopimukseen, joka koostuu hankintasopimuksista ja käyttöoikeussopimuksista, on sovellettava sopimuksen pääasialliseen kohteeseen sovellettavia säännöksiä. Edellytyksenä on, että sopimuksen osia ei voida objektiivisesti erottaa toisistaan. Jos sopimuksen osat voidaan objektiivisesti erottaa toisistaan mutta sopimusta ei jaeta erillisiksi osiksi, sopimukseen sovelletaan muita kuin tämän lain 13 luvun säännöksiä.

8 §

Yleiset soveltamisalan rajaukset

Tätä lakia ei sovelleta hankintoihin:

1) joita koskevat tästä laista poikkeavat hankintayksikköä velvoittavat menettelysäännöt ja jotka tehdään:

a) Suomen ja yhden tai useamman Euroopan talousalueen ulkopuolisen maan tai näiden osien välisen ja EU:n perussopimusten mukaisesti tehdyn kansainvälisen sopimuksen nojalla, joka kos-

kee allekirjoittajavaltioiden yhteisen hankkeen toteuttamiseen tai hyödyntämiseen tarkoitettuja rakennusurakoita, tavaroita tai palveluja; hankintayksiköiden ja muiden viranomaisten on pyynnöstä toimitettava kansainväliset sopimukset tiedoksi työ- ja elinkeinoministeriölle;

b) kansainvälisen järjestön toimesta; tai

c) joukkojen sijoittamiseen liittyvän kansainvälisen sopimuksen nojalla, joka koskee jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueen ulkopuolisessa maassa toimivia yrityksiä;

2) jotka hankintayksikkö tekee tai järjestää kansainvälisen järjestön tai kansainvälisen rahoituslaitoksen antamien menettelysääntöjen mukaisesti ja kokonaan rahoittamana;

3) joiden pääasiallisena tarkoituksena on se, että hankintayksikkö voi saattaa yleisiä viestintäverkkoja saataville tai pitää niitä yllä taikka tarjota yleisölle yhtä tai useampaa sähköistä viestintäpalvelua.

Sen estämättä, mitä 1 momentin 1 kohdan a alakohdassa säädetään, lakia sovelletaan kehitysyhteistyösopimuksiin perustuviin ulkoasiainhallinnon hankintoihin siten kuin jäljempänä säädetään.

9 §

Palveluhankintoja koskevat soveltamisalan rajaukset

Tätä lakia ei sovelleta:

1) maan, olemassa olevien rakennusten tai muun kiinteän omaisuuden hankintaan tai vuokraukseen millä tahansa rahoitusmuodolla taikka näihin liittyvien oikeuksien hankintaan;

2) audiovisuaalisten mediapalvelujen tai radiotoiminnan palvelujen tarjoajien tekemää audiovisuaalisiin mediapalveluihin tai radiotoiminnan palveluihin tarkoitettua ohjelmamateriaalin ostoa, kehittämistä, tuotantoa tai yhteistuotantoa koskeviin hankintoihin;

3) radio- tai televisiolähetysaikaa tai ohjelmien toimittamista koskeviin hankintoihin, kun ne tehdään audiovisuaalisten mediapalvelujen tai radiotoiminnan palvelujen tarjoajien kanssa;

4) välimies- ja sovittelupalveluja koskeviin hankintoihin;

5) luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011) tarkoitetun oikeudenkäyntiasiamiehen ja –avustajan tarjoamia oikeudenkäyntiasiamiespalveluja ja näihin välittömästi liittyviä oikeudellisia neuvontapalveluja koskeviin hankintoihin;

6) julkisten notaarien suorittamia asiakirjojen varmentamis- tai todentamispalveluja koskeviin hankintoihin;

7) edunvalvojien suorittamia oikeudellisia palveluja sekä muita oikeudellisia palveluja koskeviin hankintoihin, joiden suorittajan nimeää tuomioistuin tai joiden suorittaja nimetään laissa hoitamaan erityistehtäviä tuomioistuimen valvonnassa;

8) muiden sellaisten oikeudellisten palvelujen hankintoihin, jotka liittyvät julkisen vallan käyttöön;

9) keskuspankkipalveluja taikka arvopaperien tai muiden rahoitusvälineiden liikkeeseen laskemiseen, ostoon, myyntiin tai siirtoon liittyviä rahoituspalveluja koskeviin hankintoihin sekä muihin liiketoimiin, joilla hankintayksikkö hankkii rahaa tai pääomaa;

10) työsopimuksiin;

11) liitteessä A tarkoitettuja väestönsuojelua, pelastuspalveluja ja vaarojen ehkäisyä, ensihoitopalveluja ja ensivastetoimintaa koskeviin hankintoihin, joita tarjoavat voittoa tavoittelemattomat järjestöt tai näiden yhteenliittymät;

12) liitteessä A tarkoitettuja poliittisiin kampanjoihin liittyviä palveluja koskeviin hankintoihin, kun poliittinen puolue tekee palveluhankintasopimuksen vaalikampanjan yhteydessä;

13) liitteessä A tarkoitettuja tutkimus- ja kehittämispalveluja koskeviin hankintoihin, paitsi jos niistä saatava hyöty koituu yksinomaan hankintayksikölle sen toiminnassa käytettäväksi ja hankintayksikkö korvaa suoritetun palvelun kokonaan;

14) ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen Kioton pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain (SopS 12/2005) ja asetuksen (SopS 13/2005) mukaisten sallittujen päästömääräyksiköiden, päästövähennysyksiköiden ja sertifioitujen päästövähenemien hankintoihin;

15) sellaisten lentoliikennepalveluiden hankintaan, joihin sovelletaan yhteisön lentoliikenteen harjoittajien pääsystä yhteisön sisäisen lentoliikenteen reiteille annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 2408/1992.

Tämän lain soveltamisesta joukkoliikennelaissa (869/2009) tarkoitettuihin palveluhankintoihin säädetään mainitun lain 36 §:n 2 momentissa.

10 §

Vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelualan hankinnat

Tätä lakia ei sovelleta vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa (/) tarkoitettua toimintaa varten tehtäviin hankintoihin ja käyttöoikeussopimuksiin.

11 §

Käyttöoikeussopimuksia koskevat erityiset soveltamisalan rajaukset

Tätä lakia ei sovelleta lentoliikennepalveluja koskeviin käyttöoikeussopimuksiin, jotka perustuvat ilmailulain (864/2014) 6 luvussa tarkoitetun liikenneluvan myöntämiseen.

Tätä lakia ei sovelleta arpajaispalveluja koskeviin käyttöoikeussopimuksiin, jotka hankintayksikkö on tehnyt toimittajan kanssa yksinoikeuden perusteella. Tällaisen yksinoikeuden myöntäminen on julkaistava Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Tätä lakia ei sovelleta käyttöoikeussopimuksiin, jotka on tehty vesihuoltolaissa (119/2001) tarkoitettua veden johtamista, käsittelyä ja talousvetenä käytettäväksi toimittamista varten.

Tätä lakia ei sovelleta käyttöoikeussopimuksiin, joiden kohteena on yksi tai molemmat seuraavista, kun ne liittyvät 3 momentissa tarkoitettuun toimintaan:

1) jäteveden tai huleveden poisto tai käsittely;

2) vesirakennushankkeet, maan kastelu tai kuivatus; edellytyksenä on, että talousvedeksi hankittavan veden osuus hankkeissa taikka kastelu- tai kuivatusjärjestelmissä tuotettavan veden koko määrästä on yli 20 prosenttia.

12 §

Puolustus- ja turvallisuushankinnat

Tätä lakia ei sovelleta julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain (1531/2011), jäljempänä *puolustus- ja turvallisuushankintalaki*, 5 §:ssä tarkoitettuihin hankintoihin eikä hankintoihin, jotka jäävät mainitun lain soveltamisalan ulkopuolelle sen 6 §:n 2 momentin, 7 §:n 1 momentin taikka 8 tai 13 §:n nojalla.

Tätä lakia ei sovelleta hankintoihin, jotka ovat salassa pidettäviä tai joiden toteuttaminen edellyttää lakiin perustuvia erityisiä turvatoimenpiteitä. Lakia ei sovelleta myöskään hankintaan, jossa tämän lain soveltaminen velvoittaisi hankintayksikköä toimittamaan tietoja, joiden julkistaminen on vastoin valtion keskeisiä turvallisuusetuja. Edellytyksenä on, että valtion keskeisten turvallisuusetujen suojaamista ei voida taata tarjoajien ja ehdokkaiden syrjimätöntä ja avointa kohtelua vähemmän rajoittavin toimenpitein kuin lain soveltamatta jättämisellä.

13 §

Puolustus- tai turvallisuusnäkökohtia sisältäviin sekamuotoisiin sopimuksiin sovellettava laki

Tämän lain soveltamisalaan kuuluvia hankintoja ja puolustus- ja turvallisuushankintalain soveltamisalaan kuuluvia hankintoja sisältävään sopimukseen sovelletaan puolustus- ja turvallisuushankintalakia, jos hankintasopimuksen osia ei voida objektiivisesti erottaa toisistaan.

14 §

Käyttöoikeussopimuksia koskevien säännösten soveltaminen puolustus- ja turvallisuusalan käyttöoikeussopimuksiin

Sen estämättä, mitä 12 §:n 1 momentissa säädetään, tämän lain käyttöoikeussopimuksia koskevia säännöksiä sovelletaan käyttöoikeussopimuksina toteutettaviin puolustus- ja turvallisuushankintalain 5 §:ssä tarkoitettuihin rakennusurakoita ja palveluja koskeviin turvallisuus- ja puolustushankintoihin.

Tämän lain säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta 1 momentissa tarkoitettuun käyttöoikeussopimukseen, jos siihen sovelletaan puolustus- ja turvallisuushankintalain 7 §:ssä tai tässä laissa säädettyjä soveltamisalan rajauksia.

15 §

Hankinnat hankintayksikön sidosyksiköltä

Tätä lakia ei sovelleta hankintaan, jonka hankintayksikkö tekee sidosyksiköltään. Sidosyksiköllä tarkoitetaan hankintayksiköstä muodollisesti erillistä ja päätöksenteon kannalta itsenäistä yksikköä. Lisäksi edellytyksenä on, että hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa ja että yksikkö harjoittaa enintään viiden prosentin ja enintään 500 000 euron osuuden liiketoimin-

nastaan muiden tahojen kuin niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on. Sidosyksikössä ei saa olla muiden kuin hankintayksiköiden pääomaa.

Edellä 1 momentissa mainittua prosenttiosuutta määritettäessä perusteena on käytettävä sopimuksen tekemistä edeltävien kolmen vuoden keskimääräistä kokonaisliikevaihtoa tai muuta vastaavaa toimintaan perustuvaa määrää.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10 ja 500 000 euron rajoitusta ei sovelleta, kun hankintayksikön määräysvallassa olevan yksikön liiketoimintaa vastaavaa markkinaehtoista toimintaa ei ole. Markkinaehtoista toimintaa ei katsota olevan, jos hankintayksikkö on julkaissut sen määräysvallassa olevan yksikön muille kuin määräysvaltaa käyttäville hankintayksiköille suunnitellusta myynnistä 58 §:n 3 momentissa tarkoitetun avoimuusilmoituksen, eikä hankintayksikkö saa ilmoituksessa määritellyssä määräajassa vastauksia yksikön liiketoimintaa vastaavasta markkinaehtoisesta toiminnasta. Vastausten tekemistä koskevan määräajan on oltava vähintään 14 vuorokautta avoimuusilmoituksen julkaisemisesta. Tässä momentissa tarkoitettua prosenttiosuutta sovelletaan edellytysten täyttyessä avoimuusilmoituksen kohteena olevaan yksikköön kolme vuotta avoimuusilmoituksessa asetetun vastausmääräajan päättymisestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua liikevaihtoa koskevaa prosentuaalista rajoitusta ei sovelleta silloin, kun muiden kuin määräysvaltaa yksikköön käyttävien hankintayksiköiden kanssa harjoitetun liiketoiminnan arvo on sopimuksen tekemistä edeltävien kolmen vuoden ajalta keskimäärin alle 100 000 euroa vuodessa.

Hankintayksiköiden katsotaan yhdessä käyttävän määräysvaltaa sidosyksikköön, jos sidosyksikön toimielimet koostuvat kaikkien hankintayksiköiden edustajista ja hankintayksiköt voivat yhdessä käyttää ratkaisevaa päätösvaltaa sidosyksikön strategisiin tavoitteisiin ja tärkeisiin päätöksiin. Lisäksi edellytyksenä on, että sidosyksikkö toimii määräysvaltaa käyttävien hankintayksiköiden etujen mukaisesti.

Tätä lakia ei sovelleta tilanteisiin, joissa sidosyksikkö, joka on hankintayksikkö, tekee hankinnan siihen määräysvaltaa käyttävältä hankintayksiköltä tai saman hankintayksikön määräysvallassa olevalta toiselta sidosyksiköltä.

16 §

Hankinnat toiselta hankintayksiköltä

Tätä lakia ei sovelleta hankintayksiköiden väliseen hankintaan, jolla hankintayksiköt toteuttavat yhteistyössä ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi niiden vastuulla olevat yleisen edun mukaiset julkiset palvelut. Lisäksi edellytyksenä on, että enintään viisi prosenttia ja enintään 500 000 euron osuus yhteistyön piiriin kuuluvista palveluista tuotetaan muita kuin sopimuksen osapuolia varten. Prosenttiosuuden määrittämiseen sovelletaan, mitä 15 §:n 2 momentissa säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10 ja 500 000 euron rajoitusta ei sovelleta, kun yhteistyön piiriin kuuluvissa palveluissa ei ole markkinaehtoista toimintaa. Markkinaehtoista toimintaa ei katsota olevan silloin, jos yhteistyöhön osallistuneet hankintayksiköt ovat julkaisseet yhteistyön piiriin kuuluvien palvelujen suunnitellusta tuottamisesta muille kuin sopimuksen osapuolia varten 58 §:n 3 momentissa tarkoitetun avoimuusilmoituksen, eivätkä hankintayksiköt saa ilmoituksessa määritellyssä määräajassa vastauksia yhteistyön piiriin kuuluvia palveluja koskevasta markkinaehtoisesta toiminnasta. Vastausten tekemistä koskevan määräajan on oltava vähintään 14 vuorokautta avoimuusilmoituksen julkaisemisesta. Tässä momentissa tarkoitettua

prosenttiosuutta sovelletaan edellytysten täyttyessä avoimuusilmoituksen kohteena olevan yhteistyöhön piiriin kuuluviin palveluihin kolme vuotta avoimuusilmoituksessa asetetun vastausmääräajan päättymisestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua palvelujen tuottamista koskevaa prosentuaalista rajoitusta ei sovelleta silloin, kun muita kuin sopimuksen osapuolia varten toteutettujen yhteistyön piiriin kuuluvien palvelujen arvo on sopimuksen tekemistä edeltävien kolmen vuoden ajalta keskimäärin alle 100 000 euroa vuodessa.

17 §

Yksinoikeuteen perustuvat palveluhankinnat

Tätä lakia ei sovelleta palveluhankintoihin, jotka tehdään toiselta hankintayksiköltä sille Euroopan unionin perustamissopimuksen mukaisella lailla, asetuksella tai hallinnollisella määräyksellä annetun palvelujen tuottamista koskevan yksinoikeuden perusteella.

18 §

Euroopan talousalueen ulkopuolisissa maissa toteutettavat hankinnat

Tätä lakia ei sovelleta Euroopan talousalueen ulkopuolisessa maassa toteutettavaan hankintaan, jossa ei ole kansallista tai Euroopan unionin taikka Euroopan talousalueen jäsenvaltioiden rajat ylittävää intressiä. Edellytyksenä on, että Euroopan unioni ei ole tehnyt kyseisen Euroopan talousalueen ulkopuolisen maan kanssa monen- tai kahdenvälistä sopimusta yhdenvertaisesta ja todellisesta pääsystä julkisten hankintojen markkinoille.

19 §

Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevan sopimuksen soveltamisalaan kuuluvat hankinnat

Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevan sopimuksen (Sops 5/1995) soveltamisalaan kuuluvissa hankinnoissa muista sopimusvaltioista oleviin tarjoajiin ja tarjouksiin on sovellettava samoja ehtoja kuin Suomesta ja muista Euroopan unionin jäsenvaltioista oleviin tarjoajiin ja tarjouksiin.

3 luku

Yhteishankinnat ja hankintojen varaaminen

20 §

Hankinnat yhteishankintayksiköltä

Hankintayksikkö voi hankkia tavaroita ja palveluita yhteishankintayksiköltä taikka tehdä tavara-, palvelu- ja rakennusurakkahankintoja käyttäen yhteishankintayksikön tekemää hankintasopimusta, 42 §:ssä tarkoitettua puitejärjestelyä taikka 49 §:ssä tarkoitettua dynaamista hankintajärjestelmää.

Hankintayksikön katsotaan täyttäneen tämän lain mukaiset velvoitteensa, kun se hankkii tavaroita tai palveluja yhteishankintayksiköltä taikka hankkii tavaroita, palveluja taikka rakennusurakoita käyttäen yhteishankintayksikön tekemää hankintasopimusta, 42 §:ssä tarkoitettua puitejärjestelyä taikka 49 §:ssä tarkoitettua dynaamista hankintajärjestelmää.

Hankintayksikkö on vastuussa itse toteuttamistaan vaiheista käyttäessään yhteishankintayksikön tekemää hankintasopimusta, puitejärjestelyä taikka dynaamista hankintajärjestelmää.

Tätä lakia ei sovelleta hankintayksikön ja yhteishankintayksikön väliseen yhteishankintatoimintojen tai hankintojen tukitoimintojen tuottamista koskevaan palvelusopimukseen.

21 §

Muut yhteishankinnat

Hankintayksiköt voivat sopia yksittäisen hankinnan toteuttamisesta yhdessä. Hankintaan osallistuvat hankintayksiköt vastaavat yhdessä tämän lain säännösten noudattamisesta, jos hankinta toteutetaan kokonaisuudessaan kaikkien hankintaan osallistuvien hankintayksiköiden nimissä ja niiden puolesta. Tätä yhteisvastuuta sovelletaan myös tilanteissa, joissa yksi osallistuvista hankintayksiköistä toteuttaa hankintamenettelyn omasta ja osallistuvien hankintayksiköiden puolesta.

Jos hankintamenettelyä ei toteuteta kaikkien osallistuvien hankintayksiköiden nimissä ja puolesta, osallistuvat hankintayksiköt vastaavat yhdessä tämän lain säännösten noudattamisesta siltä osin kuin ne ovat toteuttaneet hankintamenettelyn vaiheet yhdessä. Osallistuva hankintayksikkö on yksin vastuussa tämän lain säännösten noudattamisesta niiden vaiheiden osalta, jotka se toteuttaa omissa nimissään ja omasta puolestaan.

22 §

Hankinnat toisen Euroopan unionin jäsenvaltion yhteishankintayksiköltä ja jäsenvaltioiden hankintayksiköiden yhteiset hankinnat

Hankintayksikkö voi käyttää toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon sijoittautuneen yhteishankintayksikön yhteishankintatoimintoja. Tätä lakia ei tällöin sovelleta. Tätä lakia ei sovelleta myöskään hankintaan, joka tehdään käyttäen toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevan yhteishankintayksikön perustamaa dynaamista hankintajärjestelmää, puitejärjestelyyn perus-

tuvaan hankintaan, toimittajavalintaan eikä puitejärjestelyn sisäiseen kilpailutukseen. Toisen jäsenvaltion yhteishankintayksikön käyttö ei ole kuitenkaan sallittu kansallisen lainsäädännön noudattamisen välttämiseksi.

Tätä lakia sovelletaan toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta olevan hankintayksikön tehdessä hankinnan Suomessa sijaitsevalta yhteishankintayksiköltä. Tätä lakia sovelletaan myös toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevan hankintayksikön hankintaan, joka tehdään käyttäen Suomessa sijaitsevan yhteishankintayksikön perustamaa dynaamista hankintajärjestelmää, puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan, toimittajavalintaan sekä puitejärjestelyn sisäiseen kilpailutukseen.

Hankintamenettelystä, jonka toteuttamiseen osallistuu Suomessa sijaitsevan hankintayksikön lisäksi yksi tai useampi hankintayksikkö toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta, hankintayksiköiden on tehtävä sopimus, ellei asianomaisten jäsenvaltioiden välisessä kansainvälisessä sopimuksessa ole sovittu tarpeellisista seikoista. Sopimuksessa on määriteltävä sopimuspuolten tehtävät ja eri tehtäviin taikka hankintamenettelyyn kokonaisuudessaan sovellettava kansallinen lainsäädäntö sekä hankintamenettelyn hallinnointi, hankinnan jakaminen ja hankintasopimuksen tekeminen sekä muut hankintamenettelyn rakenteeseen liittyvät kysymykset. Tehtävien jako ja tehtäviin sovellettava kansallinen lainsäädäntö on ilmoitettava tarjouspyyntöasiakirjoissa. Osallistuvan hankintayksikön katsotaan täyttäneen tämän lain mukaiset velvoitteensa, kun se hankkii tavaroita tai palveluja hankintayksiköltä, joka on vastuussa hankintamenettelystä.

Hankintayksikkö voi osallistua Euroopan unionin jäsenvaltioiden yhteisen hankintayksikön perustamiseen vain, jos yhteisen yksikön hankintamenettelyihin sovelletaan yhteisen yksikön toiminnan harjoittamispaikan lainsäädäntöä.

23 §

Valtionapua saavan rakennusurakan kilpailuttaminen

Valtionapua koskevassa päätöksessä voidaan edellyttää, että hankintayksikkö ei saa toteuttaa valtionavun kohteena olevaa rakennusurakkaa omana työnä järjestämättä tähän lakiin perustuvaa tarjouskilpailua.

24 §

Varatut hankintasopimukset

Hankintayksikkö voi varata tarjouskilpailuun osallistumisen tapahtuvaksi työohjelmien puitteissa taikka rajoittaa tarjouskilpailuun osallistumisen työkeskuksille tai vastaaville toimittajille, joiden päätarkoituksena on vammaisten tai muita heikommassa asemassa olevien henkilöiden sopeuttaminen yhteiskuntaan ja työelämään. Edellytyksenä tarjouskilpailuun osallistumiselle on, että vähintään 30 prosenttia työkeskuksen, toimittajan tai työohjelman työntekijöistä on vammaisia tai muita heikommassa asemassa olevia työntekijöitä.

Hankintailmoituksessa on ilmoitettava sopimuksen olevan varattu 1 momentissa tarkoitetuille työkeskuksille tai toimittajille taikka työohjelmien yhteydessä toteutettavaksi.

4 luku

Kynnysarvot ja hankinnan ennakoidun arvon laskeminen

25 §

Kansalliset kynnysarvot

Kansalliset kynnysarvot ilman arvonlisäveroa laskettuna ovat:

1) 60 000 euroa tavarahankinnoissa, palveluhankinnoissa ja suunnittelukilpailuissa, jollei 3—4 kohdassa toisin säädetä;

2) 150 000 euroa rakennusurakoissa;

3) 400 000 euroa liitteen E 1—4 kohdassa tarkoitettuja sosiaali- ja terveyspalveluja koskevissa hankinnoissa;

4) 300 000 euroa liitteen E 5—15 kohdassa tarkoitettuja muita erityisiä palveluja koskevissa hankinnoissa;

5) 500 000 euroa käyttöoikeussopimuksissa.

Tätä lakia ei sovelleta hankintasopimuksiin tai käyttöoikeussopimuksiin, joiden ennakoitu arvo alittaa kansalliset kynnysarvot.

26 §

EU-kynnysarvot

EU-kynnysarvot, jotka perustuvat hankintadirektiiviin ja käyttöoikeussopimusdirektiiviin, ilman arvonlisäveroa laskettuna ovat:

1) 134 000 euroa valtion keskushallintoviranomaisten tavarahankinnoissa, palveluhankinnoissa ja suunnittelukilpailuissa; puolustuksen alalla toimivien hankintayksiköiden tekemien tavarahankintasopimusten osalta kynnysarvo koskee ainoastaan hankintadirektiivin liitteessä III tarkoitettuja tuotteita koskevia sopimuksia;

2) 207 000 euroa muiden kuin 1 kohdassa tarkoitettujen hankintayksiköiden tavarahankinnoissa, palveluhankinnoissa ja suunnittelukilpailuissa; tätä kynnysarvoa sovelletaan myös puolustuksen alalla toimivien keskushallintoviranomaisten tekemiin tavarahankintasopimuksiin, jos niiden kohteena on muita kuin hankintadirektiivin liitteessä III tarkoitettuja tuotteita;

3) 5 186 000 euroa rakennusurakoissa.

Vähintään EU-kynnysarvojen suuruisiin hankintoihin sovelletaan, mitä 1—10 ja 14—16 luvussa säädetään hankintasopimuksista. Vähintään EU-kynnysarvon suuruisissa hankinnoissa on noudatettava jotain 5 luvussa tarkoitettua menettelyä.

Euroopan komissio tarkistaa kynnysarvot asetuksella kahden vuoden välein hankintadirektiivin 6 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti ja julkaisee tarkistetut kynnysarvot Euroopan unionin virallisessa lehdessä, jolloin 1 momentin mukaisten arvojen tilalle tulevat Euroopan komission kulloinkin tekemien tarkistusten mukaiset arvot.

27 §

Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen

Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Arvioinnin on perustuttava ilmoittamisajankohdan tai muun hankintamenettelyn alkamisajankohdan arvoon. Arvoa laskettaessa on otettava huomioon myös hankinnan mahdolliset vaihtoehtoiset toteuttamistavat ja hankintasopimukseen sisältyvät optioja pidennysehdot sekä ehdokkaille tai tarjoajille maksettavat palkkiot tai maksut. Laskettaessa 25 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun yhteishankinnan ennakoitua arvoa on otettava huomioon työvoimaviranomaisten rahoittama osuus hankinnasta.

Rakennusurakan ennakoitua arvoa laskettaessa on otettava huomioon urakan arvo sekä sellaisten urakan toteuttamisessa tarpeellisten tavaroiden ennakoitu kokonaisarvo, jotka hankintayksikkö antaa urakoitsijan käyttöön, jos ne ovat välttämättömiä rakennusurakan toteuttamiseksi.

Jos hankinta toteutetaan samanaikaisesti erillisinä osina, kaikkien osien ennakoitu arvo on otettava huomioon hankintasopimuksen ennakoitua kokonaisarvoa laskettaessa. Jos osien yhteenlaskettu arvo on vähintään kansallisen kynnysarvon tai EU-kynnysarvon suuruinen, jokaisen osan hankinnassa on noudatettava kyseisen kynnysarvon ylittäviä hankintoja koskevia säännöksiä.

Tavara- ja palveluhankintoihin sisältyviin osiin, joiden ennakoitu arvo on alle 80 000 euroa, sekä rakennusurakoihin sisältyviin osiin, joiden ennakoitu arvo on alle 1 miljoona euroa, ei sovelleta tätä lakia, jos tällaisten osien yhteenlaskettu arvo on enintään 20 prosenttia kaikkien osien yhteisarvosta. Jos osan ennakoitu arvo on vähintään kansallisen kynnysarvon suuruinen, hankintaan on kuitenkin sovellettava tätä lakia.

Jos hankintayksikkö koostuu erillisistä toiminnallisista yksiköistä, on hankinnan arvoa laskettaessa otettava huomioon kaikkien yksittäisten toiminnallisten yksiköiden hankintojen ennakoitu kokonaisarvo, kun ne muodostavat yhden kokonaisuuden. Jos erillinen toiminnallinen yksikkö vastaa itsenäisesti hankinnoistaan tai tietyistä hankintojen ryhmistä, arvot voidaan ennakoida asianomaisen yksikön tasolla.

28 §

Käyttöoikeussopimuksen ennakoidun arvon laskeminen

Käyttöoikeussopimuksen ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä hankintayksikön arvioimaa sopimuksensaajan sopimuksen voimassaoloaikana tuottamaa liikevaihtoa ilman arvonlisäveroa. Liikevaihto on otettava huomioon vain siltä osin kuin se on vastikkeena sopimuksen kohteena olevasta urakasta tai palvelusta taikka näihin liittyvistä tavaroista. Arvion on perustuttava käyttöoikeussopimuksen ilmoittamisajankohtaan tai muuhun hankintamenettelyn alkamishetkeen. Jos käyttöoikeussopimuksen arvo on sopimuksen tekohetkellä yli 20 prosenttia ennakoitua arvoa suurempi, kynnysarvon ylittymistä on arvioitava sopimuksen tekohetken arvon perusteella.

Käyttöoikeussopimuksen ennakoitu arvo on laskettava hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä tai muissa hankinta-asiakirjoissa yksilöidyllä objektiivisella menetelmällä. Ennakoitua arvoa laskettaessa on otettava huomioon erityisesti:

1) mahdollisen option arvo ja käyttöoikeussopimuksen keston pidentäminen;

2) tulot muista kuin hankintayksikön keräämistä rakennusurakoiden tai palvelujen käyttäjien maksamista maksuista tai sakoista;

3) hankintayksikön tai muun viranomaisen käyttöoikeussopimuksen saajalle suorittamat maksut tai muut taloudellista hyötyä tuottavat toimenpiteet mukaan lukien korvaus julkisen palvelun velvoitteen toteuttamisesta ja julkiset investointituet;

4) kolmansien osapuolten käyttöoikeussopimuksen saajalle antamat avustukset tai muut taloudellista hyötyä tuottavat toimenpiteet;

5) käyttöoikeussopimukseen kuuluvien omaisuuserien myynnistä saadut tulot;

6) hankintayksikön käyttöoikeussopimuksen saajalle toimittamat tavarat ja palvelut edellyttäen, että ne ovat tarpeen urakan tai palvelujen suorittamiseksi;

7) ehdokkaille tai tarjoajille mahdollisesti suoritettavat palkkiot tai maksut.

Jos suunniteltu rakennusurakka tai palvelu johtaa siihen, että käyttöoikeussopimuksia tehdään erillisinä osina, on ennakoitua arvoa laskettaessa otettava huomioon kaikkien näiden osien ennakoitu kokonaisarvo. Jos osien yhteenlaskettu arvo on vähintään 25 §:n 1 momentissa säädetty kynnysarvo, tätä lakia sovelletaan kuhunkin osaan.

29 §

Eräiden palveluhankintojen ennakoidun arvon laskeminen

Hankinnan ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

1) vakuutuspalvelussa maksettavia vakuutusmaksuja ja muita korvauksia;

2) pankkipalvelussa ja muussa rahoituspalvelussa maksettavia maksuja, palkkioita, korkoja ja muita korvauksia;

3) suunnittelua koskevassa palveluhankinnassa maksettavia maksuja, palkkioita ja muita korvauksia;

4) suunnittelukilpailussa, joka järjestetään palveluhankintaan johtavan menettelyn osana, palveluhankinnan ennakoitua arvoa ilman arvonlisäveroa, mutta mukaan lukien mahdolliset osallistumispalkkiot ja maksut;

5) suunnittelukilpailussa, jossa osallistujat saavat palkintoja taikka maksun suunnittelusta, palkkioiden ja maksujen kokonaismäärää sekä myöhemmin, 40 §:n 2 momentin 8 kohdan mukaisesti tehtävän palveluhankinnan ennakoitua arvoa ilman arvonlisäveroa, jos hankintayksikkö ilmoittaa tekevänsä palveluhankintasopimuksen suunnittelukilpailua koskevassa ilmoituksessa.

30 §

Ennakoidun arvon laskeminen sopimuskaudelta

Jos tavarahankintasopimuksen kohteena on leasing, vuokraus tai osamaksulla hankkiminen, on sopimuksen ennakoidun arvon laskennassa perusteena käytettävä:

1) määräaikaisen, enintään 12 kuukautta voimassa olevan sopimuksen ennakoitua voimassaolon aikaista kokonaisarvoa tai määräaikaisen, yli 12 kuukautta voimassa olevan sopimuksen kokonaisarvoa arvioitu jäännösarvo mukaan lukien; taikka

2) toistaiseksi tai määrittelemättömän ajan voimassa olevan sopimuksen ennakoitua kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48.

Säännöllisesti toistuvien tai määräajoin uudistettavien tavara- tai palveluhankintoja koskevien sopimusten ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

1) viimeksi kuluneiden 12 kuukauden tai viimeksi kuluneen talousarviokauden aikana peräkkäin tehtyjen vastaavien hankintojen yhteisarvoa seuraavan 12 kuukauden aikana tapahtuvat muutokset määrissä tai arvoissa huomioon ottaen; taikka

2) niiden hankintojen ennakoitua yhteisarvoa, jotka tehdään ensimmäistä toimitusta seuraavien 12 kuukauden aikana, taikka jos kysymys on yli 12 kuukautta voimassa olevasta sopimuksesta, sitä seuraavan talousarviokauden aikana.

Sellaisissa palveluhankintasopimuksissa, joissa ei ilmoiteta kokonaishintaa, ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

1) määräaikaisissa, enintään 48 kuukautta voimassa olevissa hankintasopimuksissa voimassaolon aikaista ennakoitua kokonaisarvoa;

2) toistaiseksi voimassa olevissa tai yli 48 kuukautta voimassa olevissa hankintasopimuksissa kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48.

Puitejärjestelyissä ja dynaamisissa hankintajärjestelmissä hankinnan ennakoidun arvon laskennassa on käytettävä kaikkien puitejärjestelyn tai dynaamisen hankintajärjestelmän keston ajaksi suunniteltujen hankintasopimusten ennakoitua kokonaisarvoa.

Innovaatiokumppanuuksissa huomioon otettavana arvona on suunnitellun kumppanuuden eri vaiheiden aikana toteutettavien tutkimus- ja kehittämistoimintojen sekä suunnitellun kumppanuuden lopussa kehitettävien ja hankittavien tavaroiden, palvelujen ja rakennusurakoiden ennakoitu enimmäisarvo.

31 §

Kielto pilkkoa hankinta tai yhdistellä hankintoja keinotekoisesti

Hankintaa ei saa pilkkoa eriin tai laskea sen arvoa poikkeuksellisin menetelmin tämän lain säännösten soveltamisen välttämiseksi. Tavarahankintaa tai palveluhankintaa ei myöskään saa liittää rakennusurakkaan tai hankintoja muutoin yhdistellä keinotekoisesti tämän lain säännösten soveltamisen välttämiseksi.

II OSA

EU-kynnysarvon ylittäviä tavara- ja palveluhankintoja, rakennusurakoita ja suunnittelukilpailuja koskevat säännökset

5 luku

Hankintamenettelyt

32 §

Avoin menettely

Avoimessa menettelyssä hankintayksikkö julkaisee hankintailmoituksen ja asettaa saataville tarjouspyynnön, joiden perusteella kaikki halukkaat toimittajat voivat tehdä tarjouksen. Hankintailmoituksen julkaisemisen ja tarjouspyynnön saataville asettamisen jälkeen hankintayksikkö voi lähettää tarjouspyynnön soveliaiksi katsomilleen toimittajille.

33 §

Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä hankintayksikkö julkaisee ilmoituksen hankinnasta, johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Ainoastaan hankintayksikön valitsemat ehdokkaat voivat tehdä tarjouksen.

Rajoitetussa menettelyssä hankintayksikkö voi ennalta rajata niiden ehdokkaiden määrää, joilta pyydetään tarjous. Tarjoajiksi kutsuttavien ehdokkaiden vähimmäismäärä sekä tarvittaessa enimmäismäärä on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Tarjoajiksi hyväksyttävät ehdokkaat on valittava noudattamalla hankintailmoituksessa esitettyjä soveltuvuuden vähimmäisvaatimuksia sekä arviointiperusteita. Hankintayksikkö ei saa ottaa menettelyyn ehdokkaita, jotka eivät ole toimittaneet osallistumishakemusta tai jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vaatimuksia.

Ehdokkaita on kutsuttava menettelyyn hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä todellisen kilpailun varmistamiseksi. Rajoitetussa menettelyssä ehdokkaita on kutsuttava vähintään viisi, jollei soveltuvia ehdokkaita ole vähemmän. Jos soveltuvia ehdokkaita on vähemmän kuin viisi, hankintayksikkö voi jatkaa menettelyä pyytämällä kaikki soveltuvuusvaatimukset täyttävät ehdokkaat esittämään tarjouksen.

34 §

Neuvottelumenettely

Neuvottelumenettelyssä hankintayksikkö julkaisee ilmoituksen hankinnasta, johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Hankintayksikkö neuvottelee hankintasopimuksen ehdoista valitsemiensa toimittajien kanssa.

Hankintayksikkö voi valita neuvottelumenettelyn hankinnassa:

1) jossa hankintayksikön tarpeita ei voida täyttää olemassa olevia ratkaisuja mukauttamatta;
2) johon kuuluu suunnittelua tai innovatiivisia ratkaisuja;
3) jonka luonteeseen, monimutkaisuuteen tai oikeudelliseen ja rahoituksen muotoon liittyvistä erityisistä syistä tai niihin liittyvien riskien vuoksi ei voida tehdä hankintasopimusta ilman edeltäviä neuvotteluita; tai
4) jossa hankinnan kohteen kuvausta ei voida laatia riittävän tarkasti viittaamalla standardiin, eurooppalaiseen tekniseen arviointiin, yhteiseen tekniseen eritelmään tai tekniseen viitteeseen.

Hankintayksikkö voi valita neuvottelumenettelyn myös, jos avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä on saatu vain tarjouksia, jotka eivät vastaa tarjouspyyntöä, tai jos tarjouksia ei voida hyväksyä. Uutta hankintailmoitusta ei tarvitse julkaista, jos neuvottelumenettelyyn otetaan mukaan kaikki ne tarjoajat, jotka täyttävät 79—92 §:n mukaisesti asetetut vähimmäisedellytykset ja jotka ovat edeltävässä menettelyssä tehneet tarjousmenettelyn muotovaatimusten mukaisen tarjouksen.

Neuvottelumenettelyssä hankintayksikkö voi ennalta rajata niiden ehdokkaiden määrää, jotka kutsutaan neuvotteluihin. Neuvotteluihin kutsuttavien ehdokkaiden vähimmäismäärä sekä tarvittaessa enimmäismäärä on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Tarjoajiksi hyväksyttävät ehdokkaat on valittava noudattamalla hankintailmoituksessa esitettyjä soveltuvuuden vähimmäisvaatimuksia sekä arviointiperusteita. Hankintayksikkö ei saa ottaa menettelyyn ehdokkaita, jotka eivät ole toimittaneet osallistumishakemusta tai jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vaatimuksia.

Ehdokkaita on kutsuttava neuvotteluihin hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä todellisen kilpailun varmistamiseksi. Neuvottelumenettelyssä ehdokkaita on kutsuttava vähintään kolme, jollei soveltuvia ehdokkaita ole vähemmän. Jos soveltuvia ehdokkaita on vähemmän kuin kolme, hankintayksikkö voi jatkaa menettelyä pyytämällä kaikki soveltuvuusvaatimukset täyttävät ehdokkaat esittämään alustavan tarjouksen.

35 §

Neuvottelumenettelyn kulku

Neuvottelumenettelyä käytettäessä hankintayksikön on esitettävä hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä tai neuvottelukutsussa kuvaus tarpeistaan ja hankittavilta tavaroilta, palveluilta tai rakennusurakoilta vaadittavista ominaisuuksista sekä ilmoitettava 93 §:ssä tarkoitetut kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet. Hankintayksikön on lisäksi ilmoitettava, mitkä kuvauksen osat sisältävät vähimmäisvaatimukset, jotka kaikkien tarjousten on täytettävä. Esitettyjen tietojen on oltava riittävän täsmällisiä, jotta toimittajat voivat arvioida hankinnan luonnetta ja laajuutta ja päättää, jättävätkö ne osallistumishakemuksen.

Hankintayksikön on pyydettävä neuvotteluihin valituilta ehdokkailta alustavat tarjoukset, joiden pohjalta neuvottelut käydään. Hankintayksikkö voi vertailla ja valita alustavan tarjouksen ilman neuvotteluja, jos tästä mahdollisuudesta on ilmoitettu etukäteen hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Hankintayksikkö voi menettelyn aikana pyytää tarjoajilta uusia neuvottelujen perusteella mukautettuja tarjouksia. Hankintayksikön on neuvoteltava tarjoajien kanssa niiden jättämien alustavien ja mahdollisesti myöhemmin annettujen tarjousten perusteella tarjousten parantamiseksi. Neuvottelujen kuluessa hankintayksikkö voi myös muuttaa tarjouspyyntöä tai neuvottelukutsua. Hankintailmoituksessa, ilmoituksen julkaisuhetkellä saataville asetetussa tarjous-

pyynnössä tai neuvottelukutsussa esitetyistä vähimmäisvaatimuksista ja 93 §:ssä tarkoitetuista kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteista ei saa neuvotella.

Neuvottelut voivat tapahtua vaiheittain siten, että neuvotteluissa mukana olevien tarjousten määrää rajoitetaan neuvottelujen aikana soveltamalla hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä tai neuvottelukutsussa ilmoitettuja kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteita ja mahdollisia vertailuperusteita. Edellytyksenä on, että neuvottelujen vaiheittaisuudesta on ilmoitettu hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä tai neuvottelukutsussa.

Hankintayksikön on kohdeltava tarjoajia tasapuolisesti neuvotteluissa. Hankintayksikkö ei saa antaa tietoja tavalla, joka vaarantaa tarjouskilpailuun osallistuvien tasapuolisen kohtelun. Hankintayksikön on ilmoitettava kirjallisesti kaikille neuvotteluissa mukana oleville tarjoajille kaikista hankintailmoituksen, tarjouspyynnön tai neuvottelukutsun sisältöä koskevista muutoksista. Tarjoajille on varattava riittävästi aikaa muuttaa tarjouksiaan ja esittää mukautetut tarjouksensa tarvittaessa uudelleen. Hankintayksikkö ei saa paljastaa muille tarjoajille neuvotteluihin osallistuvan ehdokkaan tai tarjoajan antamia luottamuksellisia tietoja ilman tämän antamaa suostumusta, jossa on yksilöity suostumuksen kohteena olevat tiedot.

Hankintayksikön on päätettävä neuvottelut ilmoittamalla asiasta jäljellä oleville tarjoajille. Hankintayksikön on lähetettävä lopullinen tarjouspyyntö tarjoajille ja asetettava lopullisten tarjousten jättämiselle määräaika. Hankintayksikön on tarkistettava, että lopulliset tarjoukset ovat lopullisen tarjouspyynnön mukaisia ja valittava tarjous 93 §:n mukaisesti. Lopullisista tarjouksista ei saa neuvotella.

36 §

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä hankintayksikkö julkaisee ilmoituksen hankinnasta, johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Hankintayksikkö neuvottelee menettelyyn hyväksyttyjen ehdokkaiden kanssa kartoittaakseen ja määritelläkseen keinot, joilla sen tarpeet voidaan parhaiten täyttää.

Hankintayksikkö voi valita kilpailullisen neuvottelumenettelyn 34 §:n 2 momentissa säädettyjen edellytysten täyttyessä. Kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena tulee käyttää 93 §:ssä tarkoitettua parasta hinta-laatusuhdetta.

Kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä hankintayksikkö voi ennalta rajata niiden ehdokkaiden määrää, jotka kutsutaan neuvotteluihin. Neuvotteluihin kutsuttavien ehdokkaiden vähimmäismäärä sekä tarvittaessa enimmäismäärä on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Tarjoajiksi hyväksyttävät ehdokkaat on valittava noudattamalla hankintailmoituksessa esitettyjä soveltuvuuden vähimmäisvaatimuksia sekä arviointiperusteita. Hankintayksikkö ei saa ottaa menettelyyn ehdokkaita, jotka eivät ole toimittaneet osallistumishakemusta tai jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vaatimuksia.

Ehdokkaita on kutsuttava neuvotteluihin hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä todellisen kilpailun varmistamiseksi. Kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä ehdokkaita on kutsuttava vähintään kolme, jollei soveltuvia ehdokkaita ole vähemmän. Jos soveltuvia ehdokkaita on vähemmän kuin kolme, hankintayksikkö voi jatkaa menettelyä pyytämällä kaikki soveltuvuusvaatimukset täyttävät ehdokkaat aloittamaan neuvottelut.

37 §

Kilpailullisen neuvottelumenettelyn kulku

Hankintayksikön on määriteltävä hankintailmoituksessa hankintaa koskevat tarpeensa ja vaatimuksensa. Hankintayksikkö voi laatia lisäksi hankinnan tavoitteita ja sisältöä tarkentavan hankekuvauksen. Hankintayksikön on vahvistettava hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa alustava aikataulu sekä asetettava hinta-laatusuhteen vertailuperusteet.

Hankintayksikkö aloittaa valittujen ehdokkaiden kanssa neuvottelun, jonka tarkoituksena on kartoittaa ja määritellä keinot, joilla hankintayksikön tarpeet voidaan parhaiten täyttää. Hankintayksikkö voi neuvotella valittujen ehdokkaiden kanssa kaikista hankinnan näkökohdista. Hankintayksikkö voi maksaa kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn osallistuville raha- tai muita palkkioita taikka antaa palkintoja.

Neuvottelut voivat tapahtua vaiheittain siten, että neuvotteluissa mukana olevien ratkaisujen määrää rajoitetaan neuvottelujen aikana soveltamalla hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa ilmoitettuja hinta-laatusuhteen vertailuperusteita. Edellytyksenä on, että neuvottelujen vaiheittaisuudesta on ilmoitettu hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa.

Hankintayksikön on kohdeltava tarjoajia tasapuolisesti neuvotteluissa. Hankintayksikkö ei saa antaa tietoja tavalla, joka vaarantaa tarjouskilpailuun osallistuvien tasapuolisen kohtelun. Hankintayksikkö ei saa paljastaa muille tarjoajille minkään neuvotteluihin osallistuvan ehdokkaan tai tarjoajan antamia luottamuksellisia tietoja ilman tämän suostumusta, jossa yksilöidään suostumuksen kohteena olevat tiedot.

Hankintayksikön on jatkettava neuvotteluja siihen saakka, kun se on valinnut ne ratkaisumallit, joilla kyetään täyttämään sen määrittelemät tarpeet. Neuvottelujen päättymisestä on ilmoitettava tarjoajille. Hankintayksikön on pyydettävä tarjoajilta neuvotteluissa esitettyihin ja määriteltyihin ratkaisuihin perustuvat lopulliset tarjoukset. Tarjouksen on oltava lopullisessa tarjouspyynnössä määriteltyjen vaatimusten mukainen ja siihen on sisällytettävä kaikki hankinnan toteuttamiseksi pyydetyt ja tarpeelliset osat. Tarjouksia voidaan hankintayksikön pyynnöstä täsmentää ja selkeyttää, jos se ei johda tarjousten tai hankinnan olennaisten osien muuttumiseen tai uhkaa syrjiä tarjoajia taikka vääristää kilpailua.

Hankintayksikön on arvioitava tarjous hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa asetettujen vertailuperusteiden mukaisesti. Hankintayksikön pyynnöstä voidaan tarjousvertailun jälkeen neuvotella parhaan tarjoajan kanssa tarjoukseen liittyvien rahoitussitoumusten tai muiden tarjouksessa olevien ehtojen viimeistelemiseksi, jos se ei johda tarjouksen tai hankinnan olennaisten osien muuttumiseen tai uhkaa syrjiä toimittajia taikka vääristää kilpailua.

38 §

Innovaatiokumppanuus

Innovaatiokumppanuuden tavoitteena on innovatiivisen tavaran, palvelun tai rakennusurakan kehittäminen ja tämän tuloksena tuotettavien tavaroiden, palvelujen tai rakennusurakoiden hankkiminen. Innovaatiokumppanuudessa hankintayksikkö julkaisee hankintailmoituksen, johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua.

Hankintayksikkö voi valita innovaatiokumppanuuden, jos hankintayksikön tarvetta ei voida täyttää hankkimalla markkinoilla jo saatavilla olevia tavanomaisia tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita.

Innovaatiokumppanuudessa hankintayksikkö voi ennalta rajata niiden ehdokkaiden määrää, jotka kutsutaan neuvotteluihin. Neuvotteluihin kutsuttavien ehdokkaiden vähimmäismäärä sekä tarvittaessa enimmäismäärä on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Tarjoajiksi hyväksyttävät ehdokkaat on valittava noudattamalla hankintailmoituksessa esitettyjä soveltuvuuden vähimmäisvaatimuksia sekä arviointiperusteita. Ehdokkaiden valinnassa on arvioitava ehdokkaiden valmiuksia tutkimukseen ja kehittämiseen sekä innovatiivisten ratkaisujen kehittämiseen ja toteuttamiseen. Hankintayksikkö ei saa ottaa menettelyn ehdokkaita, jotka eivät ole toimittaneet osallistumishakemusta tai jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vaatimuksia.

Ehdokkaita on kutsuttava neuvotteluihin hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä todellisen kilpailun varmistamiseksi. Innovaatiokumppanuudessa ehdokkaita on kutsuttava vähintään kolme, jollei soveltuvia ehdokkaita ole vähemmän. Jos soveltuvia ehdokkaita on vähemmän kuin kolme, hankintayksikkö voi jatkaa menettelyä pyytämällä kaikki soveltuvuusvaatimukset täyttävät ehdokkaat esittämään alustavan tarjouksen.

39 §

Innovaatiokumppanuuden kulku

Hankintayksikön on määriteltävä hankintailmoituksessa innovatiivisen tavaran, palvelun tai rakennusurakan tarve, jota ei voida täyttää hankkimalla markkinoilla jo olevia tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita. Hankintailmoituksessa on lisäksi yksilöitävä hankinnan kohteen vähimmäisvaatimukset, jotka kaikkien tarjousten on täytettävä. Vaatimukset on esitettävä riittävän täsmällisesti, jotta toimittajat voivat arvioida hankinnan luonnetta ja laajuutta ja päättää, jättävätkö ne osallistumishakemuksen.

Hankintayksikkö aloittaa valittujen tarjoajien kanssa neuvottelut innovatiivisen tavaran, palvelun tai rakennusurakan kehittämiseksi ja tämän tuloksena tuotettavien tavaroiden, palvelujen ja rakennusurakoiden hankkimiseksi. Neuvottelujen kulkuun sovelletaan, mitä 35 §:ssä säädetään neuvottelumenettelyn kulusta. Hankintayksikkö ei saa valita kumppania alustavan tarjouksen perusteella. Hankintayksikön on ilmoitettava kirjallisesti kaikille neuvotteluihin osallistuville tarjoajille kaikista hankinta-asiakirjojen muutoksista ja varattava tarjoajille riittävästi aikaa muuttaa niiden perusteella tarjouksiaan. Kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena tulee käyttää 93 §:ssä tarkoitettua parasta hinta-laatusuhdetta.

Hankintayksikkö voi päättää perustaa innovaatiokumppanuuden joko yhden tai useamman sellaisen tarjoajan kanssa, jotka toteuttavat erillisiä tutkimus- ja kehittämistoimintoja. Innovaatiokumppanuus on jaettava peräkkäisiin vaiheisiin, jotka vastaavat tutkimus- ja innovaatioprosessin eri vaiheita. Hankintayksikön on asetettava kumppanille tai kumppaneille välitavoitteita ja määrättävä korvauksen suorittamisesta. Hankintayksikkö voi kumppanuuden tavoitteiden perusteella kunkin vaiheen jälkeen päättää innovaatiokumppanuuden. Jos innovaatiokumppanuus on perustettu useiden toimittajien kanssa, hankintayksikkö voi vähentää kumppanien lukumäärää päättämällä yksittäisiä kumppanuutta koskevia hankintasopimuksia. Edellytyksenä on, että vaiheittaisuudesta ja sen käyttämisen ehdoista on ilmoitettu hankinta-asiakirjoissa.

Hankintayksikön ei tarvitse järjestää uutta tarjouskilpailua kehitystyön tulosten hankinnassa, jos hankinta tehdään menettelyyn otetuilta kumppaneilta ja jos kehitystyön tulokset sekä niitä

koskeva hankinta vastaavat hankintayksiköiden ja menettelyyn osallistujien sopimaa suoritustasoa ja sovittuja enimmäiskustannuksia.

Hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä tai neuvottelukutsussa teollis- ja tekijänoikeuksien järjestelyistä. Jos hankintayksikkö on valinnut menettelyyn useita kumppaneita, hankintayksikkö ei saa ilmaista toisille kumppaneille ratkaisuja, joita yksi kumppaneista on ehdottanut, eikä muita menettelyn aikana saatuja luottamuksellisia tietoja ilman kyseisen kumppanin yksilöityä suostumusta.

Innovaatiokumppanuuden rakenteen sekä eri vaiheiden keston ja arvon tulee vastata ehdotetun ratkaisun innovatiivisuutta sekä tutkimus- ja innovaatiotoimien kokonaisuutta sellaisten innovatiivisten ratkaisujen kehittämiseksi, joita ei ole vielä saatavilla markkinoilla. Tavaroiden, palvelujen ja rakennusurakoiden ennakoitu arvo ei saa olla kohtuuttoman suuri suhteessa niiden kehittämiseksi tehtyyn investointiin.

40 §

Suorahankinta

Suorahankinnassa hankintayksikkö neuvottelee valitsemiensa toimittajien kanssa hankintasopimuksen ehdoista julkaisematta etukäteen hankintailmoitusta.

Hankintayksikkö voi valita suorahankinnan, jos:

1) avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä ei ole saatu lainkaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia taikka soveltuvia osallistumishakemuksia tai tarjouksia; lisäedellytyksenä on, että alkuperäisiä tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta;

2) teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan; lisäedellytyksenä on, että järkeviä vaihtoehtoisia tai korvaavia ratkaisuja ei ole eikä kilpailun puuttuminen johdu hankinnan ehtojen keinotekoisesta kaventamisesta;

3) hankinnan tarkoituksena on ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen luominen tai hankkiminen;

4) sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä, eikä säädettyjä määräaikoja voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta, ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi;

5) hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten eikä kyseessä ole massatuotanto tavaran valmistamisen taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi tai tutkimus- ja kehityskustannusten kattamiseksi;

6) hankinta koskee perushyödykemarkkinoilla noteerattuja ja sieltä hankittavia tavaroita;

7) tavarat hankitaan erityisen edullisesti liiketoimintansa lopettavalta toimittajalta, pesänhoitajalta tai selvittäjältä maksukyvyttömyysmenettelyn, akordin tai vastaavan menettelyn seurauksena;

8) kyseessä on palveluhankinta, joka tehdään suunnittelukilpailun perusteella ja joka on suunnittelukilpailun sääntöjen mukaan tehtävä kilpailun voittajan kanssa, tai jos voittajia on useita, näistä jonkun kanssa; tällöin kaikki voittajat on kutsuttava osallistumaan neuvotteluihin.

Tarjousta ei pidetä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna soveltuvana tarjouksena, jos se on hankintasopimuksen kannalta tarpeeton eikä ilmeisesti täytä hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä määriteltyjä hankintayksikön tarpeita ja vaatimuksia ilman oleellisia muutoksia. Osallistumishakemusta ei pidetä soveltuvana, jos toimittaja on suljettava tai voidaan sulkea tarjous-

kilpailun ulkopuolelle 80 ja 81 §:n nojalla taikka jos se ei täytä hankintayksikön 83 §:n mukaisesti asettamia soveltuvuusvaatimuksia.

41 §

Suorahankinta lisätilauksissa

Hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan, kun alkuperäisen toimittajan kanssa tehtävä tavarahankinta on lisätilaus, jonka tarkoituksena on aikaisemman toimituksen tai laitteiston osittainen korvaaminen tai laajentaminen. Edellytyksenä on, että toimittajan vaihtaminen johtaisi teknisiltä ominaisuuksiltaan erilaisen tavaran hankkimiseen, mikä aiheuttaisi yhteensopimattomuutta tai suhteettoman suuria teknisiä vaikeuksia käytössä ja kunnossapidossa. Tällaisten sopimusten ja uudistettavien sopimusten voimassaoloaika saa ainoastaan poikkeuksellisesti ylittää kolme vuotta.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan, kun kyseessä on alkuperäisen toimittajan kanssa tehtävä uusi rakennusurakkasopimus tai palveluhankinta, joka vastaa aikaisemmin tehtyä rakennusurakkaa tai palveluhankintaa. Edellytyksenä on, että alkuperäistä hankintaa koskevassa hankintailmoituksessa on mainittu mahdollisesta myöhemmästä suorahankinnasta ja että lisäpalvelun tai uuden rakennusurakan ennakoitu arvo on otettu huomioon laskettaessa alkuperäisen sopimuksen kokonaisarvoa. Suorahankinta voidaan tehdä enintään kolmen vuoden kuluessa alkuperäisen sopimuksen tekemisestä.

42 §

Puitejärjestely

Puitejärjestelyllä tarkoitetaan yhden tai useamman hankintayksikön ja yhden tai useamman toimittajan välistä sopimusta, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat hinnat ja suunnitellut määrät sekä muut ehdot.

Hankintayksikön on valittava toimittajat puitejärjestelyyn tämän lain mukaisella hankintamenettelyllä noudattaen, mitä hankintamenettelyjen käyttöedellytyksistä ja kilpailutuksen menettelyvelvoitteista säädetään.

Hankintayksikön on valittava puitejärjestelyyn yksi tai useampi toimittaja. Toimittajien määrä on ilmoitettava ennalta hankintailmoituksessa, neuvottelukutsussa tai tarjouspyynnössä. Useamman toimittajan puitejärjestelyyn on valittava ilmoitettu määrä toimittajia, jollei soveltuvuusvaatimukset täyttäviä tarjoajia tai hyväksyttäviä tarjouksia ole vähemmän.

Puitejärjestelyyn perustuvat hankintasopimukset on tehtävä puitejärjestelyyn valittujen toimittajien ja sellaisten hankintayksiköiden kesken, jotka on selkeästi ilmaistu puitejärjestelyn kilpailutuksen hankinta-asiakirjoissa.

Puitejärjestely voi olla voimassa enintään neljä vuotta. Hankinnan kohteen sitä perustellusti edellyttäessä puitejärjestely voi poikkeuksellisesti olla kestoltaan pidempi. Puitejärjestelyn ehtoihin ei saa tehdä olennaisia muutoksia sen voimassaoloaikana.

43 §

Puitejärjestelyyn perustuvat hankinnat

Jos hankintayksikkö on tehnyt puitejärjestelyn yhden toimittajan kanssa, puitejärjestelyyn perustuvat hankinnat on tehtävä puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti. Hankintayksikkö voi pyytää toimittajaa tarvittaessa kirjallisesti täsmentämään tai täydentämään tarjoustaan.

Jos hankintayksikkö on tehnyt puitejärjestelyn usean toimittajan kanssa ja puitejärjestelyn kaikki ehdot ja järjestelyyn perustuvien hankintojen tarjoajien valinnan määrittävät puolueettomat ehdot on vahvistettu tarjouspyynnössä, puitejärjestelyyn perustuvat hankinnat on tehtävä ilman kilpailuttamista valitsemalla toimittaja noudattamalla puitejärjestelyn ehtoja ja puitejärjestelyn tarjouspyynnössä esitettyjä perusteita.

Jos hankintayksikkö on tehnyt puitejärjestelyn usean toimittajan kanssa ja puitejärjestelyn kaikkia ehtoja ei ole vahvistettu, puitejärjestelyyn perustuvat hankinnat on tehtävä kilpailuttamalla puitejärjestelyyn valitut toimittajat noudattamalla puitejärjestelyä perustettaessa esitettyjä kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteita, joita voidaan täsmentää, sekä muita ehtoja, jotka on ilmoitettu puitejärjestelyn tarjouspyynnössä.

Hankintayksikön on puitejärjestelyyn perustuvien hankintojen kilpailuttamisessa pyydettävä kirjallisesti tarjous puitejärjestelyyn valituilta toimittajilta. Hankintayksikön on määrättävä tarjousaika, jonka on oltava riittävä ottaen huomioon hankinnan monimutkaisuus ja tarjousten tekemisen edellyttämä aika. Tarjoukset on annettava kirjallisesti ja niiden sisältö on pidettävä luottamuksellisena tarjousajan päättymiseen saakka. Hankintayksikön on valittava paras tarjous noudattaen tarjouspyynnössä esitettyjä kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteita.

Jos hankintayksikkö on tehnyt puitejärjestelyn usean toimittajan kanssa, osa puitejärjestelyyn perustuvista hankinnoista voidaan tehdä 2 momentin mukaisesti ilman kilpailuttamista valitsemalla toimittaja noudattamalla puitejärjestelyn ehtoja ja järjestelyyn perustuvien hankintojen tarjoajien valintaa määrittäviä puolueettomia ehtoja ja osa puitejärjestelyyn perustuvista hankinnoista voidaan tehdä kilpailuttamalla puitejärjestelyyn perustuvat hankinnat 3 ja 4 momentin mukaisesti. Puitejärjestelyn tarjouspyynnössä on esittävä perusteet, joiden mukaisesti ratkaistaan puitejärjestelyn sisäisten hankintojen tekemisen tapa.

44 §

Sähköinen huutokauppa

Sähköisellä huutokaupalla tarkoitetaan toistuvaa menettelyä, jonka kuluessa uusia alennettuja hintoja tai tarjouksen sisältämiä tekijöitä koskevia uusia arvoja esitetään sähköisesti ja joka toteutetaan sen jälkeen, kun tarjousten arviointi on saatu kokonaisuudessaan ensimmäisen kerran päätökseen, ja joka mahdollistaa tarjousten luokittelun automaattisen arviointimenetelmän pohjalta.

Sähköistä huutokauppaa voidaan käyttää osana kilpailuttamista sen viimeisessä vaiheessa:

1) avoimessa menettelyssä;
2) rajoitetussa menettelyssä;
3) neuvottelumenettelyssä;
4) kilpailutettaessa puitejärjestelyyn valitut toimittajat uudelleen 43 §:n nojalla; sekä
5) 52 §:ssä tarkoitetun dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävän hankinnan kilpailuttamisen yhteydessä.

Sähköisen huutokaupan käytön edellytyksenä on, että hankintailmoituksen tai tarjouspyynnön sisältö voidaan laatia riittävän tarkasti. Sellaiset rakennusurakat ja sellaiset palveluhankinnat, joiden sisältönä ovat aineettomat suoritukset, joita ei voida asettaa järjestykseen automaattisilla arviointimenetelmillä, eivät voi olla sähköisen huutokaupan kohteena. Sähköisessä huutokaupassa hankinnan kohdetta ei saa muuttaa siitä, jollaisena se on ilmoitettu hankintailmoituksessa ja määritelty tarjouspyyntöasiakirjoissa.

Sähköinen huutokauppa koskee:

1) hintaa, jos 93 §:n 1 momentissa tarkoitetun kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena on halvin hinta;

2) hintaa tai tarjoukseen sisältyvien tekijöiden uusia arvoja taikka molempia, jos hankintasopimus tehdään 93 §:n 1 momentin mukaisesti parhaan hinta-laatusuhteen tai alhaisimpien kustannusten perusteella.

45 §

Sähköisen huutokaupan asiakirjat

Sähköisen huutokaupan käytöstä on ilmoitettava kansallisessa hankintailmoituksessa tai EU-hankintailmoituksessa. Ilmoittamismenettelyyn sovelletaan, mitä 58 §:ssä ja 101 §:ssä säädetään. Tarjouspyyntöön ja muihin hankinta-asiakirjoihin sovelletaan muutoin, mitä 67 ja 68 §:ssä säädetään.

Ennen kuin sähköinen huutokauppa voidaan aloittaa, hankintayksikön tulee suorittaa tarjousten alustava kokonaisarviointi asetettujen kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteiden sekä niille vahvistetun painotuksen mukaisesti.

46 §

Kutsu sähköiseen huutokauppaan

Tarjousten alustavan kokonaisarvioinnin jälkeen hankintayksikön tulee pyytää samanaikaisesti sähköisin keinoin kaikkia hyväksyttävän tarjouksen tehneitä tarjoajia esittämään sähköisesti uusia hintoja tai uusia arvoja vertailuperusteille.

Sähköistä huutokauppaa koskevan kutsun on sisällettävä:

1) kaikki tarvittavat tiedot käytetystä sähköisestä huutokauppajärjestelmästä sekä käytettävien sähköisten viestintäyhteyksien teknisistä edellytyksistä;

2) sähköisen huutokaupan alkamispäivä ja kellonaika;

3) tarvittaessa sähköisen huutokaupan vaiheiden lukumäärä ja kunkin vaiheen aikataulu;

4) matemaattinen kaava, jonka mukaan uusi järjestys määräytyy automaattisesti sähköisessä huutokaupassa esitettyjen uusien hintojen tai uusien arvojen perusteella; jos kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytetään parasta hinta-laatusuhdetta, kaavan tulee sisältää kaikkien valittujen vertailuperusteiden suhteellinen painotus; mahdolliset hinnan vaihteluvälit on esitettävä ennalta määrättynä arvona;

5) jos vaihtoehtoja hyväksytään, jokaiselle vaihtoehdolle tulee määritellä erillinen kaava;

6) perusteet sähköisen huutokaupan lopettamiselle sekä mahdollisesti viimeisen tarjouksen jättämisen jälkeinen aika, jonka kuluessa vielä odotetaan uusia tarjouksia.

Huutokauppaa koskevaan kutsuun on liitettävä myös alustavan kokonaisarvioinnin tulokset. Kokonaisarvioinnin tulee sisältää tarjouksen sisällön arviointi ja avoimessa menettelyssä myös tarjoajan soveltuvuuden arviointi. Lisäksi yksittäiselle tarjoajalle lähetettävään kutsuun voidaan liittää tieto tarjoajan sijoituksesta muihin tarjoajiin nähden paljastamatta kuitenkaan tarjoajien nimiä.

47 §

Vähimmäismääräaika sähköisen huutokaupan aloittamiselle ja tietojen toimittaminen osallistujille

Sähköinen huutokauppa voi alkaa aikaisintaan kahden arkipäivän kuluttua kutsujen lähettämisestä. Sähköisen huutokaupan jokaisessa vaiheessa hankintayksikön tulee toimittaa välittömästi kaikille hyväksytyille tarjoajille vähintään sellaiset tiedot, joiden perusteella nämä voivat milloin tahansa tarkistaa oman suhteellisen sijoituksensa. Hankintayksikkö voi toimittaa myös muita tietoja muista esitetyistä hinnoista tai arvoista, jos tästä on ilmoitettu hankinta-asiakirjoissa. Hankintayksikkö voi ilmoittaa milloin tahansa huutokauppavaiheeseen osallistuvien lukumäärän. Hankintayksikkö ei saa paljastaa tarjoajien nimiä sähköisen huutokaupan aikana.

48 §

Sähköisen huutokaupan lopettaminen

Sähköinen huutokauppa voidaan lopettaa:

1) kutsussa vahvistettuna määrättynä päivänä ja kellonaikana;
2) kun uusia vaatimukset täyttäviä tarjouksia ei enää tehdä; edellytyksenä on, että 46 §:ssä tarkoitetussa kutsussa on ilmoitettu mainitun pykälän 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettu aika; tai
3) kun huutokaupan eri vaiheiden määrä tulee täyteen.

49 §

Dynaaminen hankintajärjestelmä

Dynaamisella hankintajärjestelmällä tarkoitetaan täysin sähköistä hankintamenettelyä tavanomaisille ja markkinoilla yleisesti saatavilla oleville hankinnoille. Hankintamenettely on kestonsa ajan avoin kaikille soveltuvuusehdot täyttäville toimittajille. Hankintayksikkö voi jakaa dynaamisen hankintajärjestelmän tavaroiden, palvelujen tai rakennusurakoiden luokkiin, jotka on määriteltävä objektiivisesti hankinnan eri ominaisuuksien perusteella.

Hankintayksikön on käytettävä yksinomaan sähköisiä viestintätapoja dynaamisen hankintajärjestelmän perustamisessa ja sitä käytettäessä sekä noudatettava 33 §:ssä tarkoitetun rajoitetun menettelyn sääntelyä dynaamisen hankintajärjestelmän kaikissa vaiheissa hankintapäätöksen tekoon saakka. Hankintayksikkö ei saa periä toimittajilta maksuja järjestelmään osallistumisesta.

50 §

Dynaamisen hankintajärjestelmän perustaminen ja hankinta-asiakirjat

Hankintayksikön tulee perustaa dynaaminen hankintajärjestelmä julkaisemalla siitä rajoitettua menettelyä koskeva hankintailmoitus, jossa on ilmoitettava järjestelmän ~~mahdollisesta~~ jakamisesta luokkiin 49 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla sekä hankintajärjestelmän kesto. Jos järjestelmän kestoa muutetaan järjestelmän voimassaoloa päättämättä, muutoksesta ilmoitetaan uudella hankintailmoituksella. Jos järjestelmän voimassaolo on päättynyt, tulee muutoksesta ilmoittaa jälki-ilmoituksella. Jos dynaamisessa hankintajärjestelmässä kilpailutuksen viimeisessä vaiheessa käytetään sähköistä huutokauppaa, tästä tulee ilmoittaa hankintailmoituksessa.

Hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä tulee ilmoittaa ainakin järjestelmän kohteena olevien suunniteltujen hankintojen luonne ja arvioitu määrä, kaikki tarvittavat tiedot dynaamisesta hankintajärjestelmästä sekä käytettävistä sähköisistä välineistä ja viestintäyhteyttä koskevista teknisistä järjestelyistä ja eritelmistä.

51 §

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hakeminen ja hyväksyminen

Kaikki kiinnostuneet toimittajat voivat pyytää koko menettelyn keston ajan oikeutta osallistua perustettuun hankintajärjestelmään. Hankintayksikön on hyväksyttävä dynaamiseen hankintajärjestelmään kaikki ehdokkaat, jotka täyttävät soveltuvuudelle asetetut vaatimukset. Jos hankintayksikkö on jakanut järjestelmän tavaroiden, palvelujen tai rakennusurakoiden luokkiin 49 §:n 1 momentin mukaisesti, sen on täsmennettävä kuhunkin luokkaan sovellettavat ehdokkaiden soveltuvuusvaatimukset. Järjestelmään hyväksyttävien ehdokkaiden määrää ei saa rajoittaa.

Hankintayksikön on tehtävä päätös ehdokkaan hyväksymisestä järjestelmään 10 työpäivän kuluessa dynaamista hankintajärjestelmää koskevan osallistumishakemuksen vastaanottamisesta. Hankintayksikkö voi pidentää määräaikaa yksittäistapauksissa 15 työpäivään, jos hyväksymisarvioinnissa on tarkasteltava täydentäviä asiakirjoja, muutoin tarkistettava soveltuvuusvaatimusten täyttyminen taikka muusta perustellusta syystä. Hankintayksikkö voi pidentää arviointiaikaa myös, jos hankintajärjestelmän sisällä ei julkaista tarjouspyyntöä ennen järjestelmään hyväksymistä koskevien ratkaisujen tekemistä. Hankintayksikön on tällöin ilmoitettava hankinta-asiakirjoissa pidennetyn arviointiajan kesto. Hankintayksikön on ilmoitettava mahdollisimman pian ehdokkaalle, onko se hyväksytty dynaamiseen hankintajärjestelmään.

52 §

Dynaamisen hankintajärjestelmän kulku

Jokainen yksittäinen hankinta dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä on kilpailutettava. Hankintayksikön on pyydettävä järjestelmään hyväksyttyjä ehdokkaita esittämään tarjous dynaamisessa hankintajärjestelmässä tehtävistä erillisistä hankinnoista. Jos dynaaminen hankintajärjestelmä on jaettu tavaroiden, palvelujen tai rakennusurakoiden luokkiin, hankintayksikön on pyydettävä kyseiseen luokkaan hyväksyttyjä ehdokkaita esittämään tarjous.

Hankintayksikkö voi milloin tahansa dynaamisen hankintajärjestelmän keston aikana vaatia hyväksyttyjä ehdokkaita toimittamaan 87 §:ssä tarkoitetun uudistetun ja päivitetyn yhteisen eurooppalaisen hankinta-asiakirjan tai 88 §:ssä tarkoitetut poissulkemisen ja soveltuvuuden selvitykset viiden päivän kuluessa pyynnön esittämispäivästä.

Tarjouksen valintaan sovelletaan, mitä 93—96 §:ssä säädetään. Dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehdyn hankinnan kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet voidaan määritellä tarkemmin hankintaa koskevassa tarjouspyynnössä.

53 §

Sähköiset luettelot

Hankintayksikkö voi vaatia, että tarjoukset esitetään sähköisen luettelon muodossa tai että niihin liitetään sähköinen luettelo. Edellytyksenä on, että hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto toimitetaan sähköistä muotoa käyttäen. Sähköisen luettelon muodossa esitettäviin tarjouksiin voidaan liittää muita tarjousta täydentäviä asiakirjoja.

Sähköisten luetteloiden käytöstä on mainittava hankintailmoituksessa. Lisäksi hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä luettelon muotoa, käytettäviä sähköisiä laitteita sekä tietojenvaihtoa koskevia teknisiä järjestelyjä ja eritelmiä koskevat tiedot. Sähköisten luetteloiden tulee täyttää hankintayksikön hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä asettamat vaatimukset sekä muotovaatimukset tarjouksille ja sähköisille luetteloille. Sähköiset luettelot on laadittava ja toimitettava hankintayksikölle 62 §:ssä asetettujen sähköistä tietojenvaihtoa koskevien vaatimusten mukaisesti.

Jos useamman kuin yhden toimittajan kanssa tehdyssä puitejärjestelyssä tarjoukset on tehty sähköisinä luetteloina, hankintayksikkö voi päättää, että puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan kilpailuttaminen tapahtuu päivitettyjen luetteloiden perusteella. Tällöin hankintayksikön on:

1) pyydettävä tarjoajia päivittämään sähköiset luettelonsa, jotka on mukautettu puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan vaatimuksiin; tai

2) koottava jo toimitetuista sähköisistä luetteloista tiedot, joita tarvitaan puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan vaatimusten mukaisen tarjouksen muodostamiseksi; hankintayksikön on ilmoitettava tästä menettelystä tarjouspyynnössä.

Edellä 3 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa hankintayksikön on ennen tietojen kokoamista ilmoitettava tarjoajille menettelystä sekä päivä ja kellonaika, jolloin ne aikovat koota puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan tarjouksen muodostamiseksi vaadittavat tiedot sähköisistä luetteloista, ja annettava tarjoajille mahdollisuus kieltää tietojen kokoaminen. Hankintayksikön on varattava riittävä aika ilmoittamisen ja tietojen kokoamisen välille. Ennen puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan hankintapäätöksen tekemistä hankintayksikön on esitettävä kokoamansa tiedot tarjoajalle ja annettava sille tilaisuus oikaista kerätyt tiedot tai vahvistaa, ettei tällä tavoin muodostetussa tarjouksessa ole asiavirheitä.

Kun hankintayksikkö käyttää dynaamista hankintajärjestelmää, se voi vaatia, että tarjoukset on jätettävä sähköisen luettelon muodossa. Tällöin se voi tehdä dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä hankintoja 3 ja 4 momentissa säädetyllä tavalla. Edellytyksenä on, että dynaamiseen hankintajärjestelmään osallistumista koskevaan hakemukseen on liitetty sähköinen luettelo, joka täyttää hankinta-asiakirjoissa asetetut sisältö- ja muotovaatimukset. Tarjoajille on annettava mahdollisuus täydentää tätä luetteloa dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävissä hankinnoissa 3 ja 4 momentissa säädetyllä tavalla.

54 §

Suunnittelukilpailu

Suunnittelukilpailun osallistujien määrää voidaan rajoittaa noudattamalla ennalta ilmoitettuja perusteita. Suunnittelukilpailuun on kuitenkin aina kutsuttava riittävä määrä osallistujia todellisen kilpailun varmistamiseksi. Suunnittelukilpailuun osallistumista ei saa rajoittaa alueellisella perusteella tai sillä perusteella, että osallistujien on oltava joko luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä.

Suunnittelukilpailun voittajan tai voittajien kanssa voidaan tehdä palveluhankintasopimus 40 §:n 2 momentin 8 kohdan mukaisesti. Suunnittelukilpailua koskevassa ilmoituksessa on oltava tieto tällaisen palveluhankintasopimuksen tekemisestä.

Suunnittelukilpailuun sovelletaan, mitä 1 ja 2 luvussa sekä 7 ja 14—16 luvussa säädetään. Suunnittelukilpailuun sovelletaan lisäksi, mitä 62 §:ssä viestinnästä, 77 §:ssä alihankinnasta, 80—82 §:ssä poissulkemisesta, 91 ja 92 §:ssä ehdokkaiden ja tarjoajien oikeudellisesta muodosta ja ryhmittymänä tarjoamisesta sekä soveltuvin osin, mitä 83 §:ssä tarjoajien soveltuvuusvaatimuksista ja 93 §:ssä tarjouksen valinnasta säädetään.

55 §

Suunnittelukilpailun tuomaristo ja sen päätöksenteko

Suunnittelukilpailussa on oltava tuomaristo, jonka jäsenten on oltava kilpailuun osallistuvista riippumattomia luonnollisia henkilöitä. Jos suunnittelukilpailuun osallistuvilta vaaditaan tiettyä ammatillista pätevyyttä, vähintään kolmasosalla tuomariston jäsenistä on oltava sama tai vastaava pätevyys.

Tuomariston on oltava päätöksissään tai lausunnoissaan riippumaton. Osallistujien ehdotuksia on arvioitava nimettömästi ja yksinomaan suunnittelukilpailua koskevassa ilmoituksessa esitetyillä perusteilla. Nimettömyyden suojaa on noudatettava siihen saakka, kunnes tuomaristo on antanut lopullisen lausuntonsa tai päätöksensä.

Osallistujia voidaan tarvittaessa pyytää vastaamaan tuomariston pöytäkirjaan merkitsemiin kysymyksiin suunnitelmiin liittyvien näkökohtien selventämiseksi. Tuomariston ja osallistujien välisestä viestinnästä on laadittava yksityiskohtainen pöytäkirja. Tuomariston on tehtävä suunnitelmien arvioinnista lisäksi kaikkien jäsenten allekirjoittama pöytäkirja, johon tulee sisältyä suunnitelmien paremmuusjärjestys ja ansiot, tuomariston huomautukset sekä mahdolliset selventämistä vaativat seikat.

6 luku

Määräajat

56 §

Vähimmäismääräajat ja määräaikojen laskeminen

Hankintamenettelyn määräaikoja asetettaessa on otettava huomioon hankinnan laatu ja monitahoisuus sekä tarjousten laatimisen ja toimittamisen vaatima aika. Jos tarjousten tekeminen edellyttää toteutuspaikkaan tutustumista tai hankinta-asiakirjoja tukevien asiakirjojen tarkastelua paikalla, tarjousten vastaanottamisen määräajat on asetettava siten, että kaikki toimittajat saavat tarjousten laatimiseksi tarvitsemansa tiedot. Tällöin tarjousaikojen on oltava pidempiä kuin 2—4 momentissa säädetyt vähimmäismääräajat.

Rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä, kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä, innovaatiokumppanuudessa ja dynaamisen hankintajärjestelmän perustamisvaiheessa osallistumishakemuksen jättämiselle on varattava vähintään 30 päivää siitä päivästä, jona hankintailmoitus on lähetetty julkaistavaksi. Avoimessa menettelyssä tarjousajan on oltava vähintään 35 päivää siitä päivästä, jona hankintailmoitus on lähetetty julkaistavaksi. Rajoitetussa menettelyssä tarjousajan on oltava vähintään 30 päivää ja dynaamisessa hankintajärjestelmässä vähintään 10 päivää siitä päivästä, jona tarjoajia on kutsuttu jättämään tarjoukset. Neuvottelumenettelyssä ja innovaatiokumppanuudessa alustavia tarjouksia koskevan määräajan on oltava vähintään 30 päivää siitä päivästä, jona tarjoajia on kutsuttu jättämään tarjoukset.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuja avoimen ja rajoitetun menettelyn, neuvottelumenettelyn ja innovaatiokumppanuuden tarjousten jättämisen määräaikoja voidaan lyhentää viidellä päivällä, jos hankintayksikkö hyväksyy tarjousten jättämisen sähköisessä muodossa 62 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Muut hankintayksiköt kuin valtion keskushallintoviranomaiset voivat asettaa rajoitetussa menettelyssä tarjousten vastaanottamisen määräajan hankintayksikön ja menettelyyn valittujen ehdokkaiden välisellä sopimuksella. Edellytyksenä on se, että asetettu määräaika on sama kaikille tarjoajille. Jos tarjousten vastaanottamisen määräajasta ei päästä sopimukseen, määräajan on oltava vähintään 10 päivää siitä päivästä, jona ehdokkaille lähetettiin kutsu toimittaa tarjoukset 70 §:n mukaisesti.

Hankintayksikön on pidennettävä ~~2—4 momentissa säädettyjä~~ tarjousten jättämisen määräaikoja sellaisiksi, että kaikki toimittajat saavat kaikki tarjouksen laatimiseksi tarvittavat tiedot, jos:

1) hankintayksikkö ei toimita toimittajalle sen pyytämiä lisätietoja viimeistään kuusi päivää tai 57 §:ssä tarkoitetussa nopeutetussa menettelyssä viimeistään neljä päivää ennen tarjousten vastaanottamiselle asetetun määräajan päättymistä;

2) tarjouspyyntöön tai muihin hankinta-asiakirjoihin tehdään merkittäviä muutoksia.

Määräajan pidentämisen on oltava oikeassa suhteessa tietojen tai muutosten merkittävyyteen. Hankintayksikön ei tarvitse pidentää määräaikoja, jos 5 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja lisätietoja ei ole pyydetty hyvissä ajoin tai jos lisätiedoilla ei ole merkitystä tarjouksen valmistelun kannalta.

57 §

Nopeutettu menettely

Edellä 56 §:n 2 momentissa säädettyjä avoimen ja rajoitetun menettelyn sekä neuvottelumenettelyn määräaikoja voidaan lyhentää, jos määräaikojen noudattaminen on näissä menettelyissä hankintayksikön asianmukaisesti perusteleman kiireen vuoksi käytännössä mahdotonta. Tarjousajan on oltava kuitenkin avoimessa menettelyssä vähintään 15 päivää. Rajoitetussa menettelyssä ja neuvottelumenettelyssä osallistumishakemuksen jättämiselle on varattava vähintään 15 päivää. Tarjousajan on oltava rajoitetussa ja neuvottelumenettelyssä vähintään 10 päivää.

Tarjousaikaa voidaan lyhentää avoimessa menettelyssä vähintään 15 päivään ja rajoitetussa menettelyssä sekä neuvottelumenettelyssä vähintään 10 päivään, jos hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi ennakkoilmoituksen 61 §:ssä säädetyllä tavalla.

7 luku

Velvollisuus ilmoittaa hankinnoista ja ilmoitusmenettely

58 §

Hankinnasta ilmoittaminen

Hankintayksikön on toimitettava julkaistavaksi seuraavat ilmoitukset:

1) hankintailmoitus EU-kynnysarvot ylittävästä hankinnasta;

2) sosiaali- ja terveyspalveluja sekä muita erityisiä palveluhankintoja koskeva ilmoitus liitteessä E tarkoitettuja palveluja koskevasta hankinnasta;

3) käyttöoikeussopimusta koskeva ilmoitus käyttöoikeussopimuksen hankintamenettelystä;

4) sosiaali- ja terveyspalveluja sekä muita erityisiä palveluja koskevia käyttöoikeussopimuksia koskeva ennakkoilmoitus liitteessä E tarkoitettuja palveluja koskevan käyttöoikeussopimuksen hankintamenettelystä;

5) suunnittelukilpailua koskeva ilmoitus suunnittelukilpailusta;

6) jälki-ilmoitus 1—4 kohdassa tarkoitetuista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista;

7) suunnittelukilpailun tuloksia koskeva ilmoitus 5 kohdassa tarkoitetusta suunnittelukilpailusta;

8) korjausilmoitus 1—5 kohdassa tarkoitettuun ilmoitukseen kohdistuneista muutoksista;

9) hankintasopimuksen ja käyttöoikeussopimuksen muutoksia koskeva ilmoitus 136 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetusta muutoksesta.

Hankintayksikkö voi toimittaa julkaistavaksi ennakkoilmoituksen ja suorahankintailmoituksen 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitetusta hankinnasta ja käyttöoikeussopimuksesta.

Hankintayksikkö voi toimittaa julkaistavaksi yleisen avoimuusilmoituksen siitä, että sen määräysvallassa oleva yksikkö aikoo harjoittaa liiketoimintaa muiden kuin siihen määräysvaltaa käyttävien hankintayksiköiden kanssa tai että hankintayksiköiden 16 §:ssä tarkoitetun yhteistyön piiriin kuluvia palveluja aiotaan tarjota muille kuin yhteistyöhön osallistuville hankintayksiköille. Ilmoituksessa on oltava vähintään hankintayksikön tai yksiköiden ja sidosyksikön yksilöintitiedot, kuvaus sidosyksikön liiketoiminnan tai yhteistyön piiriin kuuluvien palvelujen luonteesta,

muille kuin määräysvaltaa käyttäville hankintayksiköille suunnatun liiketoiminnan arvioitu osuus, tiedot markkinaehtoista vastaavaa toimintaa koskevien vastausten tekemisen vähimmäismääräajasta sekä osoite, johon vastaukset on toimitettava.

Avoimessa menettelyssä hankintailmoitus toimii pyyntönä lähettää tarjous ilmoituksessa ja muissa hankinta-asiakirjoissa määritellyllä tavalla. Rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä, kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä ja innovaatiokumppanuudessa hankintailmoitus toimii pyyntönä lähettää osallistumishakemus ilmoituksessa ja muissa hankinta-asiakirjoissa määritellyllä tavalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut hankintasopimuksia koskevat jälki-ilmoitukset on toimitettava julkaistavaksi 30 päivän kuluessa hankintasopimuksen tekemisestä, dynaamiseen hankintajärjestelmään perustuvan hankintasopimuksen tekemisestä tai puitejärjestelyä koskevan päätöksen tekemisestä.. Edellä 1 momentissa tarkoitetut suunnittelukilpailun tuloksia koskevat ilmoitukset on toimitettava julkaistavaksi 30 päivän kuluessa suunnittelukilpailun päättymisestä. Käyttöoikeussopimuksia koskevat jälki-ilmoitukset on toimitettava julkaistavaksi 48 päivän kuluessa käyttöoikeussopimuksen tekemisestä. Jälki-ilmoitusvelvoite ei koske puitejärjestelyn perusteella tehtäviä yksittäisiä hankintasopimuksia. Hankintayksikön tulee toimittaa jälki-ilmoitus myös hankinnan keskeyttämisestä. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi perusteet hankinnan keskeyttämiselle. Jälki-ilmoitusvelvollisuus koskee myös hankintoja, joista on julkaistu pelkästään ennakkoilmoitus eikä lainkaan hankintailmoitusta.

59 §

Velvollisuus käyttää EU-vakiolomakkeita ja yhteistä viitenimikkeistöä (CPV)

Edellä 58 §:ssä tarkoitetut ilmoitukset on tehtävä vakiolomakkeitten vahvistamisesta julkisiin hankintoihin liittyvien ilmoitusten julkaisemista varten ja täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 842/2011 kumoamisesta annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 1986/2015, jäljempänä *vakiolomakeasetus*, vahvistettuja vakiolomakkeita käyttäen. Ilmoituksissa on oltava hankintadirektiivin liitteessä V esitetyt tiedot.

Hankintojen määrittelyssä on käytettävä 4 §:n 15 kohdassa tarkoitettua yhteistä hankintanimikkeistöä (CPV).

60 §

Hankintailmoitusten julkaiseminen

Seuraavat 58 §:ssä tarkoitetut ilmoitukset on toimitettava julkaistaviksi sähköisesti ~~suomen- tai ruotsinkielisinä~~ internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi käyttäen niille 59 §:n 1 momentissa tarkoitettuja vakiolomakkeita:

1) EU-hankintailmoitus;

2) sosiaali- ja terveyspalveluja sekä muita erityisiä palveluhankintoja koskeva ilmoitus;

3) käyttöoikeussopimuksia koskeva ilmoitus;

4) sosiaali- ja terveyspalveluja sekä muita erityisiä palveluja koskevia käyttöoikeussopimuksia koskeva ennakkoilmoitus liitteessä E tarkoitettuja palveluja koskevasta käyttöoikeussopimuksesta;

5) sopimusmuutoksia koskeva ilmoitus;

6) korjausilmoitus;
7) 1—4 kohtaa koskeva jälki-ilmoitus.

Seuraavat 58 §:ssä tarkoitetut ilmoitukset voidaan toimittaa julkaistavaksi sähköisesti internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi käyttäen niille 59 §:n 1 momentissa tarkoitettuja vakiolomakkeita:

1) ennakkoilmoitus;
2) suorahankintaa koskeva ilmoitus;
3) yleinen avoimuusilmoitus 58 §:n 3 momentissa tarkoitetusta sidosyksikön tai yhteistyöhön osallistuvien hankintayksiköiden liiketoiminnan harjoittamisesta.

Muut vakiolomakeasetuksella vahvistetut EU-ilmoitukset tulee täyttää suoraan Euroopan unionin virallisten julkaisujen toimiston ylläpitämillä internet-sivuilla osoitteessa http://simap.europa.eu/enotices/ Euroopan komission vahvistamia vakiolomakkeita käyttäen. Ilmoituksista on toimitettava tilastointia varten kopio työ- ja elinkeinoministeriön ilmoittamalle taholle.

Hankintayksikön on pyydettäessä osoitettava, minä päivänä ilmoitukset on lähetetty julkaistaviksi. Tässä pykälässä tarkoitetut ja internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi julkaistaviksi toimitetut ilmoitukset toimitetaan edelleen Euroopan unionin julkaisutoimistolle.

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen tai sen sisältämiä tietoja myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä, kuten sanoma- tai ammattilehdessä taikka omilla internet-sivuillaan. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista muualla ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja tämän jälkeen internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Edellä 3 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Työ- ja elinkeinoministeriön on ylläpidettävä sähköistä järjestelmää, josta hankintayksikkö saa tiedon ilmoituksen julkaisemisesta ja julkaisemisen ajankohdasta osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.

Muualla julkaistuissa ilmoituksissa ei saa olla muita tietoja kuin internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi julkaistuissa ilmoituksissa.

61 §

Ennakkoilmoitus

Hankintayksikkö voi julkaista ennakkoilmoituksen yhdestä tai useammasta seuraavien kuukausien aikana toteutettavasta hankinnasta, joiden ennakoitu arvo on vähintään EU-kynnysarvon suuruinen.

Ennakkoilmoitus on toimitettava julkaistavaksi vähintään 35 päivää ja enintään 12 kuukautta ennen hankintailmoituksen lähettämistä. Liitteessä E tarkoitettuja palveluhankintoja koskevissa hankintasopimuksissa ennakkoilmoituksen voi kuitenkin toimittaa julkaistavaksi yli 12 kuukautta ennen hankintailmoituksen lähettämistä. Ennakkoilmoituksessa on annettava ennakkoilmoituksen tekohetkellä hankintayksikön tiedossa olevat ja 59 §:ssä tarkoitetussa vakiolomakkeessa edellytetyt tiedot.

8 luku

Tietojenvaihto

62 §

Sähköinen tietojenvaihto hankintamenettelyssä

Tarjoukset ja osallistumishakemukset sekä muu hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto on toimitettava sähköistä muotoa käyttäen. Sähköisessä muodossa tapahtuvassa viestinnässä käytettävien välineiden ja laitteiden sekä niiden teknisten ominaisuuksien on oltava syrjimättömiä, yleisesti saatavilla ja yhteentoimivia yleisesti käytössä olevien tieto- ja viestintäteknologisten tuotteiden kanssa, eivätkä ne saa rajoittaa toimittajien mahdollisuuksia osallistua hankintamenettelyyn. Hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyyntöasiakirjoissa tietojenvaihtoa koskevista mahdollisista vaatimuksista.

Edellä 1 momentissa säädetyn estämättä hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto voidaan toimittaa postitse tai muulla soveltuvalla toimitustavalla taikka näiden ja sähköisten välineiden yhdistelmänä, jos:

1) hankinnan erityisluonteen vuoksi sähköisten viestintämuotojen käyttö edellyttää erikoisvälineitä, -laitteita tai tiedostomuotoja, joita ei ole yleisesti saatavilla tai joita yleisesti saatavilla olevat sovellukset eivät tue;

2) tarjousten tekemisessä käytetty sovellus käyttää tiedostomuotoja, joita ei voida käsitellä millään muulla avoimella tai yleisesti saatavilla olevalla sovelluksella tai jota tarjoaja ei voi sovellusten lisensointiin liittyvistä syistä antaa hankintayksikön saataville latausta tai etäkäyttöä varten;

3) sähköisen viestintämuodon käyttö edellyttää erikoislaitteita, joita ei ole yleisesti hankintayksikön saatavilla;

4) hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä vaaditaan toimittamaan fyysinen malli tai pienoismalli, jota ei voida toimittaa sähköisesti;

5) muiden kuin sähköisten viestintämuotojen käyttö on tarpeen sähköisten viestintämuotojen turvallisuuden loukkauksen vuoksi;

6) muiden kuin sähköisten viestintämuotojen käyttö on tarpeen hankintamenettelyssä käsiteltävien tietojen erityisen arkaluonteisuuden suojaamiseksi, eikä suojaamista voida riittävällä tavalla varmistaa käyttämällä sähköisiä välineitä ja laitteita, jotka ovat toimittajien yleisesti saatavilla tai jotka voidaan saattaa näiden saataville 63 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Hankintayksikön, joka toimittaa hankintamenettelyn tietojenvaihdon muita kuin 1 momentissa tarkoitettuja sähköisiä viestintävälineitä käyttäen, on esitettävä syyt sille 123 §:ssä tarkoitetussa hankintapäätöksessä tai 124 §:ssä tarkoitetussa hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.

Hankintayksikkö voi 1 momentissa säädetyn estämättä toimittaa hankintamenettelyyn liittyvän tietojenvaihdon suullisesti edellyttäen, että suullisen viestinnän sisältö dokumentoidaan riittävällä tavalla. Tarjouspyyntöjä ja muita hankinta-asiakirjoja, osallistumishakemuksia ja tarjouksia ei kuitenkaan saa toimittaa tai vaatia toimittamaan suullisessa muodossa. Erityisesti sellainen suullinen viestintä tarjoajien kanssa, joka saattaa vaikuttaa merkittävästi tarjousten sisältöön ja arviointiin, on dokumentoitava riittävästi ja asianmukaisin välinein.

63 §

Sähköinen tietojenvaihto erityistapauksissa

Hankintayksikkö voi 62 §:n 1 momentissa säädetyn estämättä toimittaa hankintamenettelyyn liittyvän tietojenvaihdon sellaisilla sähköisillä välineillä ja laitteilla, jotka eivät ole yleisesti saatavilla edellyttäen, että hankintayksikkö tarjoaa näiden välineiden kautta ehdokkaille ja tarjoajille mahdollisuuden osallistua hankintamenettelyyn seuraavilla tavoilla:

1) hankintayksikkö antaa viestintävälineet ja –laitteet vapaasti, suoraan ja kokonaan kaikkien saataville sähköisessä muodossa hankintailmoituksen julkaisupäivästä; ilmoituksessa on mainittava internet-osoite, josta kyseiset välineet ja laitteet ovat saatavilla;

2) hankintayksikkö varmistaa, että ne ehdokkaat tai tarjoajat, joilla ei itsestään johtumattomista syistä ole pääsyä kyseisiin välineisiin ja laitteisiin tai jotka eivät itsestään johtumattomista syistä voi saada niitä asiaankuuluvassa määräajassa, voivat osallistua hankintamenettelyyn käyttämällä väliaikaisia ja yleisessä tietoverkossa maksutta saataville asetettuja tunnistevälineitä; tai

3) hankintayksikkö tarjoaa vaihtoehtoisen kanavan tarjousten sähköistä toimittamista varten.

64 §

Tietoturvallisuus

Hankintamenettelyyn liittyvässä tietojenvaihdossa ja tietojen tallentamisessa on varmistettava, että tietojen eheys sekä osallistumishakemusten ja tarjousten luottamuksellisuus säilyy. Hankintayksikön on varmistettava, ettei tarjousten tai osallistumishakemusten sisältö paljastu ennen tarjousten tai osallistumishakemusten esittämiselle asetetun määräajan päättymistä.

Hankintayksikön on määritettävä turvallisuustaso, joka sähköisiltä viestintämuodoilta vaaditaan hankintamenettelyn eri vaiheissa. Turvallisuustason on oltava oikeassa suhteessa kuhunkin vaiheeseen liittyviin riskeihin.

Hankintamenettelyssä ja suunnittelukilpailussa toimitettavien osallistumishakemusten, tarjousten sekä suunnitelmien sähköiseen vastaanottamiseen käytettävien välineiden ja laitteiden on täytettävä seuraavat vaatimukset:

1) tarjousten ja osallistumishakemusten sähköiseen toimittamiseen tarvittavat eritelmät mukaan lukien salausta ja aikaleimausta koskevat tiedot ovat tarjoajien ja ehdokkaiden käytettävissä;

2) tarjousten, osallistumishakemusten sekä lähetettyjen suunnitelmien täsmällinen jättöpäivämäärä ja -aika ovat tarkasti määriteltävissä;

3) sähköisesti toimitettuihin tietoihin ei ole pääsyä ennen tietojen toimittamiselle varatun määräajan päättymistä;

4) ainoastaan hankintayksikön nimeämä henkilö voi vahvistaa tai muuttaa vastaanotettujen tietojen avaamista koskevia päivämääriä;

5) ainoastaan hankintayksikön nimeämä henkilö voi päästä kaikkiin toimitettuihin tietoihin tai osaan niistä hankintamenettelyn tai suunnittelukilpailun eri vaiheissa;

6) ainoastaan hankintayksikön nimeämä henkilö voi sallia pääsyn vasta määrätyn päivämäärän jälkeen toimitettuihin tietoihin;

7) vaatimusten mukaisesti vastaanotettuihin ja avattuihin tietoihin on pääsy ainoastaan niihin perehtymiseen nimetyillä;

8) 3—7 kohdassa säädettyjen ehtojen rikkominen on selkeästi havaittavissa.

9 luku

Hankinnan valmistelu, tarjouspyyntö ja hankinnan kohteen kuvaus

65 §

Markkinakartoitus

Ennen hankintamenettelyn aloittamista hankintayksikkö voi tehdä markkinakartoituksen hankinnan valmistelua varten ja antaa tietoa toimittajille tulevaa hankintaa koskevista suunnitelmistaan ja vaatimuksistaan.

Markkinakartoituksessa hankintayksikkö voi käyttää riippumattomia asiantuntijoita, muita viranomaisia tai toimittajia. Näiden tahojen neuvoja voidaan käyttää apuna hankintamenettelyn suunnittelussa ja toteuttamisessa, mutta neuvojen käyttäminen ei kuitenkaan saa johtaa kilpailun vääristymiseen eikä 3 §:ssä tarkoitettujen syrjimättömyyden ja avoimuuden periaatteiden vastaiseen menettelyyn.

66 §

Ehdokkaan tai tarjoajan osallistuminen hankinnan valmisteluun

Jos ehdokas, tarjoaja tai tarjoajaan liittyvä yritys on osallistunut hankinnan valmisteluun, on hankintayksikön varmistettava, että tämä ei vääristä kilpailua.

67 §

Tarjouspyyntö

Tarjouspyyntö, neuvottelukutsu ja niiden liitteet on laadittava niin selviksi, että niiden perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia.

Jos tarjouspyyntö ja hankintailmoitus eroavat sisällöltään, noudatetaan hankintailmoitusta.

68 §

Tarjouspyynnön sisältö

Tarjouspyynnössä, hankintailmoituksessa, ehdokkaille osoitetussa kutsussa tai niiden liitteissä on oltava:

1) hankinnan kohteen määrittely tai hankekuvaus sekä hankinnan kohteeseen liittyvät muut laatuvaatimukset;
2) viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen;
3) määräaika tarjousten tekemiselle;
4) osoite, johon tarjoukset on toimitettava;

5) kieli tai kielet, joilla tarjoukset on laadittava;
6) tarjousasiakirjojen esittämistä ja muotoa koskevat muut vaatimukset;
7) kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä neuvottelujen alkamispäivä sekä neuvotteluissa käytettävä kieli tai kielet;
8) ehdokkaiden tai tarjoajien taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä soveltuvuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat ja muut vaatimukset sekä pyyntö täydentää yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja ja luettelo asiakirjoista, joita ehdokkaan tai tarjoajan sekä tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan on soveltuvuuden arviointia varten toimitettava;
9) kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet ja niiden suhteellinen painotus, kohtuullinen vaihteluväli tai poikkeuksellisissa tapauksissa vertailuperusteiden tärkeysjärjestys;
10) tarjousten voimassaoloaika;
11) keskeiset sopimusehdot;
12) muut tiedot, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä ja tarjousten tekemisessä.

69 §

Tarjouspyynnön ja muiden hankinta-asiakirjojen asettaminen ehdokkaiden ja tarjoajien saataville

Hankintayksikön on asetettava tarjouspyyntö, neuvottelukutsu ja niiden liitteet sekä muut hankinta-asiakirjat ilmaiseksi, rajoituksetta, suoraan ja kokonaan kaikkien saataville sähköisessä muodossa. Hankinta-asiakirjat on asetettava saataville siitä päivästä, jona hankintailmoitus on julkaistu. Ilmoituksessa on mainittava internet-osoite, jossa tarjouspyyntö ja muut hankinta-asiakirjat ovat saatavilla sähköisessä muodossa.

Jos joitakin 1 momentissa tarkoitettuja asiakirjoja ei voida asettaa ilmaiseksi, rajoituksetta, suoraan ja kokonaan sähköisessä muodossa saataville 62 §:n 2 momentin 1—5 kohdassa säädetystä syystä, hankintayksikkö voi ilmoittaa hankintailmoituksessa, että kyseiset asiakirjat toimitetaan muulla tavoin kuin sähköisessä muodossa. Tällaisessa tapauksessa tarjousten jättämisen määräaikaa on pidennettävä viidellä päivällä lukuun ottamatta 57 §:ssä tarkoitettuja asianmukaisesti perusteltuja kiireellisiä tapauksia.

Jos joitakin 1 momentissa tarkoitettuja asiakirjoja ei voida asettaa ilmaiseksi, rajoituksetta, suoraan ja kokonaan sähköisessä muodossa saataville tietojen luottamuksellisuuden suojaamiseksi, hankintayksikön on asetettava hankintailmoituksessa tietojen luottamuksellisuuden suojaamista koskevat vaatimukset ja ilmoitettava, miten asiakirjoihin voi tutustua. Tällaisessa tapauksessa tarjousten jättämisen määräaikaa on pidennettävä viidellä päivällä lukuun ottamatta 57 §:ssä tarkoitettuja asianmukaisesti perusteltuja kiireellisiä tapauksia.

Hankintayksikön on toimitettava 1 momentissa tarkoitettuihin asiakirjoihin liittyvät lisätiedot viimeistään kuusi päivää tai 57 §:ssä tarkoitetussa nopeutetussa menettelyssä viimeistään neljä päivää ennen tarjousten vastaanottamiselle asetetun määräajan päättymistä, jos lisätiedot on pyydetty riittävän ajoissa.

70 §

Ehdokkaille osoitettu kutsu

Rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä, kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä ja innovaatiokumppanuudessa hankintayksikön on kutsuttava yhtäaikaisesti ja kirjallisesti valitut ehdokkaat jättämään tarjouksensa tai osallistumaan neuvotteluihin. Kutsussa on mainittava internet-osoite, jossa tarjouspyyntö ja muut hankinta-asiakirjat on asetettu saataville sähköisessä muodossa. Jos asiakirjoja ei ole asetettu sähköisessä muodossa saataville, kutsuun on liitettävä tarjouspyyntö ja muut hankinta-asiakirjat.

71 §

Hankinnan kohteen kuvaus

Hankinnan kohdetta kuvaavat määritelmät sekä niihin mahdollisesti sisältyvät tekniset eritelmät on esitettävä hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä, neuvottelukutsussa tai näiden liitteissä ja niissä on vahvistettava rakennusurakoilta, palveluilta tai tavaroilta vaadittavat ominaisuudet. Määritelmien on mahdollistettava tarjoajille yhtäläiset mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuun, eivätkä ne saa perusteettomasti rajoittaa kilpailua julkisissa hankinnoissa. Kun hankinnan kohde on tarkoitettu luonnollisten henkilöiden käyttöön, on asianmukaisesti perusteltuja tapauksia lukuun ottamatta hankinnan kohde määriteltävä siten, että otetaan huomioon esteettömyys vammaisille käyttäjille sekä kaikkien käyttäjien vaatimukset täyttävä suunnittelu. Hankinnan kohde on määriteltävä viittaamalla muualla lainsäädännössä tai Euroopan unionin säädöksellä pakollisiksi säädettyihin esteettömyysvaatimuksiin.

Hankinnan kohdetta kuvaavat määritelmät on laadittava:

1) sellaisten suorituskykyä koskevien tai toiminnallisten vaatimusten perusteella, jotka ovat riittävän täsmällisiä, jotta tarjoajat pystyvät määrittämään hankinnan kohteen ja hankintayksiköt pystyvät tekemään hankintasopimuksen;

2) viittaamalla hankinnan kohdetta kuvaaviin määritelmiin sekä kansallisiin standardeihin, joilla saatetaan voimaan eurooppalaisia standardeja, eurooppalaisiin teknisiin arviointeihin, yhteisiin teknisiin eritelmiin, kansainvälisiin standardeihin, muihin eurooppalaisten standardointielinten laatimiin teknisiin viitejärjestelmiin, tai jos näitä ei ole, kansallisiin standardeihin, kansallisiin teknisiin hyväksyntöihin tai kansallisiin rakennusurakoiden suunnitteluun, laskentaan ja toteuttamiseen sekä tavaroiden käyttöön liittyviin teknisiin määritelmiin. Jokaiseen viittaukseen on liitettävä ilmaisu "tai vastaava";

3) 1 kohdassa tarkoitettujen vaatimusten perusteella ja viittaamalla näiden vaatimusten mukaisuutta koskevana olettamana 2 kohdassa tarkoitettuihin määritelmiin; taikka

4) viittaamalla 2 kohdassa tarkoitettuihin määritelmiin tiettyjen ominaisuuksien osalta ja 1 kohdassa tarkoitettuihin vaatimuksiin muiden ominaisuuksien osalta.

Hankinnan kohdetta kuvaavassa määritelmässä ei saa mainita tiettyä valmistajaa tai tiettyä alkuperää olevia tavaroita, eikä siinä myöskään saa viitata tavaramerkkiin, patenttiin, tuotetyyppiin, alkuperään, erityiseen menetelmään, joka on ominainen tietyn tarjoajan tavaroille, palveluille tai tuotantoon siten, että viittaus suosii tai syrjii tiettyjä tarjoajia tai tavaroita. Tällainen viittaus on poikkeuksellisesti sallittu vain, jos hankintasopimuksen kohdetta ei ole mahdollista riittävän täsmällisesti ja selvästi kuvata muutoin. Viittaukseen on tällöin liitettävä ilmaisu "tai vastaava".

72 §

Merkkien käyttö hankinnan kohteen kuvauksessa

Hankintayksikkö voi hankinnan kohteen kuvauksessa, tarjouspyynnössä esitettyjen kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteissa tai sopimuksen toteuttamisen ehdoissa vaatia tiettyä merkkiä näytöksi siitä, että hankinnan kohde vastaa vaadittuja ympäristöominaisuuksia, sosiaalisia ominaisuuksia tai muita ominaisuuksia. Edellytyksenä tietyn merkin vaatimiselle on, että kaikki seuraavat ehdot täyttyvät:

1) merkille asetetut vaatimukset koskevat ainoastaan perusteita, jotka liittyvät hankinnan kohteeseen ja soveltuvat hankinnan kohteena olevien rakennusurakoiden, tavaroiden tai palvelujen ominaisuuksien määrittelemiseen;

2) merkille asetetut vaatimukset perustuvat puolueettomasti todennettavissa oleviin ja syrjimättömiin perusteisiin;

3) merkit vahvistetaan avoimessa menettelyssä, johon viranomaiset, kuluttajat, työmarkkinaosapuolet, valmistajat, kaupan edustajat ja valtioista riippumattomat organisaatiot sekä muut asiaankuuluvat sidosryhmät voivat osallistua;

4) kaikkien asianomaisten osapuolten on mahdollista saada merkki;

5) merkille asetetut vaatimukset laatii kolmas osapuoli, johon merkkiä hakeva toimittaja ei voi käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa.

Jos hankintayksikkö ei edellytä hankinnan kohteen täyttävän kaikkia merkille asetettuja vaatimuksia tai merkkiin sisältyy vaatimuksia, jotka eivät liity hankinnan kohteeseen, sen on ilmoitettava ne hankinnan kohteeseen liittyvät ja merkille asetetut vaatimukset, joihin viitataan. Erityistä merkkiä vaativan hankintayksikön on hyväksyttävä kaikki merkit, joilla varmistetaan, että hankinnan kohde täyttää vastaavat merkille asetetut vaatimukset.

Jos tarjoajalla ei todistettavasti ole ollut mahdollisuutta saada hankintayksikön ilmoittamaa erityistä merkkiä tai vastaavaa merkkiä asetettujen määräaikojen kuluessa syistä, jotka eivät johdu kyseisestä tarjoajasta, hankintayksikön on hyväksyttävä muita asianmukaisia todistuskeinoja. Tällaisia todistuskeinoja ovat valmistajan tekniset asiakirjat, edellyttäen, että asianomainen tarjoaja todistaa, että sen toimittamat rakennusurakat, tavarat tai palvelut täyttävät tietylle merkille asetetut vaatimukset tai hankintayksikön ilmoittamat tietyt vaatimukset.

73 §

Testausraportit, sertifikaatit ja muu tekninen selvitys

Hankintayksikkö voi vaatia, että tarjoajat esittävät vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen testausraportin tai todistuksen näyttönä siitä, että tarjous täyttää hankinnan kohteen kuvauksessa asetetut vaatimukset tai perusteet ja että se on tarjouspyynnössä esitettyjen kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteiden tai sopimuksen toteuttamisen ehtojen mukainen. Jos hankintayksikkö vaatii erityisen arviointilaitoksen antaman todistuksen esittämistä, sen on myös hyväksyttävä vastaavien muiden arviointilaitosten antamat todistukset.

Hankintayksikön on hyväksyttävä valmistajan muu kuin 1 momentissa tarkoitettu asianmukainen näyttö, jos 1 momentissa tarkoitettu testausraportti tai todistus ei ole ollut asianomaisen tarjoajan käytettävissä eikä tarjoajalla ole ollut mahdollisuutta saada sitä asetettujen määräaikojen kuluessa. Edellytyksenä on kuitenkin, että käyttömahdollisuuden puuttuminen ei johdu

asianomaisesta tarjoajasta. Tarjoajan tulee lisäksi todistaa, että sen toimittamat rakennusurakat, tavarat tai palvelut täyttävät hankinnan kohteen kuvauksessa edellytetyt vaatimukset tai perusteet, tarjouspyynnössä esitettyjen kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet tai sopimuksen toteuttamisen ehdot.

Jos hankintayksikkö määrittelee hankinnan kohteen 71 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, se ei saa hylätä tarjousta tavaroista, palveluista tai rakennusurakoista, jotka ovat kansallisesti voimaan saatetun eurooppalaisen standardin, eurooppalaisen teknisen hyväksynnän, yhteisen teknisen eritelmän, kansainvälisen standardin tai eurooppalaisen standardointielimen laatiman teknisen viitejärjestelmän mukaisia. Edellytyksenä on, että nämä eritelmät koskevat hankintayksikön asettamia suorituskykyä koskevia tai toiminnallisia vaatimuksia. Tarjoajan on osoitettava tarjouksessaan, että standardin mukainen tavara, palvelu tai urakka täyttää hankintayksikön asettamat vaatimukset.

Jos hankintayksikkö määrittelee hankinnan kohteen 71 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, hankintayksikkö ei saa hylätä tarjousta tarjouspyyntöä vastaamattomana, jos tarjoaja osoittaa tarjouksessaan jollakin asianmukaisella tavalla, että sen tarjoama tavara, palvelu tai urakka täyttää hankinnan kohteen kuvauksessa määritellyt vaatimukset viitattuja eritelmiä, standardeja, arviointeja, hyväksyntöjä tai viitejärjestelmiä vastaavalla tavalla.

74 §

Tarjouksen ja osallistumishakemuksen vaatimustenmukaisuuden osoittaminen

Tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan olevan tarjouspyynnössä ja muissa hankinta-asiakirjoissa esitettyjen vaatimusten mukainen. Hankintayksikön on suljettava tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset tarjouskilpailusta.

Jos tarjouksessa tai osallistumishakemuksessa olevat tiedot tai asiakirjat ovat puutteellisia tai virheellisiä taikka jotkut asiakirjat tai tiedot puuttuvat, hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään tietoja tai asiakirjoja hankintayksikön asettamassa määräajassa. Edellytyksenä on, että menettelyssä noudatetaan 3 §:ssä säädettyjä periaatteita.

75 §

Hankintasopimuksen jakaminen osiin

Hankintayksikkö voi tehdä hankintasopimuksen erillisinä osina ja määritellä kyseisten osien koon ja kohteen. Jos hankintayksikkö ei jaa hankintasopimusta osiin, sen on esitettävä jakamatta jättämisen syyt hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä tai hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.

Hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa, voiko tarjouksen antaa yhdestä, useammasta vai kaikista osista. Jos tarjouksia voi antaa useammasta tai kaikista osista, hankintayksikkö voi rajoittaa niiden osien määrää, joihin saman tarjoajan tarjous voi tulla valituksi. Tällöin hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa niiden osien enimmäismäärä, joihin saman tarjoajan tarjous voi tulla valituksi. Hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä säännöt, joita se soveltaa ratkaistessaan, mihin osaan tarjoajan tarjous tu-

lee valituksi, jos tarjoajan tarjous tulisi valituksi hankintailmoituksessa ilmoitettua enimmäismäärää useampaan osaan.

Hankintayksikkö voi yhdistää useampia osia tai kaikki osat samaan hankintasopimukseen. Hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa, mitkä osat tai osien ryhmät se voi yhdistää.

76 §

Vaihtoehtoiset ja rinnakkaiset tarjoukset

Hankintayksikkö voi hyväksyä vaihtoehtoisia tarjouksia, jos vaihtoehtoisten tarjousten esittäminen on ilmoitettu sallituksi hankintailmoituksessa. Lisäksi tulee ilmoittaa, onko sallittua tarjota ainoastaan vaihtoehtoa. Hankintayksikkö voi myös vaatia, että tarjoajat esittävät vaihtoehtoja. Vaihtoehtojen tulee liittyä hankintasopimuksen kohteeseen. Hankintayksikön on varmistettava, että 93 §:ssä tarkoitettuja perusteita voidaan soveltaa vaihtoehtoisiin tarjouksiin ja muihin tarjouksiin.

Vaihtoehtoisen tarjouksen tulee täyttää tarjouspyynnössä ja muissa hankinta-asiakirjoissa esitetyt hankinnan kohteelta edellytetyt vähimmäisvaatimukset sekä vaatimukset vaihtoehtojen esittämiselle. Jos hankintayksikkö on ilmoittanut hyväksyvänsä vaihtoehtoisten tarjousten esittämisen, vaihtoehtoa ei saa hylätä yksinomaan sillä perusteella, että se johtaisi tavarahankinnan sijasta palveluhankintaan tai palveluhankinnan sijasta tavarahankintaan.

Hankintayksikkö voi kieltää toimittajia tekemästä usean rinnakkaisen tarjouksen, jos tämä on etukäteen ilmoitettu tarjouspyynnössä.

77 §

Alihankinta

Hankintayksikkö voi vaatia tarjoajia ilmoittamaan tarjouksessaan, minkä osan sopimuksista se aikoo antaa alihankintana kolmansille, sekä ehdotetut alihankkijat. Tällainen ilmoitus ei rajoita pääasiallisen tarjoajan vastuuta hankinnan toteuttamisesta.

Rakennusurakoissa ja sellaisissa palveluhankinnoissa, jotka suoritetaan hankintayksikön välittömässä valvonnassa olevissa tiloissa, hankintayksikön on velvoitettava viimeistään hankintasopimuksen toteuttamisen alkaessa valittua tarjoajaa ilmoittamaan sellaisten alihankkijoiden nimet, yhteystiedot ja lailliset edustajat, jotka osallistuvat rakennusurakkaan tai palveluhankintaan, jos ne ovat kyseisenä ajankohtana tiedossa. Valitun tarjoajan on ilmoitettava hankintasopimuksen voimassaoloaikana myös muutokset tällaisissa alihankkijoissaan sekä muutokset edellä mainittuihin tietoihin.

Hankintayksikkö voi laajentaa 2 momentissa tarkoitetun ilmoitusvelvoitteen:

1) muihin kuin 2 momentissa tarkoitettuihin hankintasopimuksiin; sekä

2) pidemmälle alihankintaketjuun.

Hankintayksikkö voi rakennusurakka- ja palveluhankinnoissa sekä tavarahankintaan liittyvissä kokoamis- ja asennustöissä vaatia, että tarjoaja tai ryhmittymän jäsen itse toteuttaa tietyt kriittiset tehtävät.

78 §

Alihankkijoiden poissulkeminen

Hankintayksikkö voi 87—89 §:n mukaisesti tarkistaa, onko olemassa perusteita alihankkijoiden poissulkemiseksi 80 tai 81 §:n nojalla. Jos alihankkijaa koskee jokin pakollinen poissulkemisperuste, hankintayksikön on vaadittava, että tarjoaja korvaa alihankkijan. Jos alihankkijaa koskee jokin harkinnanvarainen poissulkemisperuste, hankintayksikkö voi vaatia alihankkijaa korvattavaksi toisella alihankkijalla.

10 luku

Ehdokkaiden ja tarjoajien valinta sekä tarjouksen valinta

79 §

Tarjousten ja tarjoajien tarkistaminen

Ennen tarjousten valintaa hankintayksikön on tarkistettava, että seuraavat edellytykset täyttyvät:

1) tarjous on hankintailmoituksessa ja hankinta-asiakirjoissa asetettujen vaatimusten, ehtojen ja perusteiden mukainen;

2) tarjouksen on antanut tarjoaja, jota ei ole suljettu menettelyn ulkopuolelle 80 tai 81 §:n nojalla ja joka täyttää hankintayksikön asettamat 83 §:ssä tarkoitetut soveltuvuusvaatimukset.

Avoimessa menettelyssä hankintayksikkö voi tarkistaa tarjousten vaatimustenmukaisuuden ja vertailla tarjoukset ennen 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tarkistamista. Hankintasopimusta ei kuitenkaan voida tehdä sellaisen tarjoajan kanssa, joka olisi tullut sulkea menettelystä 80 §:n nojalla tai joka ei täytä hankintayksikön asettamia soveltuvuusvaatimuksia.

Hankintayksikkö voi päättää olla tekemättä hankintasopimusta 93 §:ssä tarkoitetun kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen jättäneen tarjoajan kanssa, jos se on todennut, ettei tarjous ole 81 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisten velvoitteiden mukainen.

80 §

Pakolliset poissulkemisperusteet

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja taikka sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu jostakin seuraavasta rikoksesta rangaistukseen:

1) rikoslain (39/1889) 16 luvun 13 §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 a §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen kansanedustajalle tai 16 luvun 14 b §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen kansanedustajalle;

2) rikoslain 17 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu osallistuminen järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan;

3) rikoslain 25 luvun 3 §:ssä tarkoitettu ihmiskauppa tai 25 luvun 3 a §:ssä tarkoitettu törkeä ihmiskauppa;

4) rikoslain 29 luvun 1 §:ssä tarkoitettu veropetos, 29 luvun 2 §:ssä tarkoitettu törkeä veropetos, 29 luvun 4 a §:ssä tarkoitettu työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 4 b §:ssä tarkoitettu törkeä työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 5 §:ssä tarkoitettu avustuspetos, 29 luvun 6 §:ssä tarkoitettu törkeä avustuspetos tai 29 luvun 7 §:ssä tarkoitettu avustuksen väärinkäyttö;

5) rikoslain 30 luvun 7 §:ssä tarkoitettu lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 7 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 8 §:ssä tarkoitettu lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa tai 30 luvun 8 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa;

6) rikoslain 32 luvun 6 §:ssä tarkoitettu rahanpesu, 32 luvun 7 §:ssä tarkoitettu törkeä rahanpesu, 32 luvun 8 §:ssä tarkoitettu salahanke törkeän rahanpesun tekemiseksi tai 32 luvun 9 §:ssä tarkoitettu tuottamuksellinen rahanpesu;

7) rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos, 34 a luvun 2 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu, 34 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän johtaminen, 34 a luvun 4 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän toiminnan edistäminen, 34 a luvun 4 a §:ssä tarkoitettu koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten, 34 a luvun 4 c §:ssä tarkoitettu värväys terrorismirikoksen tekemiseen tai 34 a luvun 5 §:ssä tarkoitettu terrorismin rahoittaminen.

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokkaan tai tarjoajan hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rikoslain 47 luvun 1 §:ssä tarkoitetusta työturvallisuusrikoksesta, 47 luvun 2 §:ssä tarkoitetusta työaikasuojelurikoksesta, 47 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta työsyrjinnästä, 47 luvun 3 a §:ssä tarkoitetusta kiskonnantapaisesta työsyrjinnästä, 47 luvun 5 §:ssä tarkoitetusta työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamisesta tai 47 luvun 6 a §:ssä tarkoitetusta luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä.

Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja myös muussa valtiossa 1 tai 2 momentissa mainittua rikosta vastaavasta rikoksesta annetun lainvoimaisen tuomion perusteella. ~~Näitä rikoksia ovat seuraavat Euroopan unionin lainsäädännössä tarkoitetut rikokset:~~

~~1) osallistuminen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/841/YOS 2 artiklassa määritellyn rikollisjärjestön toimintaan~~;

~~2) korruptio, sellaisena kuin se on määritelty Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan 2 kohdan c alakohdan nojalla tehdyn sellaisen lahjonnan, jossa on osallisena Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, torjumista koskevan yleissopimuksen (SopS 98/2005) 3 artiklassa ja lahjonnan torjumisesta yksityisellä sektorilla tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2003/568/YOS 2 artiklan 1 kohdassa;~~

~~3) Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamista koskevan yleissopimuksen (SopS 85/2002) 1 artiklassa tarkoitetut petokset;~~

~~4) terrorismin torjumisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS 1 artiklassa määritellyt terrorismirikokset tai 3 artiklassa määritellyt terroritoimintaan liittyvät rikokset taikka puitepäätöksen 4 artiklassa tarkoitettu yllyttäminen, avunanto tai yritys;~~

~~5) rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesutarkoituksiin sekä terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY 1 artiklassa määritelty rahanpesu tai terrorismin rahoitus;~~

~~6) lapsityövoima ja muut ihmiskaupan muodot siten kuin ne on määritelty ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2002/629/YOS korvaamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/36/EU 2 artiklassa.~~

Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta myös ehdokas tai tarjoaja, joka on lainvoimaisella päätöksellä tai tuomiolla todettu laiminlyöneen velvollisuutensa maksaa Suomen tai sijoittautumismaansa veroja tai sosiaaliturvamaksuja. Edellä säädettyä ei kuitenkaan sovelleta, jos ehdokas tai tarjoaja on maksanut verot tai sosiaaliturvamaksut taikka sopinut sitovasta järjestelystä niiden maksamista varten.

Ehdokasta tai tarjoajaa ei saa sulkea tarjouskilpailusta, jos 1—3 momentissa tarkoitettua rikosta tai 4 momentissa tarkoitettua laiminlyöntiä koskevan lainvoimaisen tuomion antamisesta on kulunut yli viisi vuotta.

81 §

Harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet

Hankintayksikkö voi päätöksellään sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle ehdokkaan tai tarjoajan:

1) joka on konkurssissa tai purettavana tai keskeyttänyt liiketoimintansa taikka jonka velkoja on vahvistetulla akordilla, saneerausohjelmalla tai muussa vastaavassa lainsäädäntöön perustuvassa menettelyssä järjestelty;

2) jonka konkurssiin asettaminen tai purkaminen taikka muu 1 kohdassa tarkoitettu menettely on vireillä;

3) joka on ammattitoiminnassaan syyllistynyt sen luotettavuuden kyseenalaistavaan vakavaan virheeseen, jonka hankintayksikkö voi näyttää toteen;

4) joka on laiminlyönyt velvollisuutensa maksaa Suomen tai sijoittautumismaansa veroja tai sosiaaliturvamaksuja ja jonka hankintayksikkö voi näyttää toteen muulla kuin lainvoimaisella päätöksellä tai tuomiolla;

5) joka on rikkonut Suomen tai Euroopan unionin lainsäädännön, työehtosopimusten taikka liitteessä C lueteltujen kansainvälisten sopimusten ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisia velvoitteita, ja hankintayksikkö voi näyttää rikkomuksen toteen;

6) joka on tehnyt muiden toimittajien kanssa sopimuksia, joilla pyritään vääristämään kilpailua, ja hankintayksikkö voi näyttää tämän toteen;

7) jonka eturistiriitaa hankintamenettelyssä ei voida tehokkaasti poistaa muilla toimenpiteillä;

8) jonka osallistuminen hankintamenettelyn valmisteluun on vääristänyt kilpailua, eikä vääristymää voida poistaa muilla vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä; ennen poissulkemista ehdokkaalle tai tarjoajalle on annettava mahdollisuus osoittaa, ettei sen osallistuminen hankinnan valmisteluun ole johtanut tasapuolisen ja syrjimättömän hankintamenettelyn vaarantumiseen;

9) jonka suorituksissa aikaisemmissa hankintasopimuksissa tai käyttöoikeussopimuksissa on ollut merkittäviä tai toistuvia puutteita jonkin keskeisen vaatimuksen toteuttamisessa; lisäedellytyksenä on, että puutteet ovat johtaneet kyseisen aikaisemman sopimuksen ennenaikaiseen irtisanomiseen, purkamiseen, vahingonkorvauksiin tai muihin vastaaviin sanktioihin;

10) joka on syyllistynyt olennaisesti väärien tietojen antamiseen ilmoittaessaan hankintayksikölle tässä luvussa tarkoitettuja tietoja tai laiminlyönyt vaadittavien tietojen antamisen;

11) joka on pyrkinyt vaikuttamaan epäasianmukaisesti hankintayksikön päätöksentekoon, saamaan luottamuksellisia tietoja, joiden avulla se voi saada perusteetonta etua hankintamenettelyssä tai tarkoituksellisesti antamaan harhaanjohtavia tietoja, jotka voivat vaikuttaa olennaisesti tarjoajan tai tarjouksen valintaa koskeviin päätöksiin.

Mitä 1 momentin 3, 5 ja 6 kohdassa säädetään ehdokkaasta ja tarjoajasta, sovelletaan myös, kun virheeseen tai rikkomukseen syyllistynyt tai velvollisuuden laiminlyönyt on ehdokkaan tai tarjoajan hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö. Poissulkemista koskevassa harkinnassa voidaan ottaa huomioon muun muassa virheen, rikkomuksen tai laiminlyönnin vakavuus, yhteys hankinnan kohteeseen, kulunut aika sekä mahdolliset muut aiheutuneet seuraamukset.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa säädettyä ei sovelleta, jos ehdokas tai tarjoaja on maksanut verot tai sosiaaliturvamaksut taikka sopinut sitovasta järjestelystä niiden maksamista varten.

Ehdokasta tai tarjoajaa ei saa sulkea tarjouskilpailusta, jos 1 momentissa tarkoitetusta tapahtumasta on kulunut yli kolme vuotta.

82 §

Ehdokkaan ja tarjoajan korjaavat toimenpiteet

Ehdokas tai tarjoaja voi esittää näyttöä luotettavuudestaan siitä huolimatta, että sitä rasittaa 80 tai 81 §:ssä tarkoitettu poissulkemisperuste. Jos hankintayksikkö katsoo näytön ja luotettavuuden riittäväksi, se ei saa sulkea kyseistä ehdokasta tai tarjoajaa pois tarjouskilpailusta.

Ehdokas tai tarjoaja voi esittää 1 momentissa tarkoitettuna näyttönä selvitystä siitä, että ehdokas tai tarjoaja on maksanut tai sitoutunut maksamaan korvauksen kaikista vahingoista, joita rangaistavasta teosta, virheestä tai laiminlyönnistä on aiheutunut, selvittänyt tosiasiat ja olosuhteet kattavasti toimimalla aktiivisesti yhteistyössä tutkintaviranomaisten kanssa ja toteuttanut konkreettiset tekniset sekä organisaatioon ja henkilöstöön liittyvät toimenpiteet, joilla voidaan estää uudet rangaistavat teot, virheet tai laiminlyönnit.

Ehdokkaan tai tarjoajan toteuttamat korjaavat toimenpiteet on arvioitava ottaen huomioon rangaistavan teon, virheen tai laiminlyönnin vakavuus sekä niihin liittyvät olosuhteet.

83 §

Ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuutta koskevat vaatimukset

Hankintayksikkö voi asettaa ehdokkaiden tai tarjoajien rekisteröitymistä, taloudellista ja rahoituksellista tilannetta sekä teknistä ja ammatillista pätevyyttä koskevia 84—86 §:ssä tarkoitettuja vaatimuksia. Vaatimuksista on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Vaatimusten tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja ne on suhteutettava hankinnan luonteeseen, käyttötarkoitukseen ja laajuuteen. Vaatimuksilla tulee voida asianmukaisesti varmistaa, että ehdokkaalla tai tarjoajalla on oikeus harjoittaa ammattitoimintaa ja että sillä on riittävät taloudelliset ja rahoitusta koskevat voimavarat sekä tekniset ja ammatilliset valmiudet toteuttaa kyseessä oleva hankintasopimus. Ehdokkaat tai tarjoajat, jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vähimmäisvaatimuksia, on suljettava tarjouskilpailusta.

84 §

Selvitys oikeudesta harjoittaa ammatti- tai elinkeinotoimintaa

Hankintayksikkö voi vaatia ehdokasta tai tarjoajaa osoittamaan sijoittautumismaansa lainsäädännön mukaisella:

1) rekisteriotteella, että tämä on rekisteröity ammatti- tai elinkeinorekisteriin;

2) valaehtoisella ilmoituksella tai todistuksella harjoittavansa elinkeinotoimintaa; tai

3) toimiluvalla tai järjestön jäsenyyttä koskevalla todistuksella olevansa oikeutettu palvelun tarjoamiseen sijoittautumismaassaan.

85 §

Taloudellinen ja rahoituksellinen tilanne

Hankintayksikkö voi asettaa vaatimuksia, joilla varmistetaan, että ehdokkailla ja tarjoajilla on hankintasopimuksen toteuttamiseen tarvittavat taloudelliset ja rahoitusta koskevat voimavarat. Tätä varten hankintayksikkö voi asettaa vaatimuksia vähimmäisliikevaihdosta tai varojen ja velkojen välisestä suhteesta. Hankintayksikkö voi myös vaatia riittävää vastuuvakuutusta.

Ehdokkailta ja tarjoajilta vaadittava vuotuinen vähimmäisliikevaihto saa olla enintään kaksi kertaa hankintasopimuksen ennakoidun arvon suuruinen. Perustellusta syystä vähimmäisliikevaihtoa koskeva vaatimus voi olla korkeampi. Hankintayksikön on mainittava tällaista vaatimusta koskevat perustelut tarjouspyynnössä tai hankintapäätöksessä.

Jos hankinta on jaettu osiin 75 §:n mukaisesti, sovelletaan vähimmäisliikevaihtoa koskevaa vaatimusta kuhunkin osaan. Hankintayksikkö voi kuitenkin asettaa vähimmäisliikevaihtoa koskevan vaatimuksen osien ryhmille tapauksissa, joissa saman tarjoajan kanssa tehdään hankintasopimus useista samanaikaisesti toteutettavista osista.

Jos puitejärjestelyyn perustuvat hankinnat tehdään 43 §:n 3 momentissa tarkoitetulla kilpailutuksella, 2 momentissa tarkoitettu vähimmäisliikevaihtoa koskeva vaatimus on asetettava samanaikaisesti toteutettavien hankintasopimusten ennakoidun enimmäisarvon perustella tai jos tätä ei tiedetä, puitejärjestelyn ennakoidun arvon perusteella. Dynaamisessa hankintajärjestelmässä vuotuista vähimmäisliikevaihtoa koskeva vaatimus on asetettava järjestelmässä tehtävien sopimusten oletetun enimmäisarvon perusteella.

86 §

Tekninen suorituskyky ja ammatillinen pätevyys

Hankintayksikkö voi asettaa vaatimuksia, joilla varmistetaan, että ehdokkailla ja tarjoajilla on tarvittavat henkilöstö- ja tekniset voimavarat ja kokemusta hankintasopimuksen toteuttamiseksi hankintayksikön edellyttämällä tasolla. Hankintayksikkö voi vaatia, että riittävä kokemus osoitetaan viittaamalla aiemmin toteutettuihin sopimuksiin.

Hankinnoissa, joiden kohteena on kokoonpano- tai asennustoimia edellyttäviä tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita, ehdokkaiden ja tarjoajien ammatillinen pätevyys palvelujen suorittamiseksi tai asennustoimien taikka rakennusurakan toteuttamiseksi voidaan arvioida ammattitaidon, kokemuksen ja luotettavuuden perusteella.

87 §

Yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja

Hankintayksikön on vaadittava käytettäväksi yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa alustavana näyttönä siitä, että ehdokas tai tarjoaja täyttää seuraavat vaatimukset:

1) mikään 80 ja 81 §:ssä tarkoitetuista poissulkemisperusteista ei koske ehdokasta tai tarjoajaa;

2) ehdokas tai tarjoaja täyttää hankintayksikön asettamat 83 §:ssä tarkoitetut soveltuvuusvaatimukset.

Ehdokas tai tarjoaja voi käyttää samaa yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa useissa hankintamenettelyissä osoituksena 1 momentissa tarkoitettujen vaatimusten täyttymisestä edellyttäen, että ehdokas tai tarjoaja vahvistaa asiakirjan sisältämien tietojen olevan edelleen voimassa ja vastaavan hankintayksikön asettamia vaatimuksia.

Yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja on laadittava sähköisesti käyttäen yhteisen eurooppalaisen hankinta-asiakirjan vakiolomakkeen vahvistamisesta annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2016/7 vahvistettua vakiolomaketta.

88 §

Poissulkemisen edellytysten ja soveltuvuusvaatimusten täyttymisen selvittäminen

Ennen hankintasopimuksen tekemistä hankintayksikön on vaadittava valittua tarjoajaa toimittamaan ajantasaiset todistukset ja selvitykset sen tutkimiseksi, koskeeko sitä 80 §:ssä tarkoitettu pakollinen poissulkemisperuste ja täyttyvätkö hankintayksikön asettamat 83 §:ssä tarkoitetut soveltuvuusvaatimukset. Jos hankintayksikkö vetoaa 81 §:n 1 momentin 1, 2 tai 4 kohdassa tarkoitettuun harkinnanvaraiseen poissulkemisperusteeseen, sen on ennen hankintasopimuksen tekemistä vaadittava valittua tarjoajaa toimittamaan ajantasaiset todistukset ja selvitykset kyseisen harkinnanvaraisen poissulkemisperusteen olemassaolon tutkimiseksi.

Edellä 1 momentissa säädettyä sovelletaan myös puitejärjestelyyn perustuviin ja dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtyihin hankintoihin, jos selvityksiä ei ole vaadittu tarjoajia puitejärjestelyyn tai dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksyttäessä. Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta puitejärjestelyyn perustuviin hankintoihin silloin, kun hankinta tehdään puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti ilman kilpailuttamista.

Hankintayksikkö voi myös milloin tahansa hankintamenettelyn aikana pyytää ehdokkaita ja tarjoajia toimittamaan kaikki tai osan 1 momentissa tarkoitetuista selvityksistä, jos se on tarpeen menettelyn asianmukaisen kulun varmistamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuksi näytöksi on hyväksyttävä 80 §:ssä tarkoitettujen pakollisten poissulkemisperusteiden osalta rikosrekisterilain (770/1993) 6 §:n 8 momentissa ja 6 b §:ssä tarkoitettu ote rikosrekisteristä taikka ehdokkaan tai tarjoajan tai sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävän henkilön alkuperämaan tai sijoittautumismaan toimivaltaisen viranomaisen antama ote rikosrekisteristä. Rikosrekisteriote ei saa olla kahtatoista kuukautta vanhempi. Hankintayksikkö taikka ehdokas tai tarjoaja ei saa ottaa jäljennöstä rikosrekisteriotteesta eikä tallettaa sitä itselleen. Hankintayksikön on poissulkemisperusteiden selvittämisen jälkeen hävitettävä rikosrekisteriote tai palautettava se henkilölle, jota se koskee. Rikosrekisteristä ilmeneviä tietoja ei saa ilmaista muille kuin sellaisille henkilöille, jotka välttämättä tarvitsevat niitä poissulkemisperusteiden selvittämiseksi. Jollei ehdokkaan tai tarjoa-

jan sijoittautumismaassa anneta edellä tarkoitettua otetta tai todistusta, niiden sijasta näytöksi on hyväksyttävä ehdokkaan tai tarjoajan edustajan sijoittautumismaan lainsäädännön mukainen valaehtoinen tai vakuutuksella vahvistettu ilmoitus.

Näytöksi on 81 §:n 1 momentin 1 ja 2 sekä 4 kohdan osalta hyväksyttävä toimivaltaisen viranomaisen antama todistus. Jollei ehdokkaan tai tarjoajan sijoittautumismaassa anneta tällaisia todistuksia, näytöksi on hyväksyttävä ehdokkaan tai tarjoajan edustajan sijoittautumismaan lainsäädännön mukainen valaehtoinen tai vakuutuksella vahvistettu ilmoitus.

Näyttö ehdokkaan tai tarjoajan taloudellisesta ja rahoituksellisesta tilanteesta voidaan antaa yhdellä tai useammalla liitteessä D luetellulla asiakirjalla. Jos ehdokas tai tarjoaja ei hyväksyttävästä syystä voi toimittaa hankintayksikölle sen pyytämiä asiakirjoja, se saa osoittaa taloudellisen ja rahoituksellisen tilanteensa jollakin muulla hankintayksikön hyväksymällä asiakirjalla.

Ehdokkaan tai tarjoajan teknisestä pätevyydestä voidaan antaa näyttö yhdellä tai useammalla liitteessä D luetelluista tavoista hankinnan kohteen luonteen, määrän tai laajuuden ja käyttötarkoituksen mukaan.

Hankintayksikkö ei saa vaatia valittua tarjoajaa toimittamaan näyttöä 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin, jos hankintayksikkö voi saada tarvittavat todistukset, selvitykset ja muut tiedot Suomessa tai muussa Euroopan talousalueen valtiossa olevasta maksuttomasta tietokannasta. Tarjoajaa ei saa vaatia toimittamaan asiakirjanäyttöä, jos hankintayksiköllä on tarvittavat ajantasaiset asiakirjat jo hallussaan.

89 §

Sähköinen todistushakemisto

Hankintayksikön on pyydettävä ensisijaisesti Euroopan komission perustamaan sähköiseen todistushakemistoon (e-Certis) kuuluvia todistuksia ja muita asiakirjoja 88 §:ssä tarkoitetuksi näytöksi poissulkemisen edellytysten selvittämisestä ja soveltuvuusvaatimusten täyttymisestä.

Työ- ja elinkeinoministeriön tai sen määräämän tahon on varmistettava, että 1 momentissa tarkoitettuun sähköiseen todistushakemistoon syötettyjä tietoja todistuksista ja muusta asiakirjanäytöstä pidetään jatkuvasti ajan tasalla.

90 §

Ympäristöasioiden hallinta- ja laadunvarmistustoimenpiteet

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokkaalta tai tarjoajalta selvityksen rakennusurakan toteuttamisessa tai palvelun suorittamisessa toteutettavista ympäristövaikutusten hallintaa koskevista toimenpiteistä. Hankintayksikön vaatiessa riippumattomien toimielinten antamia todistuksia siitä, että ehdokas tai tarjoaja täyttää ympäristöasioiden hallintaa koskevien standardien vaatimukset, sen on viitattava unionin ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään (EMAS) tai tunnustettuihin ympäristöjärjestelmiin taikka alan eurooppalaisiin tai kansainvälisiin standardeihin perustuviin muihin ympäristöasioiden hallintaa koskeviin standardeihin, jotka tunnustetut laitokset ovat sertifioineet. ~~Hankintayksikön on hyväksyttävä myös muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimielinten vastaavat todistukset sekä ehdokkaiden ja tarjoajien todistukset vastaavista ympäristönhallintatoimenpiteistä.~~

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokkaalta tai tarjoajalta selvityksen laadunvarmistustoimenpiteistä. Hankintayksikön vaatiessa riippumattomien toimielinten antamia todistuksia siitä, että ehdokas tai tarjoaja täyttää laadunvarmistusstandardien vaatimukset, mukaan lukien esteettömyys vammaisille henkilöille, sen on viitattava alan eurooppalaisiin standardisarjoihin perustuviin laadunvarmistusjärjestelmiin, jotka varmentamista koskevia eurooppalaisia standardisarjoja noudattavat toimielimet ovat vahvistaneet. Hankintayksikön on hyväksyttävä myös muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimielinten vastaavat todistukset sekä ehdokkaiden ja tarjoajien toimittamat todistukset vastaavista laadunvarmistustoimenpiteistä.

Jos ehdokkaalla tai tarjoajalla ei ollut todistettavasti mahdollisuutta saada 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja todistuksia niille mahdollisesti asetettujen määräaikojen kuluessa syistä, jotka eivät johdu ehdokkaasta tai tarjoajasta itsestään, hankintayksikön on hyväksyttävä myös muu näyttö ympäristönhallinta- tai laadunvarmistustoimenpiteistä. Edellytyksenä on, että ehdokas tai tarjoaja osoittaa muuhun näyttöön perustuvien ympäristönhallinta- tai laadunvarmistustoimenpiteiden vastaavan ympäristöasioiden hallintajärjestelmää koskevien standardien tai laadunvarmistusstandardien vaatimuksia.

91 §

Ehdokkaan ja tarjoajan oikeudellinen muoto sekä ilmoitus vastaavista henkilöistä

Ehdokasta tai tarjoajaa, joka saa tarjota hankinnan kohteena olevia palveluja sijoittautumismaansa lainsäädännön mukaan, ei saa hylätä pelkästään sillä perusteella, että sen on muun lain mukaan oltava joko luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö.

Hankintayksikkö voi palveluhankinnoissa ja rakennusurakoissa sekä sijoittamis- tai asennustoimia sisältävissä tavarahankinnoissa velvoittaa ehdokkaat ja tarjoajat ilmoittamaan tarjouksissaan tai osallistumishakemuksissaan kyseisen palvelun tai rakennusurakan suorittamisesta vastaavien henkilöiden nimet ja ammatilliset pätevyydet.

92 §

Tarjouskilpailuun osallistuminen ryhmittymänä ja muiden yksiköiden voimavarojen käyttö

Toimittajat saavat tehdä tarjouksia tai ilmoittautua ehdokkaaksi ryhmittymänä. Hankintayksikkö ei saa edellyttää ehdokkaiden tai tarjoajien ryhmittymältä tiettyä oikeudellista muotoa tarjouksen tai osallistumishakemuksen tekemistä varten. Ryhmittymältä voidaan kuitenkin edellyttää tiettyä oikeudellista muotoa sopimusaikana, jos se on tarpeen hankintasopimuksen asianmukaiseksi toteuttamiseksi. Hankintayksikkö voi hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä ilmoittaa, miten ehdokkaiden ja tarjoajien on yhdessä ryhmittymänä täytettävä 85 §:ssä tarkoitetut vaatimukset taloudellisesta ja rahoituksellisesta tilanteesta tai 86 §:ssä tarkoitetut vaatimukset teknisestä suorituskyvystä ja ammatillisesta pätevyydestä taikka 98 §:ssä tarkoitetut erityisehdot. Tällaisten ehdokkaiden ja tarjoajien ryhmittymiä koskevien lisäehtojen on oltava objektiivisesti perusteltuja ja oikeasuhteisia.

Ehdokas tai tarjoaja voi käyttää hankinnan toteuttamiseen muiden yksiköiden voimavaroja riippumatta niiden välisten suhteiden oikeudellisesta luonteesta. Myös ryhmittymä voi käyttää hankinnan toteuttamiseen muiden yksiköiden voimavaroja. Muiden yksiköiden henkilöstön pätevyyteen ja kokemukseen liittyviä voimavaroja voidaan käyttää hyväksi vain, jos kyseiset muut

yksiköt suorittavat hankinnan kohteena olevat rakennusurakat tai palvelut taikka osan niistä. Ehdokkaan tai tarjoajan taikka niiden ryhmittymän on osoitettava hankintayksikölle taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevien sekä muiden vaatimusten täyttyminen.

Hankintayksikön on vaadittava ehdokasta tai tarjoajaa korvaamaan toimittaja, jonka voimavaroja se käyttää hyväkseen, jos kyseistä toimittajaa koskee 80 §:ssä tarkoitettu pakollinen poissulkemisperuste tai jos toimittaja ei täytä 83 §:ssä tarkoitettuja vaatimuksia soveltuvuudesta. Hankintayksikkö voi vaatia ehdokasta tai tarjoajaa korvaamaan toimittajan, jota koskee 81 §:ssä säädetty harkinnanvarainen poissulkemisperuste.

Jos ehdokas tai tarjoaja käyttää hyväkseen muiden yksiköiden voimavaroja taloudellista ja rahoituksellista tilannetta koskevien vaatimusten täyttämiseksi, hankintayksikkö voi edellyttää, että ehdokas tai tarjoaja ja kyseiset muut yksiköt ovat yhdessä vastuussa hankintasopimuksen toteuttamisesta.

93 §

Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Jos hankintayksikkö käyttää muissa kuin tavarahankinnoissa kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä taikka hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.

Hankintayksikkö voi asettaa hinta-laatusuhteen vertailuperusteita, jotka liittyvät laadullisiin, yhteiskunnallisiin, ympäristö- tai sosiaalisiin näkökohtiin tai innovatiivisiin ominaisuuksiin. Laatuun liittyviä perusteita voivat olla tekniset ansiot, esteettiset ja toiminnalliset ominaisuudet, esteettömyys, kaikkien käyttäjien vaatimukset täyttävä suunnittelu, käyttökustannukset, kustannustehokkuus, myynnin jälkeinen palvelu ja tekninen tuki, huolto ja toimituspäivä tai toimitus- tai toteutusaika sekä muut toimitusehdot. Hankintayksikkö voi ottaa huomioon myös hankintasopimuksen toteutukseen osoitetun henkilöstön pätevyyden ja kokemuksen sekä henkilöstön organisoinnin, jos osoitetun henkilöstön laadulla voi olla merkittävä vaikutus hankintasopimuksen toteuttamisessa.

Hankintayksikkö voi esittää hinta-laatusuhteen kustannustekijät myös kiinteän hinnan tai kustannusten muodossa, jolloin tarjoajat kilpailevat ainoastaan laatuun liittyvillä perusteilla.

Hankintayksikön on ilmoitettava käyttämänsä kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste tai hinta-laatusuhteen mukaiset vertailuperusteet hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä tai neuvottelukutsussa. Hankintayksikön on yksilöitävä vertailuperusteiden suhteellinen painotus hankintailmoituksessa, neuvottelukutsussa tai tarjouspyynnössä. Painotus voidaan ilmaista myös ilmoittamalla kohtuullinen vaihteluväli. Jos vertailuperusteiden suhteellista painotusta ei objektiivisesta syystä voida määritellä, vertailuperusteet on ilmoitettava alenevassa tärkeysjärjestyksessä.

Vertailuperusteiden on liityttävä hankinnan kohteeseen 94 §:n mukaisesti, ne eivät saa antaa hankintayksikölle rajoittamatonta valinnanvapautta ja niiden on oltava syrjimättömiä ja varmistettava todellisen kilpailun mahdollisuus. Hankintayksikön on asetettava vertailuperusteet siten, että tarjoaja pystyy todentamaan niihin perustuvat tiedot tarjousten vertailua varten. Epäselvissä

tapauksissa hankintayksikön on tosiasiallisesti tarkistettava tarjoajien antamien tietojen ja näytön paikkansapitävyys.

94 §

Liityntä hankinnan kohteeseen

Hinta-laatusuhteen vertailuperuste liittyy hankinnan kohteeseen, jos se liittyy kyseisen sopimuksen perusteella toimitettaviin rakennusurakoihin, tavarahankintoihin tai palveluihin liittyvään sopimukseen miltä tahansa osin ja missä tahansa niiden elinkaaren vaiheessa. Tätä sovelletaan myös tilanteisiin, joissa vertailuperusteina mainitut tekijät eivät kuulu hankinnan kohteeseen sen fyysisenä osana.

95 §

Elinkaarikustannukset

Hankintayksikkö voi käyttää hankinnan kustannusten arvioimisen perusteena elinkaarikustannuksia. Elinkaarikustannuksia ovat hankintayksikölle tai muille hankinnan kohteen käyttäjille aiheutuneet hankintakustannukset, käyttökustannukset, huoltokustannukset sekä kierrätys- ja jätevaiheen kustannukset ja muut rakennusurakoiden, tavaroiden tai palvelujen elinkaaren aikaiset kustannukset.

Elinkaarikustannuksia ovat myös ulkoisista ympäristövaikutuksista aiheutuvat ja hankinnan kohteeseen sen elinkaaren aikana liittyvät kustannukset, jos niiden rahallinen arvo voidaan määrittää ja tarkistaa. Edellytyksenä ulkoisista ympäristövaikutuksista aiheutuvien kustannusten huomioimiselle on lisäksi, että:

1) arviointimenetelmä perustuu puolueettomasti todennettavissa oleviin ja syrjimättömiin perusteisiin;

2) arviointimenetelmä ei aiheettomasti suosi tai syrji tiettyjä toimittajia;

3) arviointimenetelmä on kaikkien asianomaisten osapuolten saatavilla ja käytettävissä; ja

4) kustannusten laskemiseksi vaadittavien tietojen toimittaminen ei vaadi kohtuuttomia ponnistuksia tavanomaista huolellisuutta noudattavilta toimittajilta.

Jos hankintayksikkö arvioi kustannukset elinkaarikustannusmallilla, sen on ilmoitettava hankinta-asiakirjoissa, mitkä tiedot tarjoajien ja ehdokkaiden on toimitettava kustannusten laskemista varten ja mitä menetelmää se käyttää elinkaarikustannusten laskennassa.

96 §

Poikkeuksellisen alhaiset tarjoukset

Hankintayksikön on vaadittava tarjoajalta selvitys tarjouksen hinnoista tai kustannuksista, jos tarjous vaikuttaa poikkeuksellisen alhaiselta. Pyyntö ja selvitys voivat koskea erityisesti valmistusmenetelmää, palvelun suorittamisen tai rakennusmenetelmän taloudellisia ja teknisiä ratkaisuja, hankinnan poikkeuksellisen edullisia ehtoja, rakennusurakoiden, tavaroiden tai palvelujen omintakeisuutta, 81 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen velvoitteiden noudattamista, alihankintoja sekä tarjoajan saamaa valtiontukea.

Hankintayksikkö voi hylätä hankinnan laatuun ja laajuuteen nähden hinnaltaan tai kustannuksiltaan poikkeuksellisen alhaisen tarjouksen, jos tarjoajan antama selvitys ja muu toimitettu näyttö ei tyydyttävästi selitä tarjottujen hintojen tai kustannusten alhaista tasoa. Hankintayksikön on hylättävä tarjous, jos tarjouksen poikkeuksellisen alhainen hinta tai kustannukset johtuvat 81 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen velvoitteiden laiminlyömisestä.

Hankintayksikkö voi hylätä tarjouksen, joka on hinnaltaan tai kustannuksiltaan poikkeuksellisen alhainen tarjoajan saaman lainvastaisen valtiontuen vuoksi vain, jos tarjoaja ei pysty hankintayksikön asettamassa riittävässä määräajassa näyttämään toteen, että valtiontuki on myönnetty laillisesti. Hankintayksikön on ilmoitettava työ- ja elinkeinoministeriölle tarjouksen hylkäämisestä tässä momentissa tarkoitetusta syystä.

97 §

Hankintayksikön antaman tuen huomioon ottaminen tarjousten vertailussa

Jos tarjoajana on hankintayksikön omaan organisaatioon kuuluva yksikkö taikka, jos tarjoaja on saanut tai on saamassa hankintayksiköltä tarjoushintaan vaikuttavaa taloudellista tukea, hankintayksikön tulee tarjousten vertailussa ottaa huomioon edellä mainittu taloudellinen tuki ja muut sille aiheutuvat todelliset tarjoushintaan vaikuttavat seikat.

98 §

Hankintasopimuksen erityisehdot

Hankintayksikkö voi asettaa hankintasopimuksen toteuttamiselle erityisehtoja edellyttäen, että ehdot liittyvät hankinnan kohteeseen 94 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Ehdot voivat liittyä hankinnan taloudellisiin tai sosiaalisiin taikka innovaatio-, ympäristö- ja työllisyysnäkökohtiin. Hankintasopimuksen erityisehdoista on ilmoitettava hankintailmoituksessa, neuvottelukutsussa tai tarjouspyyntöasiakirjoissa.

Valtion keskushallintoviranomaisen ja tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan väliseen hankintasopimukseen on otettava ehto, jonka mukaan Suomessa toteutettavassa hankintasopimukseen sisältyvässä työssä on noudatettava vähintään niitä työsuhteen vähimmäisehtoja, joita Suomen lain ja työehtosopimusmääräysten mukaan on noudatettava samanlaatuisessa työssä.

Mitä 2 momentissa säädetään valtion keskushallintoviranomaisen velvollisuudesta, sovelletaan myös silloin, kun muu hankintayksikkö tekee rakennusurakkaa koskevan hankintasopimuksen.

III OSA

Kansallisia hankintoja, sosiaali- ja terveyspalveluja sekä muita erityisiä palveluhankintoja sekä käyttöoikeussopimuksia koskevat menettelyt

11 luku

Kansalliset menettelyt

99 §

Kansallisin hankintoihin sovellettavat säännökset

Sen lisäksi, mitä I ja IV osassa säädetään hankintasopimuksista, tavara- ja palveluhankintoihin, suunnittelukilpailuihin sekä rakennusurakoihin, jotka ovat arvoltaan 26 §:ssä säädetyt EU-kynnysarvot alittavia, mutta vähintään 25 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa säädettyjen kansallisten kynnysarvojen suuruisia, sovelletaan tämän luvun säännöksiä. Tämän luvun säännöksiä sovelletaan myös 8 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin kehitysyhteistyösopimuksiin perustuviin ulkoasiainhallinnon hankintoihin.

100 §

Hankintamenettely

Hankintayksikön on noudatettava hankinnan kilpailuttamisessa sellaista menettelyä, joka on 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen periaatteiden mukainen. Hankintayksikön on kuvattava käyttämänsä hankintamenettely hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Suorahankintoihin sovelletaan, mitä 40 ja 41 §:ssä säädetään.

101 §

Hankinnasta ilmoittaminen

Hankintayksikön on toimitettava tämän luvun mukaisesta hankinnasta ja suunnittelukilpailusta julkaistavaksi ilmoitus sähköisesti suomen- tai ruotsinkielisenä internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi käyttäen kansalliselle hankintailmoitukselle tarkoitettua lomaketta.

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä. Ilmoitusta ei saa julkaista muualla ennen kuin se on julkaistu 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

102 §

Hankintailmoituksen sisältö

Hankintailmoituksessa on oltava ainakin seuraavat tiedot:

1) hankintayksikön virallinen nimi ja yhteystiedot;
2) hankintayksikön luonne;
3) hankintayksikön hankinnalle antama nimi ja hankinnan kuvaus;
4) hintahaarukka tai ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa taikka tieto siitä, onko hankinnan ennakoitu arvo vähintään 25 §:ssä tarkoitetun kansallisen kynnysarvon suuruinen;
5) hankintalaji;
6) hankintamenettelyn kuvaus;
7) kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste;
8) tieto siitä, hyväksytäänkö osatarjoukset tai vaihtoehtoiset tarjoukset;
9) tieto siitä, varataanko hankinta työkeskuksille tai vastaaville toimittajille taikka toteutettavaksi työohjelmien yhteydessä;
10) hankinnan kokoon ja laatuun nähden kohtuullinen määräaika, johon mennessä tarjoukset tai osallistumishakemukset on viimeistään toimitettava hankintayksikölle.

Hankintojen sisällön määrittelyssä on käytettävä yhteisestä hankintasanastosta (CPV) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2195/2002 vahvistettua viitenimikkeistöä.

Jos hankintayksikkö valikoi ne ehdokkaat, jotka voivat antaa tarjouksia tai osallistua neuvotteluihin, ja asettaa tarjoajien tai ehdokkaiden arvioimiseksi soveltuvuusvaatimuksia, hankintailmoituksessa tulee ilmoittaa vaatimusten asettamisesta sekä siitä, mistä tarkemmat tiedot mahdollisista vaatimuksista ja niiden todentamiseksi vaadittavista asiakirjoista ovat saatavilla. Hankintailmoituksessa on myös ilmoitettava, rajoitetaanko ehdokkaiden määrää. Hankintailmoituksessa mainittuja tietoja voidaan täydentää muualta saatavissa olevilla tiedoilla, mistä on ilmoitettava hankintailmoituksessa.

103 §

Tietojenvaihto kansallisissa menettelyissä

Hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto on toimitettava hankintayksikön valitsemalla tavalla. Valittujen viestintävälineiden on oltava yleisesti käytettävissä, eikä välineen valinta saa vaarantaa toimittajien mahdollisuutta osallistua hankintamenettelyyn.

Jos hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto toteutetaan sähköisiä välineitä käyttäen, sovelletaan, mitä 62 §:ssä säädetään.

104 §

Tarjouspyyntö ja tarjous

Hankintayksikön on pyydettävä hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä toimittajia määräaikaan mennessä esittämään tarjouksensa. Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja laadittava siten, että sen perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia.

Tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan olevan hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen. Hankintailmoitusta, tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset on suljettava pois tarjouskilpailusta. Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta määräajassa toimitta-

maan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja.

105 §

Tarjoajan soveltuvuus ja poissulkeminen

Hankintayksikkö voi asettaa vaatimuksia tarjoajan soveltuvuudelle. Soveltuvuutta koskevien vaatimusten tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan kohteeseen. Hankintayksikön tulee ilmoittaa käyttämänsä vaatimukset hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja, joka ei vastaa asetettuja soveltuvuusvaatimuksia. Hankintayksikkö voi vaatia, että tarjoajat antavat tarjouksensa osana vakuutuksen, että ne täyttävät hankintayksikön asettamat soveltuvuutta koskevat vaatimukset. Vakuutuksessa annettujen tietojen paikkansapitävyys tulee tarkastaa tarjouskilpailun voittajan osalta ennen hankintasopimuksen allekirjoittamista.

Ehdokkaiden ja tarjoajien sulkemisessa tarjouskilpailun ulkopuolelle ja soveltuvuutta koskevien vaatimusten asettamisessa voidaan noudattaa, mitä 80—86 §:ssä säädetään.

106 §

Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Hinta-laatusuhteen arvioinnissa käytettävien vertailuperusteiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi. Hankintayksikön tulee ilmoittaa käyttämänsä kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste sekä mahdolliset vertailuperusteet hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

12 luku

Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä muut erityiset palveluhankinnat

107 §

Sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä muiden erityisten palveluiden hankintoihin sovellettavat säännökset

Sen lisäksi, mitä I ja IV osassa säädetään hankintasopimuksista, liitteessä E lueteltuja palveluja koskeviin hankintoihin, jotka ovat arvoltaan vähintään 25 §:n 1 momentin 4 tai 5 kohdassa säädettyjen kynnysarvojen suuruisia, sovelletaan tämän luvun säännöksiä.

108 §

Palvelujen käyttäjien tarpeiden huomioon ottaminen hankinnoissa

Tämän luvun mukaisissa palveluhankinnoissa hankintayksikön on otettava huomioon kyseistä palvelua koskeva lainsäädäntö. Sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnassa palvelun käyttäjien yksilöllisten ja pitkäaikaisten sekä toistuvien hoito- tai sosiaalipalvelujen turvaamiseksi hankintayksikön on otettava huomioon käyttäjien erityistarpeet ja kuuleminen siten kuin muualla laissa säädetään.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, hankintayksikön on sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnassa otettava huomioon palvelujen laatuun, jatkuvuuteen, esteettömyyteen, kohtuuhintaisuuteen, saatavuuteen ja kattavuuteen, eri käyttäjäryhmien erityistarpeisiin, käyttäjien osallistumiseen ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen sekä innovointiin liittyvät tekijät.

Pitkäkestoisia hoito- ja asiakassuhteita koskevan sosiaali- ja terveyspalvelun hankinnassa hankintayksikön on määritettävä sopimusten kesto ja muut ehdot siten, että sopimuksista ei muodostu kohtuuttomia tai epätarkoituksenmukaisia seurauksia palvelun käyttäjille.

109 §

Hankintamenettely

Hankintayksikön on noudatettava hankinnan kilpailuttamisessa sellaista menettelyä, joka on 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen periaatteiden mukainen. Hankintayksikön on kuvattava käyttämänsä hankintamenettely hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Suorahankintoihin sovelletaan, mitä 40 ja 41 §:ssä säädetään suorahankinnoista palveluhankinnoissa.

110 §

Suorahankinta erityistilanteissa

Sen lisäksi, mitä 109 §:n 2 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan yksittäisissä tapauksissa tämän luvun mukaisissa sosiaali- ja terveyspalveluhankinnoissa, jos tarjouskilpailun järjestäminen tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi.

111 §

Ilmoittaminen

Hankintayksikön on ilmoitettava tämän luvun mukaisista palveluhankinnoista siten kuin 7 luvussa säädetään.

112 §

Tietojenvaihto

Hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto on toimitettava hankintayksikön valitsemalla tavalla. Valittujen viestintävälineiden on oltava yleisesti käytettävissä, eikä välineen valinta saa vaarantaa toimittajien mahdollisuutta osallistua hankintamenettelyyn.

Jos hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto toteutetaan sähköisiä välineitä käyttäen, sovelletaan, mitä 62 §:ssä säädetään.

113 §

Tarjouspyyntö ja tarjous

Hankintayksikön on pyydettävä hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä toimittajia määräaikaan mennessä esittämään tarjouksensa. Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja laadittava siten, että sen perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia.

Tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa palvelun olevan tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen. Tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset on suljettava pois tarjouskilpailusta. Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta määräajassa toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja.

114 §

Tarjoajan soveltuvuus ja poissulkeminen

Hankintayksikkö voi asettaa vaatimuksia tarjoajan soveltuvuudelle. Soveltuvuutta koskevien vaatimusten tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan kohteeseen. Hankintayksikön tulee ilmoittaa käyttämänsä vaatimukset hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja, joka ei vastaa asetettuja soveltuvuusvaatimuksia. Hankintayksikkö voi vaatia, että tarjoajat antavat tarjouksensa osana vakuutuksen, että ne täyttävät hankintayksikön asettamat soveltuvuutta koskevat vaatimukset. Vakuutuksessa annettujen tietojen paikkansapitävyys tulee tarkastaa tarjouskilpailun voittajan osalta ennen hankintasopimuksen allekirjoittamista.

Hankintayksikön tulee soveltaa 80 §:ssä ja se voi soveltaa 81 §:ssä säädettyjä poissulkemisperusteita. Ehdokkaiden ja tarjoajien korjaaviin toimenpiteisiin ja soveltuvuutta koskevien vaatimusten asettamiseen voidaan soveltaa, mitä 82—86 §:ssä säädetään.

115 §

Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Hinta-laatusuhteen arvioinnissa käytettävien vertailuperus-

teiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi. Hankintayksikön tulee ilmoittaa käyttämänsä kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste sekä mahdolliset vertailuperusteet hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Jos hankintayksikkö käyttää kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä taikka hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.

13 luku

Käyttöoikeussopimukset

116 §

Käyttöoikeussopimuksiin sovellettavat säännökset

Sen lisäksi, mitä 1, 2, 4, 8 ja 14—17 luvussa säädetään, lukuun ottamatta 12 §:n 1 momenttia, 124 §:ää sekä 170 §:ää käyttöoikeussopimuksiin, jotka ovat ennakoidulta arvoltaan vähintään 25 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetyn kynnysarvon suuruisia, sovelletaan tämän luvun säännöksiä. Käyttöoikeussopimuksiin sovelletaan lisäksi, mitä 31, 67—69, 71, 73, 77—83, 91 ja 92 §:ssä säädetään.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös liitteessä E lueteltuja palveluja koskeviin käyttöoikeussopimuksiin. Näitä palveluja koskeviin käyttöoikeussopimuksiin sovelletaan lisäksi, mitä 108 ja 110 §:ssä säädetään.

117 §

Käyttöoikeussopimuksen kesto

Käyttöoikeussopimuksen sopimuskauden on oltava määräaikainen.

Yli viisi vuotta kestävien käyttöoikeussopimusten enimmäiskesto ei saa ylittää aikaa, jona käyttöoikeuden saaja voisi kohtuudella odottaa saavansa takaisin tekemänsä investoinnit urakoiden tai palvelujen toteuttamiseksi ja saadakseen tuoton sijoitetulle pääomalle ja sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tehdyille investoinneille.

118 §

Käyttöoikeussopimuksen tekemisessä sovellettava menettely

Hankintayksikön on noudatettava käyttöoikeussopimuksen kilpailuttamisessa sellaista menettelyä, joka on 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen periaatteiden mukainen. Hankintayksikön on kuvattava käyttämänsä hankintamenettely hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Muutoksista tarjouspyyntöön on ilmoitettava hankintamenettelyyn osallistuneille tarjoajille, ja muutoksista hankintailmoitukseen on ilmoitettava uudella ilmoituksella.

Hankintayksikkö voi ennalta rajata niiden ehdokkaiden määrää, joilta pyydetään tarjous. Tarjoajaksi hyväksyttävät ehdokkaat on valittava avoimesti ja objektiivisin perustein. Ehdokkaita on

kutsuttava menettelyyn hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä todellisen kilpailun varmistamiseksi.

Hankintayksikkö voi käydä neuvotteluja ehdokkaiden ja tarjoajien kanssa. Käyttöoikeussopimuksen kohdetta, kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteita ja vähimmäisvaatimuksia ei saa muuttaa neuvottelujen kuluessa.

119 §

Suorahankinta

Hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan, jos:

1) alkuperäisellä käyttöoikeussopimusta koskevalla menettelyllä ei ole saatu lainkaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia taikka soveltuvia osallistumishakemuksia tai tarjouksia; lisäedellytyksenä on, että käyttöoikeussopimuksen alkuperäisiä ehtoja ei olennaisesti muuteta;

2) teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan; lisäedellytyksenä on, että järkeviä vaihtoehtoisia tai korvaavia ratkaisuja ei ole eikä kilpailun puuttuminen johdu hankinnan ehtojen keinotekoisesta kaventamisesta; tai

3) käyttöoikeussopimuksen tarkoituksena on ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen luominen tai hankkiminen.

120 §

Ilmoittaminen

Hankintayksikön on ilmoitettava tämän luvun mukaisista käyttöoikeussopimuksista kuten 7 luvussa säädetään.

121 §

Määräajat

Tarjousten jättämiselle on varattava vähintään 30 päivää hankintailmoituksen lähettämispäivästä. Jos hankintayksikkö valitsee ne ehdokkaat, jotka voivat tehdä tarjouksen, osallistumishakemusten jättämiselle on varattava vähintään 30 päivää ja tarjousten jättämiselle vähintään 22 päivää. Tällöin osallistumishakemusten jättämisen määräaika lasketaan hankintailmoituksen lähettämispäivästä ja tarjousten jättämisen määräaika lasketaan päivästä, jona ehdokkaita on kutsuttu jättämään tarjoukset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tarjousten jättämisen määräaikoja voidaan lyhentää viidellä päivällä, jos hankintayksikkö hyväksyy tarjousten jättämisen sähköisessä muodossa.

Hankintayksikön on asettaessaan hankintamenettelyn määräaikoja otettava huomioon käyttöoikeussopimuksen ja sitä koskevan menettelyn laatu ja monitahoisuus sekä tarjousten ja osallistumishakemusten laatimisen ja toimittamisen vaatima aika. Jos tarjousten tekeminen edellyttää toteutuspaikkaan tutustumista tai hankinta-asiakirjoja tukevien asiakirjojen tarkastelua paikalla, tarjousten vastaanottamisen määräaika on asetettava siten, että kaikki toimittajat saavat tarjousten laatimiseksi tarvitsemansa tiedot. Tällöin tarjousaikojen on oltava pidempiä kuin 1 ja 2 momentissa asetetut vähimmäismääräajat.

122 §

Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Hinta-laatusuhteen arvioinnissa käytettävien vertailuperusteiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi, eivätkä ne saa antaa hankintayksikölle rajoittamatonta valinnanvapautta. Hankintayksikön tulee ilmoittaa käyttämänsä kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste sekä mahdolliset vertailuperusteet hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Hankintayksikön on asetettava vertailuperusteet siten, että tarjoaja pystyy todentamaan niihin perustuvat tiedot tarjousten vertailua varten. Epäselvissä tapauksissa hankintayksikön on tosiasiallisesti tarkistettava tarjoajien antamien tietojen ja näytön paikkansapitävyys.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kokonaistaloudellisen edullisuuden perustetta ilmoitettaessa hankintayksikön on lueteltava käyttämänsä vertailuperusteet alenevassa tärkeysjärjestyksessä. Hankintayksikkö voi muuttaa ilmoittamaansa tärkeysjärjestystä, jos se saa tarjouskilpailussa tarjouksen, jossa ehdotetaan sellaista toiminnalliselta suorituskyvyltään poikkeuksellisen tasokasta innovatiivista ratkaisua, jota huolellinen hankintayksikkö ei olisi voinut ennakoida. Tällöin hankintayksikön on ilmoitettava kaikille tarjoajille tärkeysjärjestyksen muuttumisesta ja lähetettävä uusi tarjouspyyntö noudattaen 121 §:ssä säädettyjä vähimmäismääräaikoja. Tärkeysjärjestyksen muuttaminen ei saa johtaa tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun vaarantumiseen.

IV OSA

Yhteiset säännökset hankintapäätöksestä, hankintasopimuksesta, valvonnasta ja oikeussuojakeinoista sekä erinäiset säännökset

14 luku

Hankintaa koskevat päätökset ja hankintasopimus

123 §

Hankintaa koskeva päätös

Hankintayksikön on tehtävä ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuista sekä tarjousmenettelyn ratkaisusta kirjallinen päätös, joka on perusteltava.

Päätöksestä tai siihen liittyvistä asiakirjoista on käytävä ilmi ratkaisuun olennaisesti vaikuttaneet seikat, joita ovat ainakin ehdokkaan, tarjoajan tai tarjouksen hylkäämisen perusteet sekä keskeiset perusteet, joilla hyväksyttyjen tarjousten vertailu on tehty. Päätöksessä, joka koskee puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan kilpailuttamista, on riittävää todeta seikat, jotka osoittavat, että tarjousten valinta- ja vertailuperusteita on sovellettu 43 §:ssä edellytetyllä tavalla. Jos han-

kinnassa on noudatettava 129 §:ssä tarkoitettua odotusaikaa, päätöksestä tai siihen liittyvistä asiakirjoista on lisäksi käytävä ilmi, minkä ajan kuluttua hankintasopimus voidaan tehdä.

Hankintayksikön ei tarvitse tehdä tässä pykälässä tarkoitettua päätöstä 41 §:ssä tarkoitetusta lisätilauksesta tai 153 §:ssä tarkoitetusta hankinnan väliaikaisesta järjestämisestä.

Puitejärjestelyyn perustuvassa hankinnassa hankintayksikön ei tarvitse tehdä tässä pykälässä tarkoitettua päätöstä, jos:

1) hankinta tehdään puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti ilman kilpailuttamista; tai

2) puitejärjestelyyn perustuvassa kilpailuttamisessa hankinnan arvo ei ylitä EU-kynnysarvoa.

124 §

Hankintamenettelyä koskeva kertomus

EU-kynnysarvot ylittävästä hankintasopimuksesta sekä kansallisen kynnysarvon ylittävästä liitteen E palveluhankinnan hankintasopimuksesta, puitejärjestelystä, puitejärjestelyyn perustuvasta 43 §:n 3 momentissa tarkoitetusta hankinnasta tai dynaamisen hankintajärjestelmän perustamisesta on laadittava kertomus. Kertomusta ei ole tarpeen laatia niiltä osin kuin vastaavat tiedot ilmenevät hankintaa koskevasta päätöksestä, jälki-ilmoituksesta tai muista hankinta-asiakirjoista. Kertomuksessa tulee olla seuraavat seikat:

1) hankintayksikön yhteystiedot sekä hankintasopimuksen, puitejärjestelyn tai dynaamisen hankintajärjestelmän kohde ja arvo;

2) 80 ja 81 sekä 83 §:n mukaisesti menettelystä pois suljettujen ja menettelyyn valittujen ehdokkaiden ja tarjoajien nimet sekä hylkäys- tai valintaperusteet;

3) perusteet hinnaltaan poikkeuksellisen alhaisten tarjousten hylkäämiseen;

4) perusteet halvimman hinnan käyttämiseen ainoana perusteena kokonaistaloudellista edullisuutta arvioitaessa;

5) perusteet hankinnan jakamatta jättämiseen;

6) perusteet vaatia toimittajalta yli kaksinkertaista liikevaihtoa;

7) sopimuspuoleksi valitun tarjoajan nimi, valinnan perustelut sekä arvio alihankintana kolmansille osapuolille annettavista sopimuksen tai puitejärjestelyn osista taikka mahdollisten alihankkijoiden nimet;

8) perusteet suorahankinnan, neuvottelumenettelyn tai kilpailullisen neuvottelumenettelyn käyttämiseen;

9) perusteet hankinnan keskeyttämiseen;

10) perusteet muiden kuin sähköisten viestintävälineiden käyttämiseen;

11) kuvaus hankintamenettelyssä mahdollisesti todetuista eturistiriidoista ja niiden johdosta toteutetuista toimenpiteistä.

Puitejärjestelyyn perustuvassa hankinnassa hankintayksikön ei tarvitse tehdä tässä pykälässä tarkoitettua kertomusta, jos hankinta tehdään puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti ilman kilpailuttamista.

Hankintayksikön on dokumentoitava riittävästi hankintamenettelyn eri vaiheet ja niihin liittyvät ratkaisut. Asiakirjat on säilytettävä vähintään kolmen vuoden ajan hankintasopimuksen tekemisestä. Kertomus on pyynnöstä toimitettava Euroopan komissiolle ja työ- ja elinkeinoministeriölle.

125 §

Hankintamenettelyn keskeyttäminen

Hankintamenettely voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä.

Hankintamenettelyn keskeyttämistä koskevaan ratkaisuun sovelletaan, mitä hankintaa koskevasta päätöksestä säädetään 123 §:ssä.

126 §

Valitusosoitus ja oikaisuohje

Hankintayksikön on liitettävä tekemäänsä päätökseen valitusosoitus, jossa selostetaan, miten asia on mahdollista saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi, hankintayksikön yhteystieto 148 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta varten sekä ohjeet oikaisukeinon käyttämisestä (*oikaisuohje*), joissa selostetaan, miten ehdokas tai tarjoaja voi saattaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

Valitusosoituksen ja oikaisuohjeen antamiseen ja korjaamiseen sovelletaan muutoin, mitä valituksen osalta hallintolainkäyttölain (586/1996) 3 luvussa ja oikaisuohjeen osalta hallintolain (434/2003) 7 luvussa säädetään.

127 §

Hankintapäätöksen tiedoksianto

Hankintayksikön tekemä päätös perusteluineen sekä valitusosoitus ja oikaisuohje on annettava tiedoksi kirjallisesti niille, joita asia koskee. Päätös edellä mainittuine asiakirjoineen annetaan tiedoksi käyttäen ehdokkaan ja tarjoajan hankintayksikölle ilmoittamaa sähköistä yhteystietoa. Käytettäessä sähköistä yhteystietoa ehdokkaan ja tarjoajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon päivänä, jona asiaa koskeva sähköinen asiakirja on viestin vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että sähköistä viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin. Käytettäessä sähköistä tiedoksiantoa hankintayksikön on merkittävä viestiinsä erikseen tieto viestin lähettämispäivästä.

Päätös perusteluineen sekä valitusosoitus ja oikaisuohje voidaan antaa tiedoksi myös postitse kirjeenä siten kuin hallintolaissa säädetään. Ehdokkaan ja tarjoajan katsotaan saaneen päätöksestä oheisasiakirjoineen tiedon seitsemäntenä päivänä niiden lähettämisestä, jollei ehdokas tai tarjoaja näytä tiedoksiannon tapahtuneen myöhemmin.

128 §

Hankintasopimuksen tekeminen

Hankintapäätöksen tekemisen jälkeen hankintayksikön on tehtävä hankintasopimus. Hankintasopimus syntyy erillisen kirjallisen sopimuksen tekemisellä.

129 §

Odotusaika

EU-kynnysarvon ylittävässä hankinnassa sekä kansallisen kynnysarvon ylittävässä liitteen E palveluhankinnassa tai käyttöoikeussopimuksessa voidaan tehdä sopimus aikaisintaan 14 päivän kuluttua siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tai hänen katsotaan saaneen päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksi (*odotusaika*).

Dynaamiseen hankintajärjestelmään ja puitejärjestelyyn perustuvissa hankinnoissa 1 momentissa tarkoitettu odotusaika on 10 päivää.

Odotusaikaa ei sovelleta suorahankinnassa.

Muutoksenhaun vaikutuksesta hankintasopimuksen tekemiseen säädetään 150 §:ssä.

130 §

Poikkeukset odotusajan noudattamisesta

Odotusaikaa ei tarvitse noudattaa, jos:

1) sopimus koskee 42 §:ssä tarkoitetun puitejärjestelyn perusteella tehtävää hankintaa;

2) sopimus tehdään ainoan hyväksyttävän tarjouksen tehneen tarjoajan kanssa eikä tarjouskilpailussa ole jäljellä muita tarjoajia tai ehdokkaita, joiden asemaan sopimuskumppanin valinta vaikuttaa; tai

3) sopimus koskee dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävää hankintaa.

131 §

Suorahankinnasta ilmoittaminen ja hankintasopimuksen tekeminen

EU-kynnysarvon ylittävässä suorahankinnassa sekä kansallisen kynnysarvon ylittävässä suorahankintana toteutetussa liitteen E palveluhankinnassa ja käyttöoikeussopimuksessa hankintayksikkö voi hankintapäätöksen jälkeen toimittaa julkaistavaksi suorahankintaa koskevan ilmoituksen ennen hankintasopimuksen tekemistä. Tällöin hankintasopimus voidaan tehdä aikaisintaan 14 päivän kuluttua ilmoituksen julkaisemisesta Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

EU-kynnysarvon alittavassa suorahankinnassa hankintayksikkö voi hankintapäätöksen jälkeen toimittaa julkaistavaksi suorahankintaa koskevan kansallisen ilmoituksen ennen hankintasopimuksen tekemistä. Ilmoituksessa on oltava vähintään 102 §:n 1 momentin 1—5 kohdassa mainitut tiedot. Lisäksi on ilmoitettava sopimuskumppanin tai sopimuskumppanien nimet ja yhteystiedot sekä perustelut suorahankinnan käyttämiselle. Hankintasopimus voidaan tehdä aikaisintaan 14 päivän kuluttua ilmoituksen julkaisemisesta 101 §:ssä tarkoitetussa internet-osoitteessa.

132 §

Hankintaoikaisun tekeminen

Hankintayksikkö voi itse poistaa virheellisen päätöksensä tai peruuttaa muun hankintamenettelyssä tehdyn ratkaisun, jolla on oikeudellisia vaikutuksia ehdokkaiden tai tarjoajien asemaan, ja ratkaista asian uudelleen (*hankintaoikaisu*), jos päätös tai muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu perustuu lain soveltamisessa tapahtuneeseen virheeseen tai jos asiaan on tullut sellaista uutta tietoa, joka voi vaikuttaa päätökseen, ratkaisuun tai hankintasopimuksen tekemisen edellytyksiin.

Päätöksen tai ratkaisun oikaiseminen ei edellytä asianosaisen suostumusta.

133 §

Hankintaoikaisun vireilletulo

Hankintayksikkö voi ottaa hankintaoikaisun käsiteltäväkseen omasta aloitteestaan tai asianosaisen vaatimuksesta. Hankintayksikön on ilmoitettava hankintaoikaisun vireilletulosta välittömästi niille, joita asia koskee.

Asianosaisen on esitettävä vaatimus 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta. Hankintayksikkö voi itse ottaa hankintapäätöksen tai ratkaisun korjattavakseen 90 päivän kuluessa siitä, kun hankintaoikaisun kohteena oleva päätös tai ratkaisu on tehty.

Muutoksenhaku markkinaoikeuteen ei estä hankintaoikaisun tekemistä tai hankintaoikaisun käsittelyä. Hankintaoikaisu voi koskea myös lainvoimaiseksi tullutta hankintayksikön päätöstä, jos asiaa ei ole saatettu markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

134 §

Hankintaoikaisun käsittelyn vaikutus markkinaoikeuden käsittelyyn

Hankintaoikaisun vireilletulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosaisella on tämän lain nojalla oikeus hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

Jos korjattavaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun on haettu markkinaoikeudelta muutosta, asian käsiteltäväksi ottamisesta hankintaoikaisuna on ilmoitettava ja siinä tehty päätös on toimitettava markkinaoikeudelle. Hankintaoikaisua käsitellessään hankintayksikkö voi kieltää päätöksen tai ratkaisun täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi. Täytäntöönpanon kieltämisestä ja keskeyttämisestä on ilmoitettava markkinaoikeudelle, jos asiaan on haettu markkinaoikeudelta muutosta valittamalla.

Jos hankintayksikkö korjaa hankintapäätöksensä tai muun ratkaisunsa hankintaoikaisuna siten, että markkinaoikeudelle valituksen tehneellä ei ole enää oikeussuojan tarvetta eikä tarvetta saada perusteltua päätöstä, markkinaoikeus voi poistaa tällaisen asian käsittelystään antamatta pääasiasta ratkaisua.

135 §

Hankintaoikaisun soveltaminen muihin hankintoihin

Hankintaoikaisua sovelletaan myös sellaisen hankintayksikön päätöksen tai muun hankintamenettelyssä tehdyn ratkaisun korjaamiseen, johon ei muutoin sovelleta tätä lakia. Tällaisen hankintaoikaisun johdosta tehtävään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta markkinaoikeudelta.

136 §

Hankintasopimuksen muuttaminen sopimuskauden aikana

Hankintasopimusta tai puitejärjestelyä ei saa EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa tai kansalliset kynnysarvot ylittävissä liitteen E mukaisissa palveluhankinnoissa taikka käyttöoikeussopimuksissa olennaisesti muuttaa sopimuskauden aikana ilman tämän lain mukaista uutta hankintamenettelyä. Olennaisena pidetään ainakin muutosta, jos:

1) muutoksella otetaan käyttöön ehtoja, jotka, jos ne olisivat alun perin kuuluneet hankintamenettelyyn, olisivat mahdollistaneet muiden kuin alun perin valittujen ehdokkaiden osallistumisen menettelyyn tai muun kuin alun perin hyväksytyn tarjouksen hyväksymisen tai jotka olisivat tuoneet hankintamenettelyyn lisää osallistujia;

2) sopimuksesta tai puitejärjestelystä tulee muutoksen jälkeen taloudellisesti edullisempi sopimuskumppanille sellaisella tavalla, jota alkuperäisessä hankintasopimuksessa tai puitejärjestelyssä ei ollut määritetty;

3) muutos laajentaa sopimuksen tai puitejärjestelyn soveltamisalaa huomattavasti;

4) sopimuskumppani, jonka kanssa hankintayksikkö on alun perin tehnyt sopimuksen, korvataan uudella sopimuskumppanilla.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, hankintasopimukseen ja puitejärjestelyyn voidaan tehdä muutos ilman uutta hankintamenettelyä, jos:

1) se perustuu hankintamenettelyn aikana tiedossa olleisiin ja hankinta-asiakirjoissa mainittuihin sopimusehtoihin tai niiden muuttamista koskeviin ehtoihin, niiden rahallisesta arvosta riippumatta, ja nämä ehdot ovat selkeät, täsmälliset ja yksiselitteiset, eivätkä ne muuta hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn yleistä luonnetta;

2) alkuperäisen sopimuskumppanin on tarpeen suorittaa lisätöitä tai -palveluja taikka ylimääräisiä tavarantoimituksia, jotka eivät sisältyneet alkuperäiseen sopimukseen, ja jos sopimuskumppanin vaihtaminen ei ole mahdollista taloudellisista tai teknisistä syistä ja aiheuttaisi merkittävää haittaa tai kustannusten merkittävää päällekkäisyyttä hankintayksikölle;

3) muutoksen tarve johtuu olosuhteista, joita huolellinen hankintayksikkö ei ole voinut ennakoida eikä muutos vaikuta hankintasopimuksen yleiseen luonteeseen;

4) alkuperäinen sopimuskumppani korvataan uudella sopimuskumppanilla 1 kohdan mukaisella yksiselitteisellä sopimuksen muuttamista koskevalla ehdolla tai alkuperäisen sopimuskumppanin asema siirtyy yhtiön rakennejärjestelyjen, yritysostojen, sulautumisten ja määräysvallan muutosten tai maksukyvyttömyyden seurauksena kokonaan tai osittain toiselle toimittajalle, joka täyttää alun perin vahvistetut laadulliset soveltuvuusvaatimukset edellyttäen, ettei tästä aiheudu muita olennaisia muutoksia sopimukseen eikä tällä pyritä kiertämään tämän lain soveltamista;

5) kyse on sellaisesta vähäarvoisesta sopimusmuutoksesta, joka alittaa liitteessä E tarkoitettuja palveluja koskevissa hankinnoissa sekä käyttöoikeussopimuksissa kansalliset kynnysarvot tai muissa hankinnoissa EU-kynnysarvot eikä vaikuta sopimuksen yleiseen luonteeseen.

Edellä 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun muutoksen arvo ei saa olla enemmän kuin 50 prosenttia alkuperäisen sopimuksen arvosta. Jos 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettuja muutoksia tehdään peräkkäin useampia, arvioidaan jokaista muutosta itsenäisenä. Tällaisten muutosten tavoitteena ei saa olla tämän lain säännösten kiertäminen.

Edellä 2 momentin 5 kohdassa tarkoitetun muutoksen arvo tulee olla pienempi kuin 10 prosenttia alkuperäisen palvelu- tai tavarahankintasopimuksen tai palveluja koskevan käyttöoikeussopimuksen arvosta ja 15 prosenttia alkuperäisen rakennusurakkasopimuksen tai käyttöoikeusurakan arvosta. Jos 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja muutoksia tehdään peräkkäin useampia, arvo arvioidaan peräkkäisten muutosten kumulatiivisen nettoarvon perusteella.

Edellä 3 ja 4 momentissa tarkoitetun hinnan laskemista varten tarkistettu hinta on viitearvo, kun sopimukseen sisältyy indeksilauseke.

137 §

Hankintasopimuksen irtisanominen erityistilanteissa

Sen lisäksi, mitä hankintasopimuksessa on sovittu, hankintayksikkö voi irtisanoa hankintasopimuksen päättymään välittömästi, jos:

1) sopimukseen on tehty 136 §:n 1 momentissa tarkoitettu olennainen muutos;

2) toimittajaa on koskenut jokin 80 §:ssä säädetyistä pakollisista poissulkemisperusteista sopimuksen tekohetkellä; tai

3) sopimusta ei olisi voinut tehdä toimittajan kanssa, koska Euroopan unionin tuomioistuin on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 258 artiklan mukaisessa menettelyssä todennut hankintayksikön rikkoneen vakavasti Euroopan unionin perussopimusten ja hankintadirektiivin mukaisia velvoitteita.

138 §

Asiakirjojen julkisuutta koskevien säännösten soveltaminen

Hankintayksikön asiakirjojen julkisuuteen ja asiakirjoista perittäviin maksuihin sekä asianosaisen tiedonsaantioikeuteen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), jos hankintayksikkö on mainitun lain 4 §:ssä tarkoitettu viranomainen tai jos sen on muualla laissa olevan säännöksen perusteella noudatettava sanottua lakia.

Muun kuin 1 momentissa tarkoitetun hankintayksikön järjestämään tarjouskilpailuun osallistuneen oikeuteen saada tieto tarjouksen käsittelyä varten laadituista ja saaduista asiakirjoista sekä hankintayksikön palveluksessa olevan vaitiolovelvollisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään asianosaisen oikeudesta asiakirjaan, asiakirjan julkisuuden määräytymisestä sekä tiedonsaantia koskevan asian käsittelemisestä ja ratkaisemisesta.

Hankintayksikön päätökseen, jolla on ratkaistu tiedon saantia asiakirjasta koskeva asia, saa hakea muutosta siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 33 §:ssä säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus käsittelemään muun kuin viranomaisena toimivan hankintayksi-

kön päätöksestä tehdyn valituksen, on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirin alueella hankintayksikkö sijaitsee.

Evankelis-luterilaisen kirkon ja sen seurakuntien asiakirjojen julkisuudesta säädetään kirkkolaissa.

15 luku

Hankintojen valvonta

139 §

Valvontaviranomainen ja toimenpiteisiin ryhtyminen lainvastaisen menettelyn tutkimiseksi

Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo tämän lain noudattamista.

Jokainen, joka katsoo hankintayksikön menetelleen tämän lain vastaisesti, voi tehdä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimenpidepyynnön menettelyn lainmukaisuuden tutkimiseksi. Toimenpidepyynnön tekemiseen ja käsittelyyn sovelletaan, mitä hallintolain 8 a luvussa säädetään hallintokantelusta. Toimenpidepyynnön käsittely raukeaa, jos Kilpailu- ja kuluttajavirasto katsoo toimenpidepyynnön kohteena olevan teon antavan hallintolain 53 c §:n mukaisesti aiheen ryhtyä toimenpiteisiin tässä tai muussa laissa säädetyn menettelyn käynnistämiseksi.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi ottaa toimivaltaansa kuuluvan asian tutkittavakseen myös omasta aloitteestaan.

140 §

Kielto panna suorahankintaa koskeva päätös täytäntöön

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi kieltää päätöksellään hankintayksikköä panemasta hankintapäätöstä täytäntöön kokonaan tai osittain, jos se katsoo hankintayksikön tehneen suorahankinnan ilman tässä laissa säädettyä perustetta. Kieltoa ei voida määrätä, jos asiassa on jo tehty hankintasopimus.

Hankintayksikkö voi Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksen aikana antaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle kirjallisen sitoumuksen olla panematta hankintapäätöstä täytäntöön. Tällöin Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi päättää asian selvittämisen.

141 §

Kilpailu- ja kuluttajaviraston esitys markkinaoikeudelle

Jos hankintayksikkö on tehnyt EU-kynnysarvot ylittävän hankinnan tai kansalliset kynnysarvot ylittävän liitteessä E tarkoitetun palveluhankinnan tai käyttöoikeussopimuksen suorahankintana ilman tässä laissa säädettyä perustetta ja jos asiassa jo on tehty hankintasopimus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi esittää markkinaoikeudelle:

1) tehottomuusseuraamuksen määräämistä;

2) seuraamusmaksun määräämistä;

3) sopimuskauden lyhentämistä;
4) hankintapäätöksen kumoamista, edellyttäen, että virasto on esittänyt 1 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen määräämistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu esitys on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hankintasopimuksen tekemisestä. Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvittämistoimenpiteet katkaisevat vanhentumisajan kulumisen, jolloin se alkaa kulua uudelleen alusta.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei voi tehdä 1 momentissa tarkoitettua esitystä, jos asia on jo vireillä markkinaoikeudessa valituksen johdosta. Jos Kilpailu- ja kuluttajaviraston esitystä koskevan asian vireillä ollessa samaa hankintaa koskeva valitus tulee vireille markkinaoikeuteen, esitys ja valitus on ratkaistava yhdessä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua esitystä ei voida kuitenkaan tehdä, jos hankintayksikkö on tehnyt hankinnasta 131 §:ssä tarkoitetun suorahankintaa koskevan ilmoituksen. Ilmeisen puutteellinen tai virheellinen suorahankintailmoitus ei estä esityksen tekemistä.

142 §

Hankintayksikön, sopimuskumppanin ja tarjoajan tietojenantovelvollisuus

Hankintayksikkö, tämän sopimuskumppani, hankintayksikössä määräysvaltaa käyttävä taho ja hankintamenettelyyn osallistunut elinkeinonharjoittaja on salassapitosäännösten estämättä velvollinen Kilpailu- ja kuluttajaviraston kehotuksesta antamaan sille kaikki hankintamenettelyn lainmukaisuuden selvittämiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat.

Tiedot on niin vaadittaessa annettava kirjallisina.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi asettaa 1 momentissa tarkoitetun kehotuksen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi markkinaoikeus.

143 §

Tietojen luovuttaminen toiselle viranomaiselle

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi omasta aloitteestaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä valvonnassa saamansa tiedon tai asiakirjan, jos se on tarpeen:

1) Verohallinnolle Verohallinnosta annetun lain 2 §:n mukaisen tehtävän suorittamista varten
2) esitutkintaviranomaisille rikosten ennalta estämistä, paljastamista, selvittämistä ja syytteharkintaan saattamista varten sekä esitutkintaviranomaisten tietojen keräämis- ja tallettamistarkoituksen mukaisia muita tehtäviä varten;
3) syyttäjille syyttäjälaitoksesta annetun lain (439/2011) 25 §:ssä säädetyssä laajuudessa virkatehtävien suorittamista varten;
4) työviranomaisille työntekijän oleskeluluvan tai elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan taikka työnteon valvontaa koskevan asian käsittelyä varten;
5) rahanpesun selvittelykeskukselle laissa sille erikseen määriteltyjen tehtävien suorittamista varten;
6) ulosottolaitokselle ulosottokaaren (705/2007) mukaisen tehtävän suorittamista varten;
7) Eläketurvakeskukselle Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä työeläkelakien mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden noudattamisen valvontaa varten;

8) tapaturmavakuutuskeskukselle tapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 177 §:n 1 momentissa ja 179 §:ssä tarkoitettua vakuuttamisvelvoitteiden valvontaa varten;
9) valtionapuviranomaiselle valtionavustuslain (688/2001) perusteella organisaation toimintaa varten annettavan rahoituksen myöntämistä ja valvontaa varten;
10) Patentti- ja rekisterihallitukselle säätiölain (487/2015) 14 luvun 1 §:ssä säädettyä valvontatehtävän suorittamista varten;
11) työttömyysvakuutusrahastolle työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyn toimeenpanon valvontaa varten;
12) rakennerahasto-ohjelman hallintoviranomaiselle alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 8 §:ssä tarkoitetun tehtävän hoitamista varten;
13) konkurssiasiamiehelle konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetussa laissa (109/1995) tarkoitettua konkurssipesien hallinnon valvontaa varten; sekä
14) toimivaltaiselle lupa- ja valvontaviranomaiselle kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006) ja joukkoliikennelain (503/2008) mukaista liikenneluvan myöntämistä ja peruuttamista varten.

144 §

Valvonnan tulosten raportointi

Kilpailu- ja kuluttajaviraston on tehtävä vuosittain tämän lain valvontaa koskevasta toiminnastaan raportti, jossa on oltava yhteenveto:
1) valvontatoiminnassa havaituista lainvastaisista menettelyistä ja avoimuuden tai syrjimättömyyden kannalta haitallisista menettelytavoista sekä niiden yleisimmistä taustatekijöistä;
2) 139 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden määristä ja sisällöstä;
3) 140 §:ssä tarkoitettujen kieltopäätösten ja sitoumusten määristä ja sisällöstä;
4) 141 §:ssä tarkoitettujen esitysten määristä ja sisällöstä sekä esitysten johdosta annetuista tuomioistuinratkaisuista.

16 luku

Oikeussuojakeinot

145 §

Muutoksenhakuun oikeutetut

Se, jota asia koskee, voi saattaa hankintaa koskevan asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen.
Asian voi saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella lisäksi:
1) työ- ja elinkeinoministeriö Euroopan unionin valvontamenettelyä koskevassa asiassa;
2) 23 §:ssä tarkoitetussa asiassa myös sellainen valtion tai kunnan viranomainen taikka muu taho, joka on myöntänyt hankekohtaista tukea rakennushankkeen toteuttamiseen.

146 §

Muutoksenhaun kohde ja rajoitukset

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella voidaan saattaa tässä laissa tarkoitettu hankintayksikön päätös tai hankintayksikön muu hankintamenettelyssä tekemä ratkaisu, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee:

1) yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua;

2) sitä, että hankintasopimusta ei jaeta osiin 75 §:n nojalla; tai

3) sitä, että 93 §:ssä tarkoitetun kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytetään yksinomaan halvinta hintaa tai kustannuksia.

Edellä 42 §:ssä tarkoitettuun puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan tai 51 §:ssä tarkoitettua dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevaan hankintayksikön ratkaisuun ei saa hakea valittamalla muutosta, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa. Lupa on myönnettävä, jos:

1) asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää; tai

2) siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

147 §

Muutoksenhakuaika

Valitus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Jos hankintayksikkö on tehnyt hankintapäätöksen jälkeen hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen 130 §:n 1 tai 3 kohdan nojalla noudattamatta odotusaikaa, valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun tarjoaja on saanut tiedon päätöksestä valitusosoituksineen.

Valitus markkinaoikeudelle on tehtävä viimeistään kuuden kuukauden kuluessa hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen.

Jos hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi 131 §:ssä tarkoitetun suorahankintaa tai 58 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetun sopimusmuutosta koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Jollei 4 momentissa tarkoitettua ilmoitusta ole julkaistu, suorahankintaa koskeva valitus on tehtävä:

1) 30 päivän kuluessa siitä, kun suorahankinnasta on julkaistu jälki-ilmoitus Euroopan unionin virallisessa lehdessä; tai

2) kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hankintasopimus on tehty.

148 §

Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle sekä hankinta-asioiden luettelo

Hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Kilpailu- ja kuluttajaviraston on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle 159 §:ssä tarkoitettua seuraamusta koskevan esityksen saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus tai Kilpailu- ja kuluttajaviraston esitys toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön ilmoittamaan osoitteeseen.

Markkinaoikeuden on ylläpidettävä ja julkaistava mahdollisimman kattavaa ja ajantasaista luetteloa markkinaoikeudessa vireille tulleista hankinta-asioista.

149 §

Hankintayksikkö vastapuolena ja oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Hankinta-asian käsittelyssä hankintayksikköä pidetään valituksen tehneen asianosaisen tai esityksen tehneen viranomaisen vastapuolena.

Hankinta-asiassa oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen sovelletaan, mitä hallintolainkäyttölain 74 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

Vastapuolen oikeudenkäyntikulujen korvaamisvelvollisuutta ratkaistaessa hankintayksikköön sovelletaan, mitä hallintolainkäyttölain 74 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään viranomaisesta tai muusta julkisesta osapuolesta. Jos hankintayksikkö ei ole viranomainen tai oikeushenkilö, vastapuolen oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva velvoite voidaan kohdistaa tällaiseen hankintayksikköön osallistuvaan tai kuuluvaan viranomaiseen tai oikeushenkilöön. Jos hankintamenettelystä on vastannut jokin hankintayksikkö muiden hankintayksiköiden puolesta, oikeudenkäyntikulujen korvaamisvelvoite voidaan kohdistaa tällaiseen muiden hankintayksiköiden puolesta toimineeseen hankintayksikköön.

150 §

Muutoksenhaun vaikutus hankintasopimuksen tekemiseen

Hankinnassa, jossa on noudatettava odotusaikaa tai 131 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräaikaa, hankintayksikkö ei saa tehdä hankintasopimusta, jos asia on saatettu valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Jos markkinaoikeus ratkaisee täytäntöönpanoa koskevan asian tai antaa pääasiassa ratkaisun ennen kuin odotusaika tai 131 §:n 1 momentissa tarkoitettu määräaika on kulunut umpeen, hankintayksikön on noudatettava odotusaikaa tai 131 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräaikaa markkinaoikeuden päätöksen estämättä loppuun saakka.

151 §

Markkinaoikeuden väliaikaiset päätökset

Valituksen tultua vireille markkinaoikeus voi kieltää, keskeyttää tai sallia hankintapäätöksen täytäntöönpanon taikka määrätä hankintamenettelyn muutoin keskeytettäväksi väliaikaisesti markkinaoikeuden käsittelyn ajaksi.

Päättäessään 1 momentissa tarkoitetusta toimenpiteestä markkinaoikeuden tulee kiinnittää huomiota siihen, ettei toimenpiteestä aiheudu vastapuolelle tai muiden oikeuksille tai yleisen edun kannalta suurempaa haittaa kuin toimenpiteen edut olisivat.

152 §

Hankintayksikön väliaikainen sitoumus

Valituksen tultua vireille hankintayksikkö voi antaa markkinaoikeudelle kirjallisen sitoumuksen olla panematta hankintapäätöstä täytäntöön niin kauan kuin asia on markkinaoikeudessa vireillä.

Jos hankintayksikkö antaa markkinaoikeudelle 1 momentissa tarkoitetun sitoumuksen, markkinaoikeus ei ilman erityistä syytä anna päätöstä hankintapäätöksen täytäntöönpanon väliaikaista kieltämistä koskevasta vaatimuksesta.

153 §

Hankinnan väliaikainen järjestäminen

Jos hankinnasta on tehty valitus markkinaoikeuteen, hankintayksikkö voi järjestää hankinnan väliaikaisesti, jollei hankintaa voida sen luonteen vuoksi lykätä markkinaoikeuden käsittelyn ajaksi.

Hankinnan väliaikainen järjestäminen ei saa estää sitä, että valittajan vaatimuksesta markkinaoikeuden päätöksellä voidaan:

1) kumota hankintayksikön päätös osaksi tai kokonaan;

2) kieltää hankintayksikköä soveltamasta hankintaa koskevassa asiakirjassa olevaa virheellistä kohtaa tai muuten noudattamasta virheellistä menettelyä; tai

3) velvoittaa hankintayksikkö korjaamaan virheellisen menettelynsä.

154 §

Markkinaoikeuden määräämät seuraamukset

Jos hankinnassa on menetelty tämän lain, Euroopan unionin lainsäädännön taikka Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevan sopimuksen vastaisesti, markkinaoikeus voi:

1) kumota hankintayksikön päätöksen osaksi tai kokonaan;

2) kieltää hankintayksikköä soveltamasta hankintaa koskevassa asiakirjassa olevaa virheellistä kohtaa tai muuten noudattamasta virheellistä menettelyä;

3) velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä;

4) määrätä hankintayksikön maksamaan hyvitysmaksun asianosaiselle, jolla olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu virheettömässä menettelyssä;
5) määrätä hankintayksikölle tehottomuusseuraamuksen;
6) määrätä hankintayksikön maksamaan valtiolle seuraamusmaksun;
7) lyhentää hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen sopimuskauden päättymään määräämänsä ajan kuluttua.

Markkinaoikeus voi 1 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettuja seuraamuksia määrätessään katsoa hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen syntyneeksi olosuhteiden perusteella, jos hankintayksikkö on nimenomaisesti ryhtynyt hankinnan toteuttamiseen.

Tehottomuusseuraamus, seuraamusmaksu ja sopimuskauden lyhentäminen voidaan määrätä vain kansallisen kynnysarvon ylittävässä liitteen E mukaisia palveluja koskevassa hankinnassa ja käyttöoikeussopimuksessa sekä EU-kynnysarvon ylittävässä muussa hankinnassa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu seuraamus voidaan määrätä vain, jos lainvastainen menettely on vaikuttanut hankintamenettelyn lopputulokseen tai asianosaisen asemaan hankintamenettelyssä.

155 §

Hyvitysmaksu

Hyvitysmaksu voidaan määrätä maksettavaksi, jos 154 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettu toimenpide saattaisi aiheuttaa hankintayksikölle, muiden oikeuksille tai yleiselle edulle suurempaa haittaa kuin toimenpiteen edut olisivat taikka jos valitus on pantu vireille vasta hankintasopimuksen tekemisen jälkeen. Hyvitysmaksua määrättäessä otetaan huomioon hankintayksikön virheen tai laiminlyönnin laatu, valituksen kohteena olevan hankinnan tai käyttöoikeussopimuksen arvo ja valittajalle aiheutuneet kustannukset ja vahinko. Markkinaoikeus voi kuitenkin jättää hyvitysmaksun määräämättä, jos hankintayksikkö on pidättäytynyt hankintapäätöksen täytäntöönpanosta markkinaoikeuskäsittelyn ajaksi.

Hyvitysmaksun määrä ei saa ilman erityistä syytä ylittää kymmentä prosenttia hankintasopimuksen arvosta.

156 §

Tehottomuusseuraamus

Markkinaoikeus voi todeta hankintasopimuksen tai käyttöoikeussopimuksen tehottomaksi, jos:
1) hankintayksikkö on tehnyt suorahankinnan ilman tässä laissa säädettyä perustetta eikä suorahankinnassa ole menetelty 131 §:ssä tarkoitetulla tavalla;
2) hankintayksikkö on tehnyt hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen, vaikka hankinnassa on ollut velvollisuus noudattaa odotusaikaa;
3) hankintayksikkö on tehnyt 150 §:n vastaisesti hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen, vaikka hankinta-asia on saatettu markkinaoikeuden ratkaistavaksi.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa edellytyksenä on lisäksi, että hankintayksikkö on tehnyt tämän lain vastaisen muun virheen, joka on vaikuttanut muutoksenhakijan mahdollisuuksiin saada hankinta- tai käyttöoikeussopimus.

Jos hankintayksikkö on tehnyt puitejärjestelyyn tai dynaamiseen hankintajärjestelmään perustuvassa kilpailuttamisessa hankintasopimuksen 130 §:n nojalla käyttämättä odotusaikaa ja jos kilpailuttamisessa on menetelty 43 §:n 2 tai 3 momentin taikka 49—52 §:n vastaisesti siten, että virhe on vaikuttanut muutoksenhakijan mahdollisuuksiin saada hankintasopimus, markkinaoikeus voi todeta hankintasopimuksen tehottomaksi.

Markkinaoikeus määrää, mitä sopimuksen velvoitteita tehottomuusseuraamus koskee. Tehottomuusseuraamus voi koskea vain vielä täyttämättä olevia sopimusvelvoitteita.

157 §

Tehottomuusseuraamuksen määräämättä jättäminen

Markkinaoikeus voi jättää määräämättä tehottomuusseuraamuksen yleiseen etuun liittyvistä pakottavista syistä. Sopimukseen suoranaisesti liittyviä taloudellisia etuja voidaan pitää pakottavina syinä vain, jos sopimuksen tehottomuudella olisi poikkeuksellisesti kohtuuttomia seurauksia.

158 §

Seuraamusmaksu ja sopimuskauden lyhentäminen

Markkinaoikeus voi määrätä hankintayksikön maksamaan valtiolle seuraamusmaksun, jos:

1) markkinaoikeus on määrännyt tehottomuusseuraamuksen;

2) hankintayksikkö on tehnyt sopimuksen, vaikka hankinta- tai käyttöoikeussopimuksessa on ollut velvollisuus noudattaa odotusaikaa;

3) hankintayksikkö on tehnyt 150 §:n vastaisesti hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen, vaikka hankinta-asia on saatettu markkinaoikeuden ratkaistavaksi; tai

4) markkinaoikeus ei ole yleiseen etuun liittyvistä pakottavista syistä 157 §:n mukaisesti määrännyt hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen tehottomuusseuraamusta.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa markkinaoikeus voi seuraamusmaksun määräämisen lisäksi tai sen sijasta lyhentää hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen sopimuskauden päättymään määräämänsä ajan kuluttua.

Seuraamusta määrätessään markkinaoikeuden on otettava huomioon hankintayksikön virheen tai laiminlyönnin laatu ja valituksen kohteena olevan hankinnan arvo. Seuraamusmaksun määrä ei saa ylittää kymmentä prosenttia hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen arvosta.

159 §

Seuraamuksen määrääminen Kilpailu- ja kuluttajaviraston esityksestä

Markkinaoikeus voi Kilpailu- ja kuluttajaviraston 141 §:ssä tarkoitetusta esityksestä:

1) määrätä hankintayksikölle tehottomuusseuraamuksen;

2) määrätä hankintayksikön maksamaan valtiolle seuraamusmaksun;

3) määrätä sopimuskauden lyhennettäväksi;

4) kumota hankintapäätöksen.

Tehottomuusseuraamuksen määräämiseen sovelletaan, mitä 156 §:n 4 momentissa säädetään. Markkinaoikeus voi jättää määräämättä tehottomuusseuraamuksen 157 §:ssä säädetyillä perusteilla. Tällöin markkinaoikeus voi määrätä hankintayksikön maksamaan seuraamusmaksun sekä sen lisäksi tai sen sijasta lyhentää sopimuskauden päättymään määräämänsä ajan kuluttua noudattaen, mitä 158 §:n 3 momentissa säädetään.

160 §

Seuraamusten kohdistaminen ja yhteisvaikutus

Jos hankintamenettelystä on vastannut jokin hankintayksikkö muiden hankintayksiköiden puolesta, markkinaoikeus voi kohdistaa määräämänsä seuraamuksen tällaiseen muiden hankintayksiköiden puolesta toimineeseen hankintayksikköön. Jos hankintamenettelystä on vastannut hankintayksikkö, joka ei itse ole viranomainen tai oikeushenkilö, seuraamus voidaan kohdistaa tällaisen hankintayksikön toimintaan osallistuvaan hankintayksikköön, joka on viranomainen tai oikeushenkilö.

Määrätessään tässä laissa tarkoitetuista seuraamuksista markkinaoikeuden on otettava huomioon, että seuraamusten yhteisvaikutus ei saa muodostua hankintayksikön tai sen sopimuspuolen kannalta kohtuuttomaksi.

161 §

Uhkasakko

Markkinaoikeus voi asettaa tässä laissa tarkoitetun kiellon tai velvoitteen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon määräämisestä ja tuomitsemisesta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

Jos hankintapäätöksestä tai muusta toimenpiteestä on vastannut jokin hankintayksikkö muiden hankintayksiköiden puolesta, markkinaoikeus voi kohdistaa uhkasakon tällaiseen muiden hankintayksiköiden puolesta toimineeseen hankintayksikköön. Jos hankintamenettelystä on vastannut hankintayksikkö, joka ei itse ole viranomainen tai oikeushenkilö, uhkasakko voidaan kohdistaa tällaisen hankintayksikön toimintaan osallistuvaan hankintayksikköön, joka on viranomainen tai oikeushenkilö.

162 §

Markkinaoikeuden päätöksen tiedoksianto

Markkinaoikeuden päätös valitusosoituksineen annetaan tiedoksi todisteellisesti siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, muutoksenhakijan ja hankintayksikön suostumuksella markkinaoikeuden päätös valitusosoituksineen voidaan antaa tiedoksi käyttäen näiden osapuolien markkinaoikeudelle ilmoittamia sähköisiä yhteystietoja. Sähköiseen tiedoksiantoon sovelletaan, mitä 127 §:n 1 momentissa säädetään.

163 §

Valitusperusteeseen perustuva muutoksenhakukielto

Markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain (410/2015) eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

164 §

Muutoksenhaku Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätökseen

Kilpailu- ja kuluttajaviraston 140 §:n nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muuhun toimenpidepyynnön johdosta tehtyyn ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla.

165 §

Muutoksenhaku markkinaoikeuden päätökseen

Markkinaoikeuden 151 §:n 1 momentissa, 154 §:n 1—5 kohdassa ja 7 kohdassa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Muutoksenhakuun sovelletaan muutoin hallintolainkäyttölakia. Markkinaoikeuden 154 §:n 6 kohdassa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

166 §

Muutoksenhaku kirkon viranomaisen hankintapäätökseen

Muutoksenhausta evankelis-luterilaisen kirkon viranomaisen hankintaa koskevaan päätökseen säädetään kirkkolaissa.

167 §

Täydentävät säännökset

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, valitukseen ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston esitykseen sovelletaan hallintolainkäyttölakia.

Asian käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään lisäksi oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa (100/2013).

168 §

Päätösten täytäntöönpano

Markkinaoikeuden päätöstä on valituksesta huolimatta noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää. Markkinaoikeuden päätös 154 §:n 1 momentin 4—7 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen määräämisestä voidaan kuitenkin panna täytäntöön vasta, kun päätös on lainvoimainen.

Markkinaoikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä määrätä seuraamusmaksu on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle, joka huolehtii päätöksen täytäntöönpanosta.

169 §

Vahingonkorvaus

Joka tämän lain, Euroopan unionin lainsäädännön taikka Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevan sopimuksen vastaisella menettelyllä aiheuttaa ehdokkaalle, tarjoajalle tai toimittajalle vahinkoa, on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

Kun vahingonkorvausvaatimus koskee tarjousmenettelystä aiheutuneita kuluja, korvauksen tuomitsemiseksi riittää, että ehdokas, tarjoaja tai toimittaja näyttää toteen 1 momentissa tarkoitetun virheellisen menettelyn ja sen, että virheettömässä menettelyssä hänellä olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu.

Vahingonkorvausasioissa toimivaltainen tuomioistuin on oikeudenkäymiskaaren 10 luvussa tarkoitettu käräjäoikeus.

17 luku

Erinäiset säännökset

170 §

Hankintasopimusten säilyttäminen

Hankintayksiköiden on säilytettävä vähintään hankintasopimuksen keston ajan jäljennökset kaikista tehdyistä hankintasopimuksista, joiden arvo on vähintään 1 000 000 euroa tavarahankintasopimuksissa tai palveluhankintasopimuksissa sekä 10 000 000 euroa rakennusurakkasopimuksissa.

171 §

Oikeus tietojen saantiin

Edellä 5 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitetulla hankintayksiköillä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta välttämättömät tiedot yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä tarkoitetuista yrityksistä ja yhteisöistä 81 §:n 1 mo-

mentissa tarkoitettujen harkinnanvaraisten poissulkemisperusteiden olemassaolon selvittämiseksi. Tiedot voidaan antaa teknisen käyttöyhteyden välityksellä ja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

172 §

Komissiolle toimitettava seurantaraportti ja jäsenvaltioiden tietojenvaihto

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa seurantaraportin toimittamisesta komissiolle joka kolmas vuosi. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa myös 71—73, 80 ja 81, 88, 90 ja 96 §:ssä tarkoitettujen tietojen luovuttamisesta muiden jäsenvaltioiden viranomaisille.

Hankintayksiköiden ja muiden viranomaisten on pyynnöstä toimitettava seurantaraportin tekemistä ja tilastointia sekä tietojenvaihtoa varten tarvittavat tiedot työ- ja elinkeinoministeriölle.

173 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 87 §:n 3 momentti tulee kuitenkin voimaan vasta 18 päivänä huhtikuuta 2018.

Tällä lailla kumotaan julkisista hankinnoista annettu laki (348/2007), jäljempänä *vanha hankintalaki,* ja sähköisestä huutokaupasta ja dynaamisesta hankintajärjestelmästä annettu laki (698/2011).

Mitä 15 luvussa säädetään valvonnasta sekä 148 §:n 1 ja 2 momentissa, 149 §:n 1 momentissa, 159 §:ssä, 164 §:ssä ja 167 §:ssä Kilpailu- ja kuluttajavirastosta sekä sen päätöksistä ja esityksistä, sovelletaan vasta päivästä kuuta 20 .

Jos muualla lainsäädännössä viitataan vanhaan hankintalakiin, sen asemesta sovelletaan tätä lakia.

174 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain 8 lukua sovelletaan yhteishankintayksiköihin vasta 18 päivästä huhtikuuta 2017 ja muihin hankintayksiköihin 18 päivästä lokakuuta 2018. Vanhan hankintalain nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen (614/2007) 4 lukua sovelletaan yhteishankintayksiköihin 17 päivään huhtikuuta 2017 saakka ja muihin hankintayksiköihin 17 päivään lokakuuta 2018 saakka.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, tämän lain 8 lukua saa soveltaa hankintamenettelyyn liittyvään tietojenvaihtoon tämän lain voimaan tultua, jos tietojenvaihto toimitetaan sähköistä muotoa käyttäen.

Tämän lain 15 §:n 1 momentissa säädettyä prosenttiosuutta ja euromääräistä rajoitusta sekä 15 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan muihin kuin sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin sidosyksiköihin vasta 1 päivästä tammikuuta 2019. Mainittua prosenttiosuutta ja euromääräistä rajoitusta sekä 15 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin sidosyksiköihin vasta 1 päivästä tammikuuta 2022.

Tämän lain 16 §:n 1 momentissa säädettyä prosenttiosuutta ja euromääräistä rajoitusta sekä 16 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan muihin kuin sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin hankintayksiköihin vasta 1 päivästä tammikuuta 2019. Mainittua prosenttiosuutta ja euromääräistä rajoitusta sekä 16 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin hankintayksiköihin vasta 1 päivästä tammikuuta 2022.

Muiden kuin tai sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin sidosyksiköihin ja hankintayksiköihin sovellettava 15 §:n 1 momentissa ja 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10 prosenttia 31 päivään joulukuuta 2018 saakka. Sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin sidosyksiköihin ja hankintayksiköihin sovellettava 15 §:n 1 momentissa ja 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10 prosenttia 31 päivään joulukuuta 2021 saakka. Jätehuollon alalla toimiviin sidosyksiköihin ja hankintayksiköihin sovellettava 15 §:n 1 momentissa ja 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 15 prosenttia 31 päivään joulukuuta 2017 saakka.

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuihin lain voimaan tullessa vireillä oleviin hankintamenettelyihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Lain 9 §:n 1 momentin 11—13 kohdassa tarkoitetut palvelut

Lain 9 §:n 1 momentin 11 kohdassa tarkoitetut palvelut Palvelujen kuvaus	CPV –viitenumero
Palonsammutus- ja pelastuspalvelut	75250000-3
Palokunnan palvelut	75251000-0
Palonsammutustyöt	75251100-1
Palontorjunta	75251110-4
Metsäpalojen sammutuspalvelut	75251120-7
Pelastuspalvelut	75252000-7
Väestönsuojelu	75222000-8
Ydinturvallisuuteen liittyvät palvelut	98113100-9
Sairaankuljetuspalvelut	85143000-3

Lain 9 §:n 1 momentin 12 kohdassa tarkoitetut palvelut Palvelujen kuvaus	CPV –viitenumero
Mainoskampanjapalvelut	79341400-0
Propagandaelokuvien tuotanto	92111230-9
Propagandavideoiden tuotanto	92111240-6

Lain 9 §:n 1 momentin 13 kohdassa tarkoitetut palvelut Palvelujen kuvaus	CPV -viitenumero
Tutkimus- ja kehittämispalvelut sekä niihin liittyvät konsulttipalvelut	73000000-2

Kokeelliset kehityspalvelut	73120000-9
Tutkimus- ja kehitystoiminnan suunnittelu ja toteutus	73300000-5
Ennakkototeutettavuustutkimus ja teknologinen demonstrointi	73420000-2
Testaus ja arviointi	73430000-5

Rakennusurakoiden lista

NACE Rev. 1	CPV-koodi

PÄÄLUOKKA F	RAKENTAMINEN	

2-numerotaso	3-numerotaso	4-numerotaso	Kuvaus	Huomautukset	
45			Rakentaminen	Tälle kaksinumerotasolle kuuluu: - uudisrakentaminen, entisöinti ja tavanomainen korjaaminen	45000000
	45.1		Rakennusalueen pohjarakentaminen		45100000
		45.11	Rakennusten purku ja raivaus; maansiirto	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - rakennusten ja muiden rakenteiden purku - rakennusalueen raivaus - maansiirto: rakennusalueen maankaivuu, täyttö- ja tasaustyöt, ojankaivu, louhintatyöt, räjäytystyöt jne. - maaperän rakentaminen kaivostoimintaa varten - irtomaan poisto ja muut kaivosten ja kaivosalueiden perustyöt ja esirakentaminen Tälle nelinumerotasolle kuuluu myös: - rakennusalueen salaojitustyöt - maa- tai metsätalousmaan ojitus	45110000

		45.12	Koeporaus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - koeporaus, koekairaus ja näytteenotto rakennus-, geofysikaalisiin, geologisiin tai vastaaviin tarkoituksiin Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - öljy- tai kaasulähteiden poraus, vrt. 11.20 - vesikaivon poraus, vrt. 45.25 - kuilun syvennys, vrt. 45.25 - öljy- ja kaasukenttien tutkimus, geofysikaalinen, geologinen ja seisminen tutkimus, vrt. 74.20	45120000
	45.2		Rakennusten tai niiden osien rakentaminen; maa- ja vesirakentaminen		45200000

		45.21	Yleiset talonrakennustyöt sekä maa- ja vesirakennustyöt	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - kaikenlaisten rakennusten rakentaminen; maa- ja vesirakennustyöt- siltojen, myös eritasoteiden, maasiltojen, tunneleiden ja metrotunneleiden rakentaminen- putkijohtojen, tietoliikennekaapelien ja voimalinjojen kaukoverkostojen rakentaminen- putkijohtojen, tietoliikennekaapelien ja voimalinjojen kunnallisverkostojen rakentaminen- tähän liittyvät asennustyöt- tehdasvalmisteisten rakennusten kokoaminen ja pystyttäminen rakennuspaikalla Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - öljyn ja kaasun tuotantoon liittyvät palvelut, vrt. 11.20 - itsevalmistetuista, muista kuin betonisista osista koostuvien kokonaisten valmiiden rakenteiden pystyttäminen, vrt. 20, 26 ja 28 - urheilukenttien, uima-altaiden, urheilusalien, tenniskenttien, golfratojen ja muiden urheilualueiden rakentaminen lukuun ottamatta rakennusten pystyttämistä, vrt. 45.23 - rakennusasennus, vrt. 45.3 - rakennusten viimeistely, vrt. 45.4 - arkkitehti- ja insinööripalvelut, vrt. 74.20 - rakentamisen projektinhallinta, vrt. 74.20	45210000 paitsi: – 45213316 45220000 45231000 45232000
		45.22	Kattorakenteiden pystyttäminen ja kattaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - kattorakenteiden asennustyöt - katteiden asennustyöt - vesitiivistystyöt	45261000

		45.23	Moottoriteiden, katujen, lentokenttien ja urheilualueiden rakentaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - moottoriteiden, katujen, muiden ajoneuvoille ja jalankulkijoille tarkoitettujen liikenneväylien rakentaminen - rautateiden rakentaminen - kiitoratojen rakentaminen - urheilukenttien, uima-altaiden, urheilusalien, tenniskenttien, golfratojen ja muiden urheilualueiden rakentaminen lukuun ottamatta rakennusten pystyttämistä - ajoratamerkintöjen maalaustyöt teillä ja paikoitusalueilla Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - alustavat maansiirtotyöt, vrt. 45.11	45212212 ja DA03 45230000 paitsi:– 45231000 – 45232000 – 45234115
		45.24	Vesirakentaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu seuraavat rakennustyöt: - vesiväylien, satamien ja jokien, huvivenesatamien, sulkujen jne. rakentaminen - padot ja aallonmurtajat - ruoppaustyöt - vedenalaiset rakennustyöt	45240000

		45.25	Muu erikoisalarakentaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - erilaisille rakenteille yhteiseen piirteeseen erikoistunut rakentaminen, joka edellyttää erityistaitoja tai -laitteita - perustuksien rakentaminen, mukaan lukien paalutustyöt - kaivojen poraus ja rakentaminen, kuilun syvennys - muiden kuin itsevalmistettujen teräsrunkorakenteiden pystyttäminen - teräksen taivuttaminen - muuraustyöt ja katukiveyksen laskeminen - rakennustelineiden ja työtasojen asentaminen ja purku, mukaan lukien telineiden ja tasojen vuokraus - savupiippujen ja teollisuusuunien pystytys Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - rakennustelineiden vuokraus ilman asennusta ja purkamista, vrt. 71.32	45250000 45262000
	45.3		Rakennusasennus		45300000
		45.31	Sähköjohtojen ja -laitteiden asennus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: Seuraavien laitteistojen rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen: - sähköjohdot ja -laitteet - tietoliikennejärjestelmät - sähkölämmitysjärjestelmät - taloantennit - palohälyttimet - varashälyttimet - hissit ja liukuportaat - ukkosenjohdattimet jne.	45213316 45310000 paitsi: – 45316000

		45.32	Eristystyöt	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - lämpö-, ääni- tai tärinäeristeiden rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - vesitiivistystyöt, vrt. 45.22	45320000
		45.33	Putkityöt	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: Seuraavien laitteistojen rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen: - vesi- ja viemärilaitteet ja -kalusteet - kaasulaitteet - lämmitys-, tuuletus-, jäähdytys- tai ilmastointilaitteet ja -putket - palosammutusjärjestelmät Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - sähkölämmitysjärjestelmien asennus, vrt. 45.31	45330000
		45.34	Muu rakennusasentaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - valaistus- ja merkinantolaitteistojen asennus teille, rautateille, lentokentille ja satamiin - muualla luokittelemattomien laitteiden ja laitteistojen rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen	45234115 45316000 45340000
	45.4		Rakennusten viimeistely		45400000
		45.41	Rappaus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - rakennusten tai muiden rakenteiden sisä- tai ulkopintojen rappaustyöt laastilla tai stukilla sekä vastaavilla rappausaineilla	45410000

		45.42	Rakennuspuusepän asennustyöt	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - muiden kuin itsevalmistettujen, puusta tai muista aineista valmistettujen ovien, ikkunoiden, oven- ja ikkunankarmien, sovitettujen keittiöiden, portaikkojen, myymäläkalusteiden ja vastaavien asennus - sisätilojen viimeistelytyöt, kuten sisäkattojen päällystys - seinien panelointi, siirrettävien väliseinien asennus jne. Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - parketin ja muiden puisten lattiapäällysteiden asennus, vrt. 45.43	45420000
		45.43	Lattianpäällystys ja seinien verhoilu	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - rakennusten tai muiden rakenteiden päällystäminen tai laatoittaminen - keraamisilla, betonisilla tai kivisillä seinä- tai lattiatiilillä tai -kivillä - parketilla tai muulla puisella lattiapäällysteellä taikka kokolattiamatoilla tai linoleumilla - myös kumisella tai muovisella lattiapäällysteellä - mosaiikkisilla, marmorisilla, graniittisilla tai liuskekivisillä seinä- tai lattiapäällysteillä - tapetilla	45430000

		45.44	Maalaus ja lasitus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - rakennusten sisä- ja ulkomaalaus - muiden rakenteiden ulkomaalaus - lasien, peilien jne. asennus Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - ikkunoiden asennus, vrt. 45.42	45440000
		45.45	Muu rakennusten viimeistely	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - yksityisten uima-altaiden rakentaminen - rakennusten ulkopintojen puhdistaminen höyryllä, hiekkapuhaltamalla ja vastaavalla tavalla - muut muualla luokittelemattomat rakennusten viimeistelytyöt Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - rakennusten ja muiden rakenteiden siivous, vrt. 74.70	45212212 ja DA04 45450000
	45.5		Rakennus- tai purkulaitteiden vuokraus käyttäjineen		45500000
		45.50	Rakennus- tai purkulaitteiden vuokraus käyttäjineen	Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - rakennus- tai purkukoneiden ja -laitteiden vuokraus ilman käyttäjää, vrt. 71.32	45500000

Luettelo 81 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetuista kansainvälisistä sosiaali-, ympäristö- ja työoikeuden sopimuksista:

- Maailman työjärjestön ILO:n yleissopimus nro 87, joka koskee järjestäytymisvapautta ja järjestäytymisoikeuden suojelua;
- ILO:n yleissopimus nro 98, joka koskee järjestäytymisoikeutta ja kollektiivista neuvotteluoikeutta;
- ILO:n yleissopimus nro 29, joka koskee pakkotyötä;
- ILO:n yleissopimus nro 105, joka koskee pakkotyön poistamista;
- ILO:n yleissopimus nro 138, joka koskee vähimmäisikää;

- ILO:n yleissopimus nro 111, joka koskee työmarkkinoilla ja ammatinharjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa syrjintää;
- ILO:n yleissopimus nro 100, joka koskee samanarvoisesta työstä maksettavaa samaa palkkaa;
- ILO:n yleissopimus nro 182, joka koskee lapsityövoiman käytön pahimpia muotoja;
- Otsonikerroksen suojelua koskeva Wienin yleissopimus ja siihen liittyvä Montrealin pöytäkirja otsonikerrosta heikentävistä aineista;
- Vaarallisten jätteiden maan rajan ylittävien siirtojen ja käsittelyn valvontaa koskeva Baselin yleissopimus (Baselin yleissopimus);
- Pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskeva Tukholman yleissopimus (Tukholman yleissopimus);
- Kansainvälisen kaupan kohteina olevia tiettyjä vaarallisia kemikaaleja ja torjunta-aineita koskevan ilmoitetun ennakkosuostumuksen menettelystä tehty Rotterdamin yleissopimus (UNEP/FAO) (PIC-yleissopimus), Rotterdam, 10. syyskuuta 1998, ja siihen liittyvät kolme alueellista pöytäkirjaa.

Lain 88 §:n 6 ja 7 momentissa tarkoitetut selvitykset ehdokkaan tai tarjoajan soveltuvuudesta:

Taloudellinen tilanne ja rahoitusasema (88 §:n 6 momentti)
- pankkien antamat asianmukaiset lausunnot tai tarvittaessa todiste asianmukaisesta ammatinharjoittajan vastuuvakuutuksesta;
- tilinpäätökset tai otteet niistä, jos sen valtion lainsäädännössä, johon talouden toimija on sijoittautunut, edellytetään tilinpäätöksen julkistamista;
- todistus yrityksen kokonaisliikevaihdosta ja tarvittaessa liikevaihdosta hankintasopimuksen kohteena olevalla toimialalla enintään kolmelta viimeiseltä kuluneelta tilikaudelta sen mukaan, milloin yritys on perustettu tai aloittanut toimintansa, jos liikevaihtoa koskevat tiedot ovat saatavilla.
Tekninen suorituskyky (88 §:n 7 momentti)
- luettelo toteutetuista rakennusurakoista enintään viimeksi kuluneiden viiden vuoden ajalta ja sen tueksi todistukset merkittävimpien rakennusurakoiden asianmukaisesta toteuttamisesta ja lopputuloksesta; jos se on tarpeen riittävän kilpailun varmistamiseksi, hankintaviranomaiset voivat ilmoittaa, että huomioon otetaan todisteet merkityksellisistä rakennusurakoista, jotka on toteutettu yli viisi vuotta sitten;
- luettelo merkittävimmistä suoritetuista tavarantoimituksista tai palveluista enintään viimeksi kuluneiden kolmen vuoden ajalta ja tiedot niiden arvosta, ajankohdasta sekä julkisesta tai yksityisestä vastaanottajasta. Jos se on tarpeen riittävän kilpailun varmistamiseksi, hankintaviranomaiset voivat ilmoittaa, että huomioon otetaan todisteet merkityksellisistä tavarantoimituksista tai palvelusuorituksista, jotka on tehty yli kolme vuotta sitten;
- selvitys asianomaisista talouden toimijan yritykseen suoraan kuuluvista tai kuulumattomista teknisistä asiantuntijoista tai teknisistä laitoksista, erityisesti niistä, jotka vastaavat laadunvalvonnasta, ja, jos kyseessä ovat rakennusurakkasopimukset, niistä, jotka ovat urakoitsijan käytettävissä urakan toteuttamista varten;
- kuvaus talouden toimijan laadunvarmistukseen käyttämistä teknisistä välineistä ja toimenpiteistä sekä yrityksen tutkimus- ja kehitysjärjestelmistä;

- selvitys toimitusketjun hallinnoinnista ja seurantajärjestelmistä, joita talouden toimija voi soveltaa hankintasopimuksen toteuttamisen yhteydessä;
- jos toimitettavat tuotteet tai palvelut ovat monimutkaisia tai niitä tarvitaan poikkeuksellisesti vain tiettyä tarkoitusta varten, tarkastus, jonka suorittaa hankintaviranomainen tai tämän puolesta suostumuksellaan sen maan toimivaltainen virallinen laitos, johon tavarantoimittaja tai palvelujen tarjoaja on sijoittautunut; tarkastus koskee tavarantoimittajan tuotantokapasiteettia tai palvelujen tarjoajan teknistä suorituskykyä ja tarvittaessa tämän käytössä olevia tutkimus- ja kehitysjärjestelmiä sekä laadunvalvontatoimenpiteitä;
- palvelujen tarjoajan tai urakoitsijan taikka yrityksen johtohenkilöiden koulutus ja ammatillinen pätevyys, edellyttäen, että niitä ei arvioida tarjousten vertailuperusteena;
- selvitys ympäristönhallinnan toimenpiteistä, jotka talouden toimija toteuttaa hankintasopimuksen toteuttamisen yhteydessä;
- ilmoitus palvelujen suorittajan tai urakoitsijan työvoiman vuotuisesta keskimäärästä ja johtohenkilöiden lukumäärästä kolmelta viimeksi kuluneelta vuodelta;
- selvitys työvälineistä, kalustosta tai teknisistä laitteista, jotka ovat palvelujen suorittajan tai urakoitsijan käytettävissä hankintasopimuksen toteuttamiseksi;
- ilmoitus hankintasopimuksen osasta, jonka talouden toimija aikoo mahdollisesti antaa alihankkijoille;
- tavarahankinnoissa näytteet, kuvaukset tai valokuvat, joiden aitous on voitava hankintaviranomaisen pyynnöstä todistaa;
- tavarahankinnoissa virallisten laadunvalvontaelinten tai toimivaltaisiksi tunnustettujen laitosten laatimat todistukset, joissa viittauksilla teknisiin eritelmiin tai standardeihin osoitetaan selkeästi määriteltyjen tavaroiden olevan vaatimustenmukaisia.

Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä muut erityiset palvelut lain 107 §:ssä tarkoitetut palvelut:

1) terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut ja niihin liittyvät palvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 75200000-8; 75231200-6; 75231240-8; 79611000-0; 79622000-0 [Kotiapulaisten hankintapalvelut]; 79624000-4 [Sairaanhoitohenkilöstön hankintapalvelut] ja 79625000-1 [Hoitohenkilöstön hankintapalvelut] 85000000-9–85323000-9; 98133100-5, 98133000-4; 98200000-5; 98500000-8 [Yksityishenkilöitä työllistävät kotitaloudet] ja 98513000- 2–98514000-9 [Työvoimapalvelut kotitalouksille, Henkilöstönvälityspalvelut kotitalouksille, Toimistotyöntekijöiden välityspalvelut kotitalouksille, Tilapäistyöntekijät kotitalouksille, Kotiapupalvelut ja Kotipalvelut];
2) sosiaalialan, koulutuksen, terveydenhuollon ja kulttuurin hallintopalvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 85321000-5 ja 85322000-2, 75000000-6 [Julkishallinnon palvelut, maanpuolustus ja sosiaaliturvapalvelut], 75121000-0, 75122000-7, 75124000-1;79995000-5 –79995200-7; 80000000-4 Yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen palvelut– 80660000-8; 92000000-1 ja 92700000-8 79950000-8 [Näyttelyjen, messujen ja kongressien järjestelypalvelut], 79951000-5 [Seminaarien järjestäminen], 79952000-2 [Tapahtumapalvelut], 79952100-3 [Kulttuuritapahtumien järjestäminen], 79953000-9 [Festivaalien järjestäminen], 79954000-6 [Juhlien järjestäminen], 79955000-3 [Muotinäytösten järjestäminen], 79956000-0 [Messujen ja näyttelyjen järjestäminen] ;
3) pakollisen sosiaaliturvan palvelut, jotka kuuluvat CPV-koodiin 75300000-9, jos ne kuuluvat lain soveltamisalaan;

4) sosiaalietuuspalvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 75310000-2, 75311000-9, 75312000-6, 75313000-3, 75313100-4, 75314000-0, 75320000-5, 75330000-8, 75340000-1;
5) muut yhteisöön liittyvät, yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut, mukaan lukien ammattiyhdistysten, poliittisten järjestöjen, nuorisojärjestöjen ja muiden erilaisten yhdistysten tarjoamat palvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 98000000-3; 98120000-0; 98132000-7; 98133110-8 ja 98130000-3;
6) uskonnollisten järjestöjen palvelut, jotka kuuluvat CPV-koodiin 98131000-0;
7) hotelli- ja ravintolapalvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 55100000-1–55410000-7; 55521000-8–55521200-0 [55521000-8 Ateriapalvelut kotitalouksille, 55521100-9 Aterioiden kotiinkuljetuspalvelu, 55521200-0 Ateriakuljetuspalvelut] 55520000-1 Ateriapalvelut, 55522000-5 Muonituspalvelut kuljetusyrityksille, 55523000-2 Muiden yritysten tai muiden laitosten ateriapalvelut, 55524000-9 Kouluruokailupalvelut 55510000-8 Ruokalapalvelut, 55511000-5 Henkilöstöruokaloiden ja muiden rajoitetulle asiakaskunnalle tarkoitettujen kahviloiden palvelut, 55512000-2 Ruokalanhoito, 55523100-3 Kouluruokailupalvelut;
8) oikeudelliset palvelut, sikäli kuin niitä ei ole suljettu pois 9 §:n nojalla, ja jos ne kuuluvat CPV-koodeihin 79100000-5–79140000-7; 75231100-5;
9) muita hallinnolliset ja valtionhallinnon palvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 75100000-7–75120000-3; 75123000-4; 75125000-8–75131000-3;
10) yhteiskunnalle tuotettavat palvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 75200000-8–75231000-4;
11) vankilapalvelut, yleiseen turvallisuuteen liittyvät ja pelastuspalvelut, sikäli kuin niitä ei ole suljettu pois 9 §:n nojalla, ja jotka kuuluvat CPV-koodeihin 75231210-9–75231230-5; 75240000-0–75252000-7; 794300000-7; 98113100-9 ;
12) tutkinta- ja turvallisuuspalvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 79700000-1–79721000-4 [Tutkinta- ja turvallisuuspalvelut, Turvallisuuspalvelut, Hälytysjärjestelmän valvonta, Vartiointipalvelut, Valvontapalvelut, Seurantajärjestelmään liittyvät palvelut, Karkurien jäljityspalvelut, Partiointipalvelut, Henkilökorttien myöntämispalvelut, Tutkintapalvelut ja Etsivätoimistopalvelut] 79722000-1 [Grafologiapalvelut], 79723000-8 [Jäteanalyysipalvelut] ;
13) kansainväliset palvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 98900000-2 [Ulkopuolisten järjestöjen ja toimielinten palvelut] ja 98910000-5 [Kansainvälisten järjestöjen ja toimielinten palvelut];
14) postipalvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 64000000-6 [Posti- ja televiestintäpalvelut], 64100000-7 [Posti- ja pikalähettipalvelut], 64110000-0 [Postipalvelut], 64111000-7 [Sanoma- ja aikakauslehtiin liittyvät postipalvelut], 64112000-4 [Kirjelähetyksiin liittyvät postipalvelut], 64113000-1 [Paketteihin liittyvät postipalvelut], 64114000- 8 [Postitoimistopalvelut], 64115000-5 [Postilokerojen vuokrauspalvelut], 64116000-2 [Poste restante -palvelut], 64122000-7 [Toimiston sisäiset posti- ja lähettipalvelut]; taikka
15) sekalaiset palvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 50116510-9 [Autonrenkaiden pinnoitus], 71550000-8 [Sepän palvelut].

2.

Laki

vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

Yleiset säännökset

1 luku

Tarkoitus, periaatteet ja määritelmät

1 §

Lain tarkoitus

Vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien valtion ja kuntien viranomaisten sekä muiden 5 §:ssä tarkoitettujen hankintayksiköiden on kilpailutettava hankintansa ja käyttöoikeussopimuksensa siten kuin tässä laissa säädetään.

Tällä lailla pannaan täytäntöön:

1) vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/25/EU, jäljempänä *erityisalojen hankintadirektiivi*;

2) vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja teletoiminnan alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjä koskevien yhteisön sääntöjen soveltamiseen liittyvien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annettu direktiivi 92/13/ETY*;*

3) neuvoston direktiivien 89/665/ETY ja 92/13/ETY muuttamisesta julkisia hankintoja koskeviin sopimuksiin liittyvien muutoksenhakumenettelyjen tehokkuuden parantamiseksi annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/66/EY*;* sekä

4) julkisista käyttöoikeussopimuksista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/23/EU, jäljempänä *käyttöoikeussopimusdirektiivi.*

2 §

Lain tavoitteet

Lain tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen. Hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi hankintayksiköt voivat käyttää puitejärjestelyjä sekä tehdä yhteishankintoja tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Hankinnat on pyrittävä järjestämään siten, että pienet ja keskisuuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin.

3 §

Julkisissa hankinnoissa noudatettavat periaatteet

Hankintayksikön on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen.

Jos tarjouskilpailussa ehdokkaana tai tarjoajana on hankintayksikön organisaatioon kuuluva yksikkö, hankintayksikön omistama yhteisö tai laitos taikka toinen hankintayksikkö, sitä on kohdeltava samalla tavoin kuin muita ehdokkaita ja tarjoajia.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitetaan:

1) *hankintasopimuksella* kirjallista sopimusta, joka on tehty yhden tai usean hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välillä ja jonka tarkoituksena on rakennusurakan toteuttaminen, tavaran hankinta tai palvelun suorittaminen taloudellista vastiketta vastaan;

2) *rakennusurakkasopimuksella* hankintasopimusta, jonka tarkoituksena on liitteessä B tarkoitettuun toimintaan liittyvän rakennustyön tai rakennusurakan toteuttaminen taikka suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä; rakennusurakkasopimuksella tarkoitetaan myös rakennusurakan tyyppiin tai suunnitteluun ratkaisevaa vaikutusvaltaa käyttävän hankintayksikön asettamia vaatimuksia vastaavan rakennusurakan toteuttamista millä tahansa tavalla; rakennusurakka voi olla talon-, maan- tai vesirakennustöiden muodostama taloudellinen tai tekninen kokonaisuus;

3) *tavarahankintasopimuksella* hankintasopimusta, jonka tarkoituksena on tavaroiden osto, leasing, vuokraus tai osamaksulla hankkiminen osto-optioin tai ilman niitä; tavarahankintasopimukseksi katsotaan myös sellainen hankintasopimus, jonka kohteena on tavarahankinnan lisäksi kokoamis- tai asennustöitä;

4) *palveluhankintasopimuksella* muuta kuin julkista rakennusurakkaa koskevaa hankintasopimusta, jonka kohteena on palvelujen suorittaminen;

5) *käyttöoikeussopimuksella* 6 ja 7 kohdassa tarkoitettua sopimusta;

6) *käyttöoikeusurakalla* taloudellista vastiketta vastaan tehtyä kirjallista sopimusta, jolla yksi tai usea hankintayksikkö siirtää rakennusurakan toteuttamisen ja siihen liittyvän toiminnallisen riskin yhdelle tai usealle toimittajalle ja jossa siirtämisen vastikkeena on joko yksinomaan rakennettavan kohteen käyttöoikeus tai tällainen oikeus ja maksu yhdessä;

7) *palveluja koskevalla käyttöoikeussopimuksella* taloudellista vastiketta vastaan tehtyä kirjallista sopimusta, jolla yksi tai usea hankintayksikkö siirtää muiden kuin käyttöoikeusurakkaa koskevien palvelujen tarjoamisen ja hallinnoimisen sekä siihen liittyvän toiminnallisen riskin yhdelle tai usealle toimittajalle ja jossa siirtämisen vastikkeena on joko yksinomaan palvelujen käyttöoikeus tai tällainen oikeus ja maksu yhdessä;

8) *toimittajalla* luonnollista henkilöä, oikeushenkilöä tai julkista tahoa taikka edellä tarkoitettujen tahojen ryhmittymää, joka tarjoaa markkinoilla tavaroita tai palveluja taikka rakennustyötä tai rakennusurakoita;

9) *ehdokkaalla* toimittajaa, joka on ilmoittanut halukkuutensa osallistua 37 §:ssä tarkoitettuun rajoitettuun menettelyyn, 38 §:ssä tarkoitettuun neuvottelumenettelyyn, 39 §:ssä tarkoitettuun kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn, 41 §:ssä tarkoitettuun innovaatiokumppanuusmenettelyyn taikka 43 §:ssä tarkoitettuun suorahankintaan;

10) *tarjoajalla* toimittajaa, joka on jättänyt tarjouksen;

11) *hankinta-asiakirjalla* mitä tahansa asiakirjaa, jonka hankintayksikkö on laatinut tai johon se viittaa kuvatakseen tai määrittääkseen hankinnan tai menettelyn eri osia;

12) *yhteishankintayksiköllä* 5 §:ssä tarkoitettua hankintayksikköä, joka tarjoaa yhteishankintatoimintoja ja mahdollisesti hankintojen tukitoimintoja ~~sen suoraan tai välillisesti omistaville~~ hankintayksiköille; ~~tai sellaisille hankintayksiköille, joiden oikeudesta käyttää yhteishankintayksikön toimintoja on erikseen säädetty;~~ edellytyksenä on, että yhteishankintayksikkö toimii edellä mainittujen tehtävien hoitamiseksi ja että se on nimenomaisesti perustettu hoitamaan näitä tehtäviä taikka näiden tehtävien hoitaminen on säädetty tai määrätty yhteishankintayksikön toimialaksi;

13) *yhteishankintatoiminnoll*a tarkoitetaan seuraavia pysyväisluonteisia toimintoja:

a) hankintayksiköille tarkoitettujen tavaroiden tai palvelujen hankkiminen; ja

b) hankintayksiköille tarkoitettuja rakennusurakoita, tavaroita tai palveluja koskevien hankintasopimusten tai 45 §:ssä tarkoitettujen puitejärjestelyjen tekeminen taikka 52 §:ssä tarkoitettujen dynaamisten hankintajärjestelmien perustaminen;

14) *hankintojen tukitoiminnolla* tarkoitetaan seuraavia hankintatointa tukevia toimintoja:

a) hankintasopimusten ja 45 §:ssä tarkoitettujen puitejärjestelyjen tekemiseen tarkoitetun teknisen infrastruktuurin tarjoaminen hankintayksiköille;

b) hankintojen tekemiseen ja suunnitteluun liittyvä neuvonta; tai

c) hankintamenettelyjen toteuttaminen jonkin hankintayksikön puolesta ja nimissä;

15) *sidosyrityksellä* sellaista yritystä, jonka vuosittaiset tilinpäätökset yhdistellään hankintayksiköiden tilinpäätösten kanssa kirjanpitolain (1336/1997) mukaisesti; kirjanpitolain soveltamisalaan kuulumattomien yksiköiden osalta sidosyrityksellä tarkoitetaan sellaista yritystä, johon hankintayksikkö voi suoraan tai välillisestä käyttää 5 §:n 4 momentissa tarkoitettua määräysvaltaa tai joka voi käyttää määräysvaltaa hankintayksikköön taikka joka on hankintayksikkönä toisen yrityksen määräysvallan alainen omistuksen, rahoitusosuuden tai yritystä koskevien sääntöjen nojalla;

16) *yhteisyrityksellä* useista 5 §:n 2 momentin mukaisista hankintayksiköistä koostuvaa, tässä laissa tarkoitettua toimintoa harjoittavaa yritystä;

17) *yhteisellä hankintanimikkeistöllä (CPV)* yhteisestä hankintasanastosta (CPV) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2195/2002 sekä yhteisestä hankintasanastosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2195/2002 sekä julkisista hankintamenettelyistä annettujen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2004/17/EY ja 2004/18/EY muuttamisesta ja yhteisen hankintasanaston tarkistuksesta annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 213/2008 tarkoitettua viitenimikkeistöä;

18) ilmaisulla *kirjallinen* sanojen tai numeroiden yhdistelmää, joka voidaan lukea, tuottaa uudelleen ja sen jälkeen antaa tiedoksi; ilmaisu voi sisältää sähköisessä muodossa lähetettyjä ja tallennettuja tietoja;

19) ilmaisulla *sähköinen muoto* viestintämuotoa, jossa käytetään sähköteknisiä tietojen käsittely- ja tallennusvälineitä, mukaan lukien digitaalinen kompressio, ja jossa tietoja levitetään, välitetään tai vastaanotetaan johtoja pitkin, radioteitse, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla;

20) *elinkaarella* tuotteen olemassaolon tai rakennusurakan tai palvelun suorittamisen kaikkia peräkkäisiä tai toisiinsa liittyviä vaiheita; elinkaari kattaa vaiheet raaka-aineiden ostosta tai resurssien kokoamisesta niiden uudelleen käyttöön, kierrättämiseen, hyödyntämiseen tai loppukäsittelyyn;

21) *suunnittelukilpailulla* menettelyä, jolla hankintayksikkö voi hankkia suunnitelman tai hankkeen, jonka tuomaristo valitsee kilpailulla; kilpailussa voidaan antaa palkintoja;

22) *innovaatiolla* sellaisen uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen, palvelun tai menetelmän, uuden markkinointimenetelmän tai uuden organisatorisen menetelmän toteuttamista liiketoimintatavoissa, työpaikkaorganisaatiossa tai ulkoisissa suhteissa;

23) *merkillä* mitä tahansa asiakirjaa, sertifikaattia tai todistusta, jolla vahvistetaan, että kyseessä olevat urakat, tuotteet, palvelut, prosessit tai menettelyt täyttävät hankintayksikön asettamat vaatimukset;

24) *merkkivaatimuksilla* vaatimuksia, jotka kyseessä olevien urakoiden, tuotteiden, palvelujen, prosessien tai menettelyjen on täytettävä asianomaisen merkin saamiseksi;

25) *teknisellä eritelmällä* hankinnan kohteena olevan tuotteen, palvelun tai materiaalien ominaisuuksien teknistä määrittelyä, joka muodostuu vaatimukseksi sen käytölle;

26) *standardilla* tunnustetun standardisointielimen toistuvaan tai jatkuvaan käyttöön hyväksymää teknistä määrittelyä, joka on julkaistu standardina ja jonka noudattaminen ei ole pakollista; standardi on:

a) *kansainvälinen*, jolloin se on kansainvälisen standardisointijärjestön hyväksymä ja yleisesti saatavilla;

b) *eurooppalainen*, jolloin se on eurooppalaisen standardisointijärjestön hyväksymä ja yleisesti saatavilla; tai

c) *kansallinen,* jolloin se on kansallisen standardisointijärjestön hyväksymä ja yleisesti saatavilla;

27) *eurooppalaisella teknisellä arvioinnilla* eurooppalaisen arviointiasiakirjan mukaisesti tehtyä rakennustuotteen perusominaisuuksien suoritustasojen dokumentoitua arviointia sellaisena kuin se on määritelty rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta ja neuvoston direktiivin 89/106/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 305/2011 2 artiklan 12 alakohdassa;

28) *yhteisellä teknisellä eritelmällä* tieto- ja viestintätekniikan teknistä eritelmää, joka on vahvistettu eurooppalaisesta standardoinnista, neuvoston direktiivien 89/686/ETY ja 93/15/ETY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/9/EY, 94/25/EY, 95/16/EY, 97/23/EY, 98/34/EY, 2004/22/EY, 2007/23/EY, 2009/23/EY ja 2009/105/EY muuttamisesta ja neuvoston päätöksen 87/98/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 1673/2006/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1025/2012 13 ja 14 artiklan mukaisesti;

29) *teknisellä viitteellä* mitä tahansa muuta eurooppalaisen standardointielimen markkinoiden tarpeet huomioon ottavien menettelyjen mukaisesti laatimaa teknistä määrittelyä kuin eurooppalaista standardia;

30) *vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksella* elintä, joka suorittaa kalibrointia, testausta, sertifiointia ja tarkastuksia sekä muita vaatimustenmukaisuuden arviointitoimia ja joka on akkreditoitu tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvä akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008 mukaisesti;

31) *yleisellä viestintäverkolla* tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 3 §:n 43 kohdassa tarkoitettua viestintäverkkoa, jota käytetään viestintäpalvelujen tarjontaan ennalta rajaamattomalle käyttäjäpiirille;

32) *sähköisellä viestintäpalvelulla* tietoyhteiskuntakaaren 3 §:n 37 kohdassa tarkoitettua palvelua, joka muodostuu kokonaan tai pääosin viestien siirtämisestä viestintäverkoissa sekä siirtoja lähetyspalvelua joukkoviestintäverkoissa;

33) *audiovisuaalisella mediapalvelulla* tietoyhteiskuntakaaren 3 §:n 2 kohdassa tarkoitettua audiovisuaalista sisältöpalvelua;

34) *ohjelmalla ja ohjelmamateriaalilla* tietoyhteiskuntakaaren 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettua audiovisuaalista ohjelmaa ja radio-ohjelmaa.

2 luku

Soveltamisalaan kuuluvat yksiköt ja toiminnot

5 §

Hankintayksiköt

Tässä laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä ovat yhtä tai useaa 6—9 §:ssä tarkoitettua toimintaa harjoittavat valtion, kuntien ja kuntayhtymien viranomaiset, valtion liikelaitokset, julkisoikeudelliset laitokset sekä edellä mainittujen tahojen muodostamat yhteenliittymät (*viranomaishankintayksikkö)*.

Tässä laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä ovat lisäksi 6—9 §:ssä tarkoitettua toimintaa harjoittavat julkiset yritykset sekä viranomaisen myöntämän erityis- tai yksinoikeuden nojalla toimivat yksiköt (*muu hankintayksikkö*).

Edellä 1 momentissa julkisoikeudellisella laitoksella tarkoitetaan oikeushenkilöä, joka on nimenomaisesti perustettu tyydyttämään sellaisia yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta ja:

1) jota rahoittaa pääasiallisesti viranomaishankintayksikkö;

2) jonka johto on viranomaishankintayksikön valvonnan alainen; taikka

3) jonka hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä viranomaishankintayksikkö nimeää yli puolet.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuja julkisia yrityksiä ovat sellaiset yhteisöt, joihin viranomaishankintayksiköt voivat suoraan tai välillisesti käyttää määräysvaltaa omistuksen, rahoitusosuuden tai yritystä koskevien sääntöjen perusteella; yksikön katsotaan kuuluvan viranomaisen määräysvaltaan erityisesti silloin, jos viranomainen suoraan tai välillisesti:

1) omistaa enemmistön kyseisen yrityksen merkitystä pääomasta;

2) hallitsee enemmistöä yrityksen osakkeisiin perustuvasta äänioikeudesta; taikka

3) voi nimittää yli puolet yhteisön hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä.

Edellä 2 momentissa erityis- ja yksinoikeuksilla tarkoitetaan sellaisia oikeuksia, jotka toimivaltainen viranomainen on lain, asetuksen tai hallinnollisen määräyksen nojalla myöntänyt ja joilla varataan 6—9 §:ssä tarkoitetun toiminnan harjoittaminen yhdelle tai useammalle yksikölle, mikä vaikuttaa merkittävästi muiden yksiköiden mahdollisuuksiin harjoittaa kyseistä toimintaa.

Edellä 2 momentista poiketen yksin- tai erityisoikeuksien nojalla toimiva yksikkö ei ole muu hankintayksikkö, jos oikeudet on myönnetty riittävän avoimuuden varmistavassa menettelyssä, jossa oikeuksien myöntäminen perustuu objektiivisiin perusteisiin. Tällaisia menettelyjä ovat ainakin:

1) julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/), jäljempänä *hankintalaki*, julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain (1531/2011), jäljempänä *puolustus- ja turvallisuushankintalaki*, tai tämän lain mukaiset hankintamenettelyt, joista on ilmoitettu etukäteen;

2) liitteessä D lueteltujen Euroopan unionin säädösten mukaiset menettelyt, joilla varmistetaan ennakolta riittävä avoimuus lupien myöntämiseksi objektiivisin perustein.

6 §

Energiahuolto

Tätä lakia sovelletaan sellaisten kiinteiden verkkojen antamiseen käyttöön tai toimintaan, joiden tarkoituksena on tarjota yleisölle kaasun tai lämmön tuotantoon, siirtoon tai jakeluun liittyviä palveluja. Tätä lakia sovelletaan myös kaasun tai lämmön toimittamiseen näihin verkkoihin ja maakaasumarkkinalaissa (508/2000) tarkoitetun järjestelmävastuun hoitamiseen.

Tätä lakia ei sovelleta, jos 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu muu hankintayksikkö toimittaa sivutuotteena syntyvää kaasua tai lämpöä julkisen palvelun verkkoihin seuraavien ehtojen täyttyessä:

1) kaasua tai lämpöä tuotetaan muun kuin 1 momentissa tarkoitetun toiminnan harjoittamiseksi;

2) yleiseen verkkoon toimittamisen tarkoituksena on sivutuotteena syntyvän energian hyödyntäminen taloudellisesti; ja

3) yleiseen verkkoon toimitettava osuus kaasun tai lämmön kokonaistuotannosta on enintään 20 prosenttia yksikön liikevaihdosta laskettuna viimeksi kuluneiden kolmen vuoden keskimääräisen liikevaihdon mukaan, kulloinkin kuluva vuosi mukaan lukien.

Tätä lakia sovelletaan sellaisten kiinteiden verkkojen antamiseen käyttöön tai toimintaan, joiden tarkoituksena on tarjota yleisölle sähkön tuotantoon, siirtoon tai jakeluun liittyviä palveluja. Tätä lakia sovelletaan myös sähkön toimittamiseen näihin verkkoihin sekä sähkömarkkinalaissa (588/2013) tarkoitetun järjestelmävastuun hoitamiseen.

Tätä lakia ei sovelleta, jos 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu muu hankintayksikkö toimittaa sähköä julkisen palvelun verkkoihin seuraavien ehtojen täyttyessä:

1) sähköä tuotetaan muun kuin 3 momentissa tarkoitetun toiminnan harjoittamiseksi;

2) yleiseen verkkoon toimittamisen tarkoituksena on tasata yksikön oman kulutuksen vaihteluja; ja

3) yleiseen verkkoon toimitettavan sähkön osuus on enintään 30 prosenttia yksikön energian kokonaistuotannosta laskettuna viimeksi kuluneiden kolmen vuoden keskimääräisen tuotannon mukaan, kulloinkin kuluva vuosi mukaan lukien.

Tätä lakia sovelletaan toimintoihin, jotka liittyvät maantieteellisen alueen hyödyntämiseen polttoturpeen etsimiseksi tai nostamiseksi.

Tätä lakia ei sovelleta mihinkään tässä pykälässä tarkoitettuun energiahuoltoon liittyvään energian tai sen tuottamista varten tarvittavan polttoaineen hankkimiseen.

7 §

Vesihuolto

Tätä lakia sovelletaan vesihuoltolaissa (119/2001) tarkoitettuun veden johtamiseen, käsittelyyn ja toimittamiseen talousvetenä käytettäväksi.

Tätä lakia sovelletaan myös hankintoihin ja suunnittelukilpailuihin, jotka 1 momentissa tarkoitettua toimintaa harjoittava hankintayksikkö tekee tai järjestää ja jotka liittyvät:

1) jäteveden tai huleveden poisjohtamiseen tai käsittelyyn;

2) vesirakennushankkeisiin, maan kasteluun tai kuivatukseen edellyttäen, että talousvedeksi hankittavan veden osuus hankkeissa taikka kastelu- tai kuivatusjärjestelmissä tuotettavan veden koko määrästä on yli 20 prosenttia.

Tätä lakia ei sovelleta, jos 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu muu hankintayksikkö toimittaa talousvettä julkisen palvelun verkkoihin seuraavien ehtojen täyttyessä:

1) talousvettä tuotetaan muun kuin edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitetun toiminnan harjoittamiseksi;

2) yleiseen verkkoon toimittamisen tarkoituksena on tasata yksikön oman kulutuksen vaihteluja; ja

3) yleiseen verkkoon toimitettavan yli jäävän talousveden osuus on enintään 30 prosenttia yksikön talousveden kokonaistuotannosta laskettuna viimeksi kuluneiden kolmen vuoden keskimääräisen tuotannon mukaan, kuluva vuosi mukaan lukien.

Tätä lakia ei sovelleta 1 momentissa tarkoitettua toimintaa harjoittavan hankintayksikön tekemään raakaveden hankintaan tai muuhun veden hankkimiseksi tehtävään hankintaan.

8 §

Eräät liikenteen palvelut

Tätä lakia sovelletaan sellaisten verkkojen rakentamiseen, huoltoon, ylläpitoon sekä tarjoamiseen, joiden tarkoituksena on tarjota julkisia kuljetuspalveluita rautateitse, raitioteitse, automatisoiduin järjestelmin, johdinautoilla, linja-autoilla, kaapeliradoilla tai metrolla. Tätä lakia sovelletaan myös kuljetuspalvelujen tarjoamiseen kuljetuspalvelujen verkossa. Kuljetuspalvelujen verkolla tarkoitetaan palvelua, jota tarjotaan viranomaisen toiminnalle asettamien ehtojen mukaises-

ti. Ehdot voivat koskea liikennöitäviä reittejä, käytettävissä olevaa kuljetuskapasiteettia tai vuorotiheyttä.

Tätä lakia sovelletaan myös lentoasemien ja meri- tai sisävesisatamien ylläpitoon sekä muuhun lentoasemien, meri- tai sisävesisatamien tai terminaalipalvelujen saattamiseen lento-, meri- tai sisävesiliikenteen harjoittajien käyttöön.

9 §

Postipalvelut

Tätä lakia sovelletaan postilain (415/2011) 3 luvun mukaisen yleispalvelun tarjoamiseen.

10 §

Suoraan kilpailulle avoimet toiminnot

Tätä lakia ei sovelleta hankintoihin tai suunnittelukilpailuihin, jotka tehdään sellaisen tässä laissa tarkoitetun toiminnon suorittamiseksi, jonka osalta on erityisalojen hankintadirektiivin 35 artiklan mukaisesti komission täytäntöönpanosäädöksellä vahvistettu, että toiminto on suoraan avoin kilpailulle markkinoilla, joille pääsyä ei ole rajoitettu.

Hankintayksiköt voivat tehdä hakemuksen Euroopan komissiolle 1 momentissa tarkoitetun vahvistamismenettelyn käynnistämiseksi. Hakemuksessa on pyydettävä komissiota vahvistamaan, että erityisalojen hankintadirektiiviä ei sovelleta tietyn toiminnan suorittamista koskevien hankintasopimusten tekemiseen tai suunnittelukilpailujen järjestämiseen. Pyynnössä on toimitettava komissiolle kaikki tarvittavat tiedot ja erityisesti tiedot kaikista laeista, asetuksista, hallinnollisista määräyksistä tai sopimuksista, jotka koskevat erityisalojen hankintadirektiivin 34 artiklassa vahvistamiselle säädettyjen edellytysten täyttymistä. Hankintayksiköt voivat pyynnön esittämisen jälkeen komission suostumuksella tehdä pyyntöönsä oleellisia muutoksia.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu hakemus on lähetettävä tiedoksi työ- ja elinkeinoministeriölle. Jollei hankintayksikön hakemukseen liity Kilpailu- ja kuluttajaviraston antamaa yksityiskohtaista ja perusteltua lausuntoa, jossa arvioidaan perusteellisesti erityisalojen hankintadirektiivin 34 artiklassa säädettyjä edellytyksiä, työ- ja elinkeinoministeriön on yhteistyössä Kilpailu- ja kuluttajaviraston kanssa toimitettava komissiolle sen asiasta ilmoittaessa kaikki asian käsittelemiseksi tarvittavat tiedot.

Hakemuksen käsittelystä säädetään erityisalojen hankintadirektiivin 35 artiklassa. Suoraan kilpailulle avoimen toiminnon arviointiperusteista säädetään erityisalojen hankintadirektiivin 34 artiklassa.

Edellä 1 momentissa säädettyä sovelletaan myös, jos komissio ei ole antanut erityisalojen hankintadirektiivin 35 artiklassa tarkoitettua täytäntöönpanosäädöstä direktiivin liitteessä IV säädetyssä määräajassa.

11 §

Sekamuotoisiin sopimuksiin sovellettava laki

Hankintaan, joka koskee kahta tai useampaa 4 §:n 2—4 kohdassa ja liitteessä C tarkoitettua hankintalajia, on sovellettava hankintasopimuksen pääasiallisen kohteen mukaan määräytyviä säännöksiä. Hankinnan, joka koskee osaksi liitteessä C tarkoitettuja palveluja ja osaksi muita palveluja tai joka koskee osaksi palveluja ja osaksi tavaroita, pääasiallinen kohde on määritettävä palvelujen tai tavaroiden korkeimman ennakoidun arvon mukaan.

Tämän lain soveltamisalaan kuuluvia hankintoja sekä lain soveltamisalan ulkopuolelle jääviä hankintoja koskevaan sopimukseen sovelletaan tätä lakia, jos sopimuksen pääasiallisena kohteena on tämän lain soveltamisalaan kuuluvat hankinnat ja jos sopimuksen osia ei voida objektiivisesti erottaa toisistaan. Jos sopimuksen tässä momentissa tarkoitetut osat erotetaan lain soveltamisalaan kuuluviin ja sen ulkopuolelle jääviin osiin erillisiksi sopimuksiksi, tätä lakia sovelletaan tämän lain soveltamisalaan kuuluvaan hankintasopimukseen. Jos sopimuksen osat voidaan objektiivisesti erottaa toisistaan mutta sopimusta ei jaeta erillisiksi osiksi, sovelletaan sopimukseen tätä lakia riippumatta sopimuksen pääasiallisesta kohteesta.

Sopimukseen, joka koostuu hankintasopimuksista ja käyttöoikeussopimuksista, on sovellettava sopimuksen pääasialliseen kohteeseen sovellettavia säännöksiä. Edellytyksenä on, että sopimuksen osia ei voida objektiivisesti erottaa toisistaan. Jos sopimuksen osat voidaan objektiivisesti erottaa toisistaan mutta sopimusta ei jaeta erillisiksi osiksi, sopimukseen sovelletaan muita kuin tämän lain 11 luvun säännöksiä.

12 §

Useita toimintoja koskevat hankintasopimukset

Useita toimintoja koskevaan hankintaan sovelletaan sitä toimintoa koskevia säännöksiä, johon liittyen hankinta ensisijaisesti tehdään.

Jos jokin 1 momentissa tarkoitetuista toiminnoista kuuluu tämän lain soveltamisalaan ja jokin toinen toiminto kuuluu hankintalain soveltamisalaan ja jos on objektiivisesti mahdotonta määritellä, mihin toimintoon hankintasopimus ensisijaisesti kohdistuu, useita toimintoja koskeva hankintasopimus on tehtävä hankintalain mukaisesti.

Jos jokin 1 momentissa tarkoitetuista toiminnoista kuuluu tämän lain soveltamisalaan ja jokin toinen toiminto ei kuulu tämän lain eikä hankintalain soveltamisalaan, ja jos objektiivisesti on mahdotonta määritellä, minkä toiminnon toteuttamiseksi hankintasopimus ensisijaisesti tehdään, useita toimintoja koskeva hankintasopimus on tehtävä tämän lain mukaisesti.

Jos jokin 1 momentissa tarkoitetuista toiminnoista kuuluu tämän lain soveltamisalaan ja jokin toinen toiminto kuuluu puolustus- ja turvallisuushankintalain soveltamisalaan, useita toimintoja koskeva hankintasopimus on tehtävä puolustus- ja turvallisuushankintalain mukaisesti, jos yhden hankintasopimuksen tekemiselle on objektiiviset perusteet.

3 luku

Kynnysarvot ja hankinnan ennakoidun arvon laskeminen, soveltamisalan rajaukset sekä yhteishankinnat

13 §

Kynnysarvot

Kynnysarvot, jotka perustuvat erityisalojen hankintadirektiiviin ja käyttöoikeussopimusdirektiiviin ilman arvonlisäveroa laskettuina ovat:

1) 414 000 euroa tavaroita ja palveluja koskevissa hankinnoissa sekä suunnittelukilpailuissa;

2) 1 000 000 euroa liitteessä C tarkoitetuissa sosiaali- ja terveyspalveluhankinnoissa ja muissa erityisissä palveluhankinnoissa;

3) 5 186 000 euroa rakennusurakoita koskevissa hankinnoissa; ja

4) 5 186 000 euroa käyttöoikeussopimuksissa.

Tätä lakia ei sovelleta kynnysarvot alittaviin hankintoihin.

Euroopan komissio tarkistaa kynnysarvot asetuksella kahden vuoden välein erityisalojen hankintadirektiivin 17 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti ja julkaisee tarkistetut kynnysarvot Euroopan unionin virallisessa lehdessä, jolloin 1 momentin mukaisten arvojen tilalle tulevat Euroopan komission kulloinkin tekemien tarkistusten mukaiset arvot.

14 §

Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen

Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Arvioinnin on perustuttava ilmoittamisajankohdan tai muuhun hankintamenettelyn alkamisajankohdan arvoon. Arvoa laskettaessa on otettava huomioon myös hankinnan mahdolliset vaihtoehtoiset toteuttamistavat ja hankintasopimukseen sisältyvät optio- ja pidennysehdot sekä ehdokkaille tai tarjoajille maksettavat palkkiot tai maksut.

Rakennusurakan ennakoitua arvoa laskettaessa on otettava huomioon urakan arvo sekä sellaisten urakan toteuttamisessa tarpeellisten tavaroiden ennakoitu kokonaisarvo, jotka hankintayksikkö antaa urakoitsijan käyttöön, jos ne ovat välttämättömiä rakennusurakan toteuttamiseksi.

Jos hankinta toteutetaan samanaikaisesti erillisinä osina, kaikkien osien ennakoitu arvo on otettava huomioon hankintasopimuksen ennakoitua kokonaisarvoa laskettaessa. Jos osien yhteenlaskettu arvo on vähintään 13 §:ssä tarkoitetun kynnysarvon suuruinen, jokaisen osan hankinnassa on noudatettava tätä lakia.

Tavara- ja palveluhankintoihin sisältyviin osiin, joiden ennakoitu arvo on alle 80 000 euroa, sekä rakennusurakoihin sisältyviin osiin, joiden ennakoitu arvo on alle 1 miljoonaa euroa, ei sovelleta tätä lakia, jos tällaisten osien yhteenlaskettu arvo on enintään 20 prosenttia kaikkien osien yhteisarvosta.

Jos hankintayksikkö koostuu erillisistä toiminnallisista yksiköistä, on hankinnan arvoa laskettaessa otettava huomioon kaikkien yksittäisten toiminnallisten yksiköiden hankintojen ennakoitu kokonaisarvo, kun ne muodostavat yhden kokonaisuuden. Jos erillinen toiminnallinen yksikkö

vastaa itsenäisesti hankinnoistaan tai tietyistä hankintojen ryhmistä, arvot voidaan ennakoida asianomaisen yksikön tasolla.

15 §

Käyttöoikeussopimuksen ennakoidun arvon laskeminen

Käyttöoikeussopimuksen ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä hankintayksikön arvioimaa sopimuksensaajan sopimuksen voimassaoloaikana tuottamaa liikevaihtoa ilman arvonlisäveroa. Liikevaihto on otettava huomioon vain siltä osin kuin se on vastikkeena sopimuksen kohteena olevasta urakasta tai palvelusta taikka näihin liittyvistä tavaroista. Arvion on perustuttava käyttöoikeussopimuksen ilmoittamisajankohtaan tai muuhun hankintamenettelyn alkamishetkeen. Jos käyttöoikeussopimuksen arvo on sopimuksen tekohetkellä yli 20 prosenttia ennakoitua arvoa suurempi, kynnysarvon ylittymistä on arvioitava sopimuksen tekohetken arvon perusteella.

Käyttöoikeussopimuksen ennakoitu arvo on laskettava hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä tai muissa hankinta-asiakirjoissa yksilöidyllä objektiivisella menetelmällä. Ennakoitua arvoa laskettaessa on otettava huomioon erityisesti:

1) mahdollisen option arvo ja käyttöoikeussopimuksen keston pidentäminen;

2) tulot muista kuin hankintayksikön keräämistä rakennusurakoiden tai palvelujen käyttäjien maksamista maksuista tai sakoista;

3) hankintayksikön tai muun viranomaisen käyttöoikeussopimuksen saajalle suorittamat maksut tai muut taloudellista hyötyä tuottavat toimenpiteet mukaan lukien korvaus julkisen palvelun velvoitteen toteuttamisesta ja julkiset investointituet;

4) kolmansien osapuolten käyttöoikeussopimuksen saajalle antamat avustukset tai muut taloudellista hyötyä tuottavat toimenpiteet;

5) käyttöoikeussopimukseen kuuluvien omaisuuserien myynnistä saadut tulot;

6) hankintayksikön käyttöoikeussopimuksen saajalle toimittamat tavarat ja palvelut edellyttäen, että ne ovat tarpeen urakan tai palvelujen suorittamiseksi;

7) ehdokkaille tai tarjoajille mahdollisesti suoritettavat palkkiot tai maksut.

Jos suunniteltu rakennusurakka tai palvelu johtaa siihen, että käyttöoikeussopimuksia tehdään erillisinä osina, on ennakoitua arvoa laskettaessa otettava huomioon kaikkien näiden osien ennakoitu kokonaisarvo. Jos osien yhteenlaskettu arvo on vähintään 13 §:ssä tarkoitettu kynnysarvo, tätä lakia sovelletaan kuhunkin osaan.

16 §

Eräiden palveluhankintojen ennakoidun arvon laskeminen

Hankinnan ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

1) vakuutuspalvelussa maksettavia vakuutusmaksuja ja muita korvauksia;

2) pankkipalvelussa ja muussa rahoituspalvelussa maksettavia maksuja, palkkioita, korkoja ja muita korvauksia;

3) suunnittelua koskevassa palveluhankinnassa maksettavia maksuja, palkkioita ja muita korvauksia;

4) suunnittelukilpailussa, joka järjestetään palveluhankintaan johtavan menettelyn osana, palveluhankinnan ennakoitua arvoa ilman arvonlisäveroa, mutta mukaan lukien mahdolliset osallistumispalkkiot ja maksut;

5) suunnittelukilpailussa, jossa osallistujat saavat palkintoja taikka maksun suunnittelusta, palkkioiden ja maksujen kokonaismäärää sekä myöhemmin, 43 §:n 2 momentin 9 kohdan mukaisesti tehtävän palveluhankinnan ennakoitua arvoa ilman arvonlisäveroa, jos hankintayksikkö ilmoittaa tekevänsä palveluhankintasopimuksen suunnittelukilpailua koskevassa ilmoituksessa.

17 §

Ennakoidun arvon laskeminen sopimuskaudelta

Jos tavarahankintasopimuksen kohteena on leasing, vuokraus tai osamaksulla hankkiminen, sopimuksen ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

1) määräaikaisen, enintään 12 kuukautta voimassa olevan sopimuksen ennakoitua voimassaolon aikaista kokonaisarvoa tai määräaikaisen, yli 12 kuukautta voimassa olevan sopimuksen kokonaisarvoa arvioitu jäännösarvo mukaan lukien; taikka

2) toistaiseksi tai määrittelemättömän ajan voimassa olevan sopimuksen ennakoitua kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48.

Säännöllisesti toistuvien tai määräajoin uudistettavien tavara- tai palveluhankintoja koskevien sopimusten ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

1) viimeksi kuluneiden 12 kuukauden tai viimeksi kuluneen talousarviokauden aikana peräkkäin tehtyjen vastaavien hankintojen yhteisarvoa seuraavan 12 kuukauden aikana tapahtuvat muutokset määrissä tai arvoissa huomioon ottaen; taikka

2) niiden hankintojen ennakoitua yhteisarvoa, jotka tehdään ensimmäistä toimitusta seuraavien 12 kuukauden aikana, taikka jos kysymys on yli 12 kuukautta voimassa olevasta sopimuksesta, sitä seuraavan talousarviokauden aikana.

Sellaisissa palveluhankintasopimuksissa, joissa ei ilmoiteta kokonaishintaa, ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

1) määräaikaisissa, enintään 48 kuukautta voimassa olevissa hankintasopimuksissa voimassaolon aikaista ennakoitua kokonaisarvoa;

2) toistaiseksi voimassa olevissa tai yli 48 kuukautta voimassa olevissa hankintasopimuksissa kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48.

Puitejärjestelyissä ja dynaamisessa hankintajärjestelmissä hankinnan ennakoidun arvon laskennassa on käytettävä kaikkien puitejärjestelyn tai dynaamisen hankintajärjestelmän keston ajaksi suunniteltujen hankintasopimusten ennakoitua kokonaisarvoa.

Innovaatiokumppanuuksissa huomioon otettavana arvona on suunnitellun kumppanuuden eri vaiheiden aikana toteutettavien tutkimus- ja kehittämistoimintojen sekä suunnitellun kumppanuuden lopussa kehitettävien ja hankittavien tavaroiden, palvelujen ja rakennusurakoiden ennakoitu enimmäisarvo.

18 §

Kielto pilkkoa hankinta tai yhdistellä hankintoja keinotekoisesti

Hankintaa ei saa pilkkoa eriin tai laskea sen arvoa poikkeuksellisin menetelmin tämän lain säännösten soveltamisen välttämiseksi. Tavarahankintaa tai palveluhankintaa ei myöskään saa liittää rakennusurakkaan tai hankintoja muutoin yhdistellä keinotekoisesti tämän lain säännösten soveltamisen välttämiseksi.

19 §

Yleiset soveltamisalan rajaukset

Tätä lakia ei sovelleta hankintoihin:

1) joiden tarkoituksena on jälleenmyynti tai vuokraus ulkopuolisille tahoille, jos hankintayksiköllä ei ole erityis- tai yksinoikeutta myydä tai vuokrata hankinnan kohdetta ja jos muut yksiköt voivat myydä tai vuokrata sen samoin edellytyksin kuin hankintayksiköt;

2) joita hankintayksikkö tekee muun kuin 6—9 §:ssä tarkoitetun toiminnon harjoittamiseksi, jollei 12 §:stä muuta johdu;

3) jotka hankintayksikkö tekee muun kuin 6—9 §:ssä tarkoitetun toiminnon harjoittamiseksi Euroopan talousalueen ulkopuolisessa maassa, jos Euroopan unionin alueella olevaa verkkoa tai maantieteellistä aluetta ei käytetä;

4) joita koskevat tästä laista poikkeavat hankintayksikköä velvoittavat menettelysäännöt ja jotka tehdään:

a) Suomen ja yhden tai useamman Euroopan talousalueen ulkopuolisen maan tai näiden osien välisen ja EU:n perussopimusten mukaisesti tehdyn kansainvälisen sopimuksen nojalla, joka koskee allekirjoittajavaltioiden yhteisen hankkeen toteuttamiseen tai hyödyntämiseen tarkoitettuja rakennusurakoita, tavaroita tai palveluja; hankintayksiköiden ja muiden viranomaisten on pyynnöstä toimitettava kansainväliset sopimukset tiedoksi työ- ja elinkeinoministeriölle;

b) kansainvälisen järjestön toimesta; tai

c) joukkojen sijoittamiseen liittyvän kansainvälisen sopimuksen nojalla, joka koskee jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueen ulkopuolisessa maassa toimivia yrityksiä;

5) jotka hankintayksikkö tekee tai järjestää kansainvälisen järjestön tai kansainvälisen rahoituslaitoksen antamien menettelysääntöjen mukaisesti ja kokonaan rahoittamana.

20 §

Palveluhankintoja koskevat soveltamisalan rajaukset

Tätä lakia ei sovelleta:

1) maan, olemassa olevien rakennusten tai muun kiinteän omaisuuden hankintaan tai vuokraukseen millä tahansa rahoitusmuodolla taikka näihin liittyvien oikeuksien hankintaan;

2) audiovisuaalisten mediapalvelujen tai radiotoiminnan palvelujen tarjoajien tekemää audiovisuaalisiin mediapalveluihin tai radiotoiminnan palveluihin tarkoitettua ohjelmamateriaalin ostoa, kehittämistä, tuotantoa tai yhteistuotantoa koskeviin hankintoihin;

3) radio- tai televisiolähetysaikaa tai ohjelmien toimittamista koskeviin hankintoihin, kun ne tehdään audiovisuaalisten mediapalvelujen tai radiotoiminnan palvelujen tarjoajien kanssa;

4) välimies- ja sovittelupalveluja koskeviin hankintoihin;

5) luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011) tarkoitetun oikeudenkäyntiasiamiehen ja –avustajan tarjoamia oikeudenkäyntiasiamiespalveluja ja näihin välittömästi liittyviä oikeudellisia neuvontapalveluja koskeviin hankintoihin;

6) julkisten notaarien suorittamia asiakirjojen varmentamis- tai todentamispalveluja koskeviin hankintoihin;

7) edunvalvojien suorittamia oikeudellisia palveluja sekä muita oikeudellisia palveluja koskeviin hankintoihin, joiden suorittajan nimeää tuomioistuin tai joiden suorittaja nimetään laissa hoitamaan erityistehtäviä tuomioistuimen valvonnassa;

8) muiden sellaisten oikeudellisten palvelujen hankintoihin, jotka liittyvät julkisen vallan käyttöön;

9) keskuspankkipalveluja taikka arvopaperien tai muiden rahoitusvälineiden liikkeeseen laskemiseen, ostoon, myyntiin tai siirtoon liittyviä rahoituspalveluja koskeviin hankintoihin sekä muihin liiketoimiin, joilla hankintayksikkö hankkii rahaa tai pääomaa;

10) työsopimuksiin;

11) liitteessä A tarkoitettuja väestönsuojelua, pelastuspalveluja ja vaarojen ehkäisyä, ensihoitopalveluja ja ensivastetoimintaa koskeviin hankintoihin, joita tarjoavat voittoa tavoittelemattomat järjestöt tai näiden yhteenliittymät;

12) liitteessä A tarkoitettuja tutkimus- ja kehittämispalveluja koskeviin hankintoihin, paitsi jos niistä saatava hyöty koituu yksinomaan hankintayksikölle sen toiminnassa käytettäväksi ja hankintayksikkö korvaa suoritetun palvelun kokonaan.

Tämän lain soveltamisesta joukkoliikennelaissa (869/2009) tarkoitettuihin palveluhankintoihin säädetään mainitun lain 36 §:n 2 momentissa.

21 §

Käyttöoikeussopimuksia koskevat erityiset soveltamisalan rajaukset

Tätä lakia ei sovelleta lentoliikennepalveluja koskeviin käyttöoikeussopimuksiin, jotka perustuvat ilmailulain (864/2014) 6 luvussa tarkoitetun liikenneluvan myöntämiseen.

Tätä lakia ei sovelleta arpajaispalveluja koskeviin käyttöoikeussopimuksiin, jotka hankintayksikkö on tehnyt toimittajan kanssa yksinoikeuden perusteella. Tällaisen yksinoikeuden myöntäminen on julkaistava Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Tätä lakia ei sovelleta käyttöoikeussopimuksiin, jotka on tehty vesihuoltolaissa tarkoitettua veden johtamista, käsittelyä ja talousvetenä käytettäväksi toimittamista varten.

Tätä lakia ei sovelleta käyttöoikeussopimuksiin, joiden kohteena on yksi tai molemmat seuraavista, kun ne liittyvät 3 momentissa tarkoitettuun toimintaan:

1) jäteveden tai huleveden poisto tai käsittely;

2) vesirakennushankkeet, maan kastelu tai kuivatus; edellytyksenä on, että talousvedeksi hankittavan veden osuus hankkeissa taikka kastelu- tai kuivatusjärjestelmissä tuotettavan veden koko määrästä on yli 20 prosenttia.

22 §

Puolustus- ja turvallisuushankinnat

Tätä lakia ei sovelleta julkisista puolustus- ja turvallisuushankintalain 5 §:ssä tarkoitettuihin hankintoihin eikä hankintoihin, jotka jäävät mainitun lain soveltamisalan ulkopuolelle sen 6 §:n 2 momentin, 7 §:n 1 momentin taikka 8 tai 13 §:n nojalla.

Tätä lakia ei sovelleta hankintoihin, jotka ovat salassa pidettäviä tai joiden toteuttaminen edellyttää lakiin perustuvia erityisiä turvatoimenpiteitä. Lakia ei sovelleta myöskään hankintaan, jossa tämän lain soveltaminen velvoittaisi hankintayksikköä toimittamaan tietoja, joiden julkistaminen on vastoin valtion keskeisiä turvallisuusetuja. Edellytyksenä on, että valtion keskeisten turvallisuusetujen suojaamista ei voida taata tarjoajien ja ehdokkaiden syrjimätöntä ja avointa kohtelua vähemmän rajoittavin toimenpitein kuin lain soveltamatta jättämisellä.

23 §

Puolustus- tai turvallisuusnäkökohtia sisältäviin sekamuotoisiin sopimuksiin sovellettava laki

Tämä lain soveltamisalaan kuuluvia hankintoja ja puolustus- ja turvallisuushankintalain soveltamisalaan kuuluvia hankintoja sisältävään sopimukseen sovelletaan puolustus- ja turvallisuushankintalakia, jos hankintasopimuksen osia ei voida objektiivisesti erottaa toisistaan.

24 §

Käyttöoikeussopimuksia koskevien sääntöjen soveltaminen puolustus- ja turvallisuusalan käyttöoikeussopimuksiin

Sen estämättä, mitä 22 §:n 1 momentissa säädetään, tämän lain käyttöoikeussopimuksia koskevia säännöksiä sovelletaan käyttöoikeussopimuksina toteutettaviin puolustus- ja turvallisuushankintalain 5 §:ssä tarkoitettuihin rakennusurakoita ja palveluja koskeviin turvallisuus- ja puolustushankintoihin.

Tämän lain säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta 1 momentissa tarkoitettuun käyttöoikeussopimukseen, jos siihen sovelletaan puolustus- ja turvallisuushankintalain 7 §:ssä tai tässä laissa säädettyjä soveltamisalan rajauksia.

25 §

Hankinnat viranomaishankintayksikön sidosyksiköltä

Tätä lakia ei sovelleta hankintasopimukseen, jonka viranomaishankintayksikkö tekee sidosyksiköltään. Sidosyksiköllä tarkoitetaan hankintayksiköstä muodollisesti erillistä ja päätöksenteon kannalta itsenäistä yksikköä. Lisäksi edellytyksenä on, että hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa ja että yksikkö harjoittaa enintään 20 prosentin osuuden liiketoiminnastaan muiden tahojen kuin niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on. Sidosyksikössä ei saa olla muiden kuin hankintayksiköiden pääomaa.

Edellä 1 momentissa mainittua prosenttiosuutta määritettäessä perusteena on käytettävä sopimuksen tekemistä edeltävien kolmen vuoden keskimääräistä kokonaisliikevaihtoa tai muuta vastaavaa toimintaan perustuvaa määrää.

Hankintayksiköiden katsotaan yhdessä käyttävän määräysvaltaa sidosyksikköön, jos sidosyksikön toimielimet koostuvat kaikkien hankintayksiköiden edustajista ja hankintayksiköt voivat yhdessä käyttää ratkaisevaa päätösvaltaa sidosyksikön strategisiin tavoitteisiin ja tärkeisiin päätöksiin. Lisäksi edellytyksenä on, että sidosyksikkö toimii määräysvaltaa käyttävien hankintayksiköiden etujen mukaisesti.

Tätä lakia ei sovelleta tilanteisiin, joissa sidosyksikkö, joka on hankintayksikkö, tekee hankinnan siihen määräysvaltaa käyttävältä hankintayksiköltä tai saman hankintayksikön määräysvallassa olevalta toiselta sidosyksiköltä.

26 §

Hankinnat toiselta viranomaishankintayksiköltä

Tätä lakia ei sovelleta viranomaishankintayksiköiden väliseen hankintaan, jolla ne toteuttavat yhteistyössä ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi niiden vastuulla olevat yleisen edun mukaiset julkiset palvelut. Lisäksi edellytyksenä on, että enintään 20 prosenttia yhteistyön piiriin kuuluvista palveluista tuotetaan muita kuin sopimuksen osapuolia varten. Prosenttiosuuden määrittämiseen sovelletaan, mitä 25 §:n 2 momentissa säädetään.

27 §

Hankinnat hankintayksikön sidosyritykseltä

Tätä lakia ei sovelleta hankintoihin, jotka hankintayksikkö tekee sidosyritykseltä tai jotka yhteisyritys tekee siihen kuuluvan hankintayksikön sidosyritykseltä. Hankintayksikön on ilmoitettava Euroopan komissiolle pyydettäessä sidosyritysten nimet, sidosyrityksiin liittyvien hankintasopimusten luonne ja arvo sekä muu komission tarpeelliseksi katsoma selvitys.

Edellä 1 momentissa säädetyn soveltaminen edellyttää, että vähintään 80 prosenttia sidosyrityksen kolmen viimeisen vuoden tavarantoimitusten, palvelujen tai rakennusurakoiden keskimääräisestä liikevaihdosta muodostuu toimituksista hankintayksiköille tai muille yhteisöille, joihin sillä on sidossuhde. Jos liikevaihtotietoja kolmelta viimeksi kuluneelta vuodelta ei ole käytettävissä, voi yritys osoittaa liikevaihdon toteutumisen todennäköiseksi esittämällä tietoja tulevasta liiketoiminnasta. Jos useampi kuin yksi yritys tarjoaa hankintayksikölle samoja palveluja, tavarantoimituksia tai rakennusurakointia, 80 prosentin osuutta laskettaessa on otettava huomioon näiden yritysten suorittamista palveluista, tavarantoimituksista ja rakennusurakoinnista muodostuva kokonaisliikevaihto.

28 §

Yhteisyritykseen liittyvät hankinnat

Tätä lakia ei sovelleta hankintoihin, jotka hankintayksikkö tekee yhteisyritykseltä tai yhteisyritys tekee siihen kuuluvalta hankintayksiköltä.

Edellä 1 momentissa säädetyn soveltaminen edellyttää, että yhteisyritys on perustettu tässä laissa tarkoitetun toiminnan harjoittamiseksi vähintään kolmen vuoden ajaksi ja että yhteisyrityksen perustamisasiakirjassa todetaan yhteisyrityksen perustaneiden hankintayksiköiden kuuluvan siihen vähintään saman ajan. Hankintayksikön on ilmoitettava Euroopan komissiolle pyydettäessä yhteisyrityksen nimet, yhteisyrityksiin liittyvien hankintasopimusten luonne ja arvo sekä muu komission tarpeelliseksi katsoma selvitys.

29 §

Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevan sopimuksen soveltamisalaan kuuluvat hankinnat

Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevan sopimuksen (Sops 5/1995) soveltamisalaan kuuluvissa hankinnoissa muista sopimusvaltioista oleviin tarjoajiin ja tarjouksiin on sovellettava samoja ehtoja kuin Suomesta ja muista Euroopan unionin jäsenvaltioista oleviin tarjoajiin ja tarjouksiin.

30 §

Hankinnat yhteishankintayksiköltä

Hankintayksikkö voi hankkia tavaroita ja palveluita yhteishankintayksiköltä taikka tehdä tavara-, palvelu- ja rakennusurakkahankintoja käyttäen yhteishankintayksikön tekemää hankintasopimusta, 45 §:ssä tarkoitettua puitejärjestelyä taikka 52 §:ssä tarkoitettua dynaamista hankintajärjestelmää.

Hankintayksikön katsotaan täyttäneen tämän lain mukaiset velvoitteensa, kun se hankkii tavaroita tai palveluja yhteishankintayksiköltä taikka hankkii tavaroita, palveluja taikka rakennusurakoita käyttäen yhteishankintayksikön tekemää hankintasopimusta, 45 §:ssä tarkoitettua puitejärjestelyä taikka 52 §:ssä tarkoitettua dynaamista hankintajärjestelmää.

Hankintayksikkö on vastuussa itse toteuttamistaan vaiheista käyttäessään yhteishankintayksikön tekemää hankintasopimusta, puitejärjestelyä taikka dynaamista hankintajärjestelmää.

Tätä lakia ei sovelleta hankintayksikön ja yhteishankintayksikön väliseen yhteishankintatoimintojen tai hankintojen tukitoimintojen tuottamista koskevaan palvelusopimukseen.

31 §

Muut yhteishankinnat

Hankintayksiköt voivat sopia yksittäisen hankinnan toteuttamisesta yhdessä. Hankintaan osallistuvat hankintayksiköt vastaavat yhdessä tämän lain säännösten noudattamisesta, jos hankinta toteutetaan kokonaisuudessaan kaikkien hankintaan osallistuvien hankintayksiköiden nimissä ja niiden puolesta. Tätä yhteisvastuuta sovelletaan myös tilanteissa, joissa yksi osallistuvista hankintayksiköistä toteuttaa hankintamenettelyn omasta ja osallistuvien hankintayksiköiden puolesta.

Jos hankintamenettelyä ei toteuteta kaikkien osallistuvien hankintayksiköiden nimissä ja puolesta, osallistuvat hankintayksiköt vastaavat yhdessä tämän lain säännösten noudattamisesta siltä

osin kun ne ovat toteuttaneet hankintamenettelyn vaiheet yhdessä. Osallistuva hankintayksikkö on yksin vastuussa tämän lain säännösten noudattamisesta niiden vaiheiden osalta, jotka se toteuttaa omissa nimissään ja omasta puolestaan.

32 §

Hankinnat toisen Euroopan unionin jäsenvaltion yhteishankintayksiköltä ja jäsenvaltioiden hankintayksiköiden yhteiset hankinnat

Hankintayksikkö voi käyttää toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon sijoittautuneen yhteishankintayksikön yhteishankintatoimintoja. Tätä lakia ei tällöin sovelleta. Tätä lakia ei sovelleta myöskään hankintaan, joka tehdään käyttäen toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevan yhteishankintayksikön perustamaa dynaamista hankintajärjestelmää, puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan, toimittajavalintaan eikä puitejärjestelyn sisäiseen kilpailutukseen. Toisen jäsenvaltion yhteishankintayksikön käyttö ei ole kuitenkaan sallittu kansallisen lainsäädännön noudattamisen välttämiseksi.

Tätä lakia sovelletaan toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta olevan hankintayksikön tehdessä hankinnan Suomessa sijaitsevalta yhteishankintayksiköltä. Tätä lakia sovelletaan myös toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevan hankintayksikön hankintaan, joka tehdään käyttäen Suomessa sijaitsevan yhteishankintayksikön perustamaa dynaamista hankintajärjestelmää, puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan, toimittajavalintaan sekä puitejärjestelyn sisäiseen kilpailutukseen.

Hankintamenettelystä, jonka toteuttamiseen osallistuu Suomessa sijaitsevan hankintayksikön lisäksi yksi tai useampi hankintayksikkö toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta, hankintayksiköiden on tehtävä sopimus, ellei asianomaisten jäsenvaltioiden välisessä kansainvälisessä sopimuksessa ole sovittu tarpeellisista seikoista. Sopimuksessa on määriteltävä sopimuspuolten tehtävät ja eri tehtäviin taikka hankintamenettelyyn kokonaisuudessaan sovellettava kansallinen lainsäädäntö sekä hankintamenettelyn hallinnointi, hankinnan jakaminen ja hankintasopimuksen tekeminen sekä muut hankintamenettelyn rakenteeseen liittyvät kysymykset. Tehtävien jako ja tehtäviin sovellettava kansallinen lainsäädäntö on ilmoitettava tarjouspyyntöasiakirjoissa. Osallistuvan hankintayksikön katsotaan täyttäneen tämän lain mukaiset velvoitteensa, kun se hankkii tavaroita tai palveluja hankintayksiköltä, joka on vastuussa hankintamenettelystä.

Hankintayksikkö voi osallistua Euroopan unionin jäsenvaltioiden yhteisen hankintayksikön perustamiseen vain, jos yhteisen yksikön hankintamenettelyihin sovelletaan yksikön toiminnan harjoittamispaikan lainsäädäntöä.

33 §

Yksinoikeuteen perustuvat palveluhankinnat

Tätä lakia ei sovelleta palveluhankintoihin, jotka tehdään toiselta hankintaviranomaiselta sille Euroopan unionin perustamissopimuksen mukaisella lailla, asetuksella tai hallinnollisella määräyksellä annetun palvelujen tuottamista koskevan yksinoikeuden perusteella.

34 §

Euroopan talousalueen ulkopuolisissa maissa toteutettavat hankinnat

Tätä lakia ei sovelleta Euroopan talousalueen ulkopuolisessa maassa toteutettavaan hankintaan, jossa ei ole kansallista tai Euroopan unionin taikka Euroopan talousalueen jäsenvaltioiden rajat ylittävää intressiä. Edellytyksenä on, että Euroopan unioni ei ole tehnyt kyseisen Euroopan talousalueen ulkopuolisen maan kanssa monen- tai kahdenvälistä sopimusta yhdenvertaisesta ja todellisesta pääsystä julkisten hankintojen markkinoille.

35 §

Varatut hankintasopimukset

Hankintayksikkö voi varata tarjouskilpailuun osallistumisen tapahtuvaksi työohjelmien puitteissa taikka rajoittaa tarjouskilpailuun osallistumisen työkeskuksille tai vastaaville toimittajille, joiden päätarkoituksena on vammaisten tai muita heikommassa asemassa olevien henkilöiden sopeuttaminen yhteiskuntaan ja työelämään. Edellytyksenä tarjouskilpailuun osallistumiselle on, että vähintään 30 prosenttia työkeskuksen, toimittajien tai työohjelman työntekijöistä on vammaisia tai muita heikommassa asemassa olevia työntekijöitä.

Hankintailmoituksessa on ilmoitettava sopimuksen olevan varattu työkeskuksille tai vastaaville toimittajille taikka työohjelmien yhteydessä toteutettavaksi.

II OSA

Menettelysäännöt

4 luku

Hankintamenettelyt

36 §

Avoin menettely

Avoimessa menettelyssä hankintayksikkö julkaisee hankintailmoituksen ja asettaa saataville tarjouspyynnön, joiden perusteella kaikki halukkaat toimittajat voivat tehdä tarjouksen. Hankintailmoituksen julkaisemisen ja tarjouspyynnön saataville asettamisen jälkeen hankintayksikkö voi lähettää tarjouspyynnön soveliaiksi katsomilleen toimittajille.

37 §

Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä hankintayksikkö julkaisee ilmoituksen hankinnasta, johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Ainoastaan hankintayksikön valitsemat ehdokkaat voivat tehdä tarjouksen.

Rajoitetussa menettelyssä hankintayksikkö voi ennalta rajata niiden ehdokkaiden määrää, joilta pyydetään tarjous. Tarjoajiksi kutsuttavien ehdokkaiden vähimmäismäärä sekä tarvittaessa enimmäismäärä on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Tarjoajiksi hyväksyttävät ehdokkaat on valittava noudattamalla hankintailmoituksessa esitettyjä soveltuvuuden vähimmäisvaatimuksia sekä arviointiperusteita. Hankintayksikkö ei saa ottaa menettelyyn ehdokkaita, jotka eivät ole toimittaneet osallistumishakemusta tai jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vaatimuksia. Ehdokkaita on kutsuttava menettelyyn hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä todellisen kilpailun varmistamiseksi.

38 §

Neuvottelumenettely

Neuvottelumenettelyssä hankintayksikkö julkaisee ilmoituksen hankinnasta, johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Hankintayksikkö neuvottelee hankintasopimuksen ehdoista valitsemiensa toimittajien kanssa.

Neuvottelumenettelyssä hankintayksikkö voi ennalta rajata niiden ehdokkaiden määrää, jotka kutsutaan neuvotteluihin. Neuvotteluihin kutsuttavien ehdokkaiden vähimmäismäärä sekä tarvittaessa enimmäismäärä on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Tarjoajiksi hyväksyttävät ehdokkaat on valittava noudattamalla hankintailmoituksessa esitettyjä soveltuvuuden vähimmäisvaatimuksia sekä arviointiperusteita. Hankintayksikkö ei saa ottaa menettelyyn toimittajia, jotka eivät ole toimittaneet osallistumishakemusta tai jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vaatimuksia. Ehdokkaita on kutsuttava menettelyyn hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä todellisen kilpailun varmistamiseksi.

39 §

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä hankintayksikkö julkaisee ilmoituksen hankinnasta, johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Hankintayksikkö neuvottelee menettelyyn hyväksyttyjen ehdokkaiden kanssa kartoittaakseen ja määritelläkseen keinot, joilla sen tarpeet voidaan parhaiten täyttää. Kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena tulee käyttää 91 §:ssä tarkoitettua parasta hinta-laatusuhdetta.

Kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä hankintayksikkö voi ennalta rajata niiden ehdokkaiden määrää, jotka kutsutaan neuvotteluihin. Neuvotteluihin kutsuttavien ehdokkaiden vähimmäismäärä sekä tarvittaessa enimmäismäärä on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Tarjoajiksi hyväksyttävät ehdokkaat on valittava noudattamalla hankintailmoituksessa esitettyjä soveltuvuuden vähimmäisvaatimuksia sekä arviointiperusteita. Hankintayksikkö ei saa ottaa menettelyyn

ehdokkaita, jotka eivät ole toimittaneet osallistumishakemusta tai jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vaatimuksia. Ehdokkaita on kutsuttava menettelyyn hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä todellisen kilpailun varmistamiseksi.

40 §

Kilpailullisen neuvottelumenettelyn kulku

Hankintayksikön on määriteltävä hankintailmoituksessa hankintaa koskevat tarpeensa ja vaatimuksensa. Hankintayksikkö voi laatia lisäksi hankinnan tavoitteita ja sisältöä tarkentavan hankekuvauksen. Hankintayksikön on vahvistettava hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa alustava aikataulu sekä asetettava hinta-laatusuhteen vertailuperusteet.

Hankintayksikkö aloittaa valittujen ehdokkaiden kanssa neuvottelun, jonka tarkoituksena on kartoittaa ja määritellä keinot, joilla hankintayksikön tarpeet voidaan parhaiten täyttää. Hankintayksikkö voi neuvotella valittujen ehdokkaiden kanssa kaikista hankinnan näkökohdista. Hankintayksikkö voi maksaa kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn osallistuville raha- tai muita palkkioita taikka antaa palkintoja.

Neuvottelut voivat tapahtua vaiheittain siten, että neuvotteluissa mukana olevien ratkaisujen määrää rajoitetaan neuvottelujen aikana soveltamalla hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa ilmoitettuja tarjouksen vertailuperusteita. Edellytyksenä on, että neuvottelujen vaiheittaisuudesta on ilmoitettu hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa.

Hankintayksikön on kohdeltava tarjoajia tasapuolisesti neuvotteluissa. Hankintayksikkö ei saa antaa tietoja tavalla, joka vaarantaa tarjouskilpailuun osallistuvien tasapuolisen kohtelun. Hankintayksikkö ei saa paljastaa muille tarjoajille minkään neuvotteluihin osallistuvan ehdokkaan tai tarjoajan antamia luottamuksellisia tietoja ilman tämän suostumusta, jossa yksilöidään suostumuksen kohteena olevat tiedot.

Hankintayksikön on jatkettava neuvotteluja siihen saakka, kun se on valinnut ne ratkaisumallit, joilla kyetään täyttämään sen määrittelemät tarpeet. Neuvottelujen päättymisestä on ilmoitettava tarjoajille. Hankintayksikön on pyydettävä tarjoajilta neuvotteluissa esitettyihin ja määriteltyihin ratkaisuihin perustuvat lopulliset tarjoukset. Tarjouksen on oltava lopullisessa tarjouspyynnössä määriteltyjen vaatimusten mukainen ja siihen on sisällytettävä kaikki hankinnan toteuttamiseksi pyydetyt ja tarpeelliset osat. Tarjouksia voidaan hankintayksikön pyynnöstä täsmentää ja selkeyttää, jos se ei johda tarjousten tai hankinnan olennaisten osien muuttumiseen tai uhkaa syrjiä tarjoajia taikka vääristää kilpailua.

Hankintayksikön on arvioitava tarjous hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa asetettujen vertailuperusteiden mukaisesti. Hankintayksikön pyynnöstä voidaan tarjousvertailun jälkeen neuvotella parhaan tarjoajan kanssa tarjoukseen liittyvien rahoitussitoumusten tai muiden tarjouksessa olevien ehtojen viimeistelemiseksi, jos se ei johda tarjouksen tai hankinnan olennaisten osien muuttumiseen tai uhkaa syrjiä tarjoajia taikka vääristää kilpailua.

41 §

Innovaatiokumppanuus

Innovaatiokumppanuuden tavoitteena on innovatiivisen tavaran, palvelun tai rakennusurakan kehittäminen ja tämän tuloksena tuotettavien tavaroiden, palvelujen tai rakennusurakoiden hank-

kiminen. Innovaatiokumppanuudessa hankintayksikkö julkaisee hankintailmoituksen, johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua.

Hankintayksikkö voi valita innovaatiokumppanuuden, jos hankintayksikön tarvetta ei voida täyttää hankkimalla markkinoilla jo saatavilla olevia tavanomaisia tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita.

Innovaatiokumppanuudessa hankintayksikkö voi ennalta rajata niiden ehdokkaiden määrää, jotka kutsutaan neuvotteluihin. Neuvotteluihin kutsuttavien ehdokkaiden vähimmäismäärä sekä tarvittaessa enimmäismäärä on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Tarjoajiksi hyväksyttävät ehdokkaat on valittava noudattamalla hankintailmoituksessa esitettyjä soveltuvuuden vähimmäisvaatimuksia sekä arviointiperusteita. Ehdokkaiden valinnassa on arvioitava ehdokkaiden valmiuksia tutkimukseen ja kehittämiseen sekä innovatiivisten ratkaisujen kehittämiseen. Hankintayksikkö ei saa ottaa menettelyyn ehdokkaita, jotka eivät ole toimittaneet osallistumishakemusta tai jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vaatimuksia. Ehdokkaita on kutsuttava neuvotteluihin hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä todellisen kilpailun varmistamiseksi.

42 §

Innovaatiokumppanuuden kulku

Hankintayksikön on määriteltävä hankintailmoituksessa innovatiivisen tavaran, palvelun tai rakennusurakan tarve, jota ei voida täyttää hankkimalla markkinoilla jo olevia tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita. Hankintailmoituksessa on lisäksi yksilöitävä hankinnan kohteen vähimmäisvaatimukset, jotka kaikkien tarjousten on täytettävä. Vaatimukset on esitettävä riittävän täsmällisesti, jotta toimittajat voivat arvioida hankinnan luonnetta ja laajuutta ja päättää, jättävätkö ne osallistumishakemuksen. Kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena tulee käyttää 91 §:ssä tarkoitettua parasta hinta-laatusuhdetta.

Hankintayksikkö aloittaa valittujen tarjoajien kanssa neuvottelut innovatiivisen tavaran, palvelun tai rakennusurakan kehittämiseksi ja tämän tuloksena tuotettavien tavaroiden, palvelujen ja rakennusurakoiden hankkimiseksi. Hankintayksikön on pyydettävä neuvotteluihin valituilta ehdokkailta alustavat tarjoukset, joiden pohjalta neuvottelut käydään. Hankintayksikkö voi menettelyn aikana pyytää tarjoajilta uusia neuvottelujen perusteella mukautettuja tarjouksia. Hankintayksikön on neuvoteltava tarjoajien kanssa niiden jättämien alustavien ja mahdollisesti myöhemmin annettujen tarjousten perusteella tarjousten parantamiseksi. Neuvottelujen kulkuun sovelletaan, mitä 40 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään. Hankintayksikön on ilmoitettava kirjallisesti kaikille neuvotteluihin osallistuville tarjoajille kaikista hankinta-asiakirjojen muutoksista ja varattava tarjoajille riittävästi aikaa muuttaa niiden perusteella tarjouksiaan. Vähimmäisvaatimuksista tai 91 §:ssä tarkoitetuista valinta- ja vertailuperusteista ei saa neuvotella.

Hankintayksikkö voi päättää perustaa innovaatiokumppanuuden joko yhden tai useamman sellaisen tarjoajan kanssa, jotka toteuttavat erillisiä tutkimus- ja kehittämistoimintoja. Innovaatiokumppanuus on jaettava peräkkäisiin vaiheisiin, jotka vastaavat tutkimus- ja innovaatioprosessin eri vaiheita. Hankintayksikön on asetettava kumppanille tai kumppaneille välitavoitteita ja määrättävä korvauksen suorittamisesta. Hankintayksikkö voi kumppanuuden tavoitteiden perusteella kunkin vaiheen jälkeen päättää innovaatiokumppanuuden. Jos innovaatiokumppanuus on perustettu useiden toimittajien kanssa, hankintayksikkö voi vähentää kumppanien lukumäärää päättämällä yksittäisiä kumppanuutta koskevia hankintasopimuksia. Edellytyksenä on, että vaiheittaisuudesta ja sen käyttämisen ehdoista on ilmoitettu hankinta-asiakirjoissa.

Hankintayksikön ei tarvitse järjestää uutta tarjouskilpailua kehitystyön tulosten hankinnassa, jos hankinta tehdään menettelyyn otetuilta kumppaneilta ja jos kehitystyön tulokset sekä niitä koskeva hankinta vastaavat hankintayksiköiden ja menettelyyn osallistujien sopimaa suoritustasoa ja sovittuja enimmäiskustannuksia.

Hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä tai neuvottelukutsussa teollis- ja tekijänoikeuksien järjestelyistä. Jos hankintayksikkö on valinnut menettelyyn useita kumppaneita, hankintayksikkö ei saa ilmaista toisille kumppaneille ratkaisuja, joita yksi kumppaneista on ehdottanut, eikä muita menettelyn aikana saatuja luottamuksellisia tietoja ilman kyseisen kumppanin yksilöityä suostumusta.

Innovaatiokumppanuuden rakenteen sekä eri vaiheiden keston ja arvon tulee vastata ehdotetun ratkaisun innovatiivisuutta sekä tutkimus- ja innovaatiotoimien kokonaisuutta sellaisten innovatiivisten ratkaisujen kehittämiseksi, joita ei ole vielä saatavilla markkinoilla. Tavaroiden, palvelujen ja rakennusurakoiden ennakoitu arvo ei saa olla kohtuuttoman suuri suhteessa niiden kehittämiseksi tehtyyn investointiin.

43 §

Suorahankinta

Suorahankinnassa hankintayksikkö neuvottelee valitsemiensa toimittajien kanssa hankintasopimuksen ehdoista julkaisematta etukäteen hankintailmoitusta.

Hankintayksikkö voi valita suorahankinnan, jos:

1) edeltävässä menettelyssä ei ole saatu lainkaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia taikka soveltuvia osallistumishakemuksia tai tarjouksia; lisäedellytyksenä on, että alkuperäisiä tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta;

2) teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan; lisäedellytyksenä on, että järkeviä vaihtoehtoisia tai korvaavia ratkaisuja ei ole eikä kilpailun puuttuminen johdu hankinnan ehtojen keinotekoisesta kaventamisesta;

3) hankinnan tarkoituksena on ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen luominen tai hankkiminen;

4) sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä, eikä säädettyjä määräaikoja voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta, ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi;

5) hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten eikä kyseessä ole massatuotanto tavaran valmistamisen taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi tai tutkimus- ja kehityskustannusten kattamiseksi;

6) hankinta koskee perushyödykemarkkinoilla noteerattuja ja sieltä hankittavia tavaroita;

7) hankinnat tehdään poikkeuksellisen edullisesti käyttämällä hyödyksi hyvin lyhyen ajan voimassa olevaa erityisen edullista tarjousta hankkia tavaraa huomattavasti tavanomaisia markkinahintoja halvemmalla;

8) tavarat hankitaan erityisen edullisesti liiketoimintansa lopettavalta toimittajalta, pesänhoitajalta tai selvittäjältä maksukyvyttömyysmenettelyn, akordin tai vastaavan menettelyn seurauksena;

9) kyseessä on palveluhankinta, joka tehdään suunnittelukilpailun perusteella ja joka on suunnittelukilpailun sääntöjen mukaan tehtävä kilpailun voittajan kanssa, tai jos voittajia on useita, näistä jonkun kanssa; tällöin kaikki voittajat on kutsuttava osallistumaan neuvotteluihin.

Tarjousta ei pidetä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna soveltuvana tarjouksena, jos se on hankintasopimuksen kannalta tarpeeton eikä ilmeisesti täytä hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä määriteltyjä hankintayksikön tarpeita ja vaatimuksia ilman oleellisia muutoksia. Osallistumishakemusta ei pidetä soveltuvana, jos toimittaja on suljettava tai voidaan sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle 84 §:n ja hankintalain 81 §:n nojalla taikka jos se ei täytä hankintayksikön 83 §:n mukaisesti asettamia soveltuvuusvaatimuksia.

44 §

Suorahankinta lisätilauksissa

Hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan, kun alkuperäisen toimittajan kanssa tehtävä tavarahankinta on lisätilaus, jonka tarkoituksena on aikaisemman toimituksen tai laitteiston osittainen korvaaminen tai laajentaminen. Edellytyksenä on, että toimittajan vaihtaminen johtaisi teknisiltä ominaisuuksiltaan erilaisen tavaran hankkimiseen, mikä aiheuttaisi yhteensopimattomuutta tai suhteettoman suuria teknisiä vaikeuksia käytössä ja kunnossapidossa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan, kun kyseessä on alkuperäisen toimittajan kanssa tehtävä uusi rakennusurakkasopimus tai palveluhankinta, joka vastaa aikaisemmin tehtyä rakennusurakkaa tai palveluhankintaa. Edellytyksenä on, että alkuperäistä hankintaa koskevassa hankintailmoituksessa on mainittu mahdollisesta myöhemmästä suorahankinnasta ja että lisäpalvelun tai uuden rakennusurakan ennakoitu arvo on otettu huomioon laskettaessa alkuperäisen sopimuksen kokonaisarvoa.

45 §

Puitejärjestely

Puitejärjestelyllä tarkoitetaan yhden tai useamman hankintayksikön ja yhden tai useamman toimittajan välistä sopimusta, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat hinnat ja suunnitellut määrät sekä muut ehdot.

Hankintayksikön on valittava toimittajat puitejärjestelyyn tämän lain mukaisella hankintamenettelyllä noudattaen, mitä hankintamenettelyjen käyttöedellytyksistä ja kilpailutuksen menettelyvelvoitteista säädetään. Puitejärjestelyyn perustuvat hankintasopimukset on tehtävä puitejärjestelyyn valittujen toimittajien ja sellaisten hankintayksiköiden kesken, jotka on selkeästi ilmaistu puitejärjestelyn kilpailutuksen hankinta-asiakirjoissa.

Puitejärjestely voi olla voimassa enintään kahdeksan vuotta. Hankinnan kohteen sitä perustellusti edellyttäessä puitejärjestely voi poikkeuksellisesti olla kestoltaan pidempi. Puitejärjestelyn ehtoihin ei saa tehdä olennaisia muutoksia sen voimassaoloaikana.

46 §

Puitejärjestelyyn perustuvat hankinnat

Puitejärjestelyyn perustuvat hankintasopimukset on tehtävä objektiivisin säännöin ja perustein. Avoimuus- ja syrjimättömyysvaatimusten sitä edellyttäessä puitejärjestelyyn perustuvat hankinnat on tehtävä kilpailuttamalla puitejärjestelyyn otetut toimittajat puitejärjestelyn ja tarvit-

taessa tarjouspyynnön ehtojen mukaisesti. Tarpeen vaatiessa puitejärjestelyn ehtoja voidaan täsmentää tai selkeyttää.

Hankintayksikön on puitejärjestelyyn perustuvien hankintojen kilpailuttamisessa pyydettävä kirjallinen tarjous niiltä puitejärjestelyyn otetuilta toimittajilta, joilla on edellytykset hankinnan toteuttamiseen. Hankintayksikön on määrättävä tarjousaika, jonka on oltava riittävä ottaen huomioon hankinnan laatu, tarjousten tekemisen edellyttämä aika ja muut vastaavat seikat. Tarjousten sisältö on pidettävä luottamuksellisena tarjouskilpailun päättymiseen saakka. Hankintayksikön on valittava paras tarjous noudattaen tarjouspyynnössä esitettyä kokonaistaloudellisen edullisuuden perustetta ja vertailuperusteita.

47 §

Sähköinen huutokauppa

Sähköisellä huutokaupalla tarkoitetaan toistuvaa menettelyä, jonka kuluessa uusia alennettuja hintoja tai tarjouksen sisältämiä tekijöitä koskevia uusia arvoja esitetään sähköisesti ja joka toteutetaan sen jälkeen, kun tarjousten arviointi on saatu kokonaisuudessaan ensimmäisen kerran päätökseen, ja joka mahdollistaa tarjousten luokittelun automaattisen arviointimenetelmän pohjalta.

Sähköistä huutokauppaa voidaan käyttää osana kilpailuttamista sen viimeisessä vaiheessa:

1) avoimessa menettelyssä;
2) rajoitetussa menettelyssä;
3) neuvottelumenettelyssä;
4) kilpailutettaessa puitejärjestelyyn valitut toimittajat uudelleen 46 §:n nojalla; sekä
5) 53 §:ssä tarkoitetun dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävän hankinnan kilpailuttamisen yhteydessä.

Sähköisen huutokaupan käytön edellytyksenä on, että hankintailmoituksen tai tarjouspyynnön sisältö voidaan laatia riittävän tarkasti. Sellaiset rakennusurakat ja sellaiset palveluhankinnat, joiden sisältönä ovat aineettomat suoritukset, joita ei voida asettaa järjestykseen automaattisilla arviointimenetelmillä, eivät voi olla sähköisen huutokaupan kohteena. Sähköisessä huutokaupassa hankinnan kohdetta ei saa muuttaa siitä, jollaisena se on ilmoitettu hankintailmoituksessa ja määritelty tarjouspyynnössä.

Sähköinen huutokauppa koskee:

1) hintaa, jos 91 §:n 1 momentissa tarkoitetun kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena on halvin hinta;
2) hintaa tai tarjoukseen sisältyvien tekijöiden uusia arvoja taikka molempia, jos hankintasopimus tehdään 91 §:n 1 momentin mukaisesti parhaan hinta-laatusuhteen tai alhaisimpien kustannusten perusteella.

48 §

Sähköisen huutokaupan asiakirjat

Sähköisen huutokaupan käytöstä on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Ilmoittamismenettelyyn sovelletaan, mitä 62 §:ssä säädetään. Tarjouspyyntöön ja muihin hankinta-asiakirjoihin sovelletaan muutoin, mitä 71 ja 72 §:ssä säädetään.

Ennen kuin sähköinen huutokauppa voidaan aloittaa, hankintayksikön tulee suorittaa tarjousten alustava kokonaisarviointi asetettujen kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteiden sekä niille vahvistetun painotuksen mukaisesti.

49 §

Kutsu sähköiseen huutokauppaan

Tarjousten alustavan kokonaisarvioinnin jälkeen hankintayksikön tulee pyytää samanaikaisesti sähköisin keinoin kaikkia hyväksyttävän tarjouksen tehneitä tarjoajia esittämään sähköisesti uusia hintoja tai uusia arvoja vertailuperusteille.

Sähköistä huutokauppaa koskevan kutsun on sisällettävä:

1) kaikki tarvittavat tiedot käytetystä sähköisestä huutokauppajärjestelmästä sekä käytettävien sähköisten yhteyksien teknisistä edellytyksistä;

2) sähköisen huutokaupan alkamispäivä ja kellonaika;

3) tarvittaessa sähköisen huutokaupan vaiheiden lukumäärä ja kunkin vaiheen aikataulu;

4) matemaattinen kaava, jonka mukaan uusi järjestys määräytyy automaattisesti sähköisessä huutokaupassa esitettyjen uusien hintojen tai uusien arvojen perusteella; jos kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytetään parasta hinta-laatusuhdetta, kaavan tulee sisältää kaikkien valittujen vertailuperusteiden suhteellinen painotus; mahdolliset hinnan vaihteluvälit on esitettävä ennalta määrättynä arvona;

5) jos vaihtoehtoja hyväksytään, jokaiselle vaihtoehdolle tulee määritellä erillinen kaava;

6) perusteet sähköisen huutokaupan lopettamiselle sekä mahdollisesti viimeisen tarjouksen jättämisen jälkeinen aika, jonka kuluessa vielä odotetaan uusia tarjouksia.

Huutokauppaa koskevaan kutsuun on liitettävä myös alustavan kokonaisarvioinnin tulokset. Kokonaisarvioinnin tulee sisältää tarjouksen sisällön arviointi ja avoimessa menettelyssä myös tarjoajan soveltuvuuden arviointi. Lisäksi yksittäiselle tarjoajalle lähetettävään kutsuun voidaan liittää tieto tarjoajan sijoituksesta muihin tarjoajiin nähden paljastamatta kuitenkaan tarjoajien nimiä.

50 §

Vähimmäismääräaika sähköisen huutokaupan aloittamiselle ja tietojen toimittaminen osallistujille

Sähköinen huutokauppa voi alkaa aikaisintaan kahden arkipäivän kuluttua kutsujen lähettämisestä. Sähköisen huutokaupan jokaisessa vaiheessa hankintayksikön tulee toimittaa välittömästi kaikille hyväksytyille tarjoajille vähintään sellaiset tiedot, joiden perusteella nämä voivat milloin tahansa tarkistaa oman suhteellisen sijoituksensa. Hankintayksikkö voi toimittaa myös muita tietoja muista esitetyistä hinnoista tai arvoista, jos tästä on ilmoitettu hankinta-asiakirjoissa. Hankintayksikkö voi ilmoittaa milloin tahansa huutokauppavaiheeseen osallistuvien lukumäärän. Hankintayksikkö ei saa paljastaa tarjoajien nimiä sähköisen huutokaupan aikana.

51 §

Sähköisen huutokaupan lopettaminen

Huutokauppa voidaan lopettaa:
1) kutsussa vahvistettuna määrättynä päivänä ja kellonaikana;
2) kun uusia vaatimukset täyttäviä tarjouksia ei enää tehdä; edellytyksenä on, että 49 §:ssä tarkoitetussa kutsussa on ilmoitettu mainitun pykälän 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettu aika; tai
3) kun huutokaupan eri vaiheiden määrä tulee täyteen.

52 §

Dynaaminen hankintajärjestelmä

Dynaamisella hankintajärjestelmällä tarkoitetaan täysin sähköistä hankintamenettelyä tavanomaisille ja markkinoilla yleisesti saatavilla oleville hankinnoille. Hankintamenettely on kestonsa ajan avoin kaikille soveltuvuusehdot täyttäville toimittajille. Hankintayksikkö voi jakaa dynaamisen hankintajärjestelmän tavaroiden, palvelujen tai rakennusurakoiden luokkiin, jotka on määriteltävä objektiivisesti hankinnan eri ominaisuuksien perusteella.

Hankintayksikön on käytettävä yksinomaan sähköisiä viestintätapoja dynaamisen hankintajärjestelmän perustamisessa ja sitä käytettäessä sekä noudatettava 37 §:ssä tarkoitetun rajoitetun menettelyn sääntelyä dynaamisen hankintajärjestelmän kaikissa vaiheissa hankintapäätöksen tekoon saakka. Hankintayksikkö ei saa periä toimittajilta maksuja järjestelmään osallistumisesta.

53 §

Dynaamisen hankintajärjestelmän perustaminen ja hankinta-asiakirjat

Hankintayksikön tulee perustaa dynaaminen hankintajärjestelmä julkaisemalla siitä rajoitettua menettelyä koskeva hankintailmoitus, jossa on ilmoitettava järjestelmän ~~mahdollisesta~~ jakamisesta luokkiin 52 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla sekä hankintajärjestelmän kesto. Jos järjestelmän kestoa muutetaan järjestelmän voimassaoloa päättämättä, muutoksesta ilmoitetaan uudella hankintailmoituksella. Jos järjestelmän voimassaolo on päättynyt, tulee muutoksesta ilmoittaa jälki-ilmoituksella. Jos dynaamisessa hankintajärjestelmässä kilpailutuksen viimeisessä vaiheessa käytetään sähköistä huutokauppaa, tästä tulee ilmoittaa hankintailmoituksessa.

Hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä tulee ilmoittaa ainakin järjestelmän kohteena olevien suunniteltujen hankintojen luonne ja arvioitu määrä, kaikki tarvittavat tiedot dynaamisesta hankintajärjestelmästä sekä käytettävistä sähköisistä välineistä ja viestintäyhteyttä koskevista teknisistä järjestelyistä ja eritelmistä.

54 §

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hakeminen ja hyväksyminen

Kaikki kiinnostuneet toimittajat voivat pyytää koko menettelyn keston ajan osallistua perustettuun hankintajärjestelmään. Hankintayksikön on hyväksyttävä dynaamiseen hankintajärjestel-

mään kaikki ehdokkaat, jotka täyttävät soveltuvuudelle asetetut vaatimukset. Jos hankintayksikkö on jakanut järjestelmän tavaroiden, palvelujen tai rakennusurakoiden luokkiin 52 §:n 1 momentin mukaisesti, sen on täsmennettävä kuhunkin luokkaan sovellettavat ehdokkaiden soveltuvuusvaatimukset. Järjestelmään hyväksyttävien ehdokkaiden määrää ei saa rajoittaa.

Hankintayksikön on tehtävä päätös ehdokkaan hyväksymisestä järjestelmään 10 työpäivän kuluessa dynaamista hankintajärjestelmää koskevan osallistumishakemuksen vastaanottamisesta. Hankintayksikkö voi pidentää määräaikaa yksittäistapauksissa 15 työpäivään, jos hyväksymisarvioinnissa on tarkasteltava täydentäviä asiakirjoja, muutoin tarkistettava soveltuvuusvaatimusten täyttyminen taikka muusta perustellusta syystä. Hankintayksikkö voi pidentää arviointiaikaa myös, jos hankintajärjestelmän sisällä ei julkaista tarjouspyyntöä ennen järjestelmään hyväksymistä koskevien ratkaisujen tekemistä. Hankintayksikön on tällöin ilmoitettava hankinta-asiakirjoissa pidennetyn arviointiajan kesto. Hankintayksikön on ilmoitettava mahdollisimman pian ehdokkaalle, onko se hyväksytty dynaamiseen hankintajärjestelmään.

55 §

Dynaamisen hankintajärjestelmän kulku

Jokainen yksittäinen hankinta dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä on kilpailutettava. Hankintayksikön on pyydettävä järjestelmään hyväksyttyjä ehdokkaita esittämään tarjous dynaamisessa hankintajärjestelmässä tehtävistä erillisistä hankinnoista. Jos dynaaminen hankintajärjestelmä on jaettu tavaroiden, palvelujen tai rakennusurakoiden luokkiin, hankintayksikön on pyydettävä kyseiseen luokkaan hyväksyttyjä ehdokkaita esittämään tarjous.

Hankintayksikkö voi milloin tahansa dynaamisen hankintajärjestelmän keston aikana vaatia hyväksyttyjä ehdokkaita toimittamaan 85 §:ssä tarkoitetun uudistetun ja päivitetyn yhteisen eurooppalaisen hankinta-asiakirjan tai 86 §:ssä tarkoitetut poissulkemisen ja soveltuvuuden selvitykset viiden päivän kuluessa pyynnön esittämispäivästä.

Tarjouksen valintaan sovelletaan, mitä 91 §:ssä säädetään. Dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehdyn hankinnan kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet voidaan määritellä tarkemmin hankintaa koskevassa tarjouspyynnössä.

56 §

Sähköiset luettelot

Hankintayksikkö voi vaatia, että tarjoukset esitetään sähköisen luettelon muodossa tai että niihin liitetään sähköinen luettelo. Edellytyksenä on, että hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto toimitetaan sähköistä muotoa käyttäen. Sähköisen luettelon muodossa esitettäviin tarjouksiin voidaan liittää muita tarjousta täydentäviä asiakirjoja.

Sähköisten luetteloiden käytöstä on mainittava hankintailmoituksessa. Lisäksi hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä luettelon muotoa, käytettäviä sähköisiä laitteita sekä tietojenvaihtoa koskevia teknisiä järjestelyjä ja eritelmiä koskevat tiedot. Sähköisten luetteloiden tulee täyttää hankintayksikön hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä asettamat vaatimukset sekä muotovaatimukset tarjouksille ja sähköisille luetteloille. Sähköisten luetteloiden on lisäksi oltava 66 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukaisia.

Jos useamman kuin yhden toimittajan kanssa tehdyssä puitejärjestelyssä on käytetty sähköisiä luetteloja, hankintayksikkö voi päättää, että puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan kilpailuttaminen tapahtuu päivitettyjen luetteloiden perusteella. Tällöin hankintayksikön on:

1) pyydettävä tarjoajia päivittämään sähköiset luettelonsa, jotka on mukautettu puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan vaatimuksiin; tai

2) koottava jo toimitetuista sähköisistä luetteloista tiedot, joita tarvitaan puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan vaatimusten mukaisen tarjouksen muodostamiseksi; tässä tilanteessa hankintayksikön on ilmoitettava menettelystä tarjouspyynnössä.

Edellä 3 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa hankintayksikön on ennen kokoamista ilmoitettava tarjoajille menettelystä sekä päivä ja kellonaika, jolloin ne aikovat koota puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan tarjouksen muodostamiseksi vaadittavat tiedot sähköisistä luetteloista ja annettava tarjoajille mahdollisuus kieltää tietojen kokoaminen. Hankintayksikön on varattava riittävä aika ilmoittamisen ja tietojen kokoamisen välille. Ennen puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan hankintapäätöksen tekemistä hankintayksikön on esitettävä kokoamansa tiedot tarjoajalle ja annettava sille tilaisuus oikaista kerätyt tiedot tai vahvistaa, ettei tällä tavoin muodostetussa tarjouksessa ole asiavirheitä.

Kun hankintayksikkö käyttää dynaamista hankintajärjestelmää, se voi vaatia, että tarjoukset on jätettävä sähköisen luettelon muodossa. Tällöin hankintayksikkö voi tehdä dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä hankintoja 3 ja 4 momentissa säädetyllä tavalla. Edellytyksenä on, että dynaamiseen hankintajärjestelmään osallistumista koskevaan hakemukseen on liitetty sähköinen luettelo, joka täyttää hankinta-asiakirjoissa asetetut sisältö- ja muotovaatimukset. Tarjoajille on annettava mahdollisuus täydentää tätä luetteloa dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävissä hankinnoissa 3 ja 4 momentissa säädetyllä tavalla.

57 §

Toimittajarekisteri

Julkisten hankintojen tekemiseksi hankintayksiköllä voi olla toimittajarekisteri. Jos tarjouskilpailusta on ilmoitettu toimittajarekisterin käyttämistä koskevalla ilmoituksella, hankintayksikön on valittava tarjouskilpailuun osallistujat rajoitetulla menettelyllä tai neuvottelumenettelyllä rekisteriin merkittyjen joukosta. Toimittajarekisterissä voi olla myös luonnollisten henkilöiden kelpoisuutta koskevia tietoja, jotka he itse ovat hankintayksikölle toimittajarekisteriä varten toimittaneet. Toimittajarekisterissä voidaan käyttää erilaisia luokituksia. Luokitukselle tai toimittajarekisteriin hyväksymiselle asetetut ehdot eivät saa olla syrjiviä. Toimittajarekisterissä tehtävissä tarjouskilpailuissa voi olla eri vaiheita.

Hankintayksikön on ilmoitettava toimittajarekisteriä koskevassa ilmoituksessa rekisteriä koskevan järjestelmän kesto. Jos järjestelmän kestoa muutetaan järjestelmän voimassaoloa päättämättä, muutoksesta ilmoitetaan uudella toimittajarekisteriä koskevalla ilmoituksella. Jos järjestelmän voimassaolo on päättynyt, tulee muutoksesta ilmoittaa jälki-ilmoituksella.

Hallinnollisia, teknisiä tai rahoitusta koskevia rekisteröintiehtoja on sovellettava tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Jos rekisteröintiehtoihin sisältyy hankinnan kohteen kuvauksia, niihin on sovellettava, mitä 75 §:ssä säädetään. Rekisteröintiehdot voidaan tarvittaessa uudistaa. Rekisteröintiehtoihin voivat sisältyä 84 §:ssä ja hankintalain 81 §:ssä tarkoitetut poissulkemisperusteet. Jos hankintayksikkönä on 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu viranomaishankintayksikkö, 84 §:n mu-

kaiset pakolliset poissulkemisperusteet on sisällytettävä rekisteröintiehtoihin. Ehtoja voidaan päivittää tarpeen mukaan.

Toimittajien rekisteröintiä koskevat alkuperäiset tai päivitetyt ehdot on toimitettava niitä pyytäville. Toimittajien on voitava hakea rekisteriin hyväksymistä milloin tahansa. Rekisteriin on hyväksyttävä sellaiset toimittajat, jotka täyttävät hankintayksikön asettamat rekisteröintiehdot. Rekisteröintihakemusten tai näiden päivittämisen tai säilyttämisen yhteydessä mahdollisesti veloitettavien maksujen on oltava oikeassa suhteessa aiheutuneisiin kustannuksiin.

Toimittajat voivat käyttää hyväkseen myös muiden yksiköiden voimavaroja siten kuin 90 §:n 2 momentissa säädetään. Voimavarojen on oltava toimittajan käytettävissä koko sen ajan kuin ne on merkitty toimittajarekisteriin. Jos hankintayksikkö aikoo hyödyntää jossakin hankinnassa muiden hankintayksiköiden tai muiden yhteisöjen ylläpitämiä toimittajarekistereitä, siitä on ilmoitettava hankintaan liittyvässä ilmoituksessa. Samalla on ilmoitettava näiden muiden yksiköiden nimet ja muut yhteystiedot.

Toimittajarekisteriin sisältyvien henkilötietojen käsittelyssä ja luovutuksessa on noudatettava, mitä henkilötietojen käsittelystä ja luovutuksesta säädetään henkilötietolaissa (523/1999).

58 §

Suunnittelukilpailu

Suunnittelukilpailun osallistujien määrää voidaan rajoittaa noudattamalla ennalta ilmoitettuja perusteita. Suunnittelukilpailuun on kuitenkin aina kutsuttava riittävä määrä osallistujia todellisen kilpailun varmistamiseksi. Suunnittelukilpailuun osallistumista ei saa rajoittaa alueellisella perusteella tai sillä perusteella, että osallistujien on oltava joko luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä.

Suunnittelukilpailun voittajan tai voittajien kanssa voidaan tehdä palveluhankintasopimus 43 §:n 2 momentin 9 kohdan mukaisesti. Suunnittelukilpailua koskevassa ilmoituksessa on oltava tieto tällaisen palveluhankintasopimuksen tekemisestä.

Suunnittelukilpailuun sovelletaan, mitä 1, 2, 6, 12 ja 13 luvussa säädetään. Suunnittelukilpailuun sovelletaan lisäksi, mitä 66 §:ssä viestinnästä, 81 §:ssä alihankinnasta, 83 ja 84 §:ssä poissulkemisesta, 89 ja 90 §:ssä ehdokkaiden ja tarjoajien oikeudellisesta muodosta ja ryhmittymänä tarjoamisesta sekä soveltuvin osin, mitä 83 §:ssä tarjoajien soveltuvuusvaatimuksista ja 91 §:ssä tarjouksen valinnasta säädetään.

59 §

Suunnittelukilpailun tuomaristo ja sen päätöksenteko

Suunnittelukilpailussa on oltava tuomaristo, jonka jäsenten on oltava kilpailuun osallistuvista riippumattomia luonnollisia henkilöitä. Jos suunnittelukilpailuun osallistuvilta vaaditaan tiettyä ammatillista pätevyyttä, vähintään kolmasosalla tuomariston jäsenistä on oltava sama tai vastaava pätevyys.

Tuomariston on oltava päätöksissään tai lausunnoissaan riippumaton. Osallistujien ehdotuksia on arvioitava nimettömästi ja yksinomaan suunnittelukilpailua koskevassa ilmoituksessa esitetyillä perusteilla. Nimettömyyden suojaa on noudatettava siihen saakka, kunnes tuomaristo on antanut lopullisen lausuntonsa tai päätöksensä.

Osallistujia voidaan tarvittaessa pyytää vastaamaan tuomariston pöytäkirjaan merkitsemiin kysymyksiin suunnitelmiin liittyvien näkökohtien selventämiseksi. Tuomariston ja osallistujien välisestä viestinnästä on laadittava yksityiskohtainen pöytäkirja. Tuomariston on tehtävä suunnitelmien arvioinnista lisäksi kaikkien jäsenten allekirjoittama pöytäkirja, johon tulee sisältyä suunnitelmien paremmuusjärjestys ja ansiot, tuomariston huomautukset sekä mahdolliset selventämistä vaativat seikat.

5 luku

Määräajat

60 §

Vähimmäismääräajat ja määräaikojen laskeminen

Hankintamenettelyn määräaikoja asetettaessa on otettava huomioon hankinnan laatu ja monitahoisuus sekä tarjousten laatimisen ja toimittamisen vaatima aika. Jos tarjousten tekeminen edellyttää toteutuspaikkaan tutustumista tai hankinta-asiakirjoja tukevien asiakirjojen tarkastelua paikalla, tarjousten vastaanottamisen määräajat on asetettava siten, että kaikki toimittajat saavat tarjousten laatimiseksi tarvitsemansa tiedot. Tällöin tarjousaikojen on oltava pidempiä kuin 2—4 momentissa säädetyt vähimmäismääräajat.

Rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä, kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä, innovaatiokumppanuudessa ja dynaamisessa hankintajärjestelmässä osallistumishakemuksen jättämiselle on varattava vähintään 15 päivää. Avoimessa menettelyssä tarjousajan on oltava vähintään 35 päivää. Dynaamisessa hankintajärjestelmässä tarjousajan on oltava vähintään 10 päivää. Osallistumishakemusten määräajat lasketaan siitä päivästä, jona hankintailmoitus on lähetetty julkaistavaksi. Tarjousten määräajat lasketaan avoimessa menettelystä siitä päivästä, jona hankintailmoitus on lähetetty julkaistavaksi ja rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyissä, innovaatiokumppanuudessa ja dynaamisessa hankintajärjestelmässä siitä päivästä, jona tarjoajia on kutsuttu jättämään tarjoukset.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua avoimen menettelyn tarjousten jättämisen määräaikaa voidaan lyhentää viidellä päivällä, jos hankintayksikkö hyväksyy tarjousten jättämisen sähköisessä muodossa 66 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Hankintayksikkö voi asettaa rajoitetussa menettelyssä ja neuvottelumenettelyssä tarjousten jättämiselle määräajan hankintayksikön ja menettelyyn valittujen ehdokkaiden välisellä sopimuksella. Edellytyksenä on, että asetettu määräaika on sama kaikille tarjoajille. Jos tarjousten vastaanottamisen määräajasta ei päästä sopimukseen, määräajan on oltava vähintään 10 päivää siitä päivästä, jona ehdokkaille lähetettiin kutsu toimittaa tarjoukset 74 §:n mukaisesti.

Hankintayksikön on pidennettävä ~~2—4 momentissa säädettyjä~~ tarjousten jättämisen määräaikoja sellaisiksi, että kaikki toimittajat saavat kaikki tarjouksen laatimiseksi tarvittavat tiedot, jos:

1) hankintayksikkö ei toimita toimittajalle sen pyytämiä lisätietoja viimeistään kuusi päivää tai 61 §:ssä tarkoitetussa nopeutetussa menettelyssä viimeistään neljä päivää ennen tarjousten vastaanottamiselle asetetun määräajan päättymistä;

2) tarjouspyyntöön tai muihin hankinta-asiakirjoihin tehdään merkittäviä muutoksia.

Määräajan pidentämisen on oltava oikeassa suhteessa tietojen tai muutosten merkittävyyteen. Hankintayksikön ei tarvitse pidentää määräaikoja, jos 5 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja lisätietoja ei ole pyydetty hyvissä ajoin tai jos lisätiedoilla ei ole merkitystä tarjouksen valmistelun kannalta.

61 §

Nopeutettu menettely

Edellä 60 §:n 2 momentissa säädettyä avoimen menettelyn määräaikaa voidaan lyhentää, jos määräajan noudattaminen on menettelyssä hankintayksikön asianmukaisesti perusteleman kiireen vuoksi käytännössä mahdotonta. Tarjousajan on oltava kuitenkin avoimessa menettelyssä vähintään 15 päivää.

Tarjousaikaa voidaan lyhentää avoimessa menettelyssä vähintään 15 päivään, jos hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi kausi-ilmoituksen 65 §:ssä säädetyllä tavalla.

6 luku

Velvollisuus ilmoittaa hankinnoista ja ilmoitusmenettely

62 §

Hankintaa koskevat ilmoitukset

Hankintayksikön on toimitettava julkaistavaksi seuraavat ilmoitukset:

1) erityisalojen hankintailmoitus kynnysarvot ylittävästä tavara- ja palveluhankinnasta sekä rakennusurakasta;

2) sosiaali- ja terveyspalveluja sekä muita erityisiä palveluhankintoja koskeva ilmoitus liitteessä C tarkoitettuja palveluja koskevasta hankinnasta;

3) käyttöoikeussopimusta koskeva ilmoitus käyttöoikeussopimuksen hankintamenettelystä;

4) sosiaali- ja terveyspalveluja sekä muita erityisiä palveluja koskevia käyttöoikeussopimuksia koskeva ennakkoilmoitus liitteessä C tarkoitettuja palveluja koskevan käyttöoikeussopimuksen hankintamenettelystä;

5) suunnittelukilpailua koskeva ilmoitus suunnittelukilpailusta;

6) toimittajarekisteriä koskeva ilmoitus, kun hankintayksikkö käyttää 57 §:ssä tarkoitettua toimittajarekisteriä;

7) jälki-ilmoitus 1—4 tarkoitetuista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista sekä 6 kohdassa tarkoitetusta toimittajarekisteristä;

8) suunnittelukilpailun tuloksia koskeva ilmoitus 5 kohdassa tarkoitetusta suunnittelukilpailusta;

9) korjausilmoitus 1—6 kohdassa tarkoitettuun ilmoitukseen kohdistuneista muutoksista;

10) hankintasopimuksen ja käyttöoikeussopimuksen muutoksia koskeva ilmoitus 124 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetusta muutoksesta.

Hankintayksikkö voi toimittaa julkaistavaksi myös kausi-ilmoituksen tai suorahankintaa koskevan ilmoituksen 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitetusta hankinnasta ja käyttöoikeussopimuksesta.

Avoimessa menettelyssä hankintailmoitus toimii pyyntönä lähettää tarjous ilmoituksessa ja muissa hankinta-asiakirjoissa määritellyllä tavalla. Rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä, kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä ja innovaatiokumppanuudessa hankintailmoitus toimii pyyntönä lähettää osallistumishakemus ilmoituksessa ja muissa hankinta-asiakirjoissa määritellyllä tavalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut hankintasopimuksia koskevat jälki-ilmoitukset on toimitettava julkaistavaksi 30 päivän kuluessa hankintasopimuksen tekemisestä, dynaamiseen hankintajärjestelmään perustuvan hankintasopimuksen tekemisestä tai puitejärjestelyä koskevan päätöksen tekemisestä. Edellä 1 momentissa tarkoitetut suunnittelukilpailun tuloksia koskevat ilmoitukset on toimitettava julkaistavaksi 30 päivän kuluessa suunnittelukilpailun päättymisestä. Käyttöoikeussopimuksia koskevat jälki-ilmoitukset on toimitettava julkaistavaksi 48 päivän kuluessa käyttöoikeussopimuksen tekemisestä. Jälki-ilmoitusvelvoite ei koske puitejärjestelyn perusteella tehtäviä yksittäisiä hankintasopimuksia. Hankintayksikön tulee toimittaa jälki-ilmoitus myös hankinnan keskeyttämisestä. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi perusteet hankinnan keskeyttämiselle.

63 §

Velvollisuus käyttää EU-vakiolomakkeita ja yhteistä hankintanimikkeistöä (CPV)

Edellä 62 §:ssä tarkoitetut ilmoitukset on tehtävä vakiolomakkeiden vahvistamisesta julkisiin hankintoihin liittyvien ilmoitusten julkaisemista varten ja täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 842/2011 kumoamisesta annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1986/2015, jäljempänä vakiolomakeasetus, vahvistettuja vakiolomakkeita käyttäen. Ilmoituksissa on oltava erityisalojen hankintadirektiivin liitteissä VI, X, XI ja XII esitetyt tiedot.

Hankintojen määrittelyssä on käytettävä 4 §:n 17 kohdassa tarkoitettua yhteistä hankintanimikkeistöä (CPV).

64 §

Hankintailmoitusten julkaiseminen

Seuraavat 62 §:ssä tarkoitetuista ilmoituksista on toimitettava julkaistaviksi sähköisesti ~~suomen- tai ruotsinkielisinä~~ yleisessä tietoverkossa osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi käyttäen 63 §:ssä tarkoitettua vakiolomaketta:

1) erityisalojen hankintailmoitus;
2) sosiaali- ja terveyspalveluja sekä muita erityisiä palveluhankintoja koskeva ilmoitus;
3) käyttöoikeussopimuksia koskeva ilmoitus;
4) sosiaali- ja terveyspalveluja sekä muita erityisiä palveluja koskevia käyttöoikeussopimuksia koskeva ennakkoilmoitus liitteessä C tarkoitettuja palveluja koskevasta käyttöoikeussopimuksesta;
5) sopimusmuutoksia koskeva ilmoitus;
6) korjausilmoitus;

7) 1—4 kohtaa koskeva jälki-ilmoitus.

Seuraavat 62 §:ssä tarkoitetuista ilmoituksista voidaan toimittaa julkaistavaksi sähköisesti yleisessä tietoverkossa osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi käyttäen 63 §:ssä tarkoitettuja vakiolomakkeita:

1) kausi-ilmoitus;

2) suorahankintaa koskeva ilmoitus.

Muut Euroopan komission vakiolomakeasetuksella vahvistetut EU-ilmoitukset tulee täyttää suoraan Euroopan unionin virallisten julkaisujen toimiston ylläpitämällä sivustolla internet-osoitteessa http://simap.europa.eu/enotices/ Euroopan komission vahvistamia vakiolomakkeita käyttäen. Ilmoituksista on toimitettava tilastointia varten kopio työ- ja elinkeinoministeriön ilmoittamalle taholle.

Hankintayksikön on pyydettäessä osoitettava, minä päivänä ilmoitukset on lähetetty julkaistaviksi. Tässä pykälässä tarkoitetut ja internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi julkaistavaksi toimitetut ilmoitukset toimitetaan edelleen Euroopan unionin julkaisutoimistoon.

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen tai sen sisältämiä tietoja myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä, kuten sanoma- tai ammattilehdessä taikka omilla internet-sivuillaan. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista muualla ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja tämän jälkeen internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Edellä 3 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Työ- ja elinkeinoministeriön on ylläpidettävä sähköistä järjestelmää, josta hankintayksikkö saa tiedon ilmoituksen julkaisemisesta osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi ja julkaisemisen ajankohdasta.

Muualla julkaistuissa ilmoituksissa ei saa olla muita tietoja kuin internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi julkaistuissa ilmoituksissa.

65 §

Kausi-ilmoitus

Hankintayksikkö voi toimittaa julkaistavaksi 62 §:n 2 momentissa tarkoitetun kausi-ilmoituksen seuraavien kuukausien aikana toteutettavista hankinnoista.

Kausi-ilmoitus on toimitettava julkaistavaksi vähintään 35 päivää ja enintään 12 kuukautta ennen hankintailmoituksen lähettämistä. Liitteessä C tarkoitettuja palveluhankintoja koskevissa hankintasopimuksissa kausi-ilmoituksen voi kuitenkin toimittaa julkaistavaksi yli 12 kuukautta ennen hankintailmoituksen lähettämistä. Kausi-ilmoituksessa on annettava kausi-ilmoituksen tekohetkellä hankintayksikön tiedossa olevat ja 63 §:ssä tarkoitetussa vakiolomakkeessa edellytetyt tiedot.

7 luku

Tietojenvaihto

66 §

Sähköinen tietojenvaihto hankintamenettelyssä

Tarjoukset ja osallistumishakemukset sekä muu hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto, on toimitettava sähköistä muotoa käyttäen. Sähköisessä muodossa tapahtuvassa viestinnässä käytettävien välineiden ja laitteiden sekä niiden teknisten ominaisuuksien on oltava syrjimättömiä, yleisesti saatavilla ja yhteentoimivia yleisesti käytössä olevien tieto- ja viestintäteknologisten tuotteiden kanssa, eivätkä ne saa rajoittaa toimittajien mahdollisuuksia osallistua hankintamenettelyyn. Hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyyntöasiakirjoissa tietojenvaihtoa koskevista mahdollisista vaatimuksista.

Edellä 1 momentissa säädetyn estämättä hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto voidaan toimittaa postitse tai muulla soveltuvalla toimitustavalla taikka näiden ja sähköisten välineiden yhdistelmänä, jos:

1) hankinnan erityisluonteen vuoksi sähköisten viestintämuotojen käyttö edellyttäisi erikoisvälineitä, -laitteita tai tiedostomuotoja, joita ei ole yleisesti saatavilla tai joita yleisesti saatavilla olevat sovellukset eivät tue;

2) tarjousten tekemisessä käytetty sovellus käyttää tiedostomuotoja, joita ei voida käsitellä millään muulla avoimella tai yleisesti saatavilla olevalla sovelluksella tai jota tarjoaja ei voi sovellusten lisensointiin liittyvistä syistä antaa hankintayksikön saataville latausta tai etäkäyttöä varten;

3) sähköisen viestintämuodon käyttö edellyttäisi erikoislaitteita, joita ei ole yleisesti hankintayksikön saatavilla;

4) hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä vaaditaan toimittamaan fyysinen malli tai pienoismalli, jota ei voida toimittaa sähköisesti;

5) muiden kuin sähköisten viestintämuotojen käyttö on tarpeen sähköisten viestintämuotojen turvallisuuden loukkauksen vuoksi;

6) muiden kuin sähköisten viestintämuotojen käyttö on tarpeen hankintamenettelyssä käsiteltävien tietojen erityisen arkaluonteisuuden suojaamiseksi, eikä suojaamista voida riittävällä tavalla varmistaa käyttämällä sähköisiä välineitä ja laitteita, jotka ovat toimittajien yleisesti saatavilla tai jotka voidaan saattaa näiden saataville 67 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Hankintayksikön, joka toimittaa hankintamenettelyn tietojenvaihdon muita kuin 1 momentissa tarkoitettuja sähköisiä viestintävälineitä käyttäen, on esitettävä syyt siihen 114 §:ssä tarkoitetussa hankintapäätöksessä tai 115 §:ssä tarkoitetussa hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.

Hankintayksikkö voi 1 momentissa säädetyn estämättä toimittaa hankintamenettelyyn liittyvän tietojenvaihdon suullisesti edellyttäen, että suullisen viestinnän sisältö dokumentoidaan riittävällä tavalla. Tarjouspyyntöjä ja muita hankinta-asiakirjoja, osallistumishakemuksia ja tarjouksia ei kuitenkaan saa toimittaa tai vaatia toimittamaan suullisessa muodossa. Erityisesti sellainen suullinen viestintä tarjoajien kanssa, joka saattaa vaikuttaa merkittävästi tarjousten sisältöön ja arviointiin, on dokumentoitava riittävästi ja asianmukaisin välinein.

67 §

Sähköinen tietojenvaihto erityistapauksissa

Hankintayksikkö voi 66 §:n 1 momentissa säädetyn estämättä toimittaa hankintamenettelyyn liittyvän tietojenvaihdon sellaisilla sähköisillä välineillä ja laitteilla, jotka eivät ole yleisesti saatavilla edellyttäen, että hankintayksikkö tarjoaa näiden välineiden kautta ehdokkaille ja tarjoajille mahdollisuuden osallistua hankintamenettelyyn seuraavilla tavoilla:

1) hankintayksikkö antaa viestintävälineet ja -laitteet vapaasti, suoraan ja kokonaan kaikkien saataville sähköisessä muodossa hankintailmoituksen julkaisupäivästä; ilmoituksessa on mainittava internet-osoite, josta kyseiset välineet ja laitteet ovat saatavilla;

2) hankintayksikkö varmistaa, että ne ehdokkaat tai tarjoajat, joilla ei itsestään johtumattomista syistä ole pääsyä kyseisiin välineisiin ja laitteisiin tai jotka eivät itsestään johtumattomista syistä voi saada niitä asiaankuuluvassa määräajassa, voivat osallistua hankintamenettelyyn käyttämällä väliaikaisia ja yleisessä tietoverkossa maksutta saataville asetettuja tunnistevälineitä; tai

3) hankintayksikkö tarjoaa vaihtoehtoisen kanavan tarjousten sähköistä toimittamista varten.

68 §

Tietoturvallisuus

Hankintamenettelyyn liittyvässä tietojenvaihdossa ja tietojen tallentamisessa on varmistettava, että tietojen eheys sekä osallistumishakemusten ja tarjousten luottamuksellisuus säilyy. Hankintayksikön on varmistettava, ettei tarjousten tai osallistumishakemusten sisältö paljastu ennen tarjousten tai osallistumishakemusten esittämiselle asetetun määräajan päättymistä.

Hankintayksikön on määritettävä turvallisuustaso, joka sähköisiltä viestintämuodoilta vaaditaan hankintamenettelyn eri vaiheissa. Turvallisuustason on oltava oikeassa suhteessa kuhunkin vaiheeseen liittyviin riskeihin.

Hankintamenettelyssä ja suunnittelukilpailussa toimitettavien osallistumishakemusten, tarjousten sekä suunnitelmien sähköiseen vastaanottamiseen käytettävien välineiden ja laitteiden on täytettävä seuraavat vaatimukset:

1) tarjousten ja osallistumishakemusten sähköiseen toimittamiseen tarvittavat eritelmät mukaan lukien salausta ja aikaleimausta koskevat tiedot ovat tarjoajien ja ehdokkaiden käytettävissä;

2) tarjousten, osallistumishakemusten sekä lähetettyjen suunnitelmien täsmällinen jättöpäivämäärä ja -aika ovat tarkasti määriteltävissä;

3) sähköisesti toimitettuihin tietoihin ei ole pääsyä ennen tietojen toimittamiselle varatun määräajan päättymistä;

4) ainoastaan hankintayksikön nimeämä henkilö voi vahvistaa tai muuttaa vastaanotettujen tietojen avaamista koskevia päivämääriä;

5) ainoastaan hankintayksikön nimeämä henkilö voi päästä kaikkiin toimitettuihin tietoihin tai osaan niistä hankintamenettelyn tai suunnittelukilpailun eri vaiheissa;

6) ainoastaan hankintayksikön nimeämä henkilö voi sallia pääsyn vasta määrätyn päivämäärän jälkeen toimitettuihin tietoihin;

7) vaatimusten mukaisesti vastaanotettuihin ja avattuihin tietoihin on pääsy ainoastaan niihin perehtymiseen nimetyillä;

8) 3—7 kohdassa säädettyjen ehtojen rikkominen on selkeästi havaittavissa.

8 luku

Hankinnan valmistelu, tarjouspyyntö ja hankinnan kohteen kuvaus

69 §

Markkinakartoitus

Ennen hankintamenettelyn aloittamista hankintayksikkö voi tehdä markkinakartoituksen hankinnan valmistelua varten ja antaa tietoa toimittajille tulevaa hankintaa koskevista suunnitelmistaan ja vaatimuksistaan.

Markkinakartoituksessa hankintayksikkö voi käyttää riippumattomia asiantuntijoita, muita viranomaisia tai toimittajia. Näiden tahojen neuvoja voidaan käyttää apuna hankintamenettelyn suunnittelussa ja toteuttamisessa, mutta neuvojen käyttäminen ei kuitenkaan saa johtaa kilpailun vääristymiseen eikä 3 §:ssä tarkoitettujen syrjimättömyyden ja avoimuuden periaatteiden vastaiseen menettelyyn.

70 §

Ehdokkaan tai tarjoajan osallistuminen hankinnan valmisteluun

Jos ehdokas, tarjoaja tai tarjoajaan liittyvä yritys on osallistunut hankinnan valmisteluun, on hankintayksikön varmistettava, että tämä ei vääristä kilpailua.

Hankinnan valmisteluun osallistuneen toimittajan saa sulkea 83 §:n 2 momentin mukaisesti pois tarjouskilpailusta vain, jos ei ole muita keinoja varmistaa 3 §:ssä tarkoitetun syrjimättömyysperiaatteen toteutumista. Ennen poissulkemista ehdokkaalle tai tarjoajalle on annettava mahdollisuus osoittaa, ettei sen osallistuminen hankinnan valmisteluun ole johtanut tasapuolisen ja syrjimättömän hankintamenettelyn vaarantumiseen.

71 §

Tarjouspyyntö

Tarjouspyyntö, neuvottelukutsu ja niiden liitteet on laadittava niin selviksi, että niiden perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia.

Jos tarjouspyyntö ja hankintailmoitus eroavat sisällöltään, noudatetaan hankintailmoitusta.

72 §

Tarjouspyynnön sisältö

Tarjouspyynnössä, hankintailmoituksessa, ehdokkaille osoitetussa kutsussa tai niiden liitteissä on oltava:

1) hankinnan kohteen määrittely tai hankekuvaus sekä hankinnan kohteeseen liittyvät muut laatuvaatimukset;
2) viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen;
3) määräaika tarjousten tekemiselle;
4) osoite, johon tarjoukset on toimitettava;
5) kieli tai kielet, joilla tarjoukset on laadittava;
6) tarjousasiakirjojen esittämistä ja muotoa koskevat muut vaatimukset;
7) kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä neuvottelujen alkamispäivä sekä neuvotteluissa käytettävä kieli tai kielet;
8) ehdokkaiden tai tarjoajien taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä soveltuvuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat ja muut vaatimukset sekä pyyntö täydentää yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja ja luettelo asiakirjoista, joita ehdokkaan tai tarjoajan sekä tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan on soveltuvuuden arviointia varten toimitettava;
9) kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet ja niiden suhteellinen painotus, kohtuullinen vaihteluväli tai poikkeuksellisissa tapauksissa vertailuperusteiden tärkeysjärjestys;
10) tarjousten voimassaoloaika;
11) keskeiset sopimusehdot;
12) muut tiedot, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä ja tarjousten tekemisessä.

73 §

Tarjouspyynnön ja muiden hankinta-asiakirjojen asettaminen ehdokkaiden ja tarjoajien saataville

Hankintayksikön on asetettava tarjouspyyntö~~, neuvottelukutsu~~ ja sen liitteet sekä muut hankinta-asiakirjat ilmaiseksi, rajoituksetta, suoraan ja kokonaan kaikkien saataville sähköisessä muodossa. Hankinta-asiakirjat on asetettava saataville siitä päivästä, jona hankintailmoitus on julkaistu. Ilmoituksessa on mainittava internet-osoite, jossa tarjouspyyntö ja muut hankinta-asiakirjat ovat saatavilla sähköisessä muodossa. Jos tarjouskilpailuun kutsutaan ilmoituksella toimittajarekisteristä, hankinta-asiakirjat on asetettava saataville viimeistään, kun tarjouspyyntö tai neuvottelukutsu on lähetetty.

Jos joitakin 1 momentissa tarkoitettuja asiakirjoja ei voida asettaa ilmaiseksi, rajoituksetta, suoraan ja kokonaan sähköisessä muodossa saataville 66 §:n 2 momentin 1—5 kohdassa mainitusta syystä, hankintayksikkö voi ilmoittaa hankintailmoituksessa, että kyseiset asiakirjat toimitetaan muulla tavoin kuin sähköisessä muodossa. Tällaisessa tapauksessa tarjousten jättämisen määräaikaa on pidennettävä viidellä päivällä lukuun ottamatta 61 §:ssä tarkoitettuja asianmukaisesti perusteltuja kiireellisiä tapauksia.

Jos joitakin 1 momentissa tarkoitettuja asiakirjoja ei voida asettaa ilmaiseksi, rajoituksetta, suoraan ja kokonaan sähköisessä muodossa saataville tietojen luottamuksellisuuden suojaamiseksi, hankintayksikön on asetettava hankintailmoituksessa tietojen luottamuksellisuuden suojaamista koskevat vaatimukset ja ilmoitettava, miten asiakirjoihin voi tutustua. Tällaisessa tapauksessa tarjousten jättämisen määräaikaa on pidennettävä viidellä päivällä lukuun ottamatta 61 §:ssä tarkoitettuja asianmukaisesti perusteltuja kiireellisiä tapauksia.

Hankintayksikön on toimitettava 1 momentissa tarkoitettuihin asiakirjoihin liittyvät lisätiedot viimeistään kuusi päivää tai 61 §:ssä tarkoitetussa nopeutetussa menettelyssä viimeistään neljä

päivää ennen tarjousten vastaanottamiselle asetetun määräajan päättymistä, jos lisätiedot on pyydetty riittävän ajoissa.

74 §

Ehdokkaille osoitettu kutsu

Rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä, kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä ja innovaatiokumppanuudessa hankintayksikön on kutsuttava yhtäaikaisesti ja kirjallisesti valitut ehdokkaat jättämään tarjouksensa tai osallistumaan neuvotteluihin. Kutsussa on mainittava internet-osoite, jossa tarjouspyyntö ja muut hankinta-asiakirjat on asetettu saataville sähköisessä muodossa. Jos asiakirjoja ei ole asetettu sähköisessä muodossa saataville, kutsuun on liitettävä tarjouspyyntö ja muut hankinta-asiakirjat.

75 §

Hankinnan kohteen kuvaus

Hankinnan kohdetta kuvaavat määritelmät sekä niihin mahdollisesti sisältyvät tekniset eritelmät on esitettävä hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä, neuvottelukutsussa tai näiden liitteissä ja niissä on vahvistettava rakennusurakoilta, palveluilta tai tavaroilta vaadittavat ominaisuudet. Määritelmien on mahdollistettava tarjoajille yhtäläiset mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuun, eivätkä ne saa perusteettomasti rajoittaa kilpailua julkisissa hankinnoissa. Kun hankinnan kohde on tarkoitettu luonnollisten henkilöiden käyttöön, on asianmukaisesti perusteltuja tapauksia lukuun ottamatta hankinnan kohteen määrittely laadittava siten, että otetaan huomioon esteettömyys vammaisille käyttäjille sekä kaikkien käyttäjien vaatimukset täyttävä suunnittelu. Hankinnan kohde on määriteltävä viittaamalla muualla lainsäädännössä tai Euroopan unionin säädöksellä pakollisiksi säädettyihin esteettömyysvaatimuksiin.

Hankinnan kohdetta kuvaavat määritelmät on laadittava:

1) sellaisten suorituskykyä koskevien tai toiminnallisten vaatimusten perusteella, jotka ovat riittävän täsmällisiä, jotta tarjoajat pystyvät määrittämään hankinnan kohteen ja hankintayksiköt pystyvät tekemään hankintasopimuksen;

2) viittaamalla hankinnan kohdetta kuvaaviin määritelmiin sekä kansallisiin standardeihin, joilla saatetaan voimaan eurooppalaisia standardeja, eurooppalaisiin teknisiin arviointeihin, yhteisiin teknisiin eritelmiin, kansainvälisiin standardeihin, muihin eurooppalaisten standardointielinten laatimiin teknisiin viitejärjestelmiin, tai jos näitä ei ole, kansallisiin standardeihin, kansallisiin teknisiin hyväksyntöihin tai kansallisiin rakennusurakoiden suunnitteluun, laskentaan ja toteuttamiseen sekä tavaroiden käyttöön liittyviin teknisiin määritelmiin. Jokaiseen viittaukseen on liitettävä ilmaisu "tai vastaava";

3) 1 kohdassa tarkoitettujen vaatimusten perusteella ja viittaamalla näiden vaatimusten mukaisuutta koskevana olettamana 2 kohdassa tarkoitettuihin määritelmiin; taikka

4) viittaamalla 2 kohdassa tarkoitettuihin määritelmiin tiettyjen ominaisuuksien osalta ja 1 kohdassa vaatimuksiin muiden ominaisuuksien osalta.

Hankinnan kohdetta kuvaavassa määritelmässä ei saa mainita tiettyä valmistajaa tai tiettyä alkuperää olevia tavaroita, eikä siinä myöskään saa viitata tavaramerkkiin, patenttiin, tuotetyyppiin, alkuperään, erityiseen menetelmään, joka on ominainen tietyn tarjoajan tavaroille, palveluil-

le tai tuotantoon siten, että viittaus suosii tai syrjii tiettyjä tarjoajia tai tavaroita. Tällainen viittaus on poikkeuksellisesti sallittu vain, jos hankintasopimuksen kohdetta ei ole mahdollista riittävän täsmällisesti ja selvästi kuvata muutoin. Viittaukseen on tällöin liitettävä ilmaisu "tai vastaava".

76 §

Merkkien käyttö hankinnan kohteen kuvauksessa

Hankintayksikkö voi hankinnan kohteen kuvauksessa, tarjouspyynnössä esitettyjen kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteissa tai sopimuksen toteuttamisen ehdoissa vaatia tiettyä merkkiä näytöksi siitä, että hankinnan kohde vastaa vaadittuja ympäristöominaisuuksia, sosiaalisia ominaisuuksia tai muita ominaisuuksia. Edellytyksenä tietyn merkin vaatimiselle on, että kaikki seuraavat ehdot täyttyvät:

1) merkille asetetut vaatimukset koskevat ainoastaan perusteita, jotka liittyvät hankinnan kohteeseen ja soveltuvat hankinnan kohteena olevien rakennusurakoiden, tavaroiden tai palvelujen ominaisuuksien määrittelemiseen;

2) merkille asetetut vaatimukset perustuvat puolueettomasti todennettavissa oleviin ja syrjimättömiin perusteisiin;

3) merkit vahvistetaan avoimessa menettelyssä, johon viranomaiset, kuluttajat, työmarkkinaosapuolet, valmistajat, kaupan edustajat ja valtioista riippumattomat organisaatiot sekä muut asiaankuuluvat sidosryhmät, voivat osallistua;

4) kaikkien asianomaisten osapuolten on mahdollista saada merkki;

5) merkille asetetut vaatimukset laatii kolmas osapuoli, johon merkkiä hakeva toimittaja ei voi käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa.

Jos hankintayksikkö ei edellytä hankinnan kohteen täyttävän kaikkia merkille asetettuja vaatimuksia tai merkkiin sisältyy vaatimuksia, jotka eivät liity hankinnan kohteeseen, sen on ilmoitettava ne hankinnan kohteeseen liittyvät ja merkille asetetut vaatimukset, joihin viitataan. Erityistä merkkiä vaativan hankintayksikön on hyväksyttävä kaikki merkit, joilla varmistetaan, että hankinnan kohde täyttää vastaavat merkille asetetut vaatimukset.

Jos tarjoajalla ei todistettavasti ole ollut mahdollisuutta saada hankintayksikön ilmoittamaa erityistä merkkiä tai vastaavaa merkkiä asetettujen määräaikojen kuluessa syistä, jotka eivät johdu kyseisestä tarjoajasta, hankintayksikön on hyväksyttävä muita asianmukaisia todistuskeinoja. Tällaisia todistuskeinoja ovat valmistajan tekniset asiakirjat, edellyttäen, että asianomainen tarjoaja todistaa, että sen toimittamat rakennusurakat, tavarat tai palvelut täyttävät tietylle merkille asetetut vaatimukset tai hankintayksikön ilmoittamat tietyt vaatimukset.

77 §

Testausraportit, sertifikaatit ja muu tekninen selvitys

Hankintayksikkö voi vaatia, että tarjoajat esittävät vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen testausraportin tai todistuksen näyttönä siitä, että tarjous täyttää hankinnan kohteen kuvauksessa asetetut vaatimukset tai perusteet ja, että se on tarjouspyynnössä esitettyjen kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteiden tai sopimuksen toteuttamisen ehtojen mukainen. Jos hankintayksikkö vaatii erityisen arviointilaitoksen antaman todistuksen esittämistä, sen on myös hyväksyttävä vastaavien muiden arviointilaitosten antamat todistukset.

Hankintayksikön on hyväksyttävä valmistajan muu kuin 1 momentissa tarkoitettu asianmukainen näyttö, jos 1 momentissa tarkoitettu testausraportti tai todistus ei ole ollut asianomaisen tarjoajan käytettävissä eikä tarjoajalla ole ollut mahdollisuutta saada niitä asetettujen määräaikojen kuluessa. Edellytyksenä on kuitenkin, että käyttömahdollisuuden puuttuminen ei johdu asianomaisesta tarjoajasta. Tarjoajan tulee lisäksi todistaa, että sen toimittamat rakennusurakat, tavarat tai palvelut täyttävät hankinnan kohteen kuvauksessa edellytetyt vaatimukset tai perusteet, tarjouspyynnössä esitettyjen kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet tai sopimuksen toteuttamisen ehdot.

Jos hankintayksikkö määrittelee hankinnan kohteen 75 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, se ei saa hylätä tarjousta tavaroista, palveluista tai rakennusurakoista, jotka ovat kansallisesti voimaan saatetun eurooppalaisen standardin, eurooppalaisen teknisen hyväksynnän, yhteisen teknisen eritelmän, kansainvälisen standardin tai eurooppalaisen standardointielimen laatiman teknisen viitejärjestelmän mukaisia. Edellytyksenä on, että nämä eritelmät koskevat hankintayksikön asettamia suorituskykyä koskevia tai toiminnallisia vaatimuksia. Tarjoajan on osoitettava tarjouksessaan, että standardin mukainen tavara, palvelu tai urakka täyttää hankintayksikön asettamat vaatimukset.

Jos hankintayksikkö määrittelee hankinnan kohteen 75 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, hankintayksikkö ei saa hylätä tarjousta tarjouspyyntöä vastaamattomana, jos tarjoaja osoittaa tarjouksessaan jollakin asianmukaisella tavalla, että sen tarjoama tavara, palvelu tai urakka täyttää hankinnan kohteen kuvauksessa määritellyt vaatimukset vastaavalla tavalla.

78 §

Tarjouksen ja osallistumishakemuksen vaatimustenmukaisuuden osoittaminen

Tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan olevan tarjouspyynnössä ja muissa hankinta-asiakirjoissa esitettyjen vaatimusten mukainen. Hankintayksikön on suljettava tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset tarjouskilpailusta.

Jos tarjouksessa tai osallistumishakemuksessa olevat tiedot tai asiakirjat ovat puutteellisia tai virheellisiä taikka jos jotkut asiakirjat tai tiedot puuttuvat, hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja tai asiakirjoja hankintayksikön asettamassa määräajassa. Edellytyksenä on, että menettelyssä noudatetaan 3 §:ssä säädettyjä periaatteita.

79 §

Hankintasopimuksen jakaminen osiin

Hankintayksikkö voi tehdä hankintasopimuksen erillisinä osina ja määritellä kyseisten osien koon ja kohteen. Jos hankintayksikkö ei jaa hankintasopimusta osiin, sen on esitettävä jakamatta jättämisen syyt hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä tai hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.

Hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa, voiko tarjouksen antaa yhdestä, useammasta vai kaikista osista. Jos tarjouksia voi antaa useammasta tai kaikista osista, hankintayksikkö voi rajoittaa niiden osien määrää, joihin saman tarjoajan tarjous voi tulla valituksi. Täl-

löin hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa niiden osien enimmäismäärä, joihin saman tarjoajan tarjous voi tulla valituksi. Hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä säännöt, joita se soveltaa ratkaistessaan, mihin osaan tarjoajan tarjous tulee valituksi, jos tarjoajan tarjous tulisi valituksi hankintailmoituksessa ilmoitettua enimmäismäärää useampaan osaan.

Hankintayksikkö voi yhdistää useampia osia tai kaikki osat samaan hankintasopimukseen. Hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa, mitkä osat tai osien ryhmät se voi yhdistää.

80 §

Vaihtoehtoiset ja rinnakkaiset tarjoukset

Hankintayksikkö voi hyväksyä vaihtoehtoisia tarjouksia, jos vaihtoehtoisten tarjousten esittäminen on ilmoitettu sallituksi hankintailmoituksessa. Lisäksi tulee ilmoittaa, onko sallittua tarjota ainoastaan vaihtoehtoa. Hankintayksikkö voi myös vaatia, että tarjoajat esittävät vaihtoehtoja. Vaihtoehtojen tulee liittyä hankintasopimuksen kohteeseen. Hankintayksikön on varmistettava, että 91 §:ssä tarkoitettuja perusteita voidaan soveltaa vaihtoehtoisiin tarjouksiin ja muihin tarjouksiin.

Vaihtoehtoisen tarjouksen tulee täyttää tarjouspyynnössä ja muissa hankinta-asiakirjoissa esitetyt hankinnan kohteelta edellytetyt vähimmäisvaatimukset sekä vaatimukset vaihtoehtojen esittämiselle. Jos hankintayksikkö on ilmoittanut hyväksyvänsä vaihtoehtoisten tarjousten esittämisen, vaihtoehtoa ei saa hylätä yksinomaan sillä perusteella, että se johtaisi tavarahankinnan sijasta palveluhankintaan tai palveluhankinnan sijasta tavarahankintaan.

Hankintayksikkö voi kieltää toimittajia tekemästä usean rinnakkaisen tarjouksen, jos tämä on etukäteen ilmoitettu tarjouspyynnössä.

81 §

Alihankinta

Hankintayksikkö voi vaatia tarjoajia ilmoittamaan tarjouksessaan, minkä osan sopimuksista se aikoo antaa alihankintana kolmansille, sekä ehdotetut alihankkijat. Tällainen ilmoitus ei rajoita pääasiallisen tarjoajan vastuuta hankinnan toteuttamisesta.

Rakennusurakoissa ja sellaisissa palveluhankinnoissa, jotka suoritetaan hankintayksikön välittömässä valvonnassa olevissa tiloissa, hankintayksikön on velvoitettava viimeistään hankintasopimuksen toteuttamisen alkaessa valittua tarjoajaa ilmoittamaan sellaisten alihankkijoiden nimet, yhteystiedot ja lailliset edustajat, jotka osallistuvat rakennusurakkaan tai palveluhankintaan, jos ne ovat kyseisenä ajankohtana tiedossa. Valitun tarjoajan on ilmoitettava hankintasopimuksen voimassaoloaikana myös muutokset tällaisissa alihankkijoissaan sekä muutokset edellä mainittuihin tietoihin.

Hankintayksikkö voi laajentaa edellä 2 momentissa tarkoitetun ilmoitusvelvoitteen:

1) muihin kuin 2 momentissa tarkoitettuihin hankintasopimuksiin; sekä
2) pidemmälle alihankintaketjuun.

Hankintayksikkö voi rakennusurakka- ja palveluhankinnoissa sekä tavarahankintaan liittyvissä kokoamis- ja asennustöissä vaatia, että tarjoaja tai ryhmittymän jäsen itse toteuttaa tietyt kriittiset tehtävät.

82 §

Alihankkijoiden poissulkeminen

Hankintayksikkö voi 85—87 §:n mukaisesti tarkistaa, onko olemassa perusteita alihankkijoiden poissulkemiseksi 83 tai 84 §:n nojalla. Jos alihankkijaa koskee jokin pakollinen poissulkemisperuste, hankintayksikön on vaadittava, että tarjoaja korvaa alihankkijan. Jos alihankkijaa koskee jokin hankintalain 81 §:ssä tarkoitettu harkinnanvarainen poissulkemisperuste, hankintayksikkö voi vaatia alihankkijaa korvattavaksi.

9 luku

Ehdokkaiden ja tarjoajien sekä tarjouksen valinta

83 §

Ehdokkaan ja tarjoajan valintaperusteet

Hankintayksikön on valittava ehdokkaat ja tarjoajat etukäteen ilmoitettujen puolueettomien perusteiden mukaisesti. Hankintayksikön on suljettava pois sellaiset tarjoajat tai ehdokkaat, jotka eivät täytä näitä ehtoja. Ehdokkaan ja tarjoajan valintaperusteiden on oltava toimittajien saatavilla. Neuvottelumenettelyssä hankintayksikön on tarvittaessa vähennettävä valittujen tarjoajien määrää etukäteen ilmoitettujen perusteiden mukaisesti.

Hankintayksikkö voi soveltaa ehdokkaan ja tarjoajan soveltuvuuden arviointiin ja valintaan hankintalain 81 §:ssä säädettyjä harkinnanvaraisia poissulkemisperusteita, 85 §:ssä säädettyjä taloudelliseen ja rahoitukselliseen tilanteeseen liittyviä vaatimuksia sekä 86 §:ssä säädettyjä teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevia vaatimuksia. Ehdokas tai tarjoaja voi esittää näyttöä luotettavuudestaan pakollisesta tai harkinnanvaraisesta poissulkemisperusteesta huolimatta siten kuin asiasta hankintalain 82 §:ssä säädetään.

Perusteet voivat liittyä hankintayksikön tarpeeseen vähentää tarjoajien lukumäärää siten, että hankintamenettelyyn käytettävissä olevat voimavarat ovat oikeassa suhteessa käytettävän menettelyn luonteeseen nähden. Valittujen tarjoajien määrän on kuitenkin varmistettava riittävä kilpailu.

Avoimessa menettelyssä hankintayksikkö voi tarkistaa tarjousten vaatimustenmukaisuuden ja vertailla tarjoukset ennen soveltuvuuden tarkistamista. Hankintasopimusta ei kuitenkaan voida tehdä sellaisen tarjoajan kanssa, joka olisi tullut sulkea menettelystä 84 §:n nojalla tai joka ei täytä hankintayksikön asettamia soveltuvuusvaatimuksia.

84 §

Pakolliset poissulkemisperusteet

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja taikka sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu jostakin seuraavasta rikoksesta rangaistukseen:

1) rikoslain (39/1889) 16 luvun 13 §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 a §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen kansanedustajalle tai 16 luvun 14 b §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen kansanedustajalle;

2) rikoslain 17 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu osallistuminen järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan;

3) rikoslain 25 luvun 3 §:ssä tarkoitettu ihmiskauppa tai 25 luvun 3 a §:ssä tarkoitettu törkeä ihmiskauppa;

4) rikoslain 29 luvun 1 §:ssä tarkoitettu veropetos, 29 luvun 2 §:ssä tarkoitettu törkeä veropetos, 29 luvun 4 a §:ssä tarkoitettu työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 4 b §:ssä tarkoitettu törkeä työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 5 §:ssä tarkoitettu avustuspetos, 29 luvun 6 §:ssä tarkoitettu törkeä avustuspetos tai 29 luvun 7 §:ssä tarkoitettu avustuksen väärinkäyttö;

5) rikoslain 30 luvun 7 §:ssä tarkoitettu lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 7 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 8 §:ssä tarkoitettu lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa tai 30 luvun 8 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa;

6) rikoslain 32 luvun 6 §:ssä tarkoitettu rahanpesu, 32 luvun 7 §:ssä tarkoitettu törkeä rahanpesu, 32 luvun 8 §:ssä tarkoitettu salahanke törkeän rahanpesun tekemiseksi tai 32 luvun 9 §:ssä tarkoitettu tuottamuksellinen rahanpesu;

7) rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos, 34 a luvun 2 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu, 34 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän johtaminen, 34 a luvun 4 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän toiminnan edistäminen, 34 a luvun 4 a §:ssä tarkoitettu koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten, 34 a luvun 4 c §:ssä tarkoitettu värväys terrorismirikoksen tekemiseen tai 34 a luvun 5 §:ssä tarkoitettu terrorismin rahoittaminen.

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokkaan tai tarjoajan hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rikoslain 47 luvun 1 §:ssä tarkoitetusta työturvallisuusrikoksesta, 47 luvun 2 §:ssä tarkoitetusta työaikasuojelurikoksesta, 47 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta työsyrjinnästä, 47 luvun 3 a §:ssä tarkoitetusta kiskonnantapaisesta työsyrjinnästä, 47 luvun 5 §:ssä tarkoitetusta työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamisesta tai 47 luvun 6 a §:ssä tarkoitetusta luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä.

Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja myös muussa valtiossa 1 tai 2 momentissa mainittua rikosta vastaavasta rikoksesta annetun lainvoimaisen tuomion perusteella. ~~Näitä rikoksia ovat seuraavat Euroopan unionin lainsäädännössä tarkoitetut rikokset:~~

~~1) osallistuminen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/841/YOS 2 artiklassa määritellyn rikollisjärjestön toimintaan;~~

~~2) korruptio, sellaisena kuin se on määritelty Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan 2 kohdan c alakohdan nojalla tehdyn sellaisen lahjonnan, jossa on osallisena Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, torjumista koskevan yleissopimuksen (SopS 98/2005) 3 artiklassa ja lahjonnan torjumisesta yksityisellä sektorilla tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2003/568/YOS 2 artiklan 1 kohdassa;~~

~~3) Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamista koskevan yleissopimuksen (SopS 85/2002) 1 artiklassa tarkoitetut petokset;~~

~~4) terrorismin torjumisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS 1 artiklassa määritellyt terrorismirikokset tai 3 artiklassa määritellyt terroritoimintaan liittyvät rikokset taikka puitepäätöksen 4 artiklassa tarkoitettu yllyttäminen, avunanto tai yritys;~~

~~5) rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesutarkoituksiin sekä terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY 1 artiklassa määritelty rahanpesu tai terrorismin rahoitus;~~

~~6) lapsityövoima ja muut ihmiskaupan muodot siten kuin ne on määritelty ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2002/629/YOS korvaamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/36/EU 2 artiklassa~~.

Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta myös ehdokas tai tarjoaja, joka on lainvoimaisella päätöksellä tai tuomiolla todettu laiminlyöneen velvollisuutensa maksaa Suomen tai sijoittautumismaansa veroja tai sosiaaliturvamaksuja. Edellä säädettyä ei kuitenkaan sovelleta, jos ehdokas tai tarjoaja on maksanut verot tai sosiaaliturvamaksut taikka sopinut sitovasta järjestelystä niiden maksamista varten.

Ehdokasta tai tarjoajaa ei saa sulkea tarjouskilpailusta, jos 1—3 momentissa tarkoitettua rikosta taikka 4 momentissa tarkoitettua laiminlyöntiä koskevan lainvoimaisen tuomion antamisesta on kulunut yli viisi vuotta.

85 §

Yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja

Hankintayksikön on vaadittava käytettäväksi yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa alustavana näyttönä siitä, että ehdokas tai tarjoaja täyttää seuraavat vaatimukset:

1) mikään 84 §:ssä ja hankintalain 81 §:ssä tarkoitetuista poissulkemisperusteista ei koske ehdokasta tai tarjoajaa;

2) ehdokas tai tarjoaja täyttää hankintayksikön asettamat 83 §:n 2 momentissa tarkoitetut soveltuvuusvaatimukset.

Ehdokas tai tarjoaja voi käyttää samaa yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa useissa hankintamenettelyissä osoituksena 1 momentissa tarkoitettujen vaatimusten täyttymisestä edellyttäen, että ehdokas tai tarjoaja vahvistaa asiakirjan sisältämien tietojen olevan edelleen voimassa ja vastaavan hankintayksikön asettamia vaatimuksia.

Yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja on laadittava sähköisesti käyttäen yhteisen eurooppalaisen hankinta-asiakirjan vakiolomakkeen vahvistamisesta annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2016/7 vahvistettua vakiolomaketta.

86 §

Poissulkemisen edellytysten ja soveltuvuusvaatimusten täyttymisen selvittäminen

Ennen hankintasopimuksen tekemistä hankintayksikön on vaadittava valittua tarjoajaa toimittamaan ajantasaiset todistukset ja selvitykset sen tutkimiseksi, koskeeko sitä 84 §:ssä tarkoitettu pakollinen poissulkemisperuste ja täyttyvätkö hankintayksikön asettamat 83 §:ssä tarkoitetut soveltuvuusvaatimukset. Jos hankintayksikkö vetoaa hankintalain 81 §:n 1 momentin 1, 2 tai 4 kohdassa tarkoitettuun harkinnanvaraiseen poissulkemisperusteeseen, sen on ennen hankintasopimuksen tekemistä vaadittava valittua tarjoajaa toimittamaan ajantasaiset todistukset ja selvitykset kyseisen harkinnanvaraisen poissulkemisperusteen olemassaolon tutkimiseksi.

Edellä 1 momentissa säädettyä sovelletaan myös puitejärjestelyyn perustuviin ja dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtyihin hankintoihin, jos selvityksiä ei ole vaadittu tarjoajia puitejärjestelyyn tai dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksyttäessä. Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta puitejärjestelyyn perustuviin hankintoihin silloin, kun hankinta tehdään puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti ilman kilpailuttamista.

Hankintayksikkö voi myös milloin tahansa hankintamenettelyn aikana pyytää ehdokkaita ja tarjoajia toimittamaan kaikki tai osan 1 momentissa tarkoitetuista selvityksistä, jos se on tarpeen menettelyn asianmukaisen kulun varmistamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuksi näytöksi on hyväksyttävä 84 §:ssä tarkoitettujen pakollisten poissulkemisperusteiden osalta rikosrekisterilain (770/1993) 6 §:n 8 momentissa ja 6 b §:ssä tarkoitettu ote rikosrekisteristä taikka tarjoajan tai sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävän henkilön alkuperämaan tai sijoittautumismaan toimivaltaisen viranomaisen antama ote rikosrekisteristä. Rikosrekisteriote ei saa olla kahtatoista kuukautta vanhempi. Hankintayksikkö tai tarjoaja ei saa ottaa jäljennöstä rikosrekisteriotteesta eikä tallettaa sitä itselleen. Hankintayksikön on poissulkemisperusteiden selvittämisen jälkeen hävitettävä rikosrekisteriote tai palautettava se henkilölle, jota se koskee. Rikosrekisteristä ilmeneviä tietoja ei saa ilmaista muille kuin sellaisille henkilöille, jotka välttämättä tarvitsevat niitä poissulkemisperusteiden selvittämiseksi. Jollei ehdokkaan tai tarjoajan sijoittautumismaassa anneta edellä tarkoitettua otetta tai todistusta, niiden sijasta näytöksi on hyväksyttävä ehdokkaan tai tarjoajan edustajan sijoittautumismaan lainsäädännön mukainen valaehtoinen tai vakuutuksella vahvistettu ilmoitus.

Näytöksi on hankintalain 81 §:n 1 momentin 1 ja 2 sekä 4 kohdan osalta hyväksyttävä toimivaltaisen viranomaisen antama todistus. Jollei ehdokkaan tai tarjoajan sijoittautumismaassa anneta tällaisia todistuksia, näytöksi on hyväksyttävä ehdokkaan tai tarjoajan edustajan sijoittautumismaan lainsäädännön mukainen valaehtoinen tai vakuutuksella vahvistettu ilmoitus.

Näyttö ehdokkaan tai tarjoajan taloudellisesta ja rahoituksellisesta tilanteesta voidaan antaa yhdellä tai useammalla liitteessä E luetellulla asiakirjalla. Jos ehdokas tai tarjoaja ei hyväksyttävästä syystä voi toimittaa hankintayksikölle sen pyytämiä asiakirjoja, se saa osoittaa taloudellisen ja rahoituksellisen tilanteensa jollakin muulla hankintayksikön hyväksymällä asiakirjalla.

Ehdokkaan tai tarjoajan teknisestä pätevyydestä voidaan antaa näyttö yhdellä tai useammalla liitteessä E luetelluista tavoista hankinnan kohteen luonteen, määrän tai laajuuden ja käyttötarkoituksen mukaan.

Hankintayksikkö ei saa vaatia tarjoajaa toimittamaan näyttöä 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin, jos hankintayksikkö voi saada tarvittavat todistukset, selvitykset ja muut tiedot Suomessa tai muussa Euroopan talousalueen valtiossa olevasta maksuttomasta tietokannasta. Tarjoa-

jaa ei saa vaatia toimittamaan asiakirjanäyttöä, jos hankintayksiköllä on tarvittavat ajantasaiset asiakirjat jo hallussaan.

87 §

Sähköinen todistushakemisto

Hankintayksikön on pyydettävä ensisijaisesti Euroopan komission perustamaan sähköiseen todistushakemistoon kuuluvia todistuksia ja muita asiakirjoja 86 §:ssä tarkoitetuksi näytöksi poissulkemisen edellytysten ja soveltuvuusvaatimusten täyttymisestä.

Työ- ja elinkeinoministeriön tai sen määräämän tahon on varmistettava, että komission perustamaan sähköiseen todistushakemistoon syötettyjä tietoja todistuksista ja muusta asiakirjanäytöstä pidetään jatkuvasti ajan tasalla.

88 §

Ympäristöasioiden hallinta- ja laadunvarmistustoimenpiteet

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokkaalta tai tarjoajalta selvityksen rakennusurakan toteuttamisessa tai palvelun suorittamisessa toteutettavista ympäristövaikutusten hallintaa koskevista toimenpiteistä. Hankintayksikön vaatiessa riippumattomien toimielinten antamia todistuksia siitä, että ehdokas tai tarjoaja täyttää ympäristöasioiden hallintaa koskevien standardien vaatimukset, sen on viitattava unionin ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään (EMAS) tai tunnustettuihin ympäristöjärjestelmiin taikka alan eurooppalaisiin tai kansainvälisiin standardeihin perustuviin muihin ympäristöasioiden hallintaa koskeviin standardeihin, jotka tunnustetut laitokset ovat sertifioineet. ~~Hankintayksikön on hyväksyttävä myös muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimielinten vastaavat todistukset sekä ehdokkaiden ja tarjoajien todistukset vastaavista ympäristönhallintatoimenpiteistä.~~

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokkaalta tai tarjoajalta selvityksen laadunvarmistustoimenpiteistä. Hankintayksikön vaatiessa riippumattomien toimielinten antamia todistuksia siitä, että ehdokas tai tarjoaja täyttää laadunvarmistusstandardien vaatimukset, mukaan lukien esteettömyys vammaisille henkilöille, sen on viitattava alan eurooppalaisiin standardisarjoihin perustuviin laadunvarmistusjärjestelmiin, jotka varmentamista koskevia eurooppalaisia standardisarjoja noudattavat toimielimet ovat vahvistaneet. Hankintayksikön on hyväksyttävä myös muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimielinten vastaavat todistukset sekä tarjoajien toimittamat todistukset vastaavista laadunvarmistustoimenpiteistä.

Jos ehdokkaalla tai tarjoajalla ei ollut todistettavasti mahdollisuutta saada 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja todistuksia niille mahdollisesti asetettujen määräaikojen kuluessa syistä, jotka eivät johdu ehdokkaasta tai tarjoajasta itsestään, hankintayksikön on hyväksyttävä myös muu näyttö ympäristönhallinta- tai laadunvarmistustoimenpiteistä. Edellytyksenä on, että ehdokas tai tarjoaja osoittaa muuhun näyttöön perustuvien ympäristönhallinta- tai laadunvarmistustoimenpiteiden vastaavan ympäristöasioiden hallintajärjestelmää koskevien standardien tai laadunvarmistusstandardien vaatimuksia.

89 §

Ehdokkaan ja tarjoajan oikeudellinen muoto sekä ilmoitus vastaavista henkilöistä

Ehdokasta tai tarjoajaa, joka saa tarjota hankinnan kohteena olevia palveluja sijoittautumismaansa lainsäädännön mukaan, ei saa hylätä pelkästään sillä perusteella, että sen on muun lain mukaan oltava joko luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö.

Hankintayksikkö voi palveluhankinnoissa ja rakennusurakoissa sekä sijoittamis- tai asennustoimia sisältävissä tavarahankinnoissa velvoittaa ehdokkaat ja tarjoajat ilmoittamaan tarjouksissaan tai osallistumishakemuksissaan kyseisen palvelun tai rakennusurakan suorittamisesta vastaavien henkilöiden nimet ja ammatilliset pätevyydet.

90 §

Tarjouskilpailuun osallistuminen ryhmittymänä ja muiden yksiköiden voimavarojen käyttö

Toimittajat saavat tehdä tarjouksia tai ilmoittautua ehdokkaaksi ryhmittymänä. Hankintayksikkö ei saa edellyttää ehdokkaiden tai tarjoajien ryhmittymältä tiettyä oikeudellista muotoa tarjouksen tai osallistumishakemuksen tekemistä varten. Ryhmittymältä voidaan kuitenkin edellyttää tiettyä oikeudellista muotoa sopimusaikana, jos se on tarpeen hankintasopimuksen asianmukaiseksi toteuttamiseksi. Hankintayksikkö voi hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä ilmoittaa, miten ehdokkaiden ja tarjoajien on yhdessä ryhmittymänä täytettävä hankintalain 85 §:ssä tarkoitetut vaatimukset taloudellisesta ja rahoituksellisesta tilanteesta, hankintalain 86 §:ssä tarkoitetut vaatimukset teknisestä suorituskyvystä ja ammatillisesta pätevyydestä taikka 95 §:ssä tarkoitetut erityisehdot. Tällaisten ehdokkaiden ja tarjoajien ryhmittymiä koskevien lisäehtojen on oltava objektiivisesti perusteltuja ja oikeasuhteisia.

Ehdokas tai tarjoaja voi käyttää hankinnan toteuttamiseen muiden yksiköiden voimavaroja riippumatta niiden välisten suhteiden oikeudellisesta luonteesta. Ryhmittymä voi käyttää hankinnan toteuttamiseen ryhmittymään kuuluvien tai muiden yksiköiden voimavaroja. Muiden yksiköiden henkilöstön pätevyyteen ja kokemukseen liittyviä voimavaroja voidaan käyttää hyväksi vain, jos kyseiset muut yksiköt suorittavat hankinnan kohteena olevat rakennusurakat tai palvelut taikka osan niistä. Ehdokkaan tai tarjoajan taikka niiden ryhmittymän on osoitettava hankintayksikölle taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevien sekä muiden vaatimusten täyttyminen. Näyttönä voidaan käyttää yritysten välisiä sopimuksia tai muita sitoumuksia, joilla osoitetaan, että vaaditut edellytykset täyttävät voimavarat ovat ehdokkaiden tai tarjoajien taikka ryhmittymän käytettävissä.

Hankintayksikön on vaadittava ehdokasta tai tarjoajaa korvaamaan toimittaja, jonka voimavaroja se käyttää hyväkseen, jos kyseistä toimittajaa koskee 84 §:ssä tarkoitettu pakollinen poissulkemisperuste tai jos toimittaja ei täytä 83 §:n 2 momentissa tarkoitettuja soveltuvuusvaatimuksia. Hankintayksikkö voi vaatia ehdokasta tai tarjoajaa korvaamaan toimittajan, jota koskee hankintalain 81 §:ssä säädetty harkinnanvarainen poissulkemisperuste.

Jos ehdokas tai tarjoaja käyttää hyväkseen muiden yksiköiden voimavaroja taloudellista ja rahoituksellista tilannetta koskevien vaatimusten täyttämiseksi, hankintayksikkö voi edellyttää, että ehdokas tai tarjoaja ja kyseiset muut yksiköt ovat yhdessä vastuussa hankintasopimuksen toteuttamisesta.

91 §

Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Jos hankintayksikkö käyttää muissa kuin tavarahankinnoissa kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä taikka hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.

Hankintayksikkö voi asettaa hinta-laatusuhteen vertailuperusteita, jotka liittyvät laadullisiin, yhteiskunnallisiin, ympäristö- tai sosiaalisiin näkökohtiin tai innovatiivisiin ominaisuuksiin. Laatuun liittyviä perusteita voivat olla tekniset ansiot, esteettiset ja toiminnalliset ominaisuudet, esteettömyys, kaikkien käyttäjien vaatimukset täyttävä suunnittelu, käyttökustannukset, kustannustehokkuus, myynnin jälkeinen palvelu ja tekninen tuki, huolto ja toimituspäivä tai toimitus- tai toteutusaika sekä muut toimitusehdot. Hankintayksikkö voi ottaa huomioon myös hankintasopimuksen toteutukseen osoitetun henkilöstön pätevyyden ja kokemuksen sekä henkilöstön organisoinnin, jos osoitetun henkilöstön laadulla voi olla merkittävä vaikutus hankintasopimuksen toteuttamisessa.

Hankintayksikkö voi esittää hinta-laatusuhteen kustannustekijät myös kiinteän hinnan tai kustannusten muodossa, jolloin tarjoajat kilpailevat ainoastaan laatuun liittyvillä perusteilla.

Hankintayksikön on ilmoitettava käyttämänsä kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste tai hinta-laatusuhteen mukaiset vertailuperusteet hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä tai neuvottelukutsussa. Hankintayksikön on yksilöitävä vertailuperusteiden suhteellinen painotus hankintailmoituksessa, neuvottelukutsussa tai tarjouspyynnössä. Painotus voidaan ilmaista myös ilmoittamalla kohtuullinen vaihteluväli. Jos vertailuperusteiden suhteellista painotusta ei perustellusta syystä voida määritellä, vertailuperusteet on ilmoitettava alenevassa tärkeysjärjestyksessä.

Vertailuperusteiden on liityttävä hankinnan kohteeseen 92 §:n mukaisesti, ne eivät saa antaa hankintayksikölle rajoittamatonta valinnanvapautta ja niiden on oltava syrjimättömiä ja varmistettava todellisen kilpailun mahdollisuus. Hankintayksikön on asetettava vertailuperusteet siten, että tarjoaja pystyy todentamaan niihin perustuvat tiedot tarjousten vertailua varten. Epäselvissä tapauksissa hankintayksikön on tosiasiallisesti tarkistettava tarjoajien antamien tietojen ja näytön paikkansapitävyys.

92 §

Liityntä hankinnan kohteeseen

Hinta-laatusuhteen vertailuperuste liittyy hankinnan kohteeseen, jos se liittyy kyseisen sopimuksen perusteella toimitettaviin rakennusurakoihin, tavarahankintoihin tai palveluihin liittyvään sopimukseen miltä tahansa osin ja missä tahansa niiden elinkaaren vaiheessa. Tätä sovelletaan myös tilanteisiin, joissa vertailuperusteina mainitut tekijät eivät kuulu hankinnan kohteeseen sen fyysisenä osana.

93 §

Elinkaarikustannukset

Hankintayksikkö voi käyttää hankinnan kustannusten arvioimisen perusteena elinkaarikustannuksia. Elinkaarikustannuksia ovat hankintayksikölle tai muille hankinnan kohteen käyttäjille aiheutuneet hankintakustannukset, käyttökustannukset, huoltokustannukset sekä kierrätys- ja jätevaiheen kustannukset ja muut rakennusurakoiden, tavaroiden tai palvelujen elinkaaren aikaiset kustannukset.

Elinkaarikustannuksia ovat myös ulkoisista ympäristövaikutuksista aiheutuvat ja hankinnan kohteeseen sen elinkaaren aikana liittyvät kustannukset, jos niiden rahallinen arvo voidaan määrittää ja tarkistaa. Edellytyksenä ulkoisista ympäristövaikutuksista aiheutuvien kustannusten huomioimiselle on lisäksi, että:

1) arviointimenetelmä perustuu puolueettomasti todennettavissa oleviin ja syrjimättömiin perusteisiin;

2) arviointimenetelmä ei aiheettomasti suosi tai syrji tiettyjä toimittajia;

3) arviointimenetelmä on kaikkien asianomaisten osapuolten saatavilla ja käytettävissä; ja

4) kustannusten laskemiseksi vaadittavien tietojen toimittaminen ei vaadi kohtuuttomia ponnistuksia tavanomaista huolellisuutta noudattavilta toimittajilta.

Jos hankintayksikkö arvioi kustannukset elinkaarikustannusmallilla, sen on ilmoitettava hankinta-asiakirjoissa, mitkä tiedot tarjoajien ja ehdokkaiden on toimitettava kustannusten laskemista varten ja mitä menetelmää se käyttää elinkaarikustannusten laskennassa.

94 §

Poikkeuksellisen alhaiset tarjoukset

Hankintayksikön on vaadittava tarjoajalta selvitys tarjouksen hinnoista tai kustannuksista, jos tarjous vaikuttaa poikkeuksellisen alhaiselta. Pyyntö ja selvitys voivat koskea erityisesti valmistusmenetelmää, palvelun suorittamisen tai rakennusmenetelmän taloudellisia ja teknisiä ratkaisuja, hankinnan poikkeuksellisen edullisia ehtoja, rakennusurakoiden, tavaroiden tai palvelujen omintakeisuutta, hankintalain 81 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen velvoitteiden noudattamista, alihankintoja sekä tarjoajan saamaa valtiontukea.

Hankintayksikkö voi hylätä hankinnan laatuun ja laajuuteen nähden hinnaltaan poikkeuksellisen alhaisen tarjouksen, jos tarjoajan antama selvitys ja muu toimitettu näyttö ei tyydyttävästi selitä tarjottujen hintojen tai kustannusten alhaista tasoa. Hankintayksikön on hylättävä tarjous, jos tarjouksen poikkeuksellisen alhainen hinta tai kustannukset johtuvat hankintalain 81 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen velvoitteiden laiminlyömisestä.

Hankintayksikkö voi hylätä tarjouksen, joka on hinnaltaan tai kustannuksiltaan poikkeuksellisen alhainen tarjoajan saaman lainvastaisen valtiontuen vuoksi vain, jos tarjoaja ei pysty hankintayksikön asettamassa riittävässä määräajassa näyttämään toteen, että valtiontuki on myönnetty laillisesti. Hankintayksikön on ilmoitettava työ- ja elinkeinoministeriölle tarjouksen hylkäämisestä tässä momentissa tarkoitetusta syystä.

95 §

Hankintasopimuksen erityisehdot

Hankintayksikkö voi asettaa hankintasopimuksen toteuttamiselle erityisehtoja edellyttäen, että ehdot liittyvät hankinnan kohteeseen 92 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Ehdot voivat liittyä hankinnan taloudellisiin ja sosiaalisiin sekä innovaatio-, ympäristö- ja työllisyysnäkökohtiin. Hankintasopimuksen erityisehdoista on ilmoitettava hankintailmoituksessa, neuvottelukutsussa tai tarjouspyyntöasiakirjoissa.

Valtion keskushallintoviranomaisen ja tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan väliseen hankintasopimukseen on otettava ehto, jonka mukaan Suomessa toteutettavassa hankintasopimukseen sisältyvässä työssä on noudatettava vähintään niitä työsuhteen vähimmäisehtoja, joita Suomen lain ja työehtosopimusmääräysten mukaan on noudatettava samanlaatuisessa työssä.

Mitä 2 momentissa säädetään valtion keskushallintoviranomaisen velvollisuudesta, sovelletaan myös silloin, kun muu 5 §:ssä tarkoitettu hankintayksikkö tekee rakennusurakkaa koskevan hankintasopimuksen.

96 §

Hankintayksikön antaman tuen huomioon ottaminen tarjousten vertailussa

Jos tarjoajana on hankintayksikön omaan organisaatioon kuuluva yksikkö taikka, jos tarjoaja on saanut tai on saamassa hankintayksiköltä tarjoushintaan vaikuttavaa taloudellista tukea, hankintayksikön tulee tarjousten vertailussa ottaa huomioon edellä mainittu taloudellinen tuki ja muut sille aiheutuvat todelliset tarjoushintaan vaikuttavat seikat.

97 §

Kolmansista maista peräisin olevia tuotteita sisältävät tarjoukset

Tavarahankintaa koskeva tarjous voidaan hylätä, jos tullikoodeksista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa EU N:o 952/2013 määriteltyjen kolmansista maista peräisin olevien tuotteiden osuus on yli 50 prosenttia tarjoukseen sisältyvien tuotteiden kokonaisarvosta. Tällaisina tuotteina pidetään myös teleliikennelaitteissa käytettäviä ohjelmistoja.

Jos kaksi tai useampi tarjous on 91 §:ssä tarkoitettujen vertailuperusteiden mukaan samanarvoinen, etusijalle on asetettava se tarjous, jota ei voida hylätä 1 momentin mukaisesti. Tarjousten hintoja on pidettävä tämän pykälän mukaisesti samanarvoisina, jos niiden hintaero on enintään kolme prosenttia.

Tarjousta ei kuitenkaan saa asettaa etusijalle 2 momentin mukaisesti, jos sen hyväksyminen velvoittaisi hankintayksikön hankkimaan jo olemassa oleviin laitteisiin verrattuna teknisiltä ominaisuuksiltaan erilaisia laitteita, ja se johtaisi yhteensopimattomuuteen taikka käyttöön tai ylläpitoon liittyviin teknisiin vaikeuksiin tai suhteettomiin kustannuksiin.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta sellaisista kolmansista maista peräisin olevia tuotteita sisältäviin tarjouksiin, joiden kanssa Euroopan unioni on tehnyt monen- tai kahdenvälisen sopimuksen sen varmistamiseksi, että unionin yrityksille taataan yhdenvertainen ja todellinen pääsy näiden kolmansien maiden markkinoille.

III OSA

Sosiaali- ja terveyspalveluja sekä muita erityisiä palveluhankintoja sekä käyttöoikeussopimuksia koskevat menettelyt

10 luku

Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä muut erityiset palveluhankinnat

98 §

Sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä muiden erityisten palveluiden hankintoihin sovellettavat säännökset

Sen lisäksi, mitä I ja IV osassa säädetään hankintasopimuksista, liitteessä C lueteltuja palveluja koskeviin hankintoihin, jotka ovat arvoltaan vähintään 13 §:ssä säädettyjen kynnysarvojen suuruisia, sovelletaan tämän luvun säännöksiä.

99 §

Palvelujen käyttäjien tarpeiden huomioon ottaminen hankinnoissa

Tämän luvun mukaisissa palveluhankinnoissa hankintayksikön on otettava huomioon kyseistä palvelua koskeva lainsäädäntö. Sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnassa palvelun käyttäjien yksilöllisten ja pitkäaikaisten sekä toistuvien hoito- tai sosiaalipalvelujen turvaamiseksi hankintayksikön on otettava huomioon käyttäjien erityistarpeet ja kuuleminen siten kuin muualla laissa säädetään.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, hankintayksikön on sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnassa pyrittävä ottamaan huomioon palvelujen laatuun, jatkuvuuteen, esteettömyyteen, kohtuuhintaisuuteen, saatavuuteen ja kattavuuteen, eri käyttäjäryhmien erityistarpeisiin, käyttäjien osallistumiseen ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen sekä innovointiin liittyvät tekijät.

Pitkäkestoisia hoito- ja asiakassuhteita koskevan sosiaali- ja terveyspalvelun hankinnassa hankintayksikön on pyrittävä määrittämään sopimusten kesto ja muut ehdot siten, että sopimuksista ei muodostu kohtuuttomia tai epätarkoituksenmukaisia seurauksia palvelun käyttäjille.

100 §

Hankintamenettely

Hankintayksikön on noudatettava hankinnan kilpailuttamisessa sellaista menettelyä, joka on 3 §:ssä tarkoitettujen periaatteiden mukainen. Hankintayksikön on kuvattava käyttämänsä hankintamenettely hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Suorahankintoihin sovelletaan, mitä 43 ja 44 §:ssä säädetään suorahankinnoista palveluhankinnoissa.

101 §

Suorahankinta erityistilanteissa

Sen lisäksi, mitä 100 §:n 2 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan yksittäisissä tapauksissa tämän luvun mukaisissa sosiaali- ja terveyspalveluhankinnoissa, jos tarjouskilpailun järjestäminen tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi.

102 §

Ilmoittaminen

Hankintayksikön on ilmoitettava tämän luvun mukaisista palveluhankinnoista siten kuin 6 luvussa säädetään.

103 §

Tietojenvaihto

Hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto on toimitettava hankintayksikön valitsemalla tavalla. Valittujen viestintävälineiden on oltava yleisesti käytettävissä, eikä välineen valinta saa vaarantaa toimittajien mahdollisuutta osallistua hankintamenettelyyn.

Jos hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto toteutetaan sähköisiä välineitä käyttäen, sovelletaan, mitä 66 §:ssä säädetään.

104 §

Tarjouspyyntö ja tarjous

Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja laadittava siten, että sen perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia.

Tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa palvelun olevan tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen. Tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset on suljettava pois tarjouskilpailusta.

105 §

Tarjoajan soveltuvuus ja poissulkeminen

Hankintayksikkö voi asettaa vaatimuksia tarjoajan soveltuvuudelle. Soveltuvuutta koskevien vaatimusten tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan kohteeseen. Hankintayksikön tulee ilmoittaa käyttämänsä vaatimukset hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja, joka ei vastaa asetettuja soveltuvuusvaatimuksia. Hankintayksikkö voi vaatia, että tarjoajat antavat tarjouksensa osana vakuutuksen, että ne

täyttävät hankintayksikön asettamat soveltuvuutta koskevat vaatimukset. Vakuutuksessa annettujen tietojen paikkansapitävyys tulee tarkastaa tarjouskilpailun voittajan osalta ennen hankintasopimuksen allekirjoittamista.

Hankintayksikön tulee soveltaa 84 §:ssä ja se voi soveltaa hankintalain 81 §:ssä säädettyjä poissulkemisperusteita.

106 §

Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Hinta-laatusuhteen arvioinnissa käytettävien vertailuperusteiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi. Hankintayksikön tulee ilmoittaa käyttämänsä kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste sekä mahdolliset vertailuperusteet hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Jos hankintayksikkö käyttää kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä taikka hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.

11 luku

Käyttöoikeussopimukset

107 §

Käyttöoikeussopimuksiin sovellettavat säännökset

Sen lisäksi, mitä 1—3, 7, 12 ja 13 luvussa säädetään, lukuun ottamatta 22 §:n 1 momenttia sekä 115 ja 129 §:ää, käyttöoikeussopimuksiin, jotka ovat ennakoidulta arvoltaan vähintään 13 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetyn kynnysarvon suuruisia, sovelletaan tämän luvun säännöksiä. Käyttöoikeussopimuksiin sovelletaan lisäksi, mitä 71—73, 77, 79, 81—84, 89 ja 90 §:ssä säädetään.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös liitteessä C lueteltuja palveluja koskeviin käyttöoikeussopimuksiin. Näitä palveluja koskeviin käyttöoikeussopimuksiin sovelletaan lisäksi, mitä 99 ja 101 §:ssä säädetään.

108 §

Käyttöoikeussopimuksen kesto

Käyttöoikeussopimuksen sopimuskauden on oltava määräaikainen.

Yli viisi vuotta kestävien käyttöoikeussopimusten enimmäiskesto ei saa ylittää aikaa, jona käyttöoikeuden saaja voisi kohtuudella odottaa saavansa takaisin tekemänsä investoinnit urakoi-

den tai palvelujen toteuttamiseksi ja saadakseen tuoton sijoitetulle pääomalle ja sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tehdyille investoinneille.

109 §

Käyttöoikeussopimuksen tekemisessä sovellettava menettely

Hankintayksikön on noudatettava hankinnan kilpailuttamisessa sellaista menettelyä, joka on 3 §:ssä tarkoitettujen periaatteiden mukainen. Hankintayksikön on kuvattava käyttämänsä hankintamenettely hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Muutoksista tarjouspyyntöön on ilmoitettava hankintamenettelyyn osallistuneille tarjoajille, ja muutoksista hankintailmoitukseen on ilmoitettava uudella ilmoituksella.

Hankintayksikkö voi ennalta rajata niiden ehdokkaiden määrää, joilta pyydetään tarjous. Tarjoajaksi hyväksyttävät ehdokkaat on valittava avoimesti ja objektiivisin perustein. Ehdokkaita on kutsuttava menettelyyn hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä todellisen kilpailun varmistamiseksi.

Hankintayksikkö voi käydä neuvotteluja ehdokkaiden ja tarjoajien kanssa. Käyttöoikeussopimuksen kohdetta, kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteita ja vähimmäisvaatimuksia ei saa muuttaa neuvottelujen kuluessa.

110 §

Suorahankinta

Hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan, jos:

1) alkuperäisellä käyttöoikeussopimusta koskevalla menettelyllä ei ole saatu lainkaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia taikka soveltuvia osallistumishakemuksia tai tarjouksia; lisäedellytyksenä on, että käyttöoikeussopimuksen alkuperäisiä ehtoja ei olennaisesti muuteta;

2) teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan; lisäedellytyksenä on, että järkeviä vaihtoehtoisia tai korvaavia ratkaisuja ei ole eikä kilpailun puuttuminen johdu hankinnan ehtojen keinotekoisesta kaventamisesta; tai

3) käyttöoikeussopimuksen tarkoituksena on ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen luominen tai hankkiminen.

111 §

Ilmoittaminen

Hankintayksikön on ilmoitettava tämän luvun mukaisista käyttöoikeussopimuksista, kuten 6 luvussa säädetään.

112 §

Määräajat

Tarjousten jättämiselle on varattava vähintään 30 päivää hankintailmoituksen lähettämispäivästä. Jos hankintayksikkö valitsee ne ehdokkaat, jotka voivat tehdä tarjouksen, osallistumishakemusten jättämiselle on varattava vähintään 30 päivää ja tarjousten jättämiselle vähintään 22 päivää. Tällöin osallistumishakemusten jättämisen määräaika lasketaan hankintailmoituksen lähettämispäivästä ja tarjousten jättämisen määräaika lasketaan päivästä, jona ehdokkaita on kutsuttu jättämään tarjoukset.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuja tarjousten jättämisen määräaikoja voidaan lyhentää viidellä päivällä, jos hankintayksikkö hyväksyy tarjousten jättämisen sähköisessä muodossa.

Hankintayksikön on asettaessaan hankintamenettelyn määräaikoja otettava huomioon käyttöoikeussopimuksen ja sitä koskevan menettelyn laatu ja monitahoisuus sekä tarjousten ja osallistumishakemusten laatimisen ja toimittamisen vaatima aika. Jos tarjousten tekeminen edellyttää toteutuspaikkaan tutustumista tai hankinta-asiakirjoja tukevien asiakirjojen tarkastelua paikalla, tarjousten vastaanottamisen määräaika on asetettava siten, että kaikki toimittajat saavat tarjousten laatimiseksi tarvitsemansa tiedot. Tällöin tarjousaikojen on oltava pidempiä kuin 2 ja 3 momentissa asetetut vähimmäismääräajat.

113 §

Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Hinta-laatusuhteen arvioinnissa käytettävien vertailuperusteiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi eivätkä ne saa antaa hankintayksikölle rajoittamatonta valinnanvapautta. Hankintayksikön tulee ilmoittaa käyttämänsä kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste sekä mahdolliset vertailuperusteet hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Hankintayksikön on asetettava vertailuperusteet siten, että tarjoaja pystyy todentamaan niihin perustuvat tiedot tarjousten vertailua varten. Epäselvissä tapauksissa hankintayksikön on tosiasiallisesti tarkistettava tarjoajien antamien tietojen ja näytön paikkansapitävyys.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kokonaistaloudellisen edullisuuden perustetta ilmoitettaessa hankintayksikön on lueteltava käyttämänsä vertailuperusteet alenevassa tärkeysjärjestyksessä. Hankintayksikkö voi muuttaa ilmoittamaansa tärkeysjärjestystä, jos se saa tarjouskilpailussa tarjouksen, jossa ehdotetaan sellaista toiminnalliselta suorituskyvyltään poikkeuksellisen tasokasta innovatiivista ratkaisua, jota huolellinen hankintayksikkö ei olisi voinut ennakoida. Tällöin hankintayksikön on ilmoitettava kaikille tarjoajille tärkeysjärjestyksen muuttumisesta ja lähetettävä uusi tarjouspyyntö noudattaen 112 §:ssä säädettyjä vähimmäismääräaikoja. Tärkeysjärjestyksen muuttaminen ei saa johtaa tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun vaarantumiseen.

IV OSA

Yhteiset säännökset hankintapäätöksestä, hankintasopimuksesta, valvonnasta ja oikeussuojakeinoista sekä erinäiset säännökset

12 luku

Hankintaa koskevat päätökset ja hankintasopimus

114 §

Hankintaa koskeva päätös

Hankintayksikön on tehtävä ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuista sekä tarjousmenettelyn ratkaisusta kirjallinen päätös, joka on perusteltava.

Päätöksestä tai siihen liittyvistä asiakirjoista on käytävä ilmi ratkaisuun olennaisesti vaikuttaneet seikat, joita ovat ainakin ehdokkaan, tarjoajan tai tarjouksen hylkäämisen perusteet sekä keskeiset perusteet, joilla hyväksyttyjen tarjousten vertailu on tehty. Päätöksessä, joka koskee puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan kilpailuttamista, on riittävää todeta seikat, jotka osoittavat, että tarjousten valinta- ja vertailuperusteita on sovellettu 91 §:ssä edellytetyllä tavalla. Jos hankinnassa on noudatettava 120 §:ssä tarkoitettua odotusaikaa, päätöksestä tai siihen liittyvistä asiakirjoista on lisäksi käytävä ilmi, minkä ajan kuluttua hankintasopimus voidaan tehdä.

Hankintayksikön ei tarvitse tehdä tässä pykälässä tarkoitettua päätöstä 44 §:ssä tarkoitetusta lisätilauksesta tai hankintalain 153 §:ssä tarkoitetusta hankinnan väliaikaisesta järjestämisestä.

Puitejärjestelyyn perustuvassa hankinnassa hankintayksikön ei tarvitse tehdä tässä pykälässä tarkoitettua päätöstä, jos hankinta tehdään puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti ilman kilpailuttamista.

115 §

Hankintamenettelyä koskeva kertomus

Hankintasopimuksesta, puitejärjestelystä tai dynaamisen hankintajärjestelmän perustamisesta on laadittava kertomus. Kertomusta ei ole tarpeen laatia niiltä osin, kun vastaavat tiedot ilmenevät hankintaa koskevasta päätöksestä, jälki-ilmoituksesta tai muista hankinta-asiakirjoista. Kertomuksessa tulee olla seuraavat seikat:

1) perusteet tarjoajien ja tarjouksen valinnasta;
2) perusteet suorahankinnan käyttämiseen;
3) perusteet hinnaltaan poikkeuksellisen alhaisten tarjousten hylkäämiseen;
4) perusteet hankinnan jakamatta jättämiseen;
5) perusteet vaatia toimittajalta yli kaksinkertaista liikevaihtoa;
6) arvio alihankintana kolmansille osapuolille annettavista sopimuksen tai puitejärjestelyn osista taikka mahdollisten alihankkijoiden nimet;
7) perusteet hankinnan keskeyttämiseen;
8) perusteet muiden kuin sähköisten viestintävälineiden käyttämiseen.

Hankintayksikön on dokumentoitava riittävästi hankintamenettelyn eri vaiheet ja niihin liittyvät ratkaisut. Asiakirjat on säilytettävä vähintään kolmen vuoden ajan hankintasopimuksen tekemisestä. Kertomus on pyynnöstä toimitettava Euroopan komissiolle ja työ- ja elinkeinoministeriölle.

116 §

Hankintamenettelyn keskeyttäminen

Hankintamenettely voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä.

Hankintamenettelyn keskeyttämistä koskevaan ratkaisuun sovelletaan, mitä hankintaa koskevasta päätöksestä 114 §:ssä säädetään.

117 §

Valitusosoitus ja oikaisuohje

Hankintayksikön on liitettävä tekemäänsä päätökseen valitusosoitus, jossa selostetaan, miten asia on mahdollista saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi, hankintayksikön yhteystieto hankintalain 148 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta varten sekä ohjeet oikaisukeinon käyttämisestä (*oikaisuohje*), joissa selostetaan, miten ehdokas tai tarjoaja voi saattaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

Valitusosoituksen ja oikaisuohjeen antamiseen ja korjaamiseen sovelletaan muutoin, mitä valituksen osalta hallintolainkäyttölain (586/1996) 3 luvussa ja oikaisuohjeen osalta hallintolain (434/2003) 7 luvussa säädetään.

118 §

Hankintapäätöksen tiedoksianto

Hankintayksikön tekemä päätös perusteluineen sekä valitusosoitus ja oikaisuohje on annettava tiedoksi kirjallisesti niille, joita asia koskee. Päätös edellä mainittuine asiakirjoineen annetaan tiedoksi käyttäen ehdokkaan ja tarjoajan hankintayksikölle ilmoittamaa sähköistä yhteystietoa. Käytettäessä sähköistä yhteystietoa ehdokkaan ja tarjoajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon päivänä, jona asiaa koskeva sähköinen asiakirja on viestin vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että sähköistä viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin. Käytettäessä sähköistä tiedoksiantoa hankintayksikön on merkittävä viestiinsä erikseen tieto viestin lähettämispäivästä.

Päätös perusteluineen sekä valitusosoitus ja oikaisuohje voidaan antaa tiedoksi myös postitse kirjeenä siten kuin hallintolaissa säädetään. Ehdokkaan ja tarjoajan katsotaan saaneen päätöksestä oheisasiakirjoineen tiedon seitsemäntenä päivänä niiden lähettämisestä, jollei ehdokas tai tarjoaja näytä tiedoksiannon tapahtuneen myöhemmin.

119 §

Hankintasopimuksen tekeminen

Hankintapäätöksen tekemisen jälkeen hankintayksikön on tehtävä hankintasopimus. Hankintasopimus syntyy erillisen kirjallisen sopimuksen tekemisellä.

120 §

Odotusaika

Hankintasopimus voidaan tehdä aikaisintaan 14 päivän kuluttua siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tai hänen katsotaan saaneen päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksi (*odotusaika*).

Dynaamiseen hankintajärjestelmään ja puitejärjestelyyn perustuvissa hankinnoissa 1 momentissa tarkoitettu odotusaika on 10 päivää.

Odotusaikaa ei sovelleta suorahankinnassa.

121 §

Poikkeukset odotusajan noudattamisesta

Odotusaikaa ei tarvitse noudattaa, jos:

1) sopimus koskee 46 §:ssä tarkoitetun puitejärjestelyn perusteella tehtävää hankintaa;

2) sopimus tehdään ainoan hyväksyttävän tarjouksen tehneen tarjoajan kanssa eikä tarjouskilpailussa ole jäljellä muita tarjoajia tai ehdokkaita, joiden asemaan sopimuskumppanin valinta vaikuttaa; tai

3) sopimus koskee dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävää hankintaa.

122 §

Suorahankinnasta ilmoittaminen ja hankintasopimuksen tekeminen

Suorahankinnassa hankintayksikkö voi hankintapäätöksen jälkeen toimittaa julkaistavaksi suorahankintaa koskevan ilmoituksen ennen hankintasopimuksen tekemistä. Tällöin hankintasopimus voidaan tehdä aikaisintaan 14 päivän kuluttua ilmoituksen julkaisemisesta Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

123 §

Hankintalain hankintaoikaisua koskevien säännösten soveltaminen

Hankintayksikön päätöksen poistamiseen ja muun hankintamenettelyssä tehdyn ratkaisun peruuttamiseen sekä asian uudelleen ratkaisemiseen sovelletaan, mitä hankintaoikaisusta hankintalain 132—135 §:ssä säädetään. Hankintalain 135 §:ää sovelletaan vain viranomaishankintayksikköön.

124 §

Hankintasopimuksen muuttaminen sopimuskauden aikana

Hankintasopimusta tai puitejärjestelyä ei saa olennaisesti muuttaa sopimuskauden aikana ilman tämän lain mukaista uutta hankintamenettelyä. Olennaisena pidetään ainakin muutosta, jos:

1) muutoksella otetaan käyttöön ehtoja, jotka, jos ne olisivat alun perin kuuluneet hankintamenettelyyn, olisivat mahdollistaneet muiden kuin alun perin valittujen ehdokkaiden osallistumisen menettelyyn tai muun kuin alun perin hyväksytyn tarjouksen hyväksymisen tai jotka olisivat tuoneet hankintamenettelyyn lisää osallistujia;

2) hankintasopimuksesta tai puitejärjestelystä tulee muutoksen jälkeen taloudellisesti edullisempi sopimuskumppanille sellaisella tavalla, jota alkuperäisessä hankintasopimuksessa tai puitejärjestelyssä ei ollut määritetty;

3) muutos laajentaa hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn soveltamisalaa huomattavasti;

4) sopimuskumppani, jonka kanssa hankintayksikkö on alun perin tehnyt hankintasopimuksen, korvataan uudella sopimuskumppanilla.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, hankintasopimukseen ja puitejärjestelyyn voidaan tehdä muutos ilman uutta hankintamenettelyä, jos:

1) se perustuu hankintamenettelyn aikana tiedossa olleisiin ja hankinta-asiakirjoissa mainittuihin sopimusehtoihin tai niiden muuttamista koskeviin ehtoihin, niiden rahallisesta arvosta riippumatta, ja nämä ehdot ovat selkeät, täsmälliset ja yksiselitteiset, eivätkä ne muuta hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn yleistä luonnetta;

2) alkuperäisen sopimuskumppanin on tarpeen suorittaa lisätöitä tai -palveluja taikka ylimääräisiä tavarantoimituksia, jotka eivät sisältyneet alkuperäiseen hankintasopimukseen, ja jos sopimuskumppanin vaihtaminen ei ole mahdollista taloudellisista tai teknisistä syistä ja aiheuttaisi merkittävää haittaa tai kustannusten merkittävää päällekkäisyyttä hankintayksikölle;

3) muutoksen tarve johtuu olosuhteista, joita huolellinen hankintayksikkö ei ole voinut ennakoida eikä muutos vaikuta hankintasopimuksen yleiseen luonteeseen;

4) alkuperäinen sopimuskumppani korvataan uudella sopimuskumppanilla 1 kohdan mukaisella yksiselitteisellä sopimuksen muuttamista koskevalla ehdolla tai alkuperäisen sopimuskumppanin asema siirtyy yhtiön rakennejärjestelyjen, yritysostojen, sulautumisten ja määräysvallan muutosten tai maksukyvyttömyyden seurauksena kokonaan tai osittain toiselle toimittajalle, joka täyttää alun perin vahvistetut laadulliset soveltuvuusvaatimukset edellyttäen, ettei tästä aiheudu muita olennaisia muutoksia hankintasopimukseen eikä tällä pyritä kiertämään tämän lain soveltamista;

5) kyse on sellaisesta vähäarvoisesta sopimusmuutoksesta, joka alittaa 13 §:ssä säädetyt kynnysarvot eikä vaikuta sopimuksen yleiseen luonteeseen.

Edellä 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun muutoksen arvo ei saa olla enemmän kuin 50 prosenttia alkuperäisen sopimuksen arvosta. Jos 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettuja muutoksia tehdään peräkkäin useampia, arvioidaan jokaista muutosta itsenäisenä. Tällaisten muutosten tavoitteena ei saa olla tämän lain säännösten kiertäminen.

Edellä 2 momentin 5 kohdassa tarkoitetun muutoksen arvo tulee olla pienempi kuin 10 prosenttia alkuperäisen palvelu- tai tavarahankintasopimuksen tai palveluja koskevan käyttöoikeussopimuksen arvosta ja 15 prosenttia alkuperäisen rakennusurakkasopimuksen tai käyttöoikeusurakan arvosta. Jos 2 momentin 5 kohdan tarkoittamia muutoksia tehdään peräkkäin useampia, arvo arvioidaan peräkkäisten muutosten kumulatiivisen nettoarvon perusteella.

Edellä 3 ja 4 momentissa tarkoitetun hinnan laskemista varten tarkistettu hinta on viitearvo, kun hankintasopimukseen sisältyy indeksilauseke.

125 §

Hankintasopimuksen irtisanominen erityistilanteissa

Sen lisäksi, mitä hankintasopimuksessa on sovittu, hankintayksikkö voi irtisanoa hankintasopimuksen päättymään välittömästi, jos:

1) hankintasopimukseen on tehty 124 §:n 1 momentissa tarkoitettu olennainen muutos;

2) toimittajaa on koskenut jokin 84 §:ssä säädetyistä pakollisista poissulkuperusteista hankintasopimuksen tekohetkellä; tai

3) sopimusta ei olisi voinut tehdä toimittajan kanssa, koska Euroopan unionin tuomioistuin on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 258 artiklan mukaisessa menettelyssä todennut hankintayksikön rikkoneen vakavasti Euroopan unionin perussopimusten ja erityisalojen hankintadirektiivin mukaisia velvoitteita.

126 §

Asiakirjojen julkisuutta koskevien säännösten soveltaminen

Hankintayksikön asiakirjojen julkisuuteen ja asiakirjoista perittäviin maksuihin sekä asianosaisen tiedonsaantioikeuteen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), jos hankintayksikkö on mainitun lain 4 §:ssä tarkoitettu viranomainen tai jos sen on muualla laissa olevan säännöksen perusteella noudatettava sanottua lakia.

Muun kuin 1 momentissa tarkoitetun hankintayksikön järjestämään tarjouskilpailuun osallistuneen oikeuteen saada tieto tarjouksen käsittelyä varten laadituista ja saaduista asiakirjoista sekä hankintayksikön palveluksessa olevan vaitiolovelvollisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään asianosaisen oikeudesta asiakirjaan, asiakirjan julkisuuden määräytymisestä sekä tiedonsaantia koskevan asian käsittelemisestä ja ratkaisemisesta.

Hankintayksikön päätökseen, jolla on ratkaistu tiedon saantia asiakirjasta koskeva asia, saa hakea muutosta siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 33 §:ssä säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus käsittelemään muun kuin viranomaisena toimivan hankintayksikön päätöksestä tehdyn valituksen, on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirin alueella hankintayksikkö sijaitsee.

13 luku

Valvonta, oikeussuojakeinot ja erinäiset säännökset

127 §

Hankintojen valvontaa koskevien hankintalain säännösten soveltaminen

Hankintojen valvontaan ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltaan sovelletaan, mitä hankintalain 15 luvussa säädetään.

128 §

Muutoksenhakua ja seuraamuksia koskevien hankintalain säännösten soveltaminen

Muutoksenhakuun tässä laissa tarkoitetuista ratkaisuista sekä lainvastaisen menettelyn johdosta määrättäviin seuraamuksiin sovelletaan, mitä hankintalain 16 luvussa säädetään.

129 §

Hankintasopimusten säilyttäminen

Hankintayksiköiden on säilytettävä vähintään hankintasopimuksen keston ajan jäljennökset kaikista tehdyistä hankintasopimuksista, joiden arvo on vähintään 1 000 000 euroa tavarahankintasopimuksissa tai palveluhankintasopimuksissa sekä 10 000 000 euroa rakennusurakkasopimuksissa.

130 §

Oikeus tietojen saantiin

Viranomaishankintayksiköillä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta välttämättömät tiedot yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä tarkoitetuista yrityksistä ja yhteisöistä hankintalain 81 §:n 1 momentissa tarkoitettujen harkinnanvaraisten poissulkemisperusteiden olemassaolon selvittämiseksi. Tiedot voidaan antaa teknisen käyttöyhteyden välityksellä ja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

131 §

Komissiolle toimitettava seurantaraportti ja jäsenvaltioiden tietojenvaihto

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa seurantaraportin toimittamisesta komissiolle joka kolmas vuosi. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa myös 75—77, 83, 84, 86, 88 ja 94 §:ssä tarkoitettujen tietojen luovuttamisesta muiden jäsenvaltioiden viranomaisille. Työ- ja elinkeinoministeriön on ilmoitettava Euroopan komissiolle kaikista oikeudellisista tai tosiasiallisista yleisistä vaikeuksis-

ta, joita Suomeen sijoittuneet yritykset ovat kohdanneet ja ilmoittaneet ministeriölle pyrkiessään tekemään palveluhankintasopimuksia Euroopan talousalueen ulkopuolisissa maissa.

Hankintayksiköiden ja muiden viranomaisten on pyynnöstä toimitettava seurantaraportin tekemistä ja tilastointia sekä tietojenvaihtoa varten tarvittavat tiedot työ- ja elinkeinoministeriölle.

132 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 85 §:n 3 momentti tulee kuitenkin voimaan vasta 18 päivänä huhtikuuta 2018.

Tällä lailla kumotaan vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annettu laki (349/2007), jäljempänä *vanha erityisalojen hankintalaki*.

Mitä tämän lain 127 §:ssä säädetään valvonnasta, sovelletaan vasta päivästä kuuta 20 .

Jos muualla lainsäädännössä viitataan vanhaan erityisalojen hankintalakiin, sen asemesta sovelletaan tätä lakia.

133 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain 7 lukua sovelletaan yhteishankintayksiköihin vasta 18 päivästä huhtikuuta 2017 ja muihin hankintayksiköihin 18 päivästä lokakuuta 2018. Vanhan erityisalojen hankintalain nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen (614/2007) 4 lukua sovelletaan yhteishankintayksiköihin 17 päivään huhtikuuta 2017 saakka ja muihin hankintayksiköihin 17 päivään lokakuuta 2018 saakka.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, tämän lain 7 lukua saa soveltaa hankintamenettelyyn liittyvään tietojenvaihtoon tämän lain voimaan tultua, jos tietojenvaihto toimitetaan sähköistä muotoa käyttäen.

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuihin lain voimaan tullessa vireillä oleviin hankintamenettelyihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Lain 20 §:n 1 momentin 11 ja 12 kohdassa tarkoitetut palvelut

Lain 20 §:n 1 momentin 11 kohdassa tarkoitetut palvelut Palvelujen kuvaus	CPV –viitenumero
Palonsammutus- ja pelastuspalvelut	75250000-3
Palokunnan palvelut	75251000-0
Palonsammutustyöt	75251100-1
Palontorjunta	75251110-4
Metsäpalojen sammutuspalvelut	75251120-7
Pelastuspalvelut	75252000-7

Väestönsuojelu	75222000-8
Ydinturvallisuuteen liittyvät palvelut	98113100-9
Sairaankuljetus	85143000-3

Lain 20 §:n 1 momentin 12 kohdassa tarkoitetut palvelut Palvelujen kuvaus	CPV -viitenumero
Tutkimus- ja kehittämispalvelut sekä niihin liittyvät konsulttipalvelut	73000000-2
Kokeelliset kehityspalvelut	73120000-9
Tutkimus- ja kehitystoiminnan suunnittelu ja toteutus	73300000-5
Ennakkototeutettavuustutkimus ja teknologinen demonstrointi	73420000-2
Testaus ja arviointi	73430000-5

Rakennusurakoiden lista

NACE Rev. 1	CPV-koodi

PÄÄLUOKKA F	RAKENTAMINEN	

2-numerotaso	3-numerotaso	4-numerotaso	Kuvaus	Huomautukset	
45			Rakentaminen	Tälle kaksinumerotasolle kuuluu: - uudisrakentaminen, entisöinti ja tavanomainen korjaaminen	45000000
	45.1		Rakennusalueen pohjarakentaminen		45100000

		45.11	Rakennusten purku ja raivaus; maansiirto	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - rakennusten ja muiden rakenteiden purku - rakennusalueen raivausmaansiirto: rakennusalueen maankaivuu, täyttö- ja tasaustyöt, ojankaivu, louhintatyöt, räjäytystyöt jne. - maaperän rakentaminen kaivostoimintaa varten - irtomaan poisto ja muut kaivosten ja kaivosalueiden perustyöt ja esirakentaminen Tälle nelinumerotasolle kuuluu myös: - rakennusalueen salaojitustyöt - maa- tai metsätalousmaan ojitus	45110000
		45.12	Koeporaus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: -koeporaus, koekairaus ja näytteenotto rakennus-, geofysikaalisiin, geologisiin tai vastaaviin tarkoituksiin Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - öljy- tai kaasulähteiden poraus, vrt. 11.20 - vesikaivon poraus, vrt. 45.25 - kuilun syvennys, vrt. 45.25 - öljy- ja kaasukenttien tutkimus, geofysikaalinen, geologinen ja seisminen tutkimus, vrt. 74.20	45120000
	45.2		Rakennusten tai niiden osien rakentaminen; maa- ja vesirakentaminen		45200000

		45.21	Yleiset talonrakennustyöt sekä maa- ja vesirakennustyöt	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - kaikenlaisten rakennusten rakentaminen; maa- ja vesirakennustyöt - siltojen, myös eritasoteiden, maasiltojen, tunneleiden ja metrotunneleiden rakentaminen - putkijohtojen, tietoliikennekaapelien ja voimalinjojen kaukoverkostojen rakentaminen - putkijohtojen, tietoliikennekaapelien ja voimalinjojen kunnallisverkostojen rakentaminen - tähän liittyvät asennustyöt - tehdasvalmisteisten rakennusten kokoaminen ja pystyttäminen rakennuspaikalla Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - öljyn ja kaasun tuotantoon liittyvät palvelut, vrt. 11.20 - itsevalmistetuista, muista kuin betonisista osista koostuvien kokonaisten valmiiden rakenteiden pystyttäminen, vrt. 20, 26 ja 28 - urheilukenttien, uima-altaiden, urheilusalien, tenniskenttien, golfratojen ja muiden urheilualueiden rakentaminen lukuun ottamatta rakennusten pystyttämistä, vrt. 45.23 - rakennusasennus, vrt. 45.3 - rakennusten viimeistely, vrt. 45.4 - arkkitehti- ja insinööripalvelut, vrt. 74.20 - rakentamisen projektinhallinta, vrt. 74.20	45210000 paitsi: – 45213316 45220000 45231000 45232000

		45.22	Kattorakenteiden pystyttäminen ja kattaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - kattorakenteiden asennustyöt - katteiden asennustyöt - vesitiivistystyöt	45261000
		45.23	Moottoriteiden, katujen, lentokenttien ja urheilualueiden rakentaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - moottoriteiden, katujen, muiden ajoneuvoille ja jalankulkijoille tarkoitettujen liikenneväylien rakentaminen - rautateiden rakentaminen - kiitoratojen rakentaminen - urheilukenttien, uima-altaiden, urheilusalien, tenniskenttien, golfratojen ja muiden urheilualueiden rakentaminen lukuun ottamatta rakennusten pystyttämistä - ajoratamerkintöjen maalaustyöt teillä ja paikoitusalueilla Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - alustavat maansiirtotyöt, vrt. 45.11	45212212 ja DA03 45230000 paitsi:– 45231000 – 45232000 – 45234115
		45.24	Vesirakentaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu:seuraavat rakennustyöt: - vesiväylien, satamien ja jokien, huvivenesatamien, sulkujen jne. rakentaminen - padot ja aallonmurtajat - ruoppaustyöt - vedenalaiset rakennustyöt	45240000

		45.25	Muu erikoisalarakentaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - erilaisille rakenteille yhteiseen piirteeseen erikoistunut rakentaminen, joka edellyttää erityistaitoja tai -laitteita - perustuksien rakentaminen, mukaan lukien paalutustyöt - kaivojen poraus ja rakentaminen, kuilun syvennys - muiden kuin itsevalmistettujen teräsrunkorakenteiden pystyttäminen - teräksen taivuttaminen - muuraustyöt ja katukiveyksen laskeminen - rakennustelineiden ja työtasojen asentaminen ja purku, mukaan lukien telineiden ja tasojen vuokraus - savupiippujen ja teollisuusuunien pystytys Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - rakennustelineiden vuokraus ilman asennusta ja purkamista, vrt. 71.32	45250000 45262000
	45.3		Rakennusasennus		45300000
		45.31	Sähköjohtojen ja -laitteiden asennus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: Seuraavien laitteistojen rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen: - sähköjohdot ja -laitteet - tietoliikennejärjestelmät - sähkölämmitysjärjestelmät - taloantennit - palohälyttimet - varashälyttimet - hissit ja liukuportaat - ukkosenjohdattimet jne.	45213316 45310000 paitsi: – 45316000

		45.32	Eristystyöt	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - lämpö-, ääni- tai tärinäeristeiden rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - vesitiivistystyöt, vrt. 45.22	45320000
		45.33	Putkityöt	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: Seuraavien laitteistojen rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen: - vesi- ja viemärilaitteet ja -kalusteet - kaasulaitteet - lämmitys-, tuuletus-, jäähdytys- tai ilmastointilaitteet ja -putket - palosammutusjärjestelmät Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - sähkölämmitysjärjestelmien asennus, vrt. 45.31	45330000
		45.34	Muu rakennusasentaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - valaistus- ja merkinantolaitteistojen asennus teille, rautateille, lentokentille ja satamiin - muualla luokittelemattomien laitteiden ja laitteistojen rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen	45234115 45316000 45340000
	45.4		Rakennusten viimeistely		45400000
		45.41	Rappaus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - rakennusten tai muiden rakenteiden sisä- tai ulkopintojen rappaustyöt laastilla tai stukilla sekä vastaavilla rappausaineilla	45410000

		45.42	Rakennuspuusepän asennustyöt	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - muiden kuin itsevalmistettujen, puusta tai muista aineista valmistettujen ovien, ikkunoiden, oven- ja ikkunankarmien, sovitettujen keittiöiden, portaikkojen, myymäläkalusteiden ja vastaavien asennus - sisätilojen viimeistelytyöt, kuten sisäkattojen päällystys - seinien panelointi, siirrettävien väliseinien asennus jne. Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - parketin ja muiden puisten lattiapäällysteiden asennus, vrt. 45.43	45420000
		45.43	Lattianpäällystys ja seinien verhoilu	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - rakennusten tai muiden rakenteiden päällystäminen tai laatoittaminen - keraamisilla, betonisilla tai kivisillä seinä- tai lattiatiilillä tai -kivillä - parketilla tai muulla puisella lattiapäällysteellä taikka kokolattiamatoilla tai linoleumilla - myös kumisella tai muovisella lattiapäällysteellä - mosaiikkisilla, marmorisilla, graniittisilla tai liuskekivisillä seinä- tai lattiapäällysteillä - tapetilla	45430000

		45.44	Maalaus ja lasitus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - rakennusten sisä- ja ulkomaalaus - muiden rakenteiden ulkomaalaus - lasien, peilien jne. asennus Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - ikkunoiden asennus, vrt. 45.42	45440000
		45.45	Muu rakennusten viimeistely	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: - yksityisten uima-altaiden rakentaminen - rakennusten ulkopintojen puhdistaminen höyryllä, hiekkapuhaltamalla ja vastaavalla tavalla - muut muualla luokittelemattomat rakennusten viimeistelytyöt Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - rakennusten ja muiden rakenteiden siivous, vrt. 74.70	45212212 ja DA04 45450000
	45.5		Rakennus- tai purkulaitteiden vuokraus käyttäjineen		45500000
		45.50	Rakennus- tai purkulaitteiden vuokraus käyttäjineen	Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: - rakennus- tai purkukoneiden ja -laitteiden vuokraus ilman käyttäjää, vrt. 71.32	45500000

Lain 98 §:ssä tarkoitetut sosiaali- ja terveyspalvelut sekä muut erityiset palvelut:

1) terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut ja niihin liittyvät palvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 75200000-8; 75231200-6; 75231240-8; 79611000-0; 79622000-0 [Kotiapulaisten hankintapalvelut]; 79624000-4 [Sairaanhoitohenkilöstön hankintapalvelut] ja 79625000-1 [Hoitohenkilöstön hankintapalvelut] 85000000-9–85323000-9; 98133100-5, 98133000-4; 98200000-5; 98500000-8 [Yksityishenkilöitä työllistävät kotitaloudet] ja 98513000-2–98514000-9 [Työvoimapalvelut kotitalouksille, Henkilöstönvälityspalvelut kotitalouksille, Toimistotyöntekijöiden välityspalvelut kotitalouksille, Tilapäistyöntekijät kotitalouksille, Kotiapupalvelut ja Kotipalvelut];

2) sosiaalialan, koulutuksen, terveydenhuollon ja kulttuurin hallintopalvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 85321000-5 ja 85322000-2, 75000000-6 [Julkishallinnon palvelut, maanpuolustus ja sosiaaliturvapalvelut], 75121000-0, 75122000-7, 75124000-1; 79995000-5–79995200-7; 80000000-4 Yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen palvelut–80660000-8; 92000000-1 ja 92700000-8 79950000-8 [Näyttelyjen, messujen ja kongressien järjestelypalvelut], 79951000-5 [Seminaarien järjestäminen], 79952000-2 [Tapahtumapalvelut], 79952100-3 [Kulttuuritapahtumien järjestäminen], 79953000-9 [Festivaalien järjestäminen], 79954000-6 [Juhlien järjestäminen], 79955000-3 [Muotinäytösten järjestäminen], 79956000-0 [Messujen ja näyttelyjen järjestäminen] ;
3) pakollisen sosiaaliturvan palvelut, jotka kuuluvat CPV-koodiin 75300000-9, jos ne kuuluvat lain soveltamisalaan;
4) sosiaalietuuspalvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 75310000-2, 75311000-9, 75312000-6, 75313000-3, 75313100-4, 75314000-0, 75320000-5, 75330000-8, 75340000-1;
5) muut yhteisöön liittyvät, yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut, mukaan lukien ammattiyhdistysten, poliittisten järjestöjen, nuorisojärjestöjen ja muiden erilaisten yhdistysten tarjoamat palvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 98000000-3; 98120000-0; 98132000-7; 98133110-8 ja 98130000-3;
6) uskonnollisten järjestöjen palvelut, jotka kuuluvat CPV-koodiin 98131000-0;
7) hotelli- ja ravintolapalvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 55100000-1–55410000-7; 55521000-8–55521200-0 [55521000-8 Ateriapalvelut kotitalouksille, 55521100-9 Aterioiden kotiinkuljetuspalvelu, 55521200-0 Ateriakuljetuspalvelut] 55520000-1 Ateriapalvelut, 55522000-5 Muonituspalvelut kuljetusyrityksille, 55523000-2 Muiden yritysten tai muiden laitosten ateriapalvelut, 55524000-9 Kouluruokailupalvelut 55510000-8 Ruokalapalvelut, 55511000-5 Henkilöstöruokaloiden ja muiden rajoitetulle asiakaskunnalle tarkoitettujen kahviloiden palvelut, 55512000-2 Ruokalanhoito, 55523100-3 Kouluruokailupalvelut;
8) oikeudelliset palvelut, sikäli kuin niitä ei ole suljettu pois 20 §:n nojalla, ja jos ne kuuluvat CPV-koodeihin 79100000-5–79140000-7; 75231100-5;
9) muita hallinnolliset ja valtionhallinnon palvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 75100000-7–75120000-3; 75123000-4; 75125000-8–75131000-3;
10) yhteiskunnalle tuotettavat palvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 75200000-8–75231000-4;
11) vankilapalvelut, yleiseen turvallisuuteen liittyvät ja pelastuspalvelut, sikäli kuin niitä ei ole suljettu pois 20 §:n nojalla, ja jotka kuuluvat CPV-koodeihin 75231210-9–75231230-5; 75240000-0–75252000-7; 794300000-7; 98113100-9 ;
12) tutkinta- ja turvallisuuspalvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 79700000-1–79721000-4 [Tutkinta- ja turvallisuuspalvelut, Turvallisuuspalvelut, Hälytysjärjestelmän valvonta, Vartiointipalvelut, Valvontapalvelut, Seurantajärjestelmään liittyvät palvelut, Karkurien jäljityspalvelut, Partiointipalvelut, Henkilökorttien myöntämispalvelut, Tutkintapalvelut ja Etsivätoimistopalvelut] 79722000-1 [Grafologiapalvelut], 79723000-8 [Jäteanalyysipalvelut] ;
13) kansainväliset palvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 98900000-2 [Ulkopuolisten järjestöjen ja toimielinten palvelut] ja 98910000-5 [Kansainvälisten järjestöjen ja toimielinten palvelut];

14) postipalvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 64000000-6 [Posti- ja televiestintäpalvelut], 64100000-7 [Posti- ja pikalähettipalvelut], 64110000-0 [Postipalvelut], 64111000-7 [Sanoma- ja aikakauslehtiin liittyvät postipalvelut], 64112000-4 [Kirjelähetyksiin liittyvät postipalvelut], 64113000-1 [Paketteihin liittyvät postipalvelut], 64114000- 8 [Postitoimistopalvelut], 64115000-5 [Postilokerojen vuokrauspalvelut], 64116000-2 [Poste restante -palvelut], 64122000-7 [Toimiston sisäiset posti- ja lähettipalvelut]; taikka
15) sekalaiset palvelut, jotka kuuluvat CPV-koodeihin 50116510-9 [Autonrenkaiden pinnoitus], 71550000-8 [Sepän palvelut].

Lain 5 §:n 6 momentin 2 kohdassa tarkoitetut unionin säädökset:

a) maakaasulaitosten hoitamiseen tarkoitettujen lupien myöntäminen direktiivin 2009/73/EY 4 artiklassa säädettyjen menettelyjen mukaisesti;
b) direktiivin 2009/72/EY mukaiset uusien sähköntuotantolaitosten rakennusluvat tai rakentamista koskevat tarjouspyynnöt;
c) postipalveluun, jota ei ole varattu eikä saa varata, liittyvien lupien myöntäminen direktiivin 97/67/EY 9 artiklassa säädettyjen menettelyjen mukaisesti;
d) hiilivetyjen hyödyntämistä sisältävään toimintaan liittyvien lupien myöntäminen direktiivissä 94/22/EY säädetyn menettelyn mukaisesti;
e) linja-autojen, raitiovaunujen, rautateiden tai metron henkilöliikennepalvelujen suorittamista koskevat asetuksen (EY) N:o 1370/2007 mukaiset palveluhankintasopimukset, jotka on tehty tarjouskilpailussa noudatettavan menettelyn perusteella mainitun asetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaisesti, edellyttäen, että sopimuksen voimassaoloaika on mainitun asetuksen 4 artiklan 3 tai 4 kohdan mukainen.

Lain 86 §:n 6 ja 7 momentissa tarkoitetut selvitykset ehdokkaan tai tarjoajan soveltuvuudesta

Taloudellinen tilanne ja rahoitusasema (86 §:n 6 momentti)
- pankkien antamat asianmukaiset lausunnot tai tarvittaessa todiste asianmukaisesta ammatinharjoittajan vastuuvakuutuksesta;
- tilinpäätökset tai otteet niistä, jos sen valtion lainsäädännössä, johon talouden toimija on sijoittautunut, edellytetään tilinpäätöksen julkistamista;
- todistus yrityksen kokonaisliikevaihdosta ja tarvittaessa liikevaihdosta hankintasopimuksen kohteena olevalla toimialalla enintään kolmelta viimeiseltä kuluneelta tilikaudelta sen mukaan, milloin yritys on perustettu tai aloittanut toimintansa, jos liikevaihtoa koskevat tiedot ovat saatavilla.
Tekninen suorituskyky (86 §:n 7 momentti)
- luettelo toteutetuista rakennusurakoista enintään viimeksi kuluneiden viiden vuoden ajalta ja sen tueksi todistukset merkittävimpien rakennusurakoiden asianmukaisesta toteuttamisesta ja lopputuloksesta; jos se on tarpeen riittävän kilpailun varmistamiseksi, hankintaviranomaiset voivat ilmoittaa, että huomioon otetaan todisteet merkityksellisistä rakennusurakoista, jotka on toteutettu yli viisi vuotta sitten;

- luettelo merkittävimmistä suoritetuista tavarantoimituksista tai palveluista enintään viimeksi kuluneiden kolmen vuoden ajalta ja tiedot niiden arvosta, ajankohdasta sekä julkisesta tai yksityisestä vastaanottajasta. Jos se on tarpeen riittävän kilpailun varmistamiseksi, hankintaviranomaiset voivat ilmoittaa, että huomioon otetaan todisteet merkityksellisistä tavarantoimituksista tai palvelusuorituksista, jotka on tehty yli kolme vuotta sitten;
- selvitys asianomaisista talouden toimijan yritykseen suoraan kuuluvista tai kuulumattomista teknisistä asiantuntijoista tai teknisistä laitoksista, erityisesti niistä, jotka vastaavat laadunvalvonnasta, ja, jos kyseessä ovat rakennusurakkasopimukset, niistä, jotka ovat urakoitsijan käytettävissä urakan toteuttamista varten;
- kuvaus talouden toimijan laadunvarmistukseen käyttämistä teknisistä välineistä ja toimenpiteistä sekä yrityksen tutkimus- ja kehitysjärjestelmistä;
- selvitys toimitusketjun hallinnoinnista ja seurantajärjestelmistä, joita talouden toimija voi soveltaa hankintasopimuksen toteuttamisen yhteydessä;
- jos toimitettavat tuotteet tai palvelut ovat monimutkaisia tai niitä tarvitaan poikkeuksellisesti vain tiettyä tarkoitusta varten, tarkastus, jonka suorittaa hankintaviranomainen tai tämän puolesta suostumuksellaan sen maan toimivaltainen virallinen laitos, johon tavarantoimittaja tai palvelujen tarjoaja on sijoittautunut; tarkastus koskee tavarantoimittajan tuotantokapasiteettia tai palvelujen tarjoajan teknistä suorituskykyä ja tarvittaessa tämän käytössä olevia tutkimus- ja kehitysjärjestelmiä sekä laadunvalvontatoimenpiteitä;
- palvelujen tarjoajan tai urakoitsijan taikka yrityksen johtohenkilöiden koulutus ja ammatillinen pätevyys, edellyttäen että niitä ei arvioida tarjousten vertailuperusteena;
- selvitys ympäristönhallinnan toimenpiteistä, jotka talouden toimija toteuttaa hankintasopimuksen toteuttamisen yhteydessä;
- ilmoitus palvelujen suorittajan tai urakoitsijan työvoiman vuotuisesta keskimäärästä ja johtohenkilöiden lukumäärästä kolmelta viimeksi kuluneelta vuodelta;
- selvitys työvälineistä, kalustosta tai teknisistä laitteista, jotka ovat palvelujen suorittajan tai urakoitsijan käytettävissä hankintasopimuksen toteuttamiseksi;
- ilmoitus hankintasopimuksen osasta, jonka talouden toimija aikoo mahdollisesti antaa alihankkijoille;
- tavarahankinnoissa näytteet, kuvaukset tai valokuvat, joiden aitous on voitava hankintaviranomaisen pyynnöstä todistaa;
- tavarahankinnoissa virallisten laadunvalvontaelinten tai toimivaltaisiksi tunnustettujen laitosten laatimat todistukset, joissa viittauksilla teknisiin eritelmiin tai standardeihin osoitetaan selkeästi määriteltyjen tavaroiden olevan vaatimustenmukaisia.

3.

Laki

rikosrekisterilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikosrekisterilain (770/1993) 7 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 505/2002, ja

lisätään lakiin uusi 6 b § seuraavasti:

6 b §

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) 4 §:ssä, vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) 4 §:ssä, julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/24/EU 2 artiklassa sekä vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU 2 artiklassa tarkoitetut ehdokas ja tarjoaja saavat julkisen hankinnan hankintamenettelyä varten poissulkemisen edellytysten selvittämiseksi rikosrekisterin otteen sellaisesta yksityisestä henkilöstä, joka on ehdokkaan tai tarjoajan hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai käyttää edustus-, päätös- tai valvontavaltaa kyseisessä yrityksessä tai yhteisössä. Otteen antaminen edellyttää henkilön suostumusta.

Otteeseen merkitään tiedot lainvoimaisesta päätöksestä, jolla henkilö on tuomittu:

1) rikoslain 16 luvun 13 §:n nojalla lahjuksen antamisesta, 16 luvun 14 §:n nojalla törkeästä lahjuksen antamisesta, 16 luvun 14 a §:n nojalla lahjuksen antamisesta kansanedustajalle tai 16 luvun 14 b §:n nojalla törkeästä lahjuksen antamisesta kansanedustajalle;

2) rikoslain 17 luvun 1 a §:n nojalla järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistumisesta;

3) rikoslain 25 luvun 3 §:n nojalla ihmiskaupasta tai 25 luvun 3 a §:n nojalla törkeästä ihmiskaupasta;

4) rikoslain 29 luvun 1 §:n nojalla veropetoksesta, 29 luvun 2 §:n nojalla törkeästä veropetoksesta, 29 luvun 4 a §:n nojalla työeläkevakuutusmaksupetoksesta, 29 luvun 4 b §:n nojalla törkeästä työeläkevakuutusmaksupetoksesta, 29 luvun 5 §:n nojalla avustuspetoksesta, 29 luvun 6 §:n nojalla törkeästä avustuspetoksesta tai 29 luvun 7 §:n nojalla avustuksen väärinkäytöstä;

5) rikoslain 30 luvun 7 §:n nojalla lahjomisesta elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 7 a §:n nojalla törkeästä lahjomisesta elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 8 §:n nojalla lahjuksen ottamisesta elinkeinotoiminnassa tai 30 luvun 8 a §:n nojalla törkeästä lahjuksen ottamisesta elinkeinotoiminnassa;

6) rikoslain 32 luvun 6 §:n nojalla rahanpesusta, 32 luvun 7 §:n nojalla törkeästä rahanpesusta, 32 luvun 8 §:n nojalla salahankkeesta törkeän rahanpesun tekemiseksi tai 32 luvun 9 §:n nojalla tuottamuksellisesta rahanpesusta;

7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n nojalla terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta, 34 a luvun 2 §:n nojalla terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, 34 a luvun 3 §:n

nojalla terroristiryhmän johtamisesta, 34 a luvun 4 §:n nojalla terroristiryhmän toiminnan edistämisestä, 34 a luvun 4 a §:n nojalla koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, 34 a luvun 4 c §:n nojalla värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen tai 34 a luvun 5 §:n nojalla terrorismin rahoittamisesta;

8) rikoslain 47 luvun 1 §:n nojalla työturvallisuusrikoksesta, 47 luvun 2 §:n nojalla työaikasuojelurikoksesta, 47 luvun 3 §:n nojalla työsyrjinnästä, 47 luvun 3 a §:n nojalla kiskonnantapaisesta työsyrjinnästä, 47 luvun 5 §:n nojalla työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamisesta tai 47 luvun 6 a §:n nojalla luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä.

Otteeseen merkitään myös tiedot päätöksestä, jolla hänet on ennen 2 momentissa mainittujen lainkohtien voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla tuomittu 2 momentissa mainittua tekoa vastaavasta rikoksesta.

Otteeseen merkitään lisäksi tiedot päätöksestä, joka on 2 §:n 2 momentin nojalla merkitty rikosrekisteriin ja jolla henkilö on tuomittu tämän pykälän 2 momentissa mainittua rikosta vastaavasta rikoksesta.

7 §

Sen lisäksi, mitä 6 §:n 2 momentissa ja 6 b §:ssä säädetään, rikosrekisterin otteeseen voidaan merkitä vain osa rekisteriin talletetuista 2 §:ssä tarkoitetuista tiedoista siten kuin siitä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 11 §:n 2 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa 701/2011, seuraavasti:

11 §

Asianosaisen oikeus tiedonsaantiin

Asianosaisella, hänen edustajallaan ja avustajallaan ei ole 1 momentissa tarkoitettua oikeutta:
— —

6) julkisessa hankinnassa toisen ehdokkaan tai tarjoajan liike- tai ammattisalaisuutta koskeviin tietoihin; tieto tarjousten vertailussa käytetystä kokonaishinnasta on kuitenkin aina annettava.
— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain (661/2012) 1 § ja 2 §:n 1 momentin 1 kohta ja

lisätään 2 §:n 1 momenttiin uusi 3 kohta, jolloin nykyinen 3—5 kohta siirtyvät 4—6 kohdaksi, seuraavasti:

1 §

Toimiala

Kilpailu- ja kuluttajapolitiikan toteuttamista, markkinoiden toimivuuden varmistamista, kilpailulain (948/2011) ja EU:n kilpailusääntöjen täytäntöönpanoa, julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/), jäljempänä *hankintalaki*, sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/), jäljempänä *erityisalojen hankintalaki,* noudattamisen valvontaa sekä kuluttajan taloudellisen ja oikeudellisen aseman turvaamista varten on Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Kilpailu- ja kuluttajavirastossa on kuluttaja-asiamies.

2 §

Tehtävät

Kilpailu- ja kuluttajavirasto:

1) tekee esityksiä, aloitteita ja huomautuksia kilpailun edistämiseksi ja kilpailua rajoittavien säännösten ja määräysten purkamiseksi, julkisten hankintojen avoimuuden ja syrjimättömyyden edistämiseksi sekä kuluttajapolitiikan ja kuluttajansuojan kehittämiseksi;

— —

3) huolehtii sille hankintalaissa sekä erityisalojen hankintalaissa säädetyistä tehtävistä;

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

kilpailulain 30 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään kilpailulain (948/2011) 30 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 595/2013, uusi 2 momentti seuraavasti:

30 a §

Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivalta

— —

Mitä 1 momentissa säädetään Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivallasta ja sen käyttämisen edellytyksistä, koskee myös julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) 15 ja 16 §:ssä sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) 25 ja 26 §:ssä tarkoitettua menettelyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä annetun lain (1340/2015) 4 §:n 1 momentti seuraavasti:

4 §

Yhtymän jäsenyys

Suomen valtio, Ahvenanmaan maakunta, suomalaiset kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, suomalainen julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu julkisoikeudellinen laitos ja yhtymäasetuksen 3 artiklan 1 alakohdan d ja f kohdassa mainitut muut yhteisöt voivat olla suomalaisen ja ulkomaisen yhtymän jäseniä.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa varmistavasta tehoreservistä annetun lain 7 ja 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa varmistavasta tehoreservistä annetun lain (117/2011) 7 §:n 4 kohta ja 21 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 21 §:n 2 momentti laissa 130/2013, seuraavasti:

7 §

Tarjouksen hylkääminen hankintamenettelyssä

Hankintamenettelyyn osallistuvan voimalaitoksen tai sähkönkulutuksen joustoon kykenevän kohteen haltijan tekemä tarjous voidaan hylätä, jos:

— —

4) Energiaviraston tiedossa on vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) 84 §:ssä tarkoitettu peruste, joka edellyttää tarjoajan sulkemista tarjouskilpailun ulkopuolelle mainitun lain mukaisesti järjestetyssä tarjouskilpailussa.

21 §

Muutoksenhaku

— —

Energiaviraston 5 ja 7 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Energiaviraston 5 ja 7 §:n nojalla antamaan päätökseen ja Energiavirastoon sovelletaan, mitä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) 126 ja 127 §:ssä, 145 §:n 1 momentissa, 146 §:n 1 ja 2 momentissa, 147 §:n 1 ja 3 momentissa, 149 §:ssä, 151—153 §:ssä, 154 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa, 155 §:ssä, 161—163 §:ssä, 165 §:ssä, 167 §:ssä sekä 168 §:n 1 momentissa säädetään valitusosoituksesta, hankintapäätöksen tiedoksiannosta, muutoksenhausta ja seuraamuksista sekä hankintayksiköstä, ellei tässä laissa toisin säädetä.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain 116 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011) 116 §.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioon ottamisesta julkisissa hankinnoissa annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioon ottamisesta julkisissa hankinnoissa annetun lain (1509/2011) 1 §:n 2 momentti ja 4 §:n 1 momentti seuraavasti:

1 §

Tarkoitus ja soveltamisala

— —

Tätä lakia sovelletaan tieliikenteeseen tarkoitettujen moottoriajoneuvojen ja tieliikenteeseen tarkoitetulla moottoriajoneuvolla suoritettavien henkilöliikenteen kuljetuspalvelujen hankintoihin, jotka tehdään julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/), vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) tai joukkoliikennelain (869/2009) mukaisesti.

— —

4 §

Vähimmäisvaatimukset

Edellä 3 §:ssä tarkoitetut energia- ja ympäristövaikutukset voidaan ottaa huomioon asettamalla hankintaa koskevassa tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa mainittuja vaikutuksia koskevia vähimmäisvaatimuksia osana hankinnan teknistä määrittelyä teknisen eritelmän tai määrittelyn muodossa. Vaatimusten asettamisessa voidaan käyttää myös julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 72 §:ssä tarkoitettua ympäristömerkkiä koskevia kriteereitä.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki

valtion yhteisten tieto- ja viestintäteknisten palvelujen järjestämisestä annetun lain 5 ja 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtion yhteisten tieto- ja viestintäteknisten palvelujen järjestämisestä annetun lain (1226/2013) 5 §:n 2 momentti ja 13 §:n 1 momentti seuraavasti:

5 §

Valtion yhteisten perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalvelujen tuottaja

— —

Valtion yhteisten perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalvelujen tuottajana voi toimia myös muu valtion viranomainen, tämän lain 10 §:ssä tarkoitetun asiakkaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) 15 §:ssä tarkoitettu sidosyksikkö tai sellainen toimija, joka tuottaa palveluja julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 17 §:ssä tarkoitettuun tai muussa laissa säädettyyn yksinoikeuteen perustuen. Valtioneuvosto päättää muusta kuin 1 momentissa tarkoitetusta palvelutuottajasta.

— —

13 §

Valtion yhteisen sähköisen asioinnin ja hallinnon tukipalvelujen tuottaja

Valtion yhteisten sähköisen asioinnin ja hallinnon tukipalvelujen tuottajana voi toimia tähän tehtävään nimetty valtion viranomainen, näiden palvelujen asiakkaiden julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 15 §:ssä tarkoitettu sidosyksikkö tai sellainen toimija, joka tuottaa palveluja julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 17 §:ssä tarkoitettuun tai muussa laissa säädettyyn yksinoikeuteen perustuen.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki

joukkoliikennelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan joukkoliikennelain (869/2009) 2 §:n 7 kohta, 14 a §, 36 §:n 2 momentti, 38 §:n 3 momentti, 39 §:n 2 momentti, 43 §:n 1 ja 3 momentti, 53 §:n 5 momentti sekä 62 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 7 kohta laissa 177/2015, 14 a § laissa 1219/2011, 43 §:n 1 ja 3 momentti laissa 324/2010 sekä 53 §:n 5 momentti laissa 982/2015, seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

— —

7) *käyttöoikeussopimuksella* julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/), jäljempänä *hankintalaki*, 4 §:n 7 kohdassa määriteltyä palveluja koskevaa käyttöoikeussopimusta.

14 a §

Muun kuin 14 §:ssä tarkoitetun kunnan toimivalta

Muu kuin 14 §:ssä tarkoitettu kunta tai kuntayhtymä saa hankkia alueelleen palvelusopimusasetuksen mukaista liikennettä noudattaen hankintalakia täydentääkseen alueensa joukkoliikennepalveluja. Kunnan tai kuntayhtymän hankkima liikenne voi vähäisessä määrin ulottua sen varsinaisen toimivalta-alueen ulkopuolelle.

36 §

Hankintamenettelyt

— —

Muihin kuin 1 momentissa mainittuihin julkisia palveluhankintoja koskeviin sopimuksiin sovelletaan hankintalain tai vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) mukaisia hankintamenettelyjä. Näihin sopimuksiin sovelletaan palvelusopimusasetusta lukuun ottamatta sen 5 artiklan 2—6 kohdan ja 8 artiklan 2—4 kohdan säännöksiä.

— —

38 §

Tarjouspyyntö

— —

Hankinnassa sovelletaan lisäksi julkisista hankintalain 71—74 §:n säännöksiä, jotka koskevat hankinnan kohteen kuvausta, merkkien käyttöä hankinnan kohteen kuvauksessa, teknistä selvitystä ja vaatimustenmukaisuuden osoittamista. Rautatieliikennettä koskeviin muihin kuin käyttöoikeussopimuksiin sovelletaan lisäksi mainitun lain 58 §:n jälki-ilmoitusvelvollisuutta koskevaa säännöstä.

39 §

Tarjoajien valinta

— —

Tarjouskilpailussa tulee sulkea pois liikenteenharjoittaja, jolla ei ole teknisiä, taloudellisia tai muita edellytyksiä hankinnan toteuttamiseksi tai joka on syyllistynyt hankintalain 80 §:ssä mainittuihin rikoksiin. Liikenteenharjoittaja voidaan sulkea pois mainitun lain 81 §:n perusteella.

43 §

Hankintaa koskevat päätökset ja asiakirjajulkisuutta koskevien säännösten soveltaminen

Hankintayksikön on tehtävä ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuista sekä tarjousmenettelyn ratkaisusta kirjallinen päätös, joka on perusteltava. Päätöksestä tai siihen liittyvistä asiakirjoista on käytävä ilmi ratkaisuun olennaisesti vaikuttaneet seikat, joita ovat ainakin ehdokkaan, tarjoajan tai tarjouksen hylkäämisen perusteet sekä ne perusteet, joilla hyväksyttyjen tarjousten vertailu on tehty. Päätöksestä tai siihen liittyvistä asiakirjoista on lisäksi käytävä ilmi, minkä ajan kuluttua hankintasopimus voidaan tehdä. Hankintaa koskevaan päätökseen sovelletaan lisäksi hankintalain 126 ja 127 §:ää.

— —

Hankinta-asiakirjojen julkisuuteen sovelletaan hankintalain 138 §:ää.

53 §

Muutoksenhaku

— —

Mitä hankintalain 132—134 §:ssä, 145 §:n 1 momentissa, 146 §:n 1 ja 2 momentissa, 147 §:n 1 ja 3 momentissa, 148, 149, 151 ja 152 §:ssä, 154 §:n 1 momentin johdantokappaleessa ja 1—4 kohdassa, 155 ja 160—163 §:ssä, 165 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 167 ja 169 §:ssä säädetään oikeusturvakeinoista, sovelletaan hankinnan arvosta riippumatta tämän lain 36 §:n 1 momentissa tarkoitetussa hankinta-asiassa. Asian voi hankintalain 145 §:n 2 momentissa mainitun lisäksi saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi liikenne- ja viestintäministeriö unionin valvontamenettelyä koskevassa asiassa. Markkinaoikeuden päätöstä, jolla markkinaoikeus on määrännyt hankintalain 154 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen, on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää. Markkinaoikeuden päätös mainitun 154 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen määräämisestä voidaan panna täytäntöön vain lainvoimaisen päätöksen nojalla.

62 §

Liikennelupien ja sopimusten voimassaoloon liittyvät siirtymäsäännökset

— —

Toimivaltainen viranomainen tekee 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa jokaisen linjaliikennettä harjoittavan liikenteenharjoittajan kanssa sopimuksen (*siirtymäajan liikennöintisopimus*). Linjaliikennelupa liitetään sitä koskevaan sopimukseen. Siirtymäajan liikennöintisopimusta ei edellä hankintalain 123 §:ssä tarkoitettu hankintapäätös. Jos liikenteenharjoittaja ei halua tehdä sopimusta, linjaliikennelupa katsotaan tämän lain 9 §:ssä tarkoitetuksi reittiliikenneluvaksi ja siihen sovelletaan tämän pykälän 9 momentin säännöksiä.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

13.

Laki

julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain (1531/2011) 4 §:n 4 kohta, 6 §:n 1 momentti ja 7 §:n 2 momentin 2 kohta seuraavasti:

4 §

Hankintayksiköt

Tässä laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä ovat:

— —

4) vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/), jäljempänä *erityisalojen hankintalaki*, 5 §:n mukaiset hankintayksiköt.

6 §

Useita toimintoja koskevat hankintasopimukset ja hankintalain soveltaminen

Jos rakennusurakan, tavaran tai palvelun hankinta kuuluu osittain tämän lain soveltamisalaan ja osittain julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/), jäljempänä *hankintalaki*, tai erityisalojen hankintalain soveltamisalaan, eikä hankintaa voida tehdä kuin yhdellä ainoalla sopimuksella, hankinta on tehtävä tämän lain mukaisesti.

— —

7 §

Yleiset poikkeukset lain soveltamisalasta

— —

Tätä lakia ei myöskään sovelleta puolustus- ja turvallisuushankintaan:

— —

2) joka tehdään sellaisen toiminnon suorittamiseksi, jonka osalta on erityisalojen hankintalain 10 §:n mukaisesti Euroopan komission päätöksellä vahvistettu, että toiminto on suoraan avoin kilpailulle markkinoilla, joille pääsyä ei ole rajoitettu.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

14.

Laki

Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (1096/2008) 2 §:n 1 ja 2 momentti ja 3 §:n 2 momentin 1 kohdan johdantokappale ja 2 kohta seuraavasti:

2 §

Yhtiön tehtävät

Yhtiö on julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) 4 §:n 12 kohdassa, julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain (1531/2011) 10 §:n 2 momentissa sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) 4 §:n 12 kohdassa tarkoitettu yhteishankintayksikkö.

Yhtiön tehtävänä on tuottaa asiakkailleen yhteishankintatoimintoja ja hankintojen tukitoimintoja. Yhtiö ylläpitää hankintasopimuksia. Lisäksi yhtiön tehtävänä on tuottaa asiakkailleen hankintatoimeen liittyviä asiantuntija- ja kehittämispalveluja.

— —

3 §

Asiakkaat

— —

Yhtiön asiakas voi lisäksi olla:

1) julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu julkisoikeudellinen laitos, jos tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettu hankintayksikkö:

— —

2) vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 5 §:ssä tarkoitettu hankintayksikkö, joka on Suomen valtion kokonaan omistama; taikka

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

15.

Laki

kuntalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuntalain (410/2015) 50 §, 126 §:n 2 momentin 3 kohta, 127 §:n 1 momentin 4 kohta sekä 131 §:n 3 momentti seuraavasti:

50 §

Yhteistoiminnan suhde julkisista hankinnoista annettuun lakiin

Jos kunta sopii 8 §:n mukaisesti kunnalle laissa säädetyn tehtävän järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle, siirtämiseen ei sovelleta julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (/), jäljempänä *hankintalaki*.

Kuntien yhteistoimintaan ei sovelleta hankintalakia eikä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (/), jäljempänä *erityisalojen hankintalaki*, jos yhteistoiminnassa on kyse hankintalain 15 §:ssä säädetyllä tavalla kunnan tai kuntayhtymän hankinnasta sen sidosyksiköltä tai 16 §:ssä säädetyllä tavalla kunnan tai kuntayhtymän hankinnasta toiselta hankintayksiköltä taikka erityisalojen hankintalain 25 §:ssä tarkoitetulta sidosyksiköltä, 26 §:ssä tarkoitetulta toiselta viranomaishankintayksiköltä, 27 §:ssä tarkoitetulta sidosyritykseltä tai 28 §:ssä tarkoitetulta yhteisyritykseltä taikka jos yhteistoimintaan ei muutoin sovelleta edellä mainittuja lakeja.

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp

126 §

Kunnan toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla

— —

Kunta ei hoida tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla ainakaan, jos:

— —

3) tehtävää hoidetaan 49 §:ssä tarkoitetulla tavalla yhteistoiminnassa ja kyseessä on hankintalain 15 §:ssä tarkoitetun sidosyksikön tai 16 §:ssä tarkoitetun toisen hankintayksikön tai erityisalojen hankintalain 25 §:ssä tarkoitetun sidosyksikön, 26 §:ssä tarkoitetun toisen viranomaishankintayksikön tai 27 §:ssä tarkoitetun sidosyrityksen toiminnasta taikka jos yhteistoimintaan ei muutoin sovelleta kilpailuttamisvelvollisuutta;

— —

127 §

Yhtiöittämisvelvollisuutta koskevat poikkeukset

Yhtiöittämisvelvollisuuden estämättä kunta voi hoitaa omana toimintanaan 126 §:ssä tarkoitettua tehtävää, jos:

— —

4) kunta tuottaa palveluja hankintalain 15 §:ssä tarkoitetulle sidosyksikölle taikka erityisalojen hankintalain 25 §:ssä tarkoitetulle sidosyksikölle, 27 §:ssä tarkoitetulle sidosyritykselle tai 28 §:ssä tarkoitetulle yhteisyritykselle;

— —

131 §

Palveluvelvoite

— —

Palveluntuottaja on valittava avoimessa ja syrjimättömässä menettelyssä. Jos palveluvelvoite täyttää hankintalaissa säädetyn hankintasopimuksen tai käyttöoikeussopimuksen määritelmän, palveluntuottajan valinnassa on noudatettava mainitun lain mukaista menettelyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

16.

Laki

maatalouden rakennetuista annetun lain 20 ja 40 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti,

muutetaan maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 20 §:n 1 momentti ja 40 a §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 499/2011, seuraavasti:

20 §

Tuen käyttöä koskevat ehdot

Tuen saajan on tukea käyttäessään noudatettava menettelyä, jolla varmistetaan, että tavaroiden tai palveluiden hankinta taikka urakalla teettäminen toteutetaan tuettavan toimenpiteen laajuus, kesto ja laatu huomioon ottaen mahdollisimman taloudellisella tavalla. Tuen saajan on kohdeltava hankintamenettelyyn osallistujia tasapuolisesti ja syrjimättä sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Jos hankinnan arvo on enintään 60 000 euroa, hankinnasta voidaan jättää ilmoittamatta. Muusta hankinnasta on ilmoitettava avoimesti vähäisiä rakennushankkeita lukuun ottamatta. Hankinta on toteutettava hankinnan laatuun ja määrään nähden mahdollisimman avoimesti ja hankintasopimus tehtävä hankintatilanteeseen nähden tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että sopimus ja sopimukseen johtaneet hankinnan vaiheet voidaan todentaa. Jos tuen saaja on julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) 5 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu hankintayksikkö ja mainitun lain 26 §:ssä tarkoitetut EU-kynnysarvot ylittyvät, hankintaan sovelletaan, mitä kynnysarvon ylittävästä hankinnasta mainitussa laissa säädetään. Tuen saajan on säilytettävä hankintaa koskevat asiakirjat mukaan lukien hankinta-asian ratkaisu vastaavalla tavalla kuin kirjanpitoaineiston säilyttämisestä tämän lain 21 §:ssä säädetään ja vaadittaessa esitettävä selvitys hankinnan toteuttamisesta tässä momentissa säädetyllä tavalla.

— —

40 a §

Ilmoitus tuen käytön ehtojen vastaisesta hankintamenettelystä

Jollei tuettavan toimenpiteen hankintaan sovelleta julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia, tarjouksen tekijällä, jonka tarjous ei ole johtanut 20 §:ssä tarkoitetussa hankintamenettelyssä hankintasopimukseen, on kahden viikon kuluessa tarjouksen hylkäämisestä tiedon saatuaan tekemästään ilmoituksesta oikeus saada tuen myöntäneeltä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta perusteltu vastaus siitä, onko hankinta toteutettu tuen maksamisen edellytykset täyttävällä tavalla. Vastaus annetaan sen jälkeen, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on käsitellyt hankintaan myönnetyn tuen maksamista koskevan hakemuksen. Jos tuen

maksamista koskevaa hakemusta käsiteltäessä ilmoituksen johdosta havaitaan, että hankintamenettelyssä on tapahtunut olennainen virhe, tuen maksamiseen ja jo maksetun tuen takaisinperintään sovelletaan, mitä 46 §:ssä säädetään.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

17.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 16 kohta, sellaisena kuin se on laissa 308/2016, ja

lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 308/2016, /2016 ja /2016 uusi 20 kohta seuraavasti:

6 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

— —

20) julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (/) mukaisissa hankintamenettelyissä hankintayksiköiden mahdollisuutta tarkistaa tarjoajien julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 81 §:n 1 momentissa tarkoitettujen harkinnanvaraisten poissulkemisperusteiden olemassaolo.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto varmistaa julkisyhteisöjen omistuksessa tai määräysvallassa olevien sidosyksiköiden mahdollisuudet täyttää velvoitteensa hankintalainsäädännön tavoitteiden mukaisella tavalla.*

2. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa sääntelyn vaikutuksia ja ryhtyy tarvittaessa valmistelemaan lainsäädännön muutoksia, joilla parannetaan pienten ja keskisuurten yritysten tasapuolisia mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin.*

3. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy tarvittaessa toimialakohtaisiin lainsäädäntöä täsmentäviin toimiin pitäen erityisesti silmällä jätetoimialan ja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden toimintaedellytyksiä.*

4. *Eduskunta edellyttää, että hallitus huomioi sosiaali- ja terveyspalvelujen lainsäädännössä vammaisten ja vanhusten asumispalvelujen järjestämisen inhimillisellä ja asiakaslähtöisellä tavalla.*

Helsingissä 7.12.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen ps
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo kok
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Eero Lehti kok
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Mika Lintilä kesk (osittain)
jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Joakim Strand r
jäsen Antero Vartia vihr
varajäsen Sari Essayah kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller

VASTALAUSE 1

Perustelut

Hallituksen esityksessä hankintalainsäädännön uudistamiseksi on selkeitä parannuksia nykytilaan. Nämä muutokset pohjautuvat paljolti Euroopan unionin uusiin julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskeviin direktiiveihin. Oikeaan suuntaan menemisestä huolimatta hallituksen esitystä uudeksi hankintalaiksi on pidettävä joiltain osin riittämättömänä. Lisäksi lakiin esitetään eräitä sellaisia kansallisia poikkeuksia yleisestä eurooppalaisesta linjasta, jotka voivat aiheuttaa merkittäviä ongelmia hankintayksiköiden tehokkaalle ja tarkoituksenmukaiselle toiminnalle.

Laadulliset valintaperusteet kilpailutuksissa

Lakiehdotus mahdollistaa laadullisten perusteiden huomioimisen aikaisempaa lakia paremmin, mutta edelleen hankintayhteisö voi vapaasti tehdä hankintoja myös pelkästään hinnan perusteella. Mikäli valintaperusteena käytetään pelkkää hintaa, on hankintayksikölle asetettu velvollisuus perustella tämä lukuun ottamatta tavarahankintoja.

Jotta hankinnoille asetettavat tavoitteet muun muassa tehokkuudesta, sosiaalisesta ja ekologisesta vastuullisuudesta sekä innovaatioiden edistämisestä voisivat toteutua, pitäisi pelkän hankintahinnan kuitenkin olla poikkeuksellinen hankintakriteeri ja kiinnittää enemmän huomiota hintalaatusuhteeseen ja kokonaiskustannuksiin. Silloinkin, kun hankinnan laatu kyetään esimerkiksi kilpailuttamisperusteissa määrittämään tarkasti, voi pelkkä välitön hinta hyvin harvoin olla perustellumpi hankintakriteeri kuin hankinnan kokonaiskustannukset. Näiltä osin esitetään, että muiden kuin tavarahankintojen osalta halvin hinta asetettaisiin kilpailutuksissa selkeästi toissijaiseksi valintaperusteeksi niin, että hankintayksiköitä ohjattaisiin lainsäädännöllä huomioimaan tarjousten muutkin tekijät. Pelkkää hintaa voisi käyttää kilpailutuksen ainoana kriteerinä vain hankinnan luonteeseen liittyvästä perustellusta syystä.

Yritysvastuun vahvemmaksi huomioimiseksi hankinnoissa esitetään, että avataan lain tarkoitussäännöksessä ympäristö- ja sosiaalisen vastuullisuuden käsitettä tarkentamalla, että se sisältää myös yritysvastuunäkökohdat sekä verovastuullisuuden. Näin selvennettäisiin sitä, että hankintakriteereihin on mahdollista ottaa myös toimijoitten eettisyyteen sekä esimerkiksi asianmukaiseen verojen maksuun liittyviä kriteerejä.

Elinkaarikustannukset hankinnoissa

Hankintalakiesityksen mukaisia elinkaarikustannuksia ovat hankintayksikölle tai muille hankinnan kohteen käyttäjille aiheutuneet hankintakustannukset, käyttökustannukset, huoltokustannukset sekä kierrätys- ja jätevaiheen kustannukset ja muut rakennusurakoiden, tavaroiden tai palvelujen elinkaaren aikaiset kustannukset. Elinkaarikustannuksia ovat myös ulkoisista ympäristövaikutuksista aiheutuvat ja hankinnan kohteeseen sen elinkaaren aikana liittyvät kustannukset, jos niiden rahallinen arvo voidaan määrittää ja tarkistaa.

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp
Vastalause 1

Elinkaarikustannusten huomioiminen vahvistaa hankinnasta aiheutuvien todellisten kustannusten määrittämistä ja näin tehostaa hankintoja sekä vähentää kokonaistappioita aiheuttavia osaoptimointeja. Tätä kautta voidaan edistää myös kestävään kehitykseen, cleantechiin sekä ilmasto- ja energiapolitiikkaan liittyviä yhteiskunnallisia ja hallitusohjelmankin mukaisia tavoitteita. Markkinoiden muutos edellyttää, että julkinen sektori ottaa omissa hankinnoissaan edelläkävijäroolin.

Lakiesityksen mukaan hankintayksikkö voi käyttää hankinnan kustannusten arvioimisen perusteena elinkaarikustannuksia. Esitetyillä perusteilla ehdotetaan, että sanamuoto muutetaan näiltä osin vahvemmin ohjaavaksi niin, että hankintayksikön tulee pyrkiä käyttämään kustannusten arvioimisessa elinkaarikustannuksia silloin, kun ne ovat selkeästi määritettävissä.

Työsuhteiden minimiehdot hankinnoissa

Lakiehdotuksessa säädetään Kansainvälisen työjärjestön ILO:n sopimuksiin perustuen, että valtion keskushallintoviranomaisten hankintasopimuksiin samoin kuin kaikkien hankintayksiköiden rakennusurakoita koskeviin sopimuksiin on otettava ehto työsuhteiden minimiehdoista. Suomessa toteutettavassa hankintasopimukseen sisältyvässä työssä on noudatettava vähintään niitä työsuhteen vähimmäisehtoja, joita Suomen lain ja työehtosopimusmääräysten mukaan on noudatettava samanlaatuisessa työssä.

EU:n hankintadirektiiviin sisältyy valtioiden velvollisuus toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että toimijat noudattavat hankintasopimuksia toteuttaessaan sovellettavia ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisia velvoitteita. Hallituksen esityksen kirjaus on tähän velvoitteeseen nähden heikko. Direktiivi ei pelkästään mahdollista, vaan sen voidaan perustellusti väittää jopa edellyttävän minimityöehtojen noudattamista koskevan sitoumuksen ottamista myös muihin kuin valtionhallinnon ja rakennusalan hankintasopimuksiin.

Tällä perusteella esitetään laajennettavaksi velvollisuutta ottaa minimityöehtojen noudattamista koskeva ehto hankintasopimukseen koskemaan kaikkia hankintayksiköitä.

Pakolliset poissulkemisperusteet hankinnoissa

Laadullisten näkökohtien huomioimisen korostamisen lisäksi ympäristö- ja sosiaalisten näkökohtien huomioimista voidaan tehostaa säätämällä vahvemmin tarjoajien poissulkemisperusteista.

Hallituksen esityksessä tarjouskilpailusta voidaan hankintayksikön harkinnan perusteella sulkea pois tarjoaja, "joka on rikkonut Suomen tai Euroopan unionin lainsäädännön, työehtosopimusten taikka liitteessä C lueteltujen kansainvälisten sopimusten ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisia velvoitteita, ja hankintayksikkö voi näyttää rikkomuksen toteen." Poissulkeminen on kuitenkin näissä tapauksissa esitetty aina harkinnanvaraiseksi.

Hankintadirektiivi mahdollistaisi tässä tiukemmankin lähestymistavan, ja viitatut ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisten velvoitteiden rikkomukset ovat varsinkin muissa kuin vähäisinä pidettävissä tapauksissa perusteltua säätää pakollisiksi. Näiltä osin esitetään, että pakolliseksi poissulkemisperusteeksi lisätään se, että tarjoaja on rikkonut Suomen tai Euroopan unionin lainsäädännön, työehtosopimusten taikka liitteessä C lueteltujen kansainvälisten sopimusten ympäristö-, so-

siaali- ja työoikeudellisia velvoitteita muuten kuin vähäisenä pidettävällä tavalla ja rikkomus voidaan näyttää toteen. Vastaavasti vähäisinä pidettävissä tapauksissa kysymys olisi edelleen harkinnanvaraisesta poissulkemisperusteesta.

Hallituksen lakiesityksessä on pakollisiksi poissulkemisperusteiksi säädetty lukuisia, erityisesti harmaaseen talouteen ja talousrikollisuuteen liittyviä rikosnimikkeitä, milloin niistä on tuomittu rikosrekisterimerkintää johtavalla tavalla vankeutta. Poissulkemislistasta kuitenkin puuttuu useita harmaan talouden kannalta keskeisiä rikosnimikkeitä, jotka siihen olisi hankintadirektiivin puitteissa mahdollista ja perusteltua sisällyttää.

Esitetään näillä perusteilla pakollisten poissulkemisperusteiden listaan lisättäväksi seuraavista rikoksista annettu rikosrekisteristä ilmenevä tuomio:
- rikoslain 16 luvun 7 §:ssä tarkoitettu rekisterimerkintärikos
- rikoslain 29 luvun 4 c §:ssä tarkoitettu työtapaturmavakuutusmaksupetos
- rikoslain 30 luvun 9 §:ssä tarkoitettu kirjanpitorikos ja 9 a §:ssä tarkoitettu törkeä kirjanpitorikos
- rikoslain 36 luvun 1 §:ssä tarkoitettu petos ja 2 §:ssä tarkoitettu törkeä petos
- rikoslain 39 luvun 1 §:ssä tarkoitettu velallisen epärehellisyys, 1 a §:ssä tarkoitettu törkeä velallisen epärehellisyys, 2 §:ssä tarkoitettu velallisen petos ja 3 §:ssä tarkoitettu törkeä velallisen petos
- rikoslain 48 luvun 1—5 §:n tarkoittamat ympäristörikokset.

Pakolliseksi poissulkemisperusteeksi esitetään lisättäväksi myös tilanne, jossa ehdokas tai tarjoaja taikka sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on määrätty liiketoimintakieltoon. Asiallisesti poissulkemista tällaisissa tapauksissa voisi pitää itsestään selvänä, mutta mikäli asiasta ei ole nimenomaista säännöstä, voisi poissulkeminen käytännössä johtaa valitukseen ja korvausvaatimuksiin. Siksi selvyyden vuoksi on perusteltua lisätä asiasta nimenomainen maininta.

In House -hankinnat

Hankintayksiköiden sidosyksiköiden ulosmyynnille (mahdollisuus myydä muille kuin omistajilleen) on hallituksen esityksessä asetettu huomattavan tiukat rajat .

EU:n hankintadirektiivissä sidosyksiköillä on sallittua olla ulosmyyntiä 20 % liikevaihdostaan. Direktiivissä ei aseteta euromääräisiä enimmäisrajoja ulosmyynnille.

Hallituksen esityksessä taas ulosmyynnin absoluuttiseksi ylärajaksi asetettaisiin 500 000 euroa, ja sen alapuolella ulosmyyntiä saisi olla enintään 5 % liikevaihdosta. Yksikköä ei enää katsota sidosyksiköksi, mikäli se ylittää toiminnassaan jommankumman asetetun rajan. Rajat ovat erittäin tiukat, minkä vuoksi hallituksen esityksessä on ollut pakkoa asettaa hiukan lievempiä rajoituksia tietyissä vaikeasti määriteltävissä erityistilanteissa. Hallituksen esitys on myös hyvin poikkeuksellinen eurooppalaisessa kontekstissa, eikä ole tietoa, että mikään muu EU-maa olisi ottamassa käyttöön näin tiukkoja rajoja ulosmyynnille. Tilanne, jossa sidosyksikkö yllättäen menettäisi ylityksen takia sidosyksikköasemansa, olisi helposti äärimmäisen vahingollinen niin sidosyksikölle kuin hankintayksikölle. Tästä syystä sidosyksiköt joutuvat käytännössä jättämään toiminnassaan

selvän turvamarginaalin suojautuakseen esimerkiksi liikevaihdon vuosittaisten muutosten aiheuttamalta rajojen ylittymiseltä. Näin todellinen ulosmyynti tulee olemaan merkittävästi rajojen alapuolella ja direktiivin mukaiset rajat olisivat perusteltuja. Hallituksen esityksen mukaiset rajat aiheuttaisivat merkittäviä ongelmia kunnallisille yhtiöille useilla toimialoilla. Monien yhtiöiden liikevaihto on sen verran suurta, että 500 000 euron absoluuttinen yläraja voi tarkoittaa vain noin prosenttia liikevaihdosta.

Sidosyksiköiden ulosmyynti voi olla tarkoituksenmukaista ja kuntalaisten sekä paikallisen elinkeinoelämän kannalta hyödyllistä myös, kun esimerkiksi yksityisiä palveluita ei ole saatavilla järkevään hintaan kysynnän alueellisen vähäisyyden vuoksi. Monesti ulosmyynti lisää tehokkuutta, koska se hyödyntää lakisääteisen julkisen toiminnan ja yksityisen palveluntarpeen synergioita. Kunnalliset työterveysyhtiöt myyvät ja tarjoavat myös muita kuin suppeaan lakisääteiseen työterveydenhuoltoon kuuluvia palveluita. Jäteyhtiöt hoitavat kotitalouksien lisäksi reitillään olevien yksittäisten pienyritysten jätehuollon. Sairaanhoitopiirien laboratorioyhtiöt myyvät laboratoriopalveluita pienille paikallisille lääkäriasemille, joille ei ole kannattavaa perustaa omaa laboratoriota. Monille sidosyksiköille ulosmyynti on myös tapa tasata ylituotantoa ja välttää hävikkiä.

Intressiryhmien hyvin voimakasta lobbausta lukuun ottamatta sidosyksikkösääntelyn merkittävälle kiristämiselle ja poikkeamiselle yleiseurooppalaisesta linjasta ei ole esitetty merkityksellisiä perusteita. Nykyisessä tilanteessa ei ole perusteltua heikentää hankintayksiköiden mahdollisuuksia järjestää sidosyksikköjensä toimintaa tarkoituksenmukaisimmilla tavoilla, vaan laki on syytä säätä EU:n hankintadirektiiviä vastaavasti. Kunnat ja muut hankintayksiköt voivat esimerkiksi kunnan hankintaohjesäännössä tai konserniohjeessa asettaa yhtiöilleen tiukemmat in house -toiminnan rajat paikallisten olosuhteiden perusteella. Lailla ei kuitenkaan ole tarpeen rajata toimintaa direktiivin vaatimuksia enempää.

Lisäksi on perusteltua tarkentaa sidosyksikkösääntelyä siltä osin, mikä on sidosyksikön mahdollisuus tehdä hankintoja suoraan hankintayksiköltä. Hallituksen esityksen sanamuoto on tällä hetkellä epäselvä ja tulkinnanvarainen tilanteessa, jossa sidosyksiköllä on useampia omistajia, joista yksikään ei käytä siinä yksin määräysvaltaa.

Sote- ja muut erityispalvelut

Sosiaali- ja terveyspalveluiden kohdalla hallituksen esityksessä ehdotetaan kansallisen kynnysarvon nostamista 400 000 euroon, mikä tarkoittaa sen merkittävää kasvattamista nykyisestä. Kynnysarvon nostaminen sote-hankinnoissa tuo lisää harkinta- ja joustovaraa hankintayksiköille ja mahdollistaa suorahankintojen tekemisen aikaisempaa useammissa tilanteissa, mitä voi pitää näissä palveluissa perusteltuna. EU:n hankintadirektiivi mahdollistaisi kuitenkin kansallisen kynnysarvon nostamisen 750 000 euroon. Tämä kansallinen sääntelymahdollisuus esitetään käytettäväksi kokonaisuudessaan ja kynnysarvo nostettavaksi 750 000 euroon. Kaikki valiokunnissa kuullut sosiaali- ja terveysalan julkisen tai kolmannen sektorin toimijat ovat kannattaneet mahdollisimman korkeaa kynnysarvoa.

Hallituksen esityksen mukaan myös sosiaali- ja terveyspalveluiden kilpailutuksessa kokonaistaloudellisuus voidaan ratkaista joko pelkän halvimman hinnan, pienimpien kokonaiskustannusten tai parhaan hinta-laatusuhteen perusteella. Esitettyä ratkaisua ei tällaisenaan voida pitää perustel-

tuna sosiaali- ja terveyspalveluissa, joissa laadun ja sen tarkkailemisen tärkeys korostuu. Hallituksen esitystä esitetään tämän vuoksi muutettavaksi niin, että halvinta hintaa voidaan käyttää kokonaistaloudellisuuden ainoana kriteerinä vain hankinnan luonteeseen liittyvistä erityisen painavista syistä.

Sosiaali- ja terveysalan erityisiin henkilöpalveluihin, kuten vammaisten elinikäisiin palveluihin, liittyvien erityispiirteiden vuoksi ja niiden kilpailuttamisesta käytännössä seuranneiden inhimillisesti kohtuuttomien seurausten vuoksi tulisi nämä palvelut pyrkiä lähtökohtaisesti järjestämään muulla tavoin kuin hankintalain mukaisella kilpailuttamismenettelyllä. Hallituksen tulee ryhtyä valmistelutyöhön tämän tavoitteen edistämiseksi.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina paitsi 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna ***(Vastalauseen muutosehdotukset)*** ja
>
> että hyväksytään yksi lausuma. ***(Vastalauseen lausumaehdotus)***

Vastalauseen muutosehdotukset

1.

Laki

julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp
Vastalause 1

I OSA

Yleiset säännökset

1 luku

Tarkoitus, periaatteet ja määritelmät

1 §

(Kuten TaVM)

2 §

Lain tavoitteet

(1 mom. kuten TaVM)

Hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ottaen huomioon ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat sisältäen myös yritysvastuunäkökohdat sekä verovastuullisuuden. Hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi hankintayksiköt voivat käyttää puitejärjestelyjä sekä tehdä yhteishankintoja tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

(3 mom. kuten TaVM)

3—5 §

(Kuten TaVM)

2 luku

Soveltamisala ja sen rajaukset

6—14 §

(Kuten TaVM)

15 §

Hankinnat hankintayksikön sidosyksiköltä

Tätä lakia ei sovelleta hankintaan, jonka hankintayksikkö tekee sidosyksiköltään. Sidosyksiköllä tarkoitetaan hankintayksiköstä muodollisesti erillistä ja päätöksenteon kannalta itsenäistä yksikköä. Lisäksi edellytyksenä on, että hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa ja että yksikkö harjoittaa enintään 20 prosentin ~~ja enintään 500 000 euron~~ osuuden liiketoiminnas-

taan muiden tahojen kuin niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on. Sidosyksikössä ei saa olla muiden kuin hankintayksiköiden pääomaa.

(2 mom. kuten TaVM)

~~Edellä 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10, kun hankintayksikön määräysvallassa olevan yksikön liiketoimintaa vastaavaa markkinaehtoista toimintaa ei ole. Markkinaehtoista toimintaa ei katsota olevan, jos hankintayksikkö on julkaissut sen määräysvallassa olevan yksikön muille kuin määräysvaltaa käyttäville hankintayksiköille suunnitellusta myynnistä 58 §:n 3 momentissa tarkoitetun avoimuusilmoituksen, eikä hankintayksikkö saa ilmoituksessa määritellyssä määräajassa vastauksia yksikön liiketoimintaa vastaavasta markkinaehtoisesta toiminnasta. Vastausten tekemistä koskevan määräajan on oltava vähintään 14 vuorokautta avoimuusilmoituksen julkaisemisesta. Tässä momentissa tarkoitettua prosenttiosuutta sovelletaan edellytysten täyttyessä avoimuusilmoituksen kohteena olevaan yksikköön kolme vuotta avoimuusilmoituksessa asetetun vastausmääräajan päättymisestä.~~

~~Edellä 1 momentissa tarkoitettua liikevaihtoa koskevaa prosentuaalista rajoitusta ei sovelleta silloin, kun muiden kuin määräysvaltaa yksikköön käyttävien hankintayksiköiden kanssa harjoitetun liiketoiminnan arvo on sopimuksen tekemistä edeltävien kolmen vuoden ajalta keskimäärin alle 100 000 euroa vuodessa.~~

(3 mom. kuten TaVM:n 5 mom.)

Tätä lakia ei sovelleta tilanteisiin, joissa sidosyksikkö, joka on hankintayksikkö, tekee hankinnan siihen määräysvaltaa yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttävältä hankintayksiköltä tai saman hankintayksikön tai samojen hankintayksiköiden määräysvallassa olevalta toiselta sidosyksiköltä.

16 §

Hankinnat toiselta hankintayksiköltä

Tätä lakia ei sovelleta hankintayksiköiden väliseen hankintaan, jolla hankintayksiköt toteuttavat yhteistyössä ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi niiden vastuulla olevat yleisen edun mukaiset julkiset palvelut. Lisäksi edellytyksenä on, että enintään 20 prosenttia ~~ja enintään 500 000 euron osuus~~ yhteistyön piiriin kuuluvista palveluista tuotetaan muita kuin sopimuksen osapuolia varten. Prosenttiosuuden määrittämiseen sovelletaan, mitä 15 §:n 2 momentissa säädetään.

~~Edellä 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10 silloin, kun yhteistyön piiriin kuuluvissa palveluissa ei ole markkinaehtoista toimintaa. Markkinaehtoista toimintaa ei katsota olevan silloin, jos yhteistyöhön osallistuneet hankintayksiköt ovat julkaisseet yhteistyön piiriin kuuluvien palvelujen suunnitellusta tuottamisesta muille kuin sopimuksen osapuolia varten 58 §:n 3 momentissa tarkoitetun avoimuusilmoituksen, eivätkä hankintayksiköt saa ilmoituksessa määritellyssä määräajassa vastauksia yhteistyön piiriin kuuluvia palveluja koskevasta markkinaehtoisesta toiminnasta. Vastausten tekemistä koskevan määräajan on oltava vähintään 14 vuorokautta avoimuusilmoituksen julkaisemisesta. Tässä momentissa tarkoitettua prosenttiosuutta sovelletaan edellytysten täyttyessä avoimuusilmoituksen kohteena olevan yhteistyöhön piiriin kuuluviin palveluihin kolme vuotta avoimuusilmoituksessa asetetun vastausmääräajan päättymisestä.~~

~~Edellä 1 momentissa tarkoitettua palvelujen tuottamista koskevaa prosentuaalista rajoitusta ei sovelleta silloin, kun muita kuin sopimuksen osapuolia varten toteutettujen yhteistyön piiriin~~

~~kuuluvien palvelujen arvo on sopimuksen tekemistä edeltävien kolmen vuoden ajalta keskimäärin alle 100 000 euroa vuodessa.~~

17—19 §

(Kuten TaVM)

3 luku

Yhteishankinnat ja hankintojen varaaminen

20—24 §

(Kuten TaVM)

4 luku

Kynnysarvot ja hankinnan ennakoidun arvon laskeminen

25—31 §

(Kuten TaVM)

II OSA

EU-kynnysarvon ylittäviä tavara- ja palveluhankintoja, rakennusurakoita ja suunnittelukilpailuja koskevat säännökset

5 luku

Hankintamenettelyt

32—55 §

(Kuten TaVM)

6 luku

Määräajat

56 ja 57 §

(Kuten TaVM)

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp
Vastalause 1

7 luku

Velvollisuus ilmoittaa hankinnoista ja ilmoitusmenettely

58—61 §

(Kuten TaVM)

8 luku

Tietojenvaihto

62—64 §

(Kuten TaVM)

9 luku

Hankinnan valmistelu, tarjouspyyntö ja hankinnan kohteen kuvaus

65—78 §

(Kuten TaVM)

10 luku

Ehdokkaiden ja tarjoajien valinta sekä tarjouksen valinta

79 §

(Kuten TaVM)

80 §

Pakolliset poissulkemisperusteet

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja taikka sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu jostakin seuraavasta rikoksesta rangaistukseen:

(1 mom. 1—7 kohta kuten TaVM)

8) rikoslain 16 luvun 7 §:ssä tarkoitettu rekisterimerkintärikos

9) rikoslain 29 luvun 4 c §:ssä tarkoitettu työtapaturmavakuutusmaksupetos

10) rikoslain 30 luvun 9 §:ssä tarkoitettu kirjanpitorikos ja 9 a §:ssä tarkoitettu törkeä kirjanpitorikos

11) rikoslain 36 luvun 1 §:ssä tarkoitettu petos ja 2 §:ssä tarkoitettu törkeä petos

12) rikoslain 39 luvun 1 §:ssä tarkoitettu velallisen epärehellisyys, 1 a §:ssä tarkoitettu törkeä velallisen epärehellisyys, 2 §:ssä tarkoitettu velallisen petos ja 3 §:ssä tarkoitettu törkeä velallisen petos

13) rikoslain 48 luvun 1 §:ssä tarkoitettu ympäristön turmeleminen, 48 luvun 2 §:ssä tarkoitettu törkeä ympäristön turmeleminen, 48 luvun 3 §:ssä tarkoitettu ympäristörikkomus, 48 luvun 4 §:ssä tarkoitettu tuottamuksellinen ympäristön turmeleminen tai 48 luvun 5 §:ssä tarkoitettu luonnonsuojelurikos.

(2—4 mom. kuten TaVM)

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos ehdokas tai tarjoaja on muulla kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetulla tavalla rikkonut Suomen tai Euroopan unionin lainsäädännön, työehtosopimusten taikka liitteessä C lueteltujen kansainvälisten sopimusten ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisia velvoitteita, hankintayksikkö voi näyttää rikkomuksen toteen eikä rikkomusta ole pidettävä vähäisenä. (Uusi 5 mom.)

Ehdokasta tai tarjoajaa ei saa sulkea tarjouskilpailusta, jos 1—3 momentissa tarkoitettua rikosta tai 4 momentissa tarkoitettua laiminlyöntiä koskevan lainvoimaisen tuomion antamisesta tai 5 momentissa tarkoitetun rikkomuksen päättymisestä on kulunut yli viisi vuotta.

81 §

Harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet

Hankintayksikkö voi päätöksellään sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle ehdokkaan tai tarjoajan:

(1 mom. 1—4 kohta kuten TaVM)

5) joka on muutoin kuin 80 §:n 5 momentissa tarkoitetulla tavalla rikkonut Suomen tai Euroopan unionin lainsäädännön, työehtosopimusten taikka liitteessä C lueteltujen kansainvälisten sopimusten ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisia velvoitteita, ja hankintayksikkö voi näyttää rikkomuksen toteen;

(1 mom. 6—11 kohta kuten TaVM)

(2—4 mom. kuten TaVM)

82—92 §

(Kuten TaVM)

93 §

Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Hankintayksikön on ensisijaisesti pyrittävä käyttämään kokonaistaloudellisuuden perusteena muita perusteita kuin ainoastaan halvinta hintaa. Muissa kuin tavarahankinnoissa hankintayksikkö voi käyttää halvinta hintaa kokonaistaloudellisuuden ainoana perusteena vain hankinnan luonteeseen liittyvistä perustelluista syistä. Jos hankintayksikkö käyttää muissa kuin tavarahankinnoissa kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoas-

taan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä taikka hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.

(2—5 mom. kuten TaVM)

94 §

(Kuten TaVM)

95 §

Elinkaarikustannukset

Mikäli hankinnan elinkaarikustannukset ovat tämän pykälän mukaisesti määritettävissä, tulee hankintayksikön pyrkiä käyttämään niitä hankinnan kustannusten arvioimisen perusteena. Elinkaarikustannuksia ovat hankintayksikölle tai muille hankinnan kohteen käyttäjille aiheutuneet hankintakustannukset, käyttökustannukset, huoltokustannukset sekä kierrätys- ja jätevaiheen kustannukset ja muut rakennusurakoiden, tavaroiden tai palvelujen elinkaaren aikaiset kustannukset.

(2 ja 3 mom. kuten TaVM)

96 ja 97 §

(Kuten TaVM)

98 §

Hankintasopimuksen erityisehdot

(1 mom. kuten TaVM)

~~Valtion keskushallintoviranomaisen ja tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan väliseen hankintasopimukseen on otettava ehto, jonka mukaan Suomessa toteutettavassa hankintasopimukseen sisältyvässä työssä on noudatettava vähintään niitä työsuhteen vähimmäisehtoja, joita Suomen lain ja työehtosopimusmääräysten mukaan on noudatettava samanlaatuisessa työssä.~~

~~Mitä 2 momentissa säädetään valtion keskushallintoviranomaisen velvollisuudesta, sovelletaan myös silloin, kun muu hankintayksikkö tekee rakennusurakkaa koskevan hankintasopimuksen.~~

98 a § (Uusi)

Hankintayksikön ja tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan väliseen hankintasopimukseen on otettava ehto, jonka mukaan Suomessa toteutettavassa hankintasopimukseen sisältyvässä työssä on noudatettava vähintään niitä työsuhteen vähimmäisehtoja, joita Suomen lain ja työehtosopimusmääräysten mukaan on noudatettava samanlaatuisessa työssä.

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp
Vastalause 1

III OSA

Kansallisia hankintoja, sosiaali- ja terveyspalveluja sekä muita erityisiä palveluhankintoja sekä käyttöoikeussopimuksia koskevat menettelyt

11 luku

Kansalliset menettelyt

99—106 §

(Kuten TaVM)

12 luku

Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä muut erityiset palveluhankinnat

107—109 §

(Kuten TaVM)

110 §

Suorahankinta erityistilanteissa

Sen lisäksi, mitä 109 §:n 2 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan yksittäisissä tapauksissa tämän luvun mukaisissa palveluhankinnoissa, jos tarjouskilpailun järjestäminen tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ~~ilmeisen~~ kohtuutonta tai ~~erityisen~~ epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi tai vaarantaisi asiakkaan perusoikeuksien toteutumisen.

111—114 §

(Kuten TaVM)

115 §

Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

(1 mom. kuten TaVM)

Hankintayksikkö voi tämän luvun mukaisissa sosiaali- ja terveyspalveluhankinnoissa käyttää kokonaistaloudellisen edullisuuden ainoana perusteena halvinta hintaa vain hankinnan luonteeseen liittyvistä erittäin painavista syistä. Jos hankintayksikkö käyttää kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä taikka hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp
Vastalause 1

13 luku

Käyttöoikeussopimukset

116—122 §

(Kuten TaVM)

IV OSA

Yhteiset säännökset hankintapäätöksestä, hankintasopimuksesta, valvonnasta ja oikeussuojakeinoista sekä erinäiset säännökset

14 luku

Hankintaa koskevat päätökset ja hankintasopimus

123—138 §

(Kuten TaVM)

15 luku

Hankintojen valvonta

139—144 §

(Kuten TaVM)

16 luku

Oikeussuojakeinot

145—169 §

(Kuten TaVM)

17 luku

Erinäiset säännökset

170—174 §

(Kuten TaVM)

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp
Vastalause 1

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy valmistelutyöhön edistääkseen sitä, että sosiaali- ja terveysalan erityiset henkilöpalvelut, kuten vammaisten elinikäisten palvelut, järjestettäisiin pääsääntöisesti muilla tavoilla kuin hankintalain mukaisella kilpailuttamismenettelyllä niihin liittyvien erityispiirteiden vuoksi.

Helsingissä 7.12.2016

Lauri Ihalainen sd
Hanna Sarkkinen vas
Ville Skinnari sd

VASTALAUSE 2

Perustelut

Hallituksen esitys hankintalaiksi on pääosin hyvä ja tervetullut muutos julkisten hankintojen sääntelyyn. Muutosten tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä, yksinkertaistaa hankintamenettelyjä, selkeyttää lain keskeisiä käsitteitä, parantaa pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksia tarjouskilpailuissa, parantaa mahdollisuuksia huomioida ympäristö- ja sosiaalisia näkökohtia sekä turvata kaikille tarjoajille tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu julkisissa hankinnoissa.

Esityksellä pantaisiin täytäntöön Euroopan unionin uudet julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevat direktiivit.

Pääosin lain tavoitteet toteutuvat esityksessä hyvin. Hankintamenettelyjen yksinkertaistaminen sekä esimerkiksi innovatiivisten hankintojen helpottaminen tuovat kaivattua joustavuutta hankintayksiköiden toimintaan. Pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksia parannetaan helpottamalla hankintojen pilkkomista pienemmiksi kokonaisuuksiksi. Ympäristö- ja sosiaalisten näkökulmien huomioimista hankinnoissa pelkästään halvimman hinnan sijaan korostetaan.

Hallituksen esitys vie hankintalainsäädäntöä oikeaan suuntaan, mutta on joiltakin osin riittämätön. EU:n hankintadirektiivi mahdollistaa ympäristö-, sosiaalisten ja yritysten yhteiskuntavastuuseen liittyvien kriteerien käytön hallituksen esitystä laajemmin ja on osittain myös velvoittavampi näiden kriteerien käyttöön. Talousvaliokunnan olisi tullut mietinnössään vahvistaa edelleen muiden kuin hinnan käyttämistä kriteerinä kilpailutuksen voittajan valinnassa.

Lisäksi hallituksen esityksessä on asetettu tarpeettoman tiukat rajat sidosyksiköiden ulosmyynnille. Ongelmia saattaa syntyä erityisesti terveydenhuollon tukipalveluissa, joita on monilla paikkakunnilla keskitetty kuntien sidosyksiköille. Yksityiset terveydenhuollon toimijat eivät välttämättä pystyisi ostamaan esimerkiksi diagnostisia palveluja tarvittavassa laajuudessa. EU:n hankintadirektiivin asettama raja puolestaan on tarpeettoman korkea, sillä se luo epäreilun kilpailuasetelman sidosyksikön ja samalla alalla toimivien yksityisten yritysten välille. Sidosyksikköjen ulosmyynnin raja tulisi pitää nykyisellä tasolla.

Ehdotetussa laissa selvennettäisiin EU:n hankintadirektiiviin ja käyttöoikeussopimusdirektiiviin perustuen, miten hankintayksiköt voivat edistää ympäristönsuojelua ja kestävää kehitystä varmistaen samalla, että ne saavat hankintasopimuksilleen parhaan mahdollisen hinta-laatusuhteen. Lakiehdotuksessa esitetään myös sosiaalisten tekijöiden huomioimiseen liittyvien säännösten laajentamista ja selkeyttämistä. Suunta on oikea, mutta lisäksi tulisi taata tarpeellinen neuvonta, jonka puute on selkeästi ollut esteenä sille, että hankintayksiköt nykyistä enemmän käyttäisivät myös muita kuin hintaa kriteerinä. Ympäristö-, sosiaalisten ja muiden vastuullisuuskriteerien neuvontaa, ohjausta ja seurantaa tulisi merkittävästi tehostaa ja taata sille riittävät resurssit.

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp
Vastalause 2

Sidosyksikkösääntely

Hankintayksiköiden sidosyksiköiden myynnille muille kuin omistajilleen on hallituksen esityksessä asetettu tarpeettoman tiukat rajat. Lakiehdotuksessa esitettävä 5 %:n ja 500 000 euron raja aiheuttaisi kohtuuttomia vaikeuksia monille kuntien ja valtion sidosyksiköille. Rajan tulisi olla EU:n hankintadirektiivin sallima 20 % ilman euromääräistä rajaa. Korkeampi raja on erityisen perusteltu paikkakunnilla, joilla yksityistä liiketoimintaa on vähän eikä sen syntymistä sidosyksikön harjoittamalle alalle ole näköpiirissä.

Viiden prosentin raja yhdessä euromääräisen rajan kanssa on huomattavan tiukka muiden EU-maiden tekemiin ratkaisuihin nähden. Käytännössä sidosyksikköaseman menettäminen rajan ylityksen vuoksi muodostuisi riskiksi monelle toimijalle, jolloin niiden olisi pakko suojautua rajanylityksiltä pitämällä ulosmyynti todellisuudessa huomattavasti asetettua rajaa alempana.

Liian alhainen ulosmyyntioikeus aiheuttaa vaikeuksia erityisesti terveydenhuollossa. Viime vuosikymmenen aikana terveydenhuollon tarvitsemia tukipalveluja on keskitetty esimerkiksi alueellisiin liikelaitoksiin. Näin on pystytty turvaamaan diagnostisia palveluja (laboratoriotoiminta, kuvantamistutkimukset) haja-asutusalueilla ja saavutettu merkittäviä kustannussäästöjä. Kilpailun toimivuus sosiaali- ja terveydenhuollossa edellyttää, että myös pienet ja keskisuuret toimijat, kuten yksityislääkärit ja hammaslääkärit, saavat välttämättä tarvitsemansa tukipalvelut.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin lausunnossa talousvaliokunnalle todetaan, että mikäli hankintalaki toteutuu esitetyssä muodossaan, estävät lain sidosyksikköhankintaa koskevat säännökset nykyisiltä kuntien terveyskeskuksilta tällä hetkellä käytössä olevien maakunnallisten hankinta- ja logistiikkapalveluiden sekä nykyisten laboratorio- ja kuvantamispalvelujen käytön.

Ulosmyynnille EU-direktiivissä asetettua rajaa ei ole syytä lainsäädännössä tiukentaa, mutta on tärkeää, että hankintayksiköille säädetään mahdollisuus asettaa itse direktiiviä tiukemmat rajat esimerkiksi hankintaohjesäännössä tai muissa ohjeissa. Monessa tilanteessa tämä on paikalliset olosuhteet huomioon ottaen perusteltua. Niillä paikkakunnilla, joilla yksityistä liiketoimintaa on runsaasti, voi liian korkea ulosmyyntiraja muodostua ongelmaksi kilpailun näkökulmasta.

Hankintoja koskeva neuvonta, ohjaus ja seuranta

Vastuullisten hankintojen edistämisessä ongelmana ei ole niinkään se, että lainsäädäntö ei mahdollistaisi muun kuin hinnan käyttämistä kriteerinä. Hankintayksikköjen osaamista ja varmuutta siitä, että muiden kriteerien käyttö on hyväksyttävää, pitäisi lisätä. Nykyisinkin neuvontaa on saatavilla, mutta velvoitteen sisällyttäminen lakiin varmistaisi, että laadukasta neuvontaa järjestetään joka puolella Suomea ja että neuvonnassa korostetaan sosiaalisten, ympäristö- ja hallinnollisten kriteerien asettamisen mahdollisuutta.

Hankintoja kehitetään jatkuvasti lainsäädännön lisäksi hankintayksiköissä, valtion viranomaisissa ja tutkimuslaitoksissa. Vastuullisten hankintojen toteuttaminen edellyttää paitsi toimivaa lainsäädäntöä myös hankintayksiköiden sitoutumista vastuullisuuteen strategioissa, henkilöstön koulutuksessa ja johdon tasolla. Tähän vaaditaan soveltuvaa neuvontaa, vastuullisuuden seurantaa sekä ohjausta.

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp
Vastalause 2

Julkisilla hankinnoilla on suuri taloudellinen, ympäristöllinen ja sosiaalinen painoarvo. On tärkeää, että kaikki hankinnat toteutetaan vastuullisesti ja että vastuullisuuskriteerien huomioiminen nähdään ensisijaisena ja pelkkä halvin hinta toissijaisena valintaperusteena myös lainsäädännön tasolla.

Esitän erillisen neuvontapykälän ottamista lakiin, joka velvoittaisi valtion viranomaisia huolehtimaan siitä, että riittävästi neuvontaa erityisesti muiden kuin hinnan käyttämisestä kriteerinä on saatavilla. Lisäksi esitän, että hallitus ryhtyy toimiin neuvonta-, ohjaus- ja seurantayksikön perustamiseksi. Yksikkö seuraisi ympäristö-, sosiaalisten ja yritysvastuuta koskevien kriteerien käyttöä sekä esimerkiksi valtioneuvoston hankintoja koskevien periaatepäätösten toimeenpanoa ja tarjoaisi hankintayksiköille tarvittavaa neuvontaa. Yksikkö voisi toimia esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön tai Kilpailu- ja kuluttajaviraston alaisuudessa.

Pelkän hinnan käyttäminen kriteerinä

Julkisia hankintoja tehdään Suomessa vuosittain noin 30 miljardin euron arvosta, mikä on noin viidennes bruttokansantuotteesta. Julkisella sektorilla on merkittävänä ostajana tärkeä rooli ympäristönsuojelun, sosiaalisen vastuullisuuden ja yritysten yhteiskuntavastuun edistämisessä. Valtion ja kuntien hankintayksiköillä on mahdollisuus tukea suomalaisen työn kilpailukykyä, tehdä ympäristön ja ilmaston kannalta kestäviä hankintoja ja suojella ihmisoikeuksia edellyttämällä sosiaalista vastuullisuutta niin Suomessa kuin halpatyömaissakin tuotettavilta tuotteilta.

Työ- ja elinkeinoministeriön selvityksen (Kokemuksia sosiaalisten kriteerien käytöstä julkisissa hankinnoissa, 18/2015) mukaan sosiaalisesta vastuullisuudesta julkisissa hankinnoissa puhutaan paljon, mutta tekoja on toistaiseksi melko vähän. Lainsäädännön tasolla tulisi selkeästi viestiä, että pelkkä halvin hinta on toissijainen valintaperuste hankinnan kokonaisuuteen nähden ja että muilla kriteereillä, kuten laadulla, elinkaarikustannuksilla tai vastuullisuudella, on suurempi painoarvo.

Finnwatchin talousvaliokunnalle antaman lausunnon mukaan yhteiskuntavastuukriteereiden käytön edistäminen vapaaehtoisuuden pohjalta ei ole tuottanut tulosta. Siksi lakiehdotuksen 93 §:ää olisi muutettava hankintalakidirektiiveissä hyväksytyllä tavalla siten, että hankintaviranomaiset eivät saa käyttää hintaa tai kustannuksia hankintasopimuksen ainoana tekoperusteena. Finnwatchin mukaan kaikkia hankintaviranomaisia sitovalla yhteisellä säännöksellä voidaan vaikuttaa siihen, ettei hankinta merkitse tarjouksia valittaessa esimerkiksi heikkoja työehtoja tai vaarallisia työolosuhteita. Näin voidaan myös parantaa vastuullisten kotimaisten yritysten menestymismahdollisuuksia tarjouskilpailuissa.

Yritysten yhteiskuntavastuu ja verovastuullisuus

Suomi on sitoutunut YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden toimeenpanoon ja noudattamiseen. Periaatteiden mukaan valtioiden on edistettävä ihmisoikeuksien kunnioittamista yrityksissä, joiden kanssa niillä on kaupallista toimintaa. Erityisen merkittävä kaupallisen toiminnan muoto on juurikin julkiset hankinnat, jotka periaatteiden mukaan tarjoavat valtioille ainutlaatuiset mahdollisuudet edistää ihmisoikeuksien kunnioittamista ja lisätä niihin

liittyvää tietoisuutta yrityksissä muun muassa sopimusehtojen avulla ja ottamalla riittävällä tavalla huomioon valtioiden asiaankuuluvat kansallisen ja kansainvälisen lainsäädännön velvoitteet.

Hallituksen esityksessä yritysvastuuta ja yritysten veronmaksuun liittyviä kriteereitä ei kuitenkaan ole huomioitu. Esitän, että nämä otetaan mukaan lain 2 §:ään (lain tavoitteet).

Yritysten verojalanjäljen huomioiminen

Hankintadirektiiveissä (2014/23/EU, 2014/24/EU, 2014/25/EU) ja hallituksen esityksessä hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2016 vp) ei ole eksplisiittisiä viittauksia veronmaksun vastuullisuuteen. Laissa viitataan useassa pykälässä ympäristö- ja sosiaalisiin näkökohtiin, mutta yhteiskuntavastuun taloudelliset näkökohdat mainitaan vain yhdessä direktiivin artiklassa ja hankintalain pykälässä hyvin yleisesti.

Finnwatchin talousvaliokunnalle antaman lausunnon mukaan julkisten hankintojen toteuttajien veronmaksun vastuullisuuden varmistaminen lailla on välttämätöntä. Muuten vaarana on, että kilpailutukset voittavat suuret monikansalliset yhtiöt, jotka aggressiivisen verosuunnittelun keinoin siirtävät hankinnan kohteena olevasta liiketoiminnastaan saamansa voitot pois Suomen verotuksen piiristä. Julkisuudessa on ollut esillä useita suurten terveyspalvelu-, sähkönsiirto- ja muiden yhtiöiden verovälttelytapauksia, joiden seurauksena Suomi menettää suuria määriä verotuloja. Finnwatchin mukaan halvimman hinnan perusteella tehdyt hankinnat voivatkin käydä kalliiksi.

Esitän, että hankintasopimuksen erityisehtoja koskevaan 98 §:ään lisätään säännös siitä, että kilpailutuksen voittaneen yrityksen on julkistettava verotietonsa maakohtaisesti kilpailutuksen aiheena olleen hankinnan toteuttamisen ajalta.

Ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisten velvoitteiden noudattamisen rajaus

EU:n hankintadirektiivin johdanto-osan 37 perustelukappaleen mukaan ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisten velvoitteiden sisällyttämiseksi asianmukaisesti hankintamenettelyihin jäsenvaltioiden ja hankintaviranomaisten on erityisen tärkeää toteuttaa toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että noudatetaan rakennusurakan tai palvelujen suorituspaikassa sovellettavaa ympäristö-, sosiaali- ja työlainsäädäntöä, joka on vahvistettu laeilla, asetuksilla ja päätöksillä sekä kansallisella että unionin tasolla sekä työehtosopimuksissa.

Hallituksen esityksessä tämä niin sanottu sosiaalinen lauseke (ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisten velvoitteiden vähimmäistason noudattaminen) on rajattu koskemaan vain Suomessa suoritettavaa työtä rakennusurakoissa sekä valtion keskushallintoviranomaisen muissa hankinnoissa. Näillä rajauksilla työelämän perusoikeuksia ei voida varmistaa ulkomailla suoritettavan työn ja alihankinnan osalta, minkä vuoksi kansalliset rajaukset ovat vastoin lakiuudistukselle asetettuja kehitystavoitteita. Lakiesityksen 98 §:ää on muutettava siten, että rajaukset valtion keskushallintoviranomaisiin, rakennusurakoihin ja Suomessa toteutettavaan työhön poistetaan.

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp
Vastalause 2

Vammaisten henkilöiden elämänmittaiset palvelut

Vammaisfoorumi toteaa lausunnossaan talousvaliokunnalle, että sosiaali- ja terveyspalveluiden kilpailuttaminen on hankintateknisesti ja sopimusoikeuden näkökulmasta erityisen haastavaa. Haastavuus liittyy Vammaisfoorumin mukaan palveluiden huomattavaan monimuotoisuuteen ja vaatimukseen siitä, että niiden tulisi mukautua lukuisiin eri tilanteisiin ja palveluyhdistelmiin. Vammaisten henkilöiden palvelut edustavat tässä suhteessa kaikkein vaativinta tasoa.

Vammaispalveluiden toteuttamisessa on muihin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin nähden useita erityispiirteitä, joiden huomioiminen lainsäädännön tasolla on ensiarvoisen tärkeää. Vammaispalveluiden tulee taata vammaisen henkilön itsemääräämisoikeus yhdenvertaisesti muiden kanssa. Vammaisten ihmisten palveluilta edellytetään erityistä joustavuutta henkilön elämäntilanteen, tarpeiden ja terveydentilan muuttuessa, ja vammaispalvelujen toteuttamisen kaari on poikkeuksellisen pitkä.

Hallituksen esitys mahdollistaa suorahankinnan ilman kilpailutusta erityistapauksissa, joissa tarjouskilpailun järjestäminen tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi tai vaarantaisi asiakkaan perusoikeuksien toteutumisen. Pykälä on oikeansuuntainen, mutta mahdollistaa edelleen hankintayksikölle tarpeettoman paljon harkintavaltaa hankinnan toteuttamistavan valinnassa. Selkeämpää olisi rajata vammaisten henkilöiden elämänikäiset palvelut yksiselitteisesti hankintalain ulkopuolelle. Esitän tällaisen rajauksen lisäämistä hankintalain 9 §:ään (Palveluhankintoja koskevat soveltamisalan rajaukset).

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina paitsi 1. lakiehdotus muutettuna ***(Vastalauseen muutosehdotukset)*** ja
>
> että valiokunnan mietintöön lisätään kaksi lausumaa ***(Vastalauseen lausumaehdotukset)***:

Vastalauseen muutosehdotukset

1. lakiehdotus

1 §

(Kuten TaVM)

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp
Vastalause 2

2 §

Lain tavoitteet

(1 mom. kuten TaVM)

Hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat, yritysvastuunäkökohdat ja verovastuullisuus huomioon ottaen. Hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi hankintayksiköt voivat käyttää puitejärjestelyjä sekä tehdä yhteishankintoja tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

(3 mom. kuten TaVM)

3—14 §

(Kuten TaVM)

15 §

Hankinnat hankintayksikön sidosyksiköltä

Tätä lakia ei sovelleta hankintaan, jonka hankintayksikkö tekee sidosyksiköltään. Sidosyksiköllä tarkoitetaan hankintayksiköstä muodollisesti erillistä ja päätöksenteon kannalta itsenäistä yksikköä. Lisäksi edellytyksenä on, että hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa ja että yksikkö harjoittaa enintään 20 prosentin ~~ja enintään 500 000 euron~~ osuuden liiketoiminnastaan muiden tahojen kuin niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on. Sidosyksikössä ei saa olla muiden kuin hankintayksiköiden pääomaa.

(2 mom. kuten TaVM)

~~Edellä 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10, kun hankintayksikön määräysvallassa olevan yksikön liiketoimintaa vastaavaa markkinaehtoista toimintaa ei ole. Markkinaehtoista toimintaa ei katsota olevan, jos hankintayksikkö on julkaissut sen määräysvallassa olevan yksikön muille kuin määräysvaltaa käyttäville hankintayksiköille suunnitellusta myynnistä 58 §:n 3 momentissa tarkoitetun avoimuusilmoituksen, eikä hankintayksikkö saa ilmoituksessa määritellyssä määräajassa vastauksia yksikön liiketoimintaa vastaavasta markkinaehtoisesta toiminnasta. Vastausten tekemistä koskevan määräajan on oltava vähintään 14 vuorokautta avoimuusilmoituksen julkaisemisesta. Tässä momentissa tarkoitettua prosenttiosuutta sovelletaan edellytysten täyttyessä avoimuusilmoituksen kohteena olevaan yksikköön kolme vuotta avoimuusilmoituksessa asetetun vastausmääräajan päättymisestä.~~

~~Edellä 1 momentissa tarkoitettua liikevaihtoa koskevaa prosentuaalista rajoitusta ei sovelleta silloin, kun muiden kuin määräysvaltaa yksikköön käyttävien hankintayksiköiden kanssa harjoitetun liiketoiminnan arvo on sopimuksen tekemistä edeltävien kolmen vuoden ajalta keskimäärin alle 100 000 euroa vuodessa.~~

(3 ja 4 mom. kuten TaVM:n 5 ja 6 mom.)

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp
Vastalause 2

16—92 §

(Kuten TaVM)

93 §

Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta ~~hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai~~ hinta-laatusuhteeltaan paras. ~~Jos hankintayksikkö käyttää muissa kuin tavarahankinnoissa kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä taikka hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.~~
(2—5 mom. kuten TaVM)

94—97 §

(Kuten TaVM)

98 §

Hankintasopimuksen erityisehdot

(1 mom. kuten TaVM)
Hankintayksikön ja tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan väliseen hankintasopimukseen on otettava ehto, jonka mukaan ~~Suomessa toteutettavassa~~ hankintasopimukseen sisältyvässä työssä on noudatettava vähintään niitä työsuhteen vähimmäisehtoja, joita työn suorituspaikan lain ja työehtosopimusmääräysten mukaan on noudatettava samanlaatuisessa työssä.
Hankintayksikön ja tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan väliseen hankintasopimukseen on otettava ehto, jonka mukaan hankinnan toteuttava yhtiö raportoi julkisesti maakohtaiset tilinpäätöstietonsa hankinnan toteuttamiseen liittyvien tilivuosien osalta.

99—169 §

(Kuten TaVM)

170 § (Uusi)

Valtion tulee huolehtia siitä, että hankintayksiköillä on käytettävissään riittävästi tietoa ja ohjausta kaikissa tämän lain noudattamista koskevissa hankinta-asioissa. Neuvonnassa on edistettävä erityisesti ympäristö-, sosiaalisten ja yritysvastuunäkökohtien sekä verovastuullisuuden huomioimista julkisissa hankinnoissa.

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp
Vastalause 2

171—175 §

(Kuten TaVM:n 170—174 §)

Vastalauseen lausumaehdotukset

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa ympäristö-, sosiaalisten ja yhteiskunta- ja verovastuuseen liittyvien kriteerien toteutumista hankinnoissa soveltuvalla laajuudella.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin julkisten hankintojen kehittämis-, neuvonta- ja seurantayksikön perustamiseksi.

Helsingissä 7.12.2016

Antero Vartia vihr

VASTALAUSE 3

Perustelut

EU:n hankintadirektiivissä sidosyksiköillä on sallittua olla ulosmyyntiä 20 % liikevaihdostaan, eikä direktiivissä esitetä euromääräisiä ylärajoja. Hallituksen esityksessä ulosmyynnin ylärajaksi asetettaisiin 500 000 euroa, ja sen alapuolella ulosmyyntiä saisi olla enintään 5 % liikevaihdosta. Hallituksen esityksen mukaiset rajat aiheuttaisivat merkittäviä ongelmia kunnallisille yhtiöille useilla toimialoilla sekä vaikeuttaisivat ja nostaisivat kustannuksia pk-yrityksille ja maatalousyrittäjille.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden kohdalla EU:n hankintadirektiivi mahdollistaa kansallisen kynnysarvon nostamisen 750 000 euroon. Valiokunnissa kuullut sosiaali- ja terveysalan julkisen tai kolmannen sektorin toimijat ovat kannattaneet mahdollisimman korkeaa kynnysarvoa.

Sosiaali- ja terveysalan erityisiin henkilöpalveluihin, kuten vanhusten ja vammaisten asumispalveluihin, liittyvien erityispiirteiden vuoksi tulisi nämä palvelut pyrkiä lähtökohtaisesti järjestämään muulla tavoin kuin hankintalain mukaisella kilpailuttamismenettelyllä. Hallituksen tulee ryhtyä valmistelutyöhön tämän tavoitteen edistämiseksi.

Innovaatiokumppanuus mahdollistaa uudenlaisia tapoja valita tuotekehityskumppani, jolta aikanaan ostetaan kehitelty palvelu tai tuote suoraan. Innovaatioiden tukemisella julkisissa hankinnoissa annetaan yrityksille mahdollisuuksia saada tärkeitä referenssejä, jotka hyödyttävät näitä muussa kaupallisessa toiminnassa. Lisäksi viranomaisilla on mahdollisuus hankkia uudenlaisia ja parempia palveluita, joita ne eivät olisi ehkä muuten osanneet ostaa. Hankintojen tulee edistää innovaatioita. Pitää voida hakea ja kilpailuttaa ratkaisua ongelmaan sen sijaan, että määritellään teknisesti ja täsmällisesti, mitä halutaan. Hallituksen tulee seurata, miten esitetyt tavat edistää innovaatioita julkisissa hankinnoissa toteutuvat käytännössä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 1. lakiehdotuksen 15 ja 25 § muutettuina ***(Vastalauseen muutosehdotukset)*** ja
>
> että hyväksytään kolme lausumaa ***(Vastalauseen lausumaehdotukset)***.

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp
Vastalause 3

Vastalauseen muutosehdotukset

15 §

Hankinnat hankintayksikön sidosyksiköltä

Tätä lakia ei sovelleta hankintaan, jonka hankintayksikkö tekee sidosyksiköltään. Sidosyksiköllä tarkoitetaan hankintayksiköstä muodollisesti erillistä ja päätöksenteon kannalta itsenäistä yksikköä. Lisäksi edellytyksenä on, että hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa ja että yksikkö harjoittaa enintään 15 prosentin ~~ja enintään 500 000 euron~~ osuuden liiketoiminnastaan muiden tahojen kuin niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on. Sidosyksikössä ei saa olla muiden kuin hankintayksiköiden pääomaa.

(2 mom. kuten TaVM)

~~Edellä 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10, kun hankintayksikön määräysvallassa olevan yksikön liiketoimintaa vastaavaa markkinaehtoista toimintaa ei ole. Markkinaehtoista toimintaa ei katsota olevan, jos hankintayksikkö on julkaissut sen määräysvallassa olevan yksikön muille kuin määräysvaltaa käyttäville hankintayksiköille suunnitellusta myynnistä 58 §:n 3 momentissa tarkoitetun avoimuusilmoituksen, eikä hankintayksikkö saa ilmoituksessa määritellyssä määräajassa vastauksia yksikön liiketoimintaa vastaavasta markkinaehtoisesta toiminnasta. Vastausten tekemistä koskevan määräajan on oltava vähintään 14 vuorokautta avoimuusilmoituksen julkaisemisesta. Tässä momentissa tarkoitettua prosenttiosuutta sovelletaan edellytysten täyttyessä avoimuusilmoituksen kohteena olevaan yksikköön kolme vuotta avoimuusilmoituksessa asetetun vastausmääräajan päättymisestä.~~

~~Edellä 1 momentissa tarkoitettua liikevaihtoa koskevaa prosentuaalista rajoitusta ei sovelleta silloin, kun muiden kuin määräysvaltaa yksikköön käyttävien hankintayksiköiden kanssa harjoitetun liiketoiminnan arvo on sopimuksen tekemistä edeltävien kolmen vuoden ajalta keskimäärin alle 100 000 euroa vuodessa.~~

(3—4 mom. kuten TaVM:n 5—6 mom.)

25 §

Kansalliset kynnysarvot

Kansalliset kynnysarvot ilman arvonlisäveroa laskettuna ovat:

(1—2 kohta kuten TaVM)

3) 750 000 euroa liitteen E 1—4 kohdassa tarkoitettuja sosiaali- ja terveyspalveluja koskevissa hankinnoissa;

(4—5 kohta kuten TaVM)

(2 mom. kuten TaVM)

Vastalauseen lausumaehdotukset

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa sääntelyn vaikutuksia ja valmistelee tarvittaessa esityksen kansallisten kynnysarvojen nostamiseksi direktiivin mahdollistamiin rajoihin sidosyksikköhankinnoissa ja sosiaali- ja terveyspalveluiden hankinnoissa.

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp
Vastalause 3

2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto huomioi sosiaali- ja terveyspalvelujen lainsäädännössä, missä määrin ns. yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja (SGEI) kilpailutetaan ja missä määrin niitä rajataan kilpailutuksen ulkopuolelle direktiivin mahdollistamalla tavalla; esimerkkinä vammaisten ja vanhusten asumispalvelut, vaikeavammaisten palveluasuminen ja henkilökohtainen apu, jotka toteuttavat perustuslain 19 §:n 1 momentin julkiselle vallalle säädettyä velvollisuutta huolehtia sosiaalisista perusoikeuksista ja kansalaisten välttämättömästä huolenpidosta. Näiden palvelujen järjestämistavaksi tulee valita pääsääntöisesti muu kuin hankintalain mukainen kilpailutusmenettely.

3. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa sääntelyn vaikutuksia ja ryhtyy tarvittaessa valmistelemaan lainsäädännön muutoksia, joilla tuetaan esitettyä ongelmaa ratkaisevia innovatiivisia hankintoja ja parannetaan pienten ja keskisuurten yritysten tasapuolisia mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin.

Helsingissä 7.12.2016

Sari Essayah kd